

**T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ESKİÇAĞ DİLLERİ VE KÜLTÜRLERİ (YUNAN DİLİ VE EDEBİYATI)
ANABİLİM DALI**

**PRINCIPATUS DÖNEMİ KÜÇÜK ASYA’SINDA
GÖSTERİLER**

Doktora Tezi

Sema Polat Öğüt

Ankara-2006

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ESKİÇAĞ DİLLERİ VE KÜLTÜRLERİ (YUNAN DİLİ VE EDEBİYATI)
ANABİLİM DALI

PRINCIPATUS DÖNEMİ KÜÇÜK ASYA’SINDA GÖSTERİLER

Doktora Tezi

Sema Polat Öğüt

Tez Danışmanı
Prof.Dr.Candan Şentuna

Ankara-2006

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ESKİÇAĞ DİLLERİ VE KÜLTÜRLERİ (YUNAN DİLİ VE EDEBİYATI)
ANABİLİM DALI

**PRINCIPATUS DÖNEMİ KÜÇÜKASYA'SINDA
GÖSTERİLER**

Doktora Tezi

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Candan ŞENTUNA

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

Prof. Dr. Candan ŞENTUNA (T.İ.K)....

Prof. Dr. Bülent İPLİKÇİOĞLU

Prof. Dr. Filiz ÖKTEM (T.İ.K).....

Prof. Dr. Ömer ÇAPAR (T.İ.K).....

Doç. Dr. Gül ÖZAKTÜRK.....

İmzası

C. Şentuna
B. İplikçioğlu
F. Öktem
Ö. Çapar
G. Özak Türk

Tez Sınavı Tarihi 05.05.2006...

ÖNSÖZ

Marmara Üniversitesi'nde görev aldığım ilk yıllarda, bir doktora çalışması yapmayı düşünmüyordum. Fakat çalıştığım ortam, kendimi geliştirme konusunda beni zorluyordu. Bu nedenle üniversitede görev alan biri olarak, doktora yapmam gerektiğine inanıp, araştırmalarım başladı. Hangi konuyu seçeceğime karar verirken, tarihsel gerçeklerle günümüz gerçekleri arasında ilişki kurabileceğim bir konu aradım. İnsanı evrensel anlamda kavramak için, toplu gösterilerde ortaya çıkan insan psikolojisini her zaman merak eden biri olarak “antik kültürün modern kültürü nasıl etkilediği” konusunda daha önceki bilgilerimi gözden geçirmeye karar verdim. Sonunda Marmara Üniversitesi Eskiçağ Tarihi Anabilim Başkanı Prof. Dr. Bülent İplikçioğlu'nun önerisi ve tez danışmanım Prof. Dr. Candan Şentuna'nın onayıyla konumu seçtim.

Kaynak araştırmalarım sırasında, ülkemizde ihtisas kitaplıklarının eksikliği ve yayınlara ulaşmadaki zorluk, büyük bir zaman kaybına ve sıkıntılara yol açtı; üstelik il dışında doktora yaptığım öne sürülerek, doktora çalışmamın en verimli olduğu bir dönemde işime son verildi ve verdiğim hukuksal mücadeleyle uğradığım zaman kaybı daha da büyüdü. Bütün bunlara bir de en sevdiğim varlığımı, biricik annemi, yitirmem eklendi. Karşılaştığım tüm zorluklar karşısında ise, bir liman olarak sığındığım bu doktora çalışması bana dayanma gücü verdi.

Yaşamımda yer almalarını büyük bir şans olarak gördüğüm ve kendimi geliştirme konusunda beni yüreklendiren, bilimsel yardımlarını esirgemeyen sayın Prof. Dr. Candan Şentuna'ya, Prof. Dr. Bülent İplikçioğlu'na, Prof. Dr. Filiz Öktem'e; doktora öğrenciliğim sırasında değerli bilgilerinden yararlandığım Prof. Dr. Ömer Çapar'a şükranlarımı sunarım.

Ayrıca çalışmalarım sırasında, birçok konuda yardımlarını gördüğüm Arş. Gör. Filiz Dingil'e; kaynaklara ulaşmamda yardımcı olan Alman Arkeoloji Enstitüsü

Kütüphanesi ve Fransız Anadolu Araştırmaları Kütüphanesi sorumlularına; Almanca ve İngilizce kaynakları değerlendirmede katkıda bulunan biricik oğlum Utku Öğüt'e; çalışmalarım süresince benden maddi ve manevi desteğini esirgemeyen eşim Sinan Öğüt'e ve ablam Neva Boyacıoğlu'na; Yüksek Lisans Programı'nın başlangıcından, Doktora Programı'nın sonuna kadar, Ankara'daki resmi işlemleri yürütemem konusunda büyük çaba harcayan Semra Öğüt'e; ayrıca Arş. Gör. Hüseyin Sami Öztürk'e ve Yard. Doç. Dr. Oya Yağız'a katkılarından dolayı çok teşekkür ederim.

İstanbul 2006

Sema POLAT ÖĞÜT

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

1. Roma İmparatorluğu'nun Batısında Kamusal Oyunlara (<i>Ludi Publici</i>) Genel Bakış	i
2. Konuya İlişkin Antik Kaynaklar ve Modern Araştırmaların Durumu	v
3. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı	vi
4. Çalışmanın Kuruluş Düzeni	vii
5. Teknik Noktalar	viii

I. GÖSTERİLER

1. Gösterilerin Organizasyonu ve Finansmanı	1
2. Gösterilerin Yapıldığı Yerler	14
3. Gösterilere Hazırlık ve Gösteri Programı	17
4. Gösterilerin Yapılışı ve Süresi	19
A. Gladyatörlerin Eşleştirilmesi (<i>compositio</i>)	21
B. Hayvan Avı ve Hayvan Dövüşü	23

II. GLADYATÖRLER , HAYVAN AVCILARI

VE DÖVÜŞÇÜLERİ	30
1. Gladyatörler	30
A. Gladyatörlerin Kökenleri	30
B. Gladyatörlerin İsimleri	32
C. Gladyatör Tipleri	36
a. <i>Eques</i>	36
b. <i>Essedarius</i>	37
c. <i>Hoplomachus</i>	38
ç. <i>Murmillio</i>	38

d. <i>Provocator</i>	39
e. <i>Retiarius</i>	39
f. <i>Sagittarius</i>	40
g. <i>Secutor</i>	40
h. <i>Thraex</i>	40
Ç. Gladyatörlerin Sınıflandırılması	41
D. Gladyatörlerin Eğitimi	42
E. Gladyatör Trupları (<i>Familia Gladiatoriae</i>)	43
F. Gladyatörlerin Hayatta Kalma Şansları	45
G. Gladyatörlerin Utku ve Dövüş Sayıları	48
2. Vahşi Hayvan Dövüşçüleri ve Avcıları	49
III. GLADYATÖRLERİN, HAYVAN AVCILARI VE	
DÖVÜŞÇÜLERİNİN TOPLUMSAL KONUMU	51
1. Toplumdan Dışlanma, <i>Infamia</i>	51
2. Gladyatör, Hayvan Dövüşçüleri ve Avcıları için	
Diktirilen Anıtlar	53
3. Gladyatörlerin Azad Edilmeleri	57
IV. ANTİK ÇAĞ İNSANININ AMFİTİYATRO GÖSTERİLERİNE	
BAKIŞI	59
SONUÇ	
ANTİK KAYNAKLAR KATALOĞU	
1. ADALAR	68
Kos	68
Mytilene	70
Samos	73
2. AIOLIS	73
Aigai	73

3.	BITHYNIA	74
	Klaudiopolis	74
	Nikaia	74
	Nikomedia	75
	Prousa ad Olympon	76
4.	GALATIA	77
	Ankyra	77
5.	IONIA	80
	Ephesos	80
	Erythrai	89
	Magnesia ad Maeandrum	90
	Miletos	90
	Smyrna	94
6.	KAPPODOKIA	102
	Kaesareia	102
7.	KARIA	102
	Alabanda	102
	Aphrodisias	103
	Halikarnassos	107
	Herakleia Salbeke	108
	Iasos	109
	Lagina	110
	Mylasa	110
	Panamara	113
	Stratonikeia	114
	Tralles	115
8.	KILIKIA	117

Elaoussa Sebaste	117
Antiocheia ad Cragum	117
9. LYDIA	117
Kula	117
Magnesia ad Sipylum	117
Philadelphia	118
Saittai	119
Sardes	120
Temenothyrai	121
Thyateira	121
Tripolis	123
10. LYKIA	123
Kibyra	123
Ksanthos	124
Lydai	125
Oinoanda	126
Pinara	127
Rhodiapolis	128
Telmessos	128
11. MYSIA	129
Artake	129
Edincik	129
Kyzikos	130
Parion	131
Pergamon	131
12. PAMPHYLIA	133
Attaleia	133

Perge	134
Side	134
13. PHRYGIA	135
Akmonia	135
Hasanlar	136
Hierapolis	136
Laodikeia ad Lycum	139
Tiberiopolis	141
14. PISIDIA	142
Adada	142
Antiokheia	142
Pednelissus	144
Sagalassos	144
Selge	144
Tymbriada	145
15. PONTUS	145
Amaseia	145
Amisos	146
Sebastopolis	146
Sinope	147
16. TROAS	148
Adramytteion	148
Alexandria Troas	148
Dardanos	148
Ilion	149
Buluntu Yeri Belirsiz	150
KISALTMALAR LİSTESİ VE KAYNAKÇA	152

ALMANCA ÖZET	177
TÜRKÇE ÖZET	179
RESİM	181

GİRİŞ

1. Roma İmparatorluğu'nun Batısında Kamusal Oyunlara (*Ludi Publici*) Genel Bakış

Hem Helenler'de hem de Romalılar'da yarış nitelikli oyunlar çok eski tarihlere dayanıyordu. Helenler araba yarışları, müzik ve tiyatro gösterileri gibi çeşitli dallarda sergiledikleri dinsel oyunları *agon* olarak adlandırıyordu. Romalılar'ın, araba yarışlarını, tiyatro gösterilerini, gladyatör dövüşleri ile hayvan avını kapsayan ve *ludi* adı altında toplanan oyunları ise *agon*'lardan oldukça farklı bir yapıdaydı. Zamanla bedensel ve sanatsal olarak birbirinden tamamen ayrılan *agon*'lar daha çok eğitime yönelikken, bu ince zevkten yoksun olan *ludi*'de dövüşler öne çıkıyordu.

Ludi özel (*ludi privati*) ve kamusal (*ludi publici*) olmak üzere ikiye ayrılırdı. Özel oyunlar, belli aralıklarla yapılan kamusal oyunlardan farklı olarak, kişisel nedenlerle düzenleniyordu ve masrafları düzenleyen kişi tarafından karşılanıyordu. Bunlardan en yaygın olanı *ludi funebres*, ölümden sonraki dokuzuncu günde yapıldığı için aynı zamanda *ludi novendiales* adını alırdı; *ludi honorarii* ise, halkın onurlandırdığı üst sınıftan kişilerce üstlenilirdi. İmparator tarafından yalnızca davetlilere verilen oyunlar da *ludi privati* kapsamındaydı.

Roma toplumu için büyük bir önem taşıyan kamusal oyunlar halka açık olarak yapılan ücretsiz gösterilerdi ve dini bayramlarla sıkı bir ilişkisi vardı. Bu oyunların en eskileri tamamen dinsel nitelikte olup, *feriae* günlerinde, rahiplerin denetimi altında yapılıyordu (*ludi Capitolini*, *ludi Tarentini* gibi).

Üst düzey memurların yönetimi altında *circus*'ta düzenlenen ve belli tapımlara bağlanan oyunlar da vardı. Bunlardan en eski olanı İÖ 366 yılından beri kutlanan ve Iuppiter Optimus Maximus onuruna yapılan *ludi Romani* (*ludi Magni*) idi. Bundan başka *ludi Plebeii*, *ludi Cereales*, *ludi Apollinares*, *ludi Megalenses*, *ludi Florales*, *ludi Victoriae Sullanaei* gibi birçok oyun vardı. İmparatorluk Devri'nde,

imparatorun tahta çıkışını ve doğumunu kutlayan dini nitelikli oyunlar da düzenleniyordu (*ludi natali*). Zamanla bir adağın yerine getirilmesi için düzenlenen *ludi votivi*, büyük savaşlar sona erdiğinde düzenlenen *ludi Parthici*, *ludi Alemannici* gibi çok sayıda yeni oyun ortaya çıkmıştır.

Oyunlar yapıldıkları yere göre de, *ludi circenses* ve *ludi scaenici* olmak üzere ikiye ayrılırdı. *Ludi circenses*, *circus*'ta yapılan araba yarışlarını ve gladyatör dövüşlerini; *ludi scaenici* ise, her türlü tiyatro oyunlarını kapsamaktaydı. Roma'da *ludi circenses*, önceleri *Circus Maximus* ya da *Circus Flaminius*'ta, daha sonraları da Flavius Amfitiyatrosu'nda (Colosseum) yapılırdı. Colosseum'un kurulmasından itibaren *ludi circenses* denen oyunların yapıldığı yerler birbirinden ayrılarak, gladyatör dövüşleri ve hayvan avı gösterileri amfitiyatrolarda, araba yarışları ise *circus*'da yapılmıştır.

Kamusal oyunların sergilenmesi görevini üstlenen memurların, yaptıkları işi daha gösterişli bir hale getirmek için programa ekledikleri gladyatör dövüşleri, artık halka sunulan bir hediye (*munus*) haline gelmiş; böylece *munera* terimi tamamen amfitiyatroda düzenlenen gösteriler için kullanılmaya başlamıştır.

Hayvan dövüşlerini kapsayan ve av anlamına gelen *venationes*, gladyatör oyunlarına sonradan katılmıştır. Amfitiyatroda *arena*'ya su doldurularak yapılan deniz savaşı *naumakhia* gösterileri ise ender olarak sergilenmiştir.

Gladyatör oyunlarının Roma'ya nasıl geldiği sorunu, Roma yazarlarının bu konuya fazla değinmemeleri nedeniyle, uzun süre tartışma konusu olmuştur. İÖ I. yüzyıl yazarı Athenaios'un kaleme aldığı *Sofistler Şöleni* adlı eser (Ath. *Deipnosophistai*, 4, 39. 11-18), bu konunun aydınlanması açısından önemlidir. Athenaios, Damaskoslu Nikolaos adlı eski bir tarihçiden, Romalılar'ın gladyatör oyunlarını Etrüskler'den aldıklarını söylemektedir. Romalılar Etrüskler'den önemli ölçüde etkilendikleri için, bu teze uzun süre kesin gözüyle bakılmasına rağmen, Etrüsk anıtlarında şimdiye kadar gladyatör oyunlarına ait bulgulara rastlanmamıştır.

Bu oldukça şaşırtıcıdır; çünkü Etrüsk zenginlerinin mezarlarında çok sayıda at yarışı ve atletik yarış resmedilmiştir. Ama bunlar kesinlikle gladyatör dövüşü değildir.

Taştan yapılmış ilk amfityatrolar ve gladyatör okulları Campania'da bulunduğu için, bu bölgenin gladyatörlüğün çıkış yeri olduğu konusunda bazı görüşler vardır. Ölen insanın mezarı yakınında, ölü ile yaşayanlar arasında bir köprü oluşturduğu inancıyla insan kanı akıtmak, Akdeniz kültüründe eski bir adetti. Tert. *De Spect.*,12, 2-34'te, insan kanıyla ölülerin ruhlarını huzura kavuşturduklarına inanan insanların savaş esirleri ve köleler satın alıp bunları cenaze törenlerinde kullandıkları anlatılır. İnsanlar belli bir süreden sonra bundan zevk aldıklarını farketmiş ve ölüme karşı kendilerini bir başka insanın ölümüyle teselli etmişlerdir.

Tarihçi Festus ise, yigit savaşçıların mezarlarında esir kurban etmenin bir adet olduğunu; bu adetin vahşiliği anlaşıncı, mezarlarda gladyatörlerin dövüşmelerine karar verildiğini söylemektedir.

Cenaze törenlerinde bu gösterilere yer veren seçkin Romalılar, ölen kişinin geride kalan ailesinin hâlâ güçlü ve refah içinde olduğunu kanıtlamak istiyorlardı. Cenaze töreninde yapılacaklar, çoğunlukla ölen kişinin vasiyetinde belirtilmiş olduğu için, vasiyette belirtilen bu tür gösterileri gerçekleştirmek aynı zamanda ölüye karşı yerine getirilmesi gereken büyük bir sorumluluktan ibaretti.

Modern araştırmacılar, İtalya'da ve bütün Akdeniz ülkelerinde ölü gömmeye birlikte insan kurban etmenin, arkaik destanlarla bağlantılı olduğunu belirtmektedir. Bu uygulama insanların hafızasının ve bilincinin derinliklerine yerleşmiştir. Özellikle Hristiyan yazarlar, gladyatör dövüşlerinin kaynağını, bu gaddarca adette bulmaktadırlar. Güney İtalya'da ortaya çıkan gladyatör dövüşleri, İÖ IV. yüzyılda Helenler'deki atletik yarışlar gibi, boks ve güreşlerin yanında yer alan bir gösteriydi. IV. yüzyılın sonlarında, Etrüskler bu dövüşe özel bir karakter vermiş ve onu ölü gömme merasiminin bir parçası olarak kabul etmişlerdir. İÖ III. yüzyılın ilk yarısında gladyatör dövüşleri Romalılar'a bu biçimiyle geçmiştir.

Roma'daki ilk gladyatör dövüşü İÖ 264 tarihinde yapılmış; Iunius Brutus Pera'nın oğulları Marcus ve Decimus, babalarının cenaze töreninde, ticari bir pazar yeri olan *Forum Boarium*'da gladyatör dövüşü düzenlemişlerdir (Liv. *Perioch.* 16; Serv. *Ad Aen.* 3, 67; Val. Max. 2, 4, 7).

İÖ III. ve II. yüzyılda özel kişilerin düzenledikleri gladyatör dövüşlerine ilgi oldukça artmış; İÖ 105'de Senato ilk kez konsül P. Rutilius Rufus ve C. Manilius'a resmi gladyatör oyunları düzenleme izni vermiştir; artık *munus* sunmak, memurların ve memur adaylarının halkın sempatisini kazanmada en etkili ve vazgeçilmez aracı haline gelerek dini karakterini tamamen kaybetmişti.

Gladyatör oyunlarının zamanla artması ve gelişmesi başlangıçta sorun olarak görünmemiş olsa da, Spartacus önderliğindeki çok sayıdaki kölenin, üç yıl boyunca (İÖ 73- İÖ 71) Romalılar'ı tedirgin etmesi, bu konuda geniş önlemler alınmasına neden olmuştur.

Vahşi hayvan avı anlamına gelen *venatio* ise, ilk kez Roma'ya Kartaca'dan ganimet olarak getirilen fil ve diğer yabanıl hayvanların zafer alayı gösterilerinde yer almasıyla başlamıştır. Av gösterileri, ehlileştirilmiş yırtıcı hayvanlar ve silahlandırılmış gladyatörler arasında yapıldığı gibi, hayvanlar arasında da olabilirdi. Ayrıca vahşi hayvan önüne atılarak ölüm cezası uygulaması (*damnatio ad bestias*) da bu kapsamdaydı. Cumhuriyet Devri'nde *ludi*'ye katılan ve *Circus Maximus*'ta yapılan *venationes*, İmparatorluk Devri'nde *munera*'nın tamamlayıcı unsuru olmuş; amfitiyatrolara taşınıp sabah programlarına dahil edilmiştir.

İlk olarak gerçek bir *venatio* İ.Ö. 186 yılında bir aslan ve panter avı olarak, M. Fulvius Nobilior tarafından halka sunulmuştur (Liv.,39, 22, 2).

Amfitiyatrolardaki deniz savaşı gösterileri (*naumachia*), Romalı mühendislerin su taşıma ve biriktirmedeki becerilerini göstermektedir. Augustus, *Monumentum Ancyranum*'da, bu tür bir gösteri için, 1800 ayak uzunluğunda, 1200 ayak genişliğinde bir yer kazıldığını, burada hepsi iki ya da üç çifte kürekli olan 30 kadar

tıgılı ve diğeri bir çok küçük geminin savaştığını belirtir.

Caesar'ın İÖ 46 yılındaki zafer kutlamaları sırasında, heykelinin tanrı heykeli ile birlikte taşınmış olması, imparator kültürünün başlangıç işaretlerinden biri olmalıdır. Daha sonra İÖ 43 yılında Octavianus, Antonius ve Lepidus arasında kurulmuş olan II. Triumvirlik'in ilk işlerinden biri Caesar'ı tanrılaştırmak ve nihayet İÖ 42'de onun adına resmi bir kült kurmak olmuştur. Augustus kültü ise İÖ 29 yılında ortaya çıkmıştır. İmparator kültürünün ortaya çıkmasından sonra *munera* düzenleme işi, artık imparator kültü rahipleri tarafından yürütülmeye başlanacaktır.

Amfitiyatro gösterileri İÖ III. ve II. yüzyıllarda gittikçe yaygınlaşmış, Roma Senatosu tarafından resmen kabul edilmiş ve zamanla Suriye, Mısır ve Küçükasya'ya da yayılmıştır. İS. I. yüzyılda Roma egemenliğindeki Küçükasya, gladyatör oyunlarını öyle benimsemiştir ki, Kyzikos, Pergamon, Perge, Aphrodisias, Nysa ve Laodikeia'da amfitiyatrolar inşa edilmiştir.

2. Konuya İlişkin Antik Kaynaklar ve Modern Araştırmaların Durumu

Antik yazarlardan Küçükasya gladyatörleri konusunda bilgi veren az sayıda metin bulunmaktadır. Konumuz kapsamına giren bu bilgilere ulaşılmasında *TLG* adlı CD ROM özellikle antik yazarların eserlerini taramak açısından yarar sağlamıştır. Küçükasya'daki amfitiyatro gösteriler için, Dio Cassius Nikomedeia, Ammianus Pisidia Isaura, Cicero Laodikeia ve Mylasa, Galenos Pergamon, Plutarkhos Ephesos ile ilgili olarak çok kısa bilgi vermektedir.

Principatus Devri Küçükasyası'nda yer alan gösterilere ilişkin çok sayıda epigrafik ve arkeolojik malzeme bulunmaktadır. Epigrafik açıdan *PHI* CD, 7 adlı CD-ROM, Küçükasya'daki bütün bölgelere yer vermese de, en azından bazı bölgelerin taranmasında kolaylık sağlamıştır.

Küçükasya'da konumuz kapsamına giren yazılı ve görsel malzemeler üzerine çok az çalışılmış; araştırmacıların ilgisi çoğunlukla Roma İmparatorluğu'nun batısına yönelmiştir. Gladyatör anıtlarına ilişkin önemli yorumlar içeren ROBERT 1946, 1948, 1949 ve 1950; Aphrodisias gösterilerini yazıtlar ışığında ele alan ROUECHÉ 1993 ve Ephesos'ta bulunmuş olan mezar taşları aracılığıyla gladyatörlerin sosyal yaşamını inceleyen PIETSCH 1999 gibi çalışmalar ya tek bir kent üzerine yoğunlaşmış ya da çalışmamızın yalnızca bir kısmı için aydınlatıcı olmuştur. FRIEDLÄNDER 1921-1923¹⁰ dört kitaptan oluşmaktadır ve genel olarak gösterileri içermektedir.

Principatus Devri Küçükasyası'ndaki gösteriler konusuna en iyi ışık tutan yayın ROBERT 1940'tır. Bu kitapta, 71'i Küçükasya dışından olmak üzere, toplam 302 buluntu coğrafi dağılımlarına göre bir katalog içinde toplanmıştır. ROBERT, geniş içerikli bu çalışmasıyla, Roma'nın işgal etmesiyle, Helen kültürünün gelenekselleşmiş gösterilerine yansıyan Roma tarzını ve bu yeni gösteri tipinin Küçükasya'da yaygınlaşmasını ortaya koyan ilk kişidir. ROBERT, yorumlarıyla konuya ilişkin birçok teknik terime ve görsel malzemeye açıklık getirmekle kalmaz; yazıtlar aracılığıyla gösterilerin toplumdaki yansıması, düzenlenişi ve finansmanı üzerine de çok değerli bilgiler verir. Ne yazık ki ROBERT'in değerlendirdiği belgeler 1940 yılı öncesinde ortaya çıkarılan malzemeyi kapsamaktadır ve bugüne kadar ROBERT'inki kadar kapsamlı bir başka çalışma henüz yapılmamıştır.

3. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Zaman olarak *Principatus* Devri, coğrafi açıdan ise Küçükasya ile sınırlandırılan çalışmamızda, bu devirde Roma etkisiyle öne çıkan amfiteatro gösterileri üzerine yoğunlaşmıştır.

Yukarıda belirtildiği gibi modern araştırmalar yönünden eksik kalan bu konunun seçilmesindeki amaç, eski tarihli olan ROBERT'in yayımlamış olduğu

yazıtlara, zamanla doğal olarak artmış olan yenilerinin eklendiği bir antik kaynaklar kataloğu oluşturmak; bu katalogda yer alan belgelerin değerlendirilmesiyle, Küçükasya’da yer alan amfitiyatro gösterilerini, genel yapısından türlerine ve toplumdaki yansımalarına kadar her açıdan ortaya koymaktır.

Konuya ilişkin belgelerin değerlendirilmesinde, ROBERT’in yorumlarına ek olarak, yeni araştırmacıların görüşlerine de yer verilmiş ve yazıtların daha iyi yorumlanması amaçlanmıştır. Ayrıca ROBERT’in, üzerinde çok fazla durmadığı gladyatör dövüşleriyle imparator kültü rahipleri arasındaki sıkı ilişki, son zamanlardaki tartışmaların ışığı altında açıklanmaya çalışılmıştır.

4. Çalışmanın Kuruluş Düzeni

Bu tez esas olarak konuyla ilgili belgelerin toplandığı bir antik kaynaklar kataloğu üzerine kurulan bir sosyal tarih çalışmasıdır. Çalışmamızın gelişme bölümü dört ana başlık altında toplanmıştır. “Gösteriler” adı altındaki birinci bölümde, gösterilerin düzenlenmesi, gösterileri düzenleyen kişiler, gösterilerin mali yükü, gösterilerin sunulmasına ilişkin hazırlıklar, gösteri programı ve gösterilerin yapıldığı yerler ele alınmıştır. Gösterilerin düzenlenmesiyle ve finansmanı ile ilgili onur yazıtlarında geçen bazı teknik terimler, bu bölümün geniş tutulmasına neden olmuştur. Gösterilerin yapıldığı yerler konusundaki bilgiler, gladyatör dövüşleri ve hayvan avı gösterilerinin, imparatorluğun doğusu ve batısı arasında bir karşılaştırma yapma olanağı sunmaktadır.

“Gladyatörler, Hayvan Avcıları ve Dövüşçüleri” başlığı altındaki ikinci bölümde daha çok mezar yazıtları değerlendirilmiş ve bu yazıtlar gladyatörlerin kökenleri, isimleri, tipleri, sınıflandırılmaları, eğitimleri, zafer ve dövüş sayılarının belirlenmesinde oldukça değerli bilgiler vermesi açısından önemli bir yer oluşturmuştur.

“Gladyatörlerin, Hayvan Avcıları ve Dövüşçülerinin Toplumsal Konumu” adını

verdiğimiz üçüncü bölümde, gösterilerde kullanılan kişiler için diktirilen anıtlara yansıyan toplumsal görünüm, bu kişilerin toplumdan dışlanmaları, azad edilmeleri gibi konular incelenmiştir.

Son bölüm “Antik Çağ İnsanın Amfitiyatro Gösterilerine Bakışı” adıyla amfitiyatro gösterilerine karşı toplumun genel yargısına ayrılmıştır. Antik Çağ insanının gösterilere bakış açısını anlamak için, Antik Çağ düşünür ve yazarlarının konuyla ilgili görüşlerine başvurulmuş ve özgün kaynaklar kullanılmasına özen gösterilmiştir.

5. Teknik Noktalar

Çalışmada kullanılan monografyaların kısaltmaları, yazar adı ve eserin yayın yılına göre yapılmış; kitap adları *italik* stilde yazılmış; makaleler ise akıllı tırnak içine alınmıştır. Süreli yayınların kısaltmalarında *L'année Philologique* esas alınmış; yazıt corpusları ve diğer standart eserlerin kısaltmaları için *Supplementum Epigraphicum Graecum*; antik yazarların ve eserlerinin kısaltmaları için *Lexikon der Antike* kullanılmıştır.

Gönderme ve dipnotlarda, modern literatürde izlenen sıra, yazarın soyadı, eserin basım yılı ve sayfa numarası olarak belirlenmiştir. Eğer bunlar aynı dipnot numarası altında yer alıyorsa, basım yılı esas alınarak, kronolojik bir sıra takip edilmiştir. Epigrafik belgelere gönderme yapılırken, çalışmanın arkasında oluşturulmuş olan “Antik Kaynaklar Kataloğu” numaraları kullanılmıştır. Antik Kaynaklar kataloğunda yer alan epigrafik belgeler için (EP.) kısaltmaları kullanılmış ve bunlar alfabetik olarak bölge ve kent adlarına göre, sonra da konularına göre sıralanıp numaralandırılmıştır. Bu çalışmada yayımlanmış epigrafik malzemenin eksik kalmamasına özen gösterilmiştir. Yazar ve eser kısaltmalarının açılımı da, çalışmanın sonunda yer alan “Kısaltmalar Listesi”nde gösterilmiştir. Çalışmanın arkasına ek olarak gladyatör tiplerini gösteren resimli bir sayfa eklenmiştir. Bu sayfada yer alan çizim, Efes Gladyatörleri, Öğleden sonra Ölüm, Selçuk 2002, s.

45'ten fotokopi yoluyla büyütölerek çalışmaya eklenmiştir.

Bölge ve yer adları için *SEG* kullanılmış, Helence sözcüklerin Latin harflerine transkripsiyonunda İPLİKÇİOĞLU'nun *Eski Batı Tarihi*'ndeki önerileri dikkate alınmıştır. Metin içinde kullanılan Latince sözcükler *italik* olarak yazılmıştır.

Türkçe yazımlarda, 2000 yılına ait Türk Dil Kurumu yazım klavuzu ve sözlüğü esas alınmıştır.

I. GÖSTERİLER

1. Gösterilerin Organizasyonu ve Finansmanı

Gladyatör oyunları için Helence'de “teke tek dövüş” anlamına gelen μονομαχία, Latince'de *munera gladiatoria*, *ludus gladiatorius*, *munus gladiatorum* gibi ifadeler kullanılmaktadır. Hayvan avı gösterileri için Helence'de κυνηγεία kullanılırken, bu sözcük Latince'de *venatio* ya da *munus venationum* ile karşılanmaktadır. Gladyatör sözcüğü ise, Latince'deki *gladius* yani “kılıç” anlamından çıkmıştır.

Gladyatör dövüşleri ile ilgili olarak yazıtlarda πυκτεύειν, πύκτης, πυγμή, gibi sözcüklere rastlanır. Fakat bu sözcükler “yumruk dövüşü” yani “boks” anlamında değil, ilgili yazıtlardaki kabartmalardan da anlaşılacağı gibi, gladyatör dövüşü anlamında kullanılmıştır. ROBERT 1929: 24 - 42, Gortyne’de bulunmuş olan bir yazıttan yola çıkarak, Küçükasya’dan da bazı örnekler sunmuş ve πυκτεύειν fiilinin, gladyatörlükle ilgili bir teknik terim olduğunu ortaya koymuştur. Ankyra, Smyrna, Alabanda, Tralles, Tripolis, Edincik, Attaleia, Laodikeia ad Lycum, Amaseia ve Ilion’da πυκτεύειν, gladyatör dövüşleriyle ilgili olarak kullanılmıştır¹.

Küçükasya yazıtlarında, gladyatör dövüşleri ve hayvan avı düzenlenmesi konusunda, bayramların ve yarışmaların kutlanması için kullanılan τελεῖν, ἐπιτελεῖν, συντελεῖν gibi bazı sıradan sözcüklere de rastlanır². Didyma ve Magnesia ad

¹ Latince'deki *pugna*, πυγμή ile karşılanırken; *pugnare* ve *gladiator* sözcükleri için πυκτεύειν ve πύκτης sözcükleri kullanılmıştır: (EP.4.38); (EP.5.137); (EP.7.143); (EP.7.202); (EP.7.203); (EP.9.232); (EP.11.254); (EP.12.267); (EP.13.300); (EP.15.315); (EP.16.327).

² Nikaia’da, ἐπιτελέσαντα θεάς μονομαχιῶν καὶ κυνηγεσίῳν (EP.3.27); Lagina’da ἐτέλεσαν ἀρχιερωσύνην ἐπὶ φιλοδωραῖς καὶ κυνηγεσίῳς (EP.7.181); Panamara’da τετελεκότων καὶ μονομαχίας καὶ κυνηγεία (EP.7.194); Stratonikeia’da, μονομαχίας καὶ κυνήγια συνετέλεσεν (EP.7.196); Oinoanda’da ἐπιτελεῖ κυνηγεία καὶ θηριομαχίας (EP.10.243); Telmessos’ta ἐτέλεσεν μεγαλοψύχως μονομαχίας καὶ θηριομαχίας (EP.10.247); Pergamon’da ἐπιτελεσάσης ταυροκαθάψιν (EP.11.265); Attaleia’da ἐπιτελέσαντα κυνηγεία καὶ μονομαχίας (EP.12.266) ifadeleri yer almaktadır.

Maeandrum'da ise gladyatör dövüşlerinin düzenlenmesi anlamında ποιεῖν fiilinin kullanıldığı görülmektedir³.

ROBERT 1940: 280'e göre, δίδοναι μονομαχίαν ya da δίδοναι κυνήγιον, Latince'deki *dare gladiatorum munus*'u karşılamaktadır. Bu ifade Ankyra'da (EP.4.36), Pinara'da (EP.10.245) ve Rhodiapolis'te (EP.10.246) gladyatör dövüşü ya da hayvan avı sunmak anlamında kullanılmıştır. Bununla birlikte, Ankyra'da ἔδωκεν καὶ μονομάχων ζεύγη, *dare gladiatorum paria*, yani gösterilerde kullanılmak üzere, gladyatör çifti vermekle ilgilidir (EP.4.35). Latince'de *gladiatores dati ab* ile karşılanan μονομάχοι οἱ δοθέντες ὑπό ifadesi, Stratonikeia'da (EP.7.198) ve Halikarnassos'ta (EP.7.172), gladyatör veren kişiyi göstermektedir. Dövüşlere gladyatör veren kişiler, genellikle imparator kültü rahipleridir ve IGSK 49, no. 73'de bu kişilerin gladyatör dövüşlerinde kullanılmak üzere, gladyatörleri hazır bulundurdukları ileri sürülmektedir.

İmparatorluğun batısında, gladyatör gösterilerini düzenleyen organizatörlere *editor muneris* ya da *munerarius*; gladyatör truplarını kuran ve çalıştıran kişilere *lanista* adı verilirdi. Büyük bir çoğunluğunu, imparator kültü rahiplerinin (*hiereus*) ve başrahiplerinin (*arkhiereus*) oluşturduğu gladyatör ve hayvan dövüşü gösterileri düzenleyen kişilerle ilgili onur yazıtlarında, bu kişilerin yerel rahipler ya da eyalet rahipleri olarak görev yaptıkları görülmektedir.

Helen kentlerindeki imparatorluk kültü, ayinler açısından köklü Helen özellikleri taşımaktaydı ve giderek halkın beğenisini kazanan gladyatör ve hayvan dövüşleri de, imparator kültüyle bağlantısı sayesinde benimsenmişti (ROBERT 1940, 267 -175). Bununla birlikte, bu ayinlerin tamamen Roma etkisinde olduğu ve geleneksel şenliklerden çok fazla uzaklaştığı da söylenemez. Dövüşler, bir yenilik

³ Didyma'da ποιησάντων θεωρίας ἐπὶ ἡμέρας δέκα καὶ μονομαχίας ἀποτόμους (EP.5.83); Magnesia ad Maeandrum'da ποιήσαντα μονομαχιῶν ἡμέρας τρεῖς ἀποτόμους (EP.5.82) ifadeleri yer aymaktadır.

olarak imparator şenlikleriyle bağlantılı ortaya çıkmıştır. Bu bakımdan, her durumda, asıl ayinler, gladyatör ve hayvan dövüşlerinden daha önemlidir (PRICE 2004: 162). İmparatorluk şenlikleri, diğer Helen şenlikleri gibi geçit törenleri, şöenler ve oyunlardan oluşurdu. Bazı modern araştırmacılar, Helen kenti seçkinlerinin, imparator kültüne şüpheli yaklaştığını ileri sürseler de, kent açısından bu çok önemliydi. Kült sadece kamusal bir formalite değil, kent yaşamının birçok alanında, önemli bir kurumdu ve eyalet şenlikleri, kentler arasında farklı bir çatışma yaratsa da, yine de farklı bağlar oluşturmıştu (PRICE 2004: 179 vd.).

İmparatorluk kutlamaları, düzenli aralıklarla ya da bir imparatorun tahta çıkışı, sevinçli bir haber alması gibi nedenlerle de yapılabilirdi. İmparator onuruna düzenli bir biçimde yapılan şenliklerde ise, atletizm ve müzik yarışmaları yer alıyordu. Bunların içinde Sebasteia, Caesarea, Hadrianea, Antoninea ve Severeia en yaygın olanlardı. Bu şenlikler genellikle dört yılda bir düzenlenirdi. Küçükasya'daki eyalet şenlikleri ve oyunları da, düzenli aralıklarla yapılıyordu ve eyalet oyunlarını düzenleyen çok sayıda kent vardı. Farklı kentlerde, farklı aralıklarla düzenlenen oyunların yanında, bir de yılda bir yapılan oyunlar vardı.

Roma İmparatorluğunun doğusunda, imparator kültü kutlamalarının vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiş olan gladyatör oyunları ve hayvan dövüşleri, Küçükasya'da, eyaletler ya da bağımsız kentler tarafından düzenleniyordu. Gladyatör oyunları, bilinen *agonlar*'ın dışında kalan ve kentin *leiturgia* işleriyle bağlantılı olan gösterilerdi. Bununla birlikte Pergamon'da μονομαχία δοθεῖσα ὑπὸ τῆς πόλεως ifadesi, kent tarafından bir gladyatör dövüşünün düzenlendiği anlamını kesin olarak vermemektedir (EP.11.261). Stratonikeia'da πενταετηρικός ἀγὼν καὶ μονομαχία ifadesinden, beş yılda bir yapılan yarışmalarla birlikte, bir gladyatör dövüşü de düzenlendiği anlaşılmaktadır, fakat burada da gösterileri kimin düzenlediğinden söz edilmez (EP.7.198). Yöneticiler, kentin iki büyük tanrısına, Zeus ve Hekate'ye, bir yaz kutlaması ithaf etmişlerdir. Adına yarışma düzenlenen

tanrıça ise Nemesis olmalıdır (ROBERT 1940: 268-270). Aigai'da, bir yapının yeniden ayağa kaldırılması için, parlak törenlerle birlikte, üç kez gladyatör dövüşleri düzenlenmiştir (EP.2.24). Magnesia ad Maeandrum'da bir *agonothetes*, büyük *μεγάλα Κλαυδίηα* sırasında üç gün gladyatör dövüşü sunmuştur (EP.5.82). Bayrama ilave edilen bu gösteri için büyük bir bonkörlük söz konusudur. Adramytteion'da *asiarkhes* Eunus, oğlu Euphrosynos için bir gösteri düzenlemiştir ve bu büyük bir olasılıkla gladyatör oyunlarıdır (EP.16.322). Konuya ilişkin yazıtlar incelendiğinde, bu birkaç yazıt dışında, hangi nedenle *munus* düzenlendiği açık değildir.

Asia eyaletinde, *asiarkhes* olarak adlandırılan imparator kültü eyalet baş rahipleri, Bithynia'da *bithyniarkhes*; Galatia'da *galatarkhes*; Lykia'da *lykiarkhes*, Pontus'ta *pontarkhes*'tir. Bunlar birer yıllığına *koinon* tarafından seçilerek, çeşitli yerlerde görev yapmış ve imparator kültü ile ilgili işleri düzenlemişlerdir. Küçükasya ile ilgili yazıtlarda en çok rastlanan “ἀρχιεὺς τῆς Ἀσίας” ile “ἀσιάρχης” ifadeleri, son yıllarda modern araştırmacılar arasında büyük tartışmalara yol açmaktadır. Bu tartışmalar, *arkhiereus*'luğun ve *asiarkhes*'liğin aynı anlamda ve işlevde olup olmadığı konusunda yoğunlaşmıştır⁴. Bazı araştırmacılar, bunların aynı görevi kapsayan iki farklı ünvan olduğunu ileri sürerken, bazı araştırmacılar ise, bu ünvanların iki farklı görev ve iki farklı ünvan olduğunu ileri sürülmektedir.

MAGIE 1950: 449 vd., *arkhiereus* ve *asiarkhes*'in, aynı memuriyet için iki farklı isim olarak kullanıldığını ve bu memurlukların bir tür *leiturgia* olduğunu belirtir.

DEININGER 1965: 41-50, *asiarkhes*'lerin, Asia eyaleti *arkhiereus*'ları ile birlikte tanımlanabileceğini belirtmiş ve aynı görev için nasıl iki ünvan birden

⁴ Bu tartışmalarla ilgili olarak bkz. ROBERT 1940: 270-275; MAGIE 1950: 449-450; 1298- 1302; DEININGER:1965; SEG 38 (1988), no. 1973; ROSSNER 1974; KEARSLEY 1986: 183-192; SEG 38 (1988) no. 1973; KEARSLEY 1986; KEARSLEY 1988 a ; KEARSLEY 1988 b; KEARSLEY 1990; HERZ 1992; WÖRRLE 1992: 368-370; FRIESEN 1993; QUASS 1993; CAMPANILE 1994; BREMEN 1996; KEARSLEY 1996; FRIESEN 1999 a; FRIESEN 1999 b; ENGELMANN 2000; WEISS 2002: 241-254; SEG 51 (2001): 1491; CARTER 2004: 41-68.

kullanılabileceğini de kanıtlamaya çalışmıştır. Ona göre, imparator kültü kurulmadan önce *asiarkhes*, *koinon* başkanıdır. İmparator kültünün kurulmasıyla birlikte, *koinon*'un başkanı *arkhiereus* olmuş ve bu iki ünvan kullanımda kalmıştır. Fakat Principatus Devri'nde *asiarkhes* bir süre kaybolmuş ve İS. II ve III. yy'larda tekrar ortaya çıkmış, ama bu sefer de *arkhiereus*'lar kaybolmuştur.

ROSSNER 1974: 103 vd., *asiarkhes*'lerin masraflarını üstlendiği hayvan ve gladyatör dövüşlerinin, imparatorluk kültüyle ilgili tipik faaliyetler olduğundan söz ederek, çok açık belirtmese de, bu iki ünvanın aynı görev için kullanıldığı sonucuna varmıştır.

HERZ 1992: 100 vd., *asiarkhes*'lerle ilgili bir tanımlama yaparken, eyaletler arasında bölgesel farklılıklar olabileceği için, başka bir eyaletteki durumu da incelemek gerektiğini söylemektedir ve kadınların eyalet *arkhiereia*'lığına katılımı konusunda bilgiler vermektedir.

KEARSLEY, bu konuyla ilgili yaptığı incelemelerde, bu iki ünvanın farklı görevler için kullanıldığı görüşünde olan yeni araştırmacılardanır⁵; fakat gladyatör oyunları bu ünvanlar arasındaki ilişkilere çok açık bir biçimde değinmez; daha çok kendileri *asiarkhes*'ken, eşleri *arkhiereus* olan rahiplerden söz eder. Ona göre *asiarkhes*'ler, daha çok politik ve idari işlerle ilgilenirken, *arkhiereus*'lar kült işleriyle ilgilenmektedir.

FRIESEN 1999: 275 - 290, *asiarkhes* ünvanının, Asia *arkhiereus*'u olarak hizmet eden rahiplere verilen başka bir ünvan olduğu düşüncesine, en çok karşı çıkan araştırmacıdır ve MAGIE'nin, *asiarkhes*'lerin belli bir *agonothetes* zümresi olduğu sonucuna oldukça itibar etmektedir. FRIESEN'e göre, *asiarkhes* ve Asia *arkhiereus*'u ünvanları eşanlamlı değildir ve aynı görevi nitelememektedir. *Asiarkhes*, Asia kentlerindeki bazı festival türlerinden sorumlu bir görevlidir.

⁵ KEARSLEY 1986; KEARSLEY 1986; KEARSLEY 1988 a ; KEARSLEY 1988 b; KEARSLEY 1990; KEARSLEY 1996.

FRIESEN'e göre, gladyatör dövüşlerinin masraflarını, bu ünvanlarla ilişkisi olmadan karşılayan belli örnekler de vardır. Gladyatörler, mutlaka Asia eyaleti imparatorluk kültürleriyle ya da *asiarkhes*'likle ilişkilendirilmemelidir. Ona göre, bu konuda, Temenothyrai'da gösteri düzenlemiş olan T. Aruntius Nicomachus, çok önemli bir örnektir (**EP.9.224**). Nicomachus'a, kendisini ve karısını onurlandıran gladyatörler tarafından bir mezar adanmıştır. Yazıt, Nicomachus'un sadece kentteki *arkhiereus*'luğundan söz eder (ἀρχιερέως πρώτου τῆς πατρίδος) ve onun Asya eyaleti ἀρχιερέως'larının soyundan geldiğine dikkat çeker (ἀρχιερέων Ἀσίας ἀπογόνου). Nicomachus, ne *asiarkhes*'tir, ne de eyalet imparatorluk kültürlerinde görevlidir.

FRIESEN, gladyatör dövüşlerinin, mutlaka Asia eyaleti imparatorluk kültürleriyle ya da *asiarkhes*'likle bir bağlantı içinde görülmemesi gerektiğini düşünür. Ona göre epigrafik kanıtlar *asiarkhes*'lerin ve Asia *arkhiereus*'larının gladyatörlerle farklı ilişkileri olduğunu göstermektedir. Ephesos'ta bulunmuş olan ve Reginus'un hem *asiarkhes*, hem de Asia *arkhiereus*'u olarak, her iki unvanla anıldığı bir onur yazıtını da örnek vermektedir (*IGSK* 3, no. 692).

Aynı makalede FRIESEN, Thyatira'da bulunmuş olan ve M. Aur. Diadochus (**EP.9.225**) ve karısı Aurelia Hermonassa'yı (**TAM V 2, no 954**) onurlandıran iki onur yazıtından da bir sonuç çıkarmıştır. Diadochus'un heykelini taşıyan kaide, onun aynı zamanda hem Asia *arkhiereus*'u, hem de kent *arkhiereus*'u olduğunu; karısının heykelinin altındaki kaide ise, Diadochus'un aynı zamanda hem *asiarkhes*, hem de kent *arkhiereus*'u olduğunu belirtmektedir. Ona göre, her iki görev de, kent *arkhiereus*'luğu sırasında üstlenildiği için, *asiarkhes*'in ve Asya *arkhiereus*'unun aynı şey olduğu düşüncesini uyandıracaktır; ama bütün *asiarkhes* ve *arkhiereus* yazıtlarını ele alan sistematik bir değerlendirme, bunun imkansız olduğunu göstermektedir. Diadochus'un kaidesinden anlaşıldığına göre, Diadochus, hem Pergamon'da, hem de anayurdu olan Thyatira'da, gladyatör oyunlarını, eyalet *arkhiereus*'luğuna dahil etmek için, imparatorlardan özel bir izin almıştır. Anlaşılan,

gladyatör dövüşü, onun *arkhiereus*'luğunun içerdiği zorunlu işlerden biri değildir. Karısına ait heykel kaidesi ise onun *asiarkhes* unvanını da aldığını göstermektedir. Sonuçta Diadochus'un Asia *arkhiereus*'luğu ve *asiarkhes*'liği, onun aynı zamanda üstlendiği iki farklı görevdir.

ENGELMANN 2000 ise, FRIESEN'in bu görüşüne, bazı çelişkiler olduğunu ileri sürerek, karşı çıkmaktadır. ENGELMANN da Reginus ve Diadochus örneğinden yola çıkmaktadır. Ona göre Diadochus, her iki kentte de gladyatör gösterileri sunmak için izin başvurusunda bulunmamıştır. Onun izni, gladyatörleri keskin silahlarla dövüştürmekle ilgili olmalıdır. Keskin silahlarla dövüş, masraflı, tehlikeli ve büyük kayıplara neden olduğu için, izne gerek duyulmaktadır. *Arkhiereus* sözcüğü Thyatira'da, hem yerel imparator tapınağındaki rahip için, hem de *koinon*'un, Asia eyaletinin belli bir *metropol*'ünün kurduğu imparator tapınağındaki rahip için kullanılan, iki farklı makamı göstermektedir. Rahip, kentin imparator tapınağında “kentimizin başrahibi” ya da “imparator başrahibi” olarak; *koinon* kapsamındaki ünvanıyla da “Asia'nın başrahibi” olarak gösterilmektedir. Sonuçta eyaletin *arkhiereus*'u ile *asiarkhes* kavramları özdeştir ve Thyatira'da bu iki ifade karşılıklı olarak değiştirilebilmektedir.

ENGELMANN gibi, bu görevlerin aynı olduğu düşüncesine katılan araştırmacılardan WEISS 2002 ve CAMPANILE 1994 de, Diadochus örneğinden hareket eder. Onlara göre, bir yazıtta bir kişinin, hem eyalet *arkhiereus*'u, hem yerel *arkhiereus* ve hem de başka bir yazıtta *asiarkhes* olarak geçmesinin, eyalet *arkhiereus*'luğu ile *asiarkhes*'liğin aynı görev olduğunu göstermektedir.

CARTER 2004: 41 - 68 ise, bu tartışmaya tamamen gladyatörlük açısından bakmaktadır. O da diğer araştırmacılar gibi aynı örneklerle yola çıkmış ve çalışmasının arkasına, konuyla ilgili 23 yazıt eklemiştir. Ona göre ἀσάρχης ve ἀρχιερεύς'lar, gladyatör truplarının sahibi ve dövüşlerin düzenleyicisidir.

Gladyatörlük açısından bakıldığında, bu iki görevin özdeş olduğu sanılmaktadır ve ἀσάρχης ve ἀρχιερεύς'ların ortak yanları, gladyatör birliklerine sahip olmalarıdır.

Her iki durumda da, gerek eyalet gerekse kent bazında düzenlenen gladyatör dövüşlerinin, kesinlikle imparator kültüyle ilgisi olduğu ve gösterilerin imparator kültü rahiplerince düzenlendiği görülmektedir. Büyük bir olasılıkla, eyaletler tarafından düzenlenen gösteriler söz konusu olduğunda, bu baş rahipler eyaletin adını içeren *asiarkhes*, *bithyniarkhes*, *lykiarkhes*, *pontarkhes* gibi unvanları almıştır.

Kos'ta Nemerius Castricius Paconianus'un (EP.1.1); Ephesos'ta Aurelius Apolaustos (EP.5.50), Claudius Cleobulus (EP.5.51), T. Claudius Tatianus Iulianus (EP.5.52-53), T. Claudius Pancratidus Atticus (EP.5.54), T. Iulius Reginus (EP.5.55), L. Aufidius Euphemus (EP.5.56) ve Marcus Fulvius Publicianus Nicephorus'un (EP.5.57); Smyrna'da Iulius Menecles Diophantus EP.5.101) ve Claudius Timon'un (EP.5.102); Kyzikos'ta Plo(tius) Aurelius Gratus'un (EP.11.256); Adramytteion'da Eunus'un (EP.16.322), gladyatör dövüşleri ile ilgili olarak ünvanları *asiarkhes*'tir.

Oinoanda'da (EP.10.242) ve Rhodiapolis'te (EP.10.246) *lykiarkhes*; Amisos (EP.15.316), Sebastopolis (EP.15.319) ve Sinope'de (EP.15.321) ise *pontarkhes*, gladyatör dövüşü düzenleyen eyalet baş rahipleri olarak görülmektedir.

Ephesos'ta Timaios Attalus (EP.5.41); M. Aurelius Mindus Matidianus Pollio (EP.5.42); T. Flavius Montanus (EP.5.43) ve Tiberius Claudius Menandros için (EP.5.44) ἀρχιερεύς Ἀσίας ναῶν τῶν ἐν Ἐφέσῳ; Marcus Aurelius Daphnos (EP.5.45) ve adı yazıtta eksik olan bir *asiarkhes* onuruna dikilmiş (EP.5.46) anıtta, Iulius Candidus için ἀσάρχης ναῶν τῶν ἐν Ἐφέσῳ ünvanları kullanılmıştır.

Mytilene'de Cladius Trophonianus'un (EP.1.10); Aphrodisias'ta M. Antonius Apellas Severinus (EP.7.145), Hypsicles Zeno (EP.7.146) ve T. Claudius Paulinus'un (EP.7.147); Lagina'da T. Claudius Aristeas Menandros'un (EP.7.181); Mylasa'da Gaius Iulius Hybreas'ın (EP.7.185-187); Stratonikeia'da T. Flavius

Aeneas (EP.7.196) ve Uliades'in (EP.7.197); Philadelphia'da M. Aurelius Manilius Hermippus'us (EP.9.209); Temenothyrai'da T. Aruntius Nicomachus'un (EP.9.224); Parion'da Aelius Iulianus'un (EP.11.259); Laodikeia ad Lycum'da Diokles'in (EP.13.292) unvanı, *arkhiereus*'tur.

İmparator kültü rahibi olarak, ἀρχιερεὺς τῶν Σεβαστῶν ya da ἀρχιερεὺς τῆς πατρίδος diye anılan yerel rahipler de vardır. Didyma'da aynı yazıtta Marcus Ulpius Flavianus Damas ve karısının ünvanı hem ἀρχιερεὺς τῆς Ἰωνίας, hem de ἀρχιερεὺς τῶν Σεβαστῶν ve başka bir yazıtta ἀρχιερεὺς τῆς πατρίδος'tur (EP.5.83-84). Miletos'ta, hemşerilerine beş gün süreyle parlak bir *munus* vermiş olan Ateimetos (EP.5.90) ve Attaleia'da Lucius Calpurnius Diodoros için (EP.12.266) ἀρχιερεὺς τῶν Σεβαστῶν; Ksanthos'ta Philippos için (EP.10.238) ἱερεὺς τῶν Σεβαστῶν kullanılmıştır.

Sagalassos'ta Publius Aelius Quintus Claudius Philippius Varus (EP.14.310) ve Selge'de P. Plancius Magnianus Aelianus Arrius Perikles ἀρχιερεὺς τοῦ Σεβαστοῦ olarak (EP.14.312) anılmaktadır. Oinoanda'da ise ἱερατεύσας τῶν Σεβαστῶν ἐν τῇ πατρίδι ile bir yerel rahipten söz edilmektedir (EP.10.243).

Ankyra'da Γαλατῶν οἱ ἱερασάμενοι θεῶι Σεβαστῶι καὶ θεᾷ Ῥώμῃ olarak eyalet rahipleri görülmektedir (EP.4.35). Ankyra'daki Augustus Tapınağı'nın sol tarafındaki duvarda yer alan bu yazıtta, rahiplerin bir listesi vardır. Bu rahiplerin görev süresi birer yıldır ve isimlerinden sonra, görevleri sırasında yapmış oldukları bağışlar yazılmıştır. Rahipler Ankyra rahipleri değil, tüm Galatia'nın yani eyaletin rahipleri olarak görülmektedir. Ama sonradan adı geçenler, Ankyra rahipleri olmalıdır. Burada kült kutlamaları söz konusudur ve bu kutlamalar sadece Ankyra için değil, tüm Galatia eyaleti için düzenlenmiştir (BOSCH 1967: 35-49). Bu rahiplerden bazıları halk için yemek vermiş (δημοθoinία); yağ bağışında (ἐλαιον) bulunmuş; tiyatro gösterileri (θηωρία) sunmuş; gladyatör çifti vermiş (ἔδωκεν

μονομάχων ζεύγη); vahşi hayvan ve boğa avı gösterileri düzenlemiştir (κυνήγιον ἔδωκεν τάυρων καὶ θηρίων).

Klaudiopolis'te Secundus (EP.3.25); Nikaia'da Fl. Severianus Asclepiodotus (EP.3.27); Panamara'da Marcus Ulpius Asklepiades Iulius'un (EP.7.194) unvanı, *hiereus*'tur. Pisidia Antiokheia'sında Longus, bir *pontifex* olarak *munus* vermiştir. Yine aynı kentte Maximianus, ikili yönetimi sırasında (*aedili II viro*) hayvan ve gladyatör dövüşü gösterileri sunmuştur

Bütün bunların yanında Halikarnassos'ta Publius Veditius Asiaticus (EP.7.172) ve Tralles'te P. Lucilius Pisoninus (EP.7.201) gibi, gladyatör veren ve görevi belli olmayan kişiler de vardır.

Gladyatör ve hayvan dövüşü düzenleyen imparator kültü rahipleriyle ilgili bir çok yazıtın da gösterdiği gibi, ister eyalet, ister kent rahibi olsun, gladyatör ve hayvan dövüşü düzenleme işi, genellikle imparator kültü rahiplerine aitti ve bu görev onların kariyerlerinde önemli bir yer tutmaktaydı.

İmparator kültü rahiplerinin kişisel cömertliğini göstermesi açısından, para ve erzak dağıtımının yanında önemli bir hizmet olan gösteri düzenlemek, çok pahalı bir iş olduğundan, bazı düzenleyicilerin iflas ettiği bile olmuştur. Bu nedenle İmparatorluk sık sık gladyatör sayısını kısıtlama yoluna gitmiştir. Marcus Aurelius döneminde böyle bir sınırlama yapılmış ve bazen *arkhiereus*'lar bu sınırı aşmak için özel izin istemiştir. Bu konuyla ilgili İS. 177'de bir *senatus consultum* olduğu bilinmektedir. Bu kararda, gösteri masraflarının kısıtlanmasından ve *munerarius*'ların parasal açıdan rahatlatılmasından söz edilmektedir (ROBERT 1940: 274, 282, 284).

Muhtemelen oyunlar her yıl ve farklı yerlerde gerçekleşmiştir. Bu nedenle, *arkhiereus*'un bir gladyatör birliğine sahip olması ve bunun masraflarını karşılaması gerekmiştir. Kent ve eyalet düzeyinde, imparatorluk kültü ile bağlantılı olarak, şenliklerin sayısı ve kapsamı artınca, çeşitli gösteriler için masraflar da yükselmiş ve

toplu ağırlamalar için büyük paralar harcamak gerekmiştir. Kentte politik bir rol üstlenmek isteyen zengin bir yurttaş için, erken dönemlerde olduğu gibi, oyun masraflarını üstlenmek çok önemlidir ve böylece bu kişi hem göz önünde olmakta, hem de yurttaşların sempatisini kazanmaktadır.

Oyunların masraflarının karşılanmasıyla ilgili resmi bir düzenlemeye ait bilgiler azdır; ama genellikle, eyalet rahibinin gladyatör oyunları için gereken parayı ve görevi dolayısıyla ödemek zorunda olduğu miktarı, kendisinin karşıladığını gösteren (ἐκ τῶν ἰδίων) belgeler çoktur. Eyaletin imparator rahipliği, ayrıcalıklı ve aynı zamanda da pahalı bir görevdi. CAMPANILE 2001: 136, imparator kültü rahiplerinin gladyatör oyunlarını düzenlemekle yükümlü olduklarını belirtir.

Bazı yazıtlarda başrahipler onurlandırılırken, harcamalardaki cömertliklerini gösteren φιλότιμος ve φιλόδοξος sözcükleri kullanılmaktadır. Kurumlar, tribuslar ve kentler iyilik yapanlara φιλότιμος ya da φιλότιμος διὰ βίου ünvanı vererek, kurumlarının iyiliksever üyelerini onurlandırmışlardır. “Cömert ve eli açık” anlamındaki bu sözcükler, zamanla gelişip εὐεργέτης gibi bir onur ünvanına dönüşmüştür. Gladyatör dövüşü ile ilgili onur yazıtlarında bu sözcükler, gladyatör dövüşlerinin cömertliği anlamında kullanılmış; onurlandırılan kişinin övgü sözcüğü değil, ünvanı olmuş ve *munus* düzenleyenler için φιλόδοξος ya da φιλότιμος, *munus* için φιλοτιμία kullanılmıştır. Fakat hangi ölçüde ve durumda φιλότιμος ve φιλόδοξος’un, *munus* düzenleyen kişi; φιλοτιμία’nın da *munus* anlamında kullanıldığına karar vermek oldukça zordur⁶

Miletos’ta bulunmuş bir yazıtta *arkhiereus* Ateimetos, bir gösteri sunmuştur (EP.5.90). Ateimetos almış olduğu görev ve düzenlemiş olduğu gladyatör ve hayvan avı gösterileri nedeniyle, saygınlık kazanmış biri olarak, Miletos’un siyasi yaşamında önemli yeri olan zengin bir aileye mensup olmalıdır. İmparator kültü

⁶ (ROBERT 1940: 276-280); (ROBERT 1946: 125 vd); (ROBERT 1968: 582)

rahipleri için *munera* düzenlemek bir zorunluluk olmasa da, cömertliklerini göstermeleri açısından, böyle bir hizmet onlardan beklenirdi (GÜNTHER 1985: 125-130).

GÜNTHER 1985: 125-130'a göre, φιλοτειμησάμενος ἐνδόξως ifadesi, Miletoslu bu *munerarius*'un iyilik sever biri olarak, cömertçe yaptığı bir hizmeti göstermektedir ve önceden Roma'dan alınan özel bir imparator izni söz konusudur (EP.5.90). *Euergetes*, yani iyiliksever kişiler için dikilen anıtlarda ἐνδόξως sözcüğünün yanında, μεγαλοπρεπῶς, μεγαλοψύχως, φιλοδόξως ve ἐπιφανῶς sözcüklerine de sık rastlanmaktadır.

Stratonikeia'da, Titus Flavius Aeneas, *arkhiereus*'luk görevini yaparken, gladyatör dövüşü ve vahşi hayvan avı gösterileri sunmuştur. Yazıtta yer alan μεγαλοπρεπῶς sözcüğü, bu gösterilerin çok masraflı olduğunu belirtmekle birlikte, imparator iznini gerektirecek olağan dışı bir gösteri yapılmamıştır (EP.7.196).

Lagina'da bulunmuş bir yazıtta, Tiberius Flavius Menander ve Aelia Glycinna, *arkhierus*'lukları sırasında oldukça masraflı olan hayvan avı gösterisi sunmuştur (EP.7.181). Philadelphia'da ise *venationes* için masraf yapmak, bir φιλόπατρις'in hizmeti olarak gösterilmektedir (EP.9.209).

Side'de, Aurelius Mandrianus Longinus onuruna bir anıt dikilmiştir (EP.12.270). Yazıttan anlaşıldığına göre, Licinnius Mucianus tarafından Side halkına gladyatör dövüşleri ve hayvan avı gösterileri vakfedilmiş; gösterileri düzenleyen kişi de (προστάτης) onurlandırılmıştır. Bu gösterileri bağışlayan Mucianus, τῆς ἀρίστης μνήμης ifadesinden anlaşılabileceği gibi, ölmüş olduğundan, onun adına yapılan gösterileri, bir πρόστατης olarak, Aurelius Mandrianus Longinus yönetmek zorunda kalmıştır. Bu görev sadece gladyatör ve hayvanların temini ile ilgili değildir; aynı zamanda çok büyük bir mali yük getirmektedir. Burada gösterilerin yapılması için ayrılan paraya başvurulmamıştır. Mucianus'un bağışlamış olduğu *munus*'unu övmek için, ἐνδόξως ve μεγαλοπρεπῶς gibi

sözcükler, gösterilerin düzenlenmesinde büyük gayret göstermiş olan Aurelius Mandrianus Longinus için kullanılmıştır (*IGSK* 43, no. 3.2.1.)

Yine Side’de bulunmuş olan iki yazıtta, Side halkı Modestos’u (**EP.12.271**) ve *arkhiereia* Modesta’yı (**EP.12.272**) onurlandırmıştır. Burada, kabartmalardan da anlaşılacağı gibi, φιλόδοξος ve φιλότειμος sözcükleri gladyatör oyunlarına işaret etmektedir.

Kibyra’dan bir yazıtta, Asia’daki Helen halkı, *arkhiereus* Tiberius Claudius Celsus Orestianus’u ve karısını onurlandırmıştır (**EP.10.233**); sözü edilen οἱ ἐπὶ τῆς Ἀσίας Ἑλληνες ile, Asia eyaletinin *koinon*’u kastedilmektedir. Tiberius Claudius Celsus Orestianus, imparator kültü festivalleri için gladyatör dövüşleri düzenlemiştir ve bu da φιλοτείμως sözcüğü ile belirtilmiştir (*IGSK* 60: no. 62). Ephesos, Lagina, Thyatira, Adramytteion, Ilion, Kyzikos, Miletos, Ksanthos, Philadelphia, Pergamon, Sagalassos, Sebastopolis ve Side’de bu sözcükler, gösterilerin parlaklığı ya da gösterileri sunan kişilerin cömertliği anlamında kullanılmıştır⁷.

Ephesos kentinin bule ve halk meclisi üyeleri, T. Flavius Montanus’u onurlandırmıştır. O da Asya Koinonu’nun rahibi ve *agonothetes*’i olarak görev yapmıştır. Montanus, *arkhiereus* görevindeyken, gladyatör dövüşü ve hayvan avı gösterisi sunmuş; kent kasasından ona ayrılan parayı bu gösteriler için değil, liman yapımı için kullanmıştır (**EP.5.43**).

⁷ φιλοτείμως (**EP.5.41**); φιλοτειμησάμενον (**EP.5.45**); ἐνδόξως φιλοτειμησάμενον (**EP.5.46**); ἔνδοξον ἡμερῶν τεσσάρων (**EP.5.57**); φιλοτιμιῶν φαμιλῆας μονομάχων (**EP.5.98**); ἐπὶ φιλοδωρίαις καὶ κυνηγεσίαις (**EP.7.181**); φιλοτιμησάμενον ἐνδόξως καὶ μεγαλοφρόνως (**EP.9.225**); φιλοτείμως (**EP.10.246**); ταῖς τῶν τοῦ ἔθνους ἀρχιερέων φιλοδοξίαις (**EP.10.238**); ἐνδόξως καὶ μεγαλοπρεπῶς (**EP.12.270**); φιλόδοξος (**EP.14.310**); φιλοτειμία (**EP.15.319**); φιλοτιμησάμενος (**EP.16.322**); φιλοτίμως (**EP.16.329**) gibi ifadeler gösteriler için yapılan harcamaların büyüklüğü ile ilgilidir.

2. Gösterilerin Yapıldığı Yerler

Roma İmparatorluğu'nun doğusunda da, gladyatör ve hayvan dövüşleri, çok sevilip tutulmuş; buna karşın, Batı'daki kadar görkemli ve çok sayıda amfitiyatrolar inşa edilmemiş; tiyatrolar yeniden düzenlenerek, belli ölçülerde kullanıma açılmıştır. POLACCO 1994: 367 - 373'e göre bunun nedeni, teknik beceriksizlik ya da para değildir. Batıda yüzlerce gladyatörün katıldığı büyük *munera*'lar söz konusuysen, Küçükasya'da daha çok "teke tek dövüş" yani *monomakhia*'lar vardı. Küçükasya'daki tiyatrolar, başka gösteriler sunmaya elverişli ve çok muhteşem olduğu için, ayrıca amfitiyatro yapmaya gerek duyulmamış olabilir. Tiyatrolarda yapılan gladyatör dövüşleri, imparatorluğun batısındaki kadar gösterişli değildir ve seyircisi de güç ve şiddetten etkilenmemiştir. Helen kültürü etkisindeki ülkelerde, bu tür gösterilere pek ilgi duyulmadığı, yaygın bir düşünce olmakla birlikte, Küçükasya'da gladyatör dövüşleri ile ilgili buluntuların geniş bir yer kaplaması, bu tür gösterilere karşı, halkın ilgisinin az olmadığını göstermektedir.

İS. II. yüzyılda birçok tiyatro binası, gladyatör oyunları ve *venationes* için bazı değişiklikler yapılarak onarılmıştır. Ephesos'ta ikinci bir gösteri yeri, artık atletizm yarışmaları için kullanılmayan stadyumun doğu kısmına inşa edilen, küçük bir *arena* olmuştur. Aphrodisias stadyumunda da aynı değişiklikler yapılmıştır. Bazı kentler ise, yeni bir amfitiyatro yapmaya karar vermiştir. Örneğin Nysa amfitiyatrosu, Augustus döneminde yapılmıştır.

Yazıtlardan da anlaşılacağı gibi, İmparatorluk Devri'nde stadyumlar, yalnız spor karşılaşmaları için değil, gladyatör ve hayvan avı gösterileri için de kullanılmıştır⁸. Küçükasya'da İS. II. yy'la tarihlenen birkaç iyi korunmuş stadyum

⁸ Nikaia'da (EP.3.28); Nikomedia'da (EP.3.30); Prousa ad Olympum'da (EP.3.32); Ankyra'da; (EP.4.38); Alabanda'da (EP.7.143); Tralles'te (EP.7.202); Tripolis'te (EP.9.232), Ksanthos'ta (EP.10.239); Atteleia'da (EP.12.267) ve (EP.12.268); Akmonia'da (EP.13.274); Hierapolis'te (EP.13.286); Sagalassos'ta (EP.14.311); Amisos'ta (EP.15.317); Aleksandria Troas'ta (EP.16.324); Ilion'da (EP.16.327) dövüşlerin yapıldığı yerler için *ἐν σταδίοις* ve *ἐν σταδίοισιν* kullanılmıştır.

vardır ve bunlardan biri de Aphrodisias stadyumudur. Aphrodisias tiyatrosu ve stadyumu hakkında en iyi bilgileri, WELCH 1998 vermektedir. Aphrodisias'ta stadyumun işlevi, diğer Roma çağı stadyumlarından farklı olmadığı için, bu stadyum hakkındaki bilgiler, diğerleri hakkında, genel bir fikir sahibi olmamızı sağlayacaktır.

İmparator kültü festivalleri çerçevesinde, Helen spor faaliyetlerinin yanında, gladyatör oyunları, vahşi hayvan gösterileri ve ölüm cezalarına da yer veriliyordu. Doğu'daki Helen kentlerinde, bu tür gösterilerin tiyatrolarda gerçekleştirildiğinin iyi bilinmesine karşın, bu tür gösteriler için stadyumların kullanılması pek bilinen bir şey değildir. Aphrodisias stadyumu, bir stadyum için fazla uzun sayılan 1.60 m. yüksekliğindeki podyumu ve dikdörtgen şekliyle, vahşi hayvan gösterileri için uygun bir yer olmuştur (WELCH 1998: 558 - 559).

Aphrodisias tiyatrosunun orkestrası, Antoninus Pius Dönemi'nde (M.S. 139-161) İmparator kültü rahibi Ti. Claudius Zelos tarafından değiştirilmiştir. Tiyatronun orkestrasının değiştirilmeden önce de, gladyatör oyunları için kullanıldığı düşünülebilir. Bununla birlikte, oldukça küçük olan gösteri alanı ve seyircileri koruma zorluğu, sert geçen gösteriler için artık pek uygun olmamıştır. Tiyatro orkestrası, İS II. yy'ın ortalarına kadar değiştirilmediğine göre, gösteriler başka bir yerde ve olasılıkla stadyum'da sergilenmiştir. Kısaca söylemek gerekirse, Aphrodisias'ta tiyatrosunun orkestrası, Antoninus Dönemi'nde değiştirilinceye kadar stadyum, gladyatör ve vahşi hayvan gösterilerinin yapıldığı yer olmuştur. (WELCH 1998: 561).

Stadyumun oturma sıralarında, belirli gruplar ve kişiler için yer ayrıldığını gösteren yazıtlar bulunur. Bunlar, Aphrodisias'ta halkın ve belli sosyal sınıfa ait kişilerin, stadyumda nasıl bir araya geldiğini göstermesi bakımından, önemli bir bilgi

kaynağıdır. Bazı oturma sıralarında kadın adlarının varlığı dikkat çeker. Ignatia ve Hypsikleis adlı iki kadın, stadyumda hâkimlerin de oturduğu itibarlı bölüme oturtulmuşlardı; oysa kadınların oturma yerleri *cavea*'nın arka tarafındadır. Oturma alanının gerisinde, Claudia Seleukeia adlı bir başka kadının adına rastlanır. Batılı kadınların, Augustus Dönemi'nden itibaren, atletik festivallerde bulunmaları yasaklanmıştı. Hellen dünyasında da, kadınların atletik oyunlara gitmelerine izin verilmezdi (Suet. *Aug.* 44.3). Aphrodisias'taki stadyumda kadın adlarının varlığı, stadyumun yılda bir kutlanan imparatorluk kültü festivali süresince, Roma gösterileri için kullanılmasıyla bağlantılı olabilir (WELCH 1998: 562 - 563).

Aphrodisias stadyumuyla aynı plana ve benzer inşaat tekniğine sahip olan Laodikeia stadyumda bulunmuş olan yazıtlarda, amfitiyatro-stadyum (τὸ στάδιον ἀμφιθέατρον) ifadesi yer almaktadır⁹. WELCH 1998: 563 - 568'e göre Aphrodisias'ta İmparatorluk Devri'nde kullanılan amfitiyatro-stadyum, Hellen kültürel kimliğini bozmadan, Roma mimari formlarının özelliklerini taşıyan bir yapıydı ve Aphrodisias'a yakın bir kent olan Laodikeia da bu mimari biçimi benimsemişti. Geç Antikçağ'da (İS. IV. yy'ın ikinci yarısı) Aphrodisias gibi birçok Helen kentinde, stadyumlara kalıcı oval *arena*'lar eklenmişti. Bazı araştırmacılara göre, stadyumların içine inşa edilen amfitiyatrolar, imparatorluk kültü festivalinin bir parçası olarak, Hristiyanların ölüm cezalarının infazında kullanılmıştır. Bu mümkün değildir, çünkü Hristiyanlar'ın öldürülmesi, Doğu'daki Helen dünyasında, bu tür amfitiyatroların stadyumların içine inşa edilmeğe başlanmasından çok daha önce, Constantinus Dönemi'nde (İS. 306-337) sona ermiştir. Aphrodisias'ta, stadyumun doğu ucuna bir amfitiyatro eklenmesi, geçmiş yüzyıllarda atletik festivallerin yapılması çok önemli olduğu için, geçici olarak hazırlanan, vahşi hayvan gösterileriyle ilgili kalıcı bir düzenleme olmalıdır.

⁹ (Laodikeia'dan iki yazıtta (EP.13.298), (EP.13.299), amfitiyatro stadyum kavramı, açıkça bellidir.

FERRERO 1990: 159 vd'ye göre, Küçükasya'da benimsenen gladyatör oyunları ve hayvan avı gösterilerinin, İmparator kültü rahiplerinin bir propaganda aracı olarak, siyasi bir taban oluşturduğu, Küçükasya halkı tarafından hissedilmiş; bu tabanın genişlemesi istenmediği için, amfiteyatrolar inşa edilmeyerek, tiyatrolardan yararlanılmıştır.

Genellikle Küçükasya'daki tiyatroların ilk dört ya da beş sırası kaldırılarak, yerine 1. 50 m. yüksekliğinde bir podyum kurulmuştur. Ayrıca seyircileri korumak amacıyla, orkestranın etrafına duvar örülmüştür. Priene, Pinara ve Balbura tiyatroları gibi küçük kentlerin tiyatroları, bu kentlerin önemli imparator kültü tapınaklarına sahip olmamaları ve gösteriler için harcamaların büyük olması nedeniyle, küçük çaptaki gösterilere sahne olmuştur. Böylece tiyatroların *cavea*'sında, orkestradaki koltukların kaldırılmasından başka bir değişiklik yapılmamıştır. Assos'ta, ayrıca bir de tırabzan parmaklığı eklenmiştir. Ephesos tiyatrosunun ise, ilk dört ya da beş sırası kaldırılarak, podyum biçiminde, yeni bir arka çevirme duvarı inşa edilmiştir. Aspendos, Hierapolis ve Sagalassus ve belki de Selge tiyatrolarında orkestra alçaltılarak yeniden yapılmıştır. Çok büyük olan Ephesos tiyatrosunda, *arena*'yı çevreleyen ve *arena*'dan duvarla ayrılan bir koridor inşa edilerek, vahşi hayvanlara karşı önlem alınmıştır (FERRERO 1990: 159 vdd.).

3. Gösterilere Hazırlık ve Gösteri Programı

Küçükasya yazıtlarında, gösterilerin yapılışıyla ilgili bulguya pek rastlanmamaktadır. Antik Çağ yazar ve düşünürleri de, bu konuda bilgi vermemektedir. Ama Roma'da yapılan gösterilerle ilgili genel bilgiler oldukça fazladır. Bu nedenle, kısaca sözü edilecek olan, batıdaki oyunların yapılış biçimi, Küçükasya için genel bir bilgi edinmemizi sağlayacaktır.

JUNKELMANN 2000 a: 71 vd.'nin verdiği bilgilere göre, gösteriler sırasında, komşu köylerden ya da daha uzaktan gelen ziyaretçiler nedeniyle, şenliklerin yapıldığı yerler oldukça kalabalıktır. Gsteriden önce *editor muneris*, *lanista* ile birlikte bir anlaşmaya vardıktan sonra, halkın kolayca görebileceği duvarlara *edicta muneris* asardı. Bu coğunlukla imparator onuruna olmak üzere, *munus*'un hangi vesileyle yapıldığını, *editor muneris*'in ismini, sahneye çıkacak olan çiftlerin (*gladiatorum paria*) ya da trubun adını (*familia gladiatoriae*), eklenecek programları (*venatio, athletica, noxii*), çiftlerin eşleştirilmesini (*compositio*) içerirdi. Önceden belirlenen listeye göre yapılan eşleşim, *lanista* ve *doctores* bilgisine danışan *editor* tarafından yapılırdı.

İmparatorluk ağında bir *munus*'un hazırlığı ve uygulanması belli bir plana greydi. Gösteri, bir kutlama alayı (*pompa*) ile açılırdı. İzleyicilerin rahatlığı için güneş tentesi, kokulu su püskürtme gibi önlemler de alınırdı. *Munus*'un başlangıcından bir ya da iki gün önce, dövüşçüler açık bir alanda halka tanıtılırdı. şenlik arifesinde, dvşlerin tekrar incelenebilmesi için halka bir ziyafet verilirdi (JUNKELMANN 2000 a: 72).

Oyunlar başlamadan önce, müzik aletleriyle başlangıç sinyali verilir ve dövüşler farklı müzik aletleri eşliğinde srdrlrd. *Prolusio* adlı bir n oyun, gladyatör dövüşlerinin parçasıydı. Çiftler ucu köreltilmiş silahlarla dvşr ve yetkinliklerinin n denemelerini yaparlardı. Bu aşama, dvşlerin ısınması ve kazanabilecek kişi konusunda, halka bir fikir verme açısından önemliydi. Burada kullanılan *arma lusoria* isimli oyun silahları, tıpkı antrenmanlarda kullanılan tahta silahlar gibiydi. *Prolusio*'dan sonra keskin demirler anlamına gelen *ferra acuta* getirilir ve keskinlikleri denenirdi (*Probatio armorum*). Bundan sonra *editor* tarafından düzenlenmiş eşleştirmelere göre, çiftler ortaya çıkardı. Başlangıı atlı gladyatörler yapardı. Diğer eşlerin *arenaya* ıkış sıraları ise, pek belli değildi (JUNKELMANN 2000 a: 72).

Büyük bir amfitiyatroda, en üst sıradakilerin aşağıda olanları daha iyi anlamalarını sağlayan, *praecones* isimli anonsçular bulunurdu. Anonsçuların yaptığı bu tanıtım, ilk sıralarda, *tabellae* isimli büyük yazılı levhalarla sağlanır; gladyatörler isimlerinin ve utkularının yazılı olduğu bir levha eşliğinde sahneye çıkarlardı (JUNKELMANN 2000 a: 72). Smyrna’da ve Edincik’de bulunan yazıtlarda bunlardan söz edilmektedir; anonsçu (πραίκων) Πλάτωνος (EP.5 127) ve Παρθενονπαῖος (EP.11.255), arkadaşları için bir mezar yaptırmıştır.

Gösteriler sabah hayvan avı ile başlardı; *munera*’ya sonradan eklenmiş olan bu gösteriler, İmparatorluk Devri’nde çok beğenilmiş ve benimsenmişti. Atletik yarışlar dans ve komik ara oyunları öğle tatilinde; gladyatör dövüşleri ise, öğleden sonra büyük kapanış programı olarak yapıldı (Sen.*Epist.* I,7,4)

4. Gösterilerin Yapılışı ve Süresi

İyi yetişmiş birer kılıç dövüşçüleri olan gladyatörler, halk tarafından büyük bir beğeniyle karşılanırdı. Kılıçla dövüşme sanatı, diğer silahlı dövüşlerden ayrı olarak, farklı bir biçimde gelişmişti. “Çınlayan çarpışma” adlı özel bir dövüş sanatı, sadece çok kısa kılıçlarla yapıldı. Bu dövüşlerde rakibin saldırılarını engellemek veya karşılamak için kalkanlar kullanılırdı. Rakibin beklemediği bir anda, hedefe saplanmak üzere olan kılıç, kalkanın arkasında tutulurdu. Dövüşçüler dövüşün bitiş aşamasında, çoğunlukla birbirlerini yere sererlerdi. Dövüşler sadece vahşi bir vuruşma olarak değil, tam tersine kesin kurallara (*dictata, leges pugnandi*) bağlı sanatsal bir düello olarak gerçekleşirdi (JUNKELMANN 2002: 66).

Hakemler *arena*'da çok önemli insanlardı. Çoğunlukla iki kişi bu görevi üstlenirdi. Bunlardan biri, *summa rudis* denen baş hakem, diğeri ise ona yardım eden *secunda rudis* idi. *Summa rudis*, *arena*’daki kurumsal gücü ve disiplini temsil eden bir asa taşırdı. Bu asa dövüşçüleri ayırmak ve ara vermek için kullanılırdı.

Verilen aralarda her iki rakip de, hizmetkarlar (*harenarii, ministri*) tarafından masaja tabi tutulur ve içecek bir şeyler verilirdi. Hafif yaralara anında pansuman yapılırdı. Eğer dövüşçüler disipline aykırı bir davranış ya da dövüş isteğinden yoksun bir tutum sergilerlerse, hakem asasıyla bu duruma müdahale ederdi. Sadece profesyonellerin dövüşmediği, ölüm cezasına çarptırılmış amatörlerin dövüştüğü, üçüncü sınıf karşılaşmalarda, kritik durumlarda kırbaçlarla, kor demirlerle veya meşalelerle donatılmış hizmetkarlar müdahale ederlerdi (JUNKELMANN 2000 a: 74).

Oyunların süresi iki ile on üç gün arasında değişmekteydi. Yazıtlarda gösterilerin kaç gün sürdüğü de belirtilmektedir. Ephesos'ta M. Aurelius Mindus Matidianus Pollio 5 gün (EP.5.42); M. Aurelius Daphnus 13 gün (EP.5.45) boyunca gösteri düzenlemiştir; bu süre Magnesia ad Maeandrum'da (EP.5.82) ve Klaudiopolis'te 3 gün (EP.3.25); Oinoanda'da (EP.10.242) ve Antiokheia'da 2 gündür (EP.14.305).

Smyrna'da boğa avı gösterileri 2 gün (EP.5.103); hayvan avı gösterileri 3 gün (EP.5.104); Ilion'da, gladyatör dövüşü ve hayvan avı gösterileri 3 gün (EP.16.329); Sagalassos'ta 4 gün (EP.14.310) sürmüştür.

Ankyra'da Traian dönemine ait bir yazıtta, kendi parasıyla tahıl dağıtmış, dört kez Agoronomos'luk yapmış, 51 gün gladyatör dövüşü, hayvan dövüşü ve tiyatro oyunlarını düzenlemiş bir kişi, yurduna olan iyi niyetinden ötürü onurlandırılmıştır (EP.4.36). Burada bir kişinin, yedi haftadan fazla süren, büyük bir şenlik düzenlemesi pek mümkün olmadığından, farklı zamanlardaki gösteriler söz konusu olmalıdır ve bu sürekli 51 gün değildir. Hepsinin toplamı 51 gün eden farklı bir çok gösteri olması daha akla yatkındır.

Miletos'ta Ateimetos (EP.14.310), gösterileri sunmak için imparatorundan izin almıştır. Gösteri günlerinin, dövüşen çiftlerin ve *arena*'ya gönderilecek olan hayvan sayısının belli bir sınırı aştığı ve ölümüne dövüşün (ὕπερ ψυχῆς ἀγωνισάμενον

ζυγοί) sergilendiği durumlarda imparator iznine gerek duyulurdu. Ateimetos da, bu izin için Roma'ya gitmiş olmalıdır; ama imparatorun niçin izin almak zorunda olduğu yazıtta tam olarak belli değildir, Ateimetos, belirlenmiş gün sayısının üzerindeki izni, yazılı ya da elçilik vasıtasıyla almış olmalıdır (GÜNTHER 1985: 125-130).

Ephesos'ta (EP.5.57) ἀσιάρχην ἑνδοξον ἡμερῶν τεσσάρων ifadesinden anlaşılacağı gibi, bu dört günlük süre, M. Fulvius Publicianus Nicephorus'un, *asiarkhes*'lik süresi değil *philotimia* süresidir; yani büyük bir olasılıkla, dört gün süreyle gladyatör dövüşü ya da vahşi hayvan dövüşü sunmuştur (CARTER 2004: 54; SEG 39 [1989]: no.1791).

A. Gladyatörlerin Eşleştirilmesi

(*compositio*)

Gerçek ve iyi eğitim almış gladyatörler teke tek dövüşürlerdi; çünkü dövüş hakkında detaylı bilgilere sahip olan seyirci, dövüş tekniğinin en ince ayrıntılarını seyretmek ve kazananı onurlandırmak isterdi. Küçük Asya yazıtlarında da, teke tek dövüş olan *monomakhia*'lar görülmektedir. Toplu dövüşler (*gregatim*) ise tek tük kaynaklarda anlatılır, ama bunlar sadece çok büyük *munera*'larda olurdu. Muhtemelen bunlar tıpkı suda yapılan *naumakhia*'larda olduğu gibi, mitolojik ve tarihi savaşları temsil ederdi. Burada sadece ikinci sınıf gladyatörler, belki de ölüm cezasına çarptırılmış mahkumlar, profesyonel kişilere göre daha çok dövüşürlerdi (JUNKELMANN 2000 a: 72).

Çiftlerin eşleştirilmesinde (*compositio*), genelde aynı seviyedeki dövüşçülerin karşı karşıya getirilmesine dikkat edilirken, gladyatörlerin birbirinden farklı olan beceri seviyeleri de göz önünde bulundurulurdu. Acemi bir gladyatörün, birçok utku

kazanmış olan tecrübeli bir gladyatörle çarpışması, pek de ilginç değildi; çünkü burada asıl amaç, dövüş tekniklerinin en iyi bir biçimde sergilenmesiydi. *Eques*, *provocator* ve *essedarius* gibi bazı gladyatör türleri, prensip olarak sadece kendi türünden bir rakiple dövüşürdü. Donanımı birbirinden farklı olan iki gladyatörün eşleştirilmeleri de sınırlıydı. Genellikle *murmillio* ile *thraex* ya da *hoplamachus*; *retiarius* ile *secutor*; bazen de *thraex* ile *hoplamachus* eşleştirilirdi.

Yazıtlarda, gösteriler sırasında kaç çift gladyatörün dövüştüğü belirtilmektedir ve bu Helence bir sözcük olan ζυγός, ζευγος ya da ζυγόν ile karşılanmaktadır. Miletos'ta Ateimetos'un sunduğu *munus* sırasında, kaç çift gladyatörün dövüştüğü, yazıtın o bölümünün tahrip olması nedeniyle bilinmemektedir (EP.5.90). Fakat GÜNTHER 1985: 127'ye göre, İS 177'deki Senatus Consultum ile, günde kaç çiftin dövüştürüleceği kurala bağlanmıştır Buna göre, bu yazıttaki beş günlük program sırasında, çiftlerin her gün aynı sayıda olması gerekmektedir. Çünkü, günde ancak bir çiftin, demirden yapılmış mızrakla, vahşi hayvana karşı (σιθηροκοντροῶν) ve bir çiftin keskin silahlarla (ὀξεῖον) çarpışması kesin olarak belirlenmiştir. Bu on çiftin dışında, Senatus Consultum'un kararına uygun olarak, kalan çiftlerin sayısının aynı kalması suretiyle, bunların başka türden dövüşlerde kullanılması gerekiyordu ve bu da tamamı 20 ya da en fazla 30 çift olarak hesaplanır.

Ephesos'ta *arkhiereus* Tiberius Claudius Menandros, bir gösteri sırasında 16 çift gladyatör dövüştürmüştür (EP.5.44).

Ankyra'daki gösteriler için, rahip Kastor 30 çift; Amyntas'ın oğlu Pylaimenes 50 çift; Gallios 25 ve ayrıca 10 çift; Menas'ın oğlu Pylaimenes 30 çift gladyatör vermiştir (EP.4.35).

Kos'ta (EP.1.6) ve Ksanthos'ta (EP.10.239) σύνζυγοι sözcüğü "rakip" anlamında kullanılmıştır. Amisos'ta (EP.15.318) ve Hierapolis'te ise (EP.13.286) ἀντίπαλος ise agonistik bir terimdir.

Sagalassos'ta 4 gün süren dövüşlerde, her gün 5 çift dövüştüğüne göre, bu gösterilerde toplam 20 çift gladyatör dövüşmüş olmalıdır (EP.14.310). Ephesosta 31 (EP.5.48) ve 39 (EP.5.45); Antiokheia'da ise 36 (EP.14.305) çift dövüşmüş olduğu yazıtlardan anlaşılmaktadır.

B. Hayvan Avı ve Hayvan Dövüşü

Av anlamına gelen ve çeşitli *arena* gösterilerini kapsayan *venatio*, eğitilmiş hayvan dövüşçülerinin (*vanator*) terbiye edilmiş hayvanlarla mücadelesini göstermekle birlikte, ölüm cezası (*noxii*) almış kişilerin, vahşi hayvan önüne atılarak cezalandırılmalarını (*damnati ad bestias*) ve hayvanların birbirleriyle mücadelesini de içermektedir. Küçükasya yazıtlarında *venatio* sözcüğü Helence κυνηγεία ile karşılanmakta ve çoğu zaman μονομαχία ile birlikte görülmektedir; bu da çok fazla sayıda hayvan dövüşü sergilendiğini kanıtlamaktadır¹⁰.

Pisidia Antiokheia'sında, *munus venationum et gladiatorum* ifadesinden de anlaşılacağı gibi, gladyatör dövüşleri ve hayvan avı gösterileri birlikte yer almaktadır (EP.14.307). Helence yazıtlarda da, vahşi hayvan avı gösterileri her zaman gladyatör dövüşleriyle birlikte görülür.

Seyrek de olsa sadece hayvan avı ve dövüşlerinin geçtiği yazıtlar da vardır¹¹. ROBERT 1940: 310'a göre, yazıtlarda κυνηγείον daha sık görülen bir formdur¹².

¹⁰ Nikaia (EP.3.27), Ankyra (EP.4.35), Ephesos (EP.5.43), Panamara (EP.7.194), Stratonikeia (EP.7.196), Lydai (EP.10.241), Oinoanda (EP.10.242), Rhodiapolis (EP.10.246), Attaleia (EP.12.266), Side (EP.12.270), Selge (EP.14.312), (EP.14.313), Sebastopolis (EP.15.319), Sinope (EP.15.321) ve Ilion'da (EP.16.328), (EP.16.329) κυνηγεία καὶ μονομαχίας birlikte yer almaktadır.

¹¹ Tiberiopolis'te κυνήγιον (EP.13.301); Lagina'da ἐπὶ φιλοδωρίαις καὶ κυνηγεσίαις (EP.7.181); Panamara'da ἐν τοῖς γενομένοις κυνηγίοις (EP.7.195) hayvan avı ve dövüşlerini göstermektedir.

¹² Lagina (EP.7.181); Panamara (EP.7.194); Oinoanda (EP.10.242), (EP.10.243); Attaleia (EP.12.266); Selge (EP.14.312); (EP.14.313); Sebastopolis (EP.15.319) ve Sinope'de (EP.15.321) κυνηγείον biçimi kullanılmıştır.

Femininum olarak κυνηγεσία biçimine hiç rastlanmamaktadır. *Accentus* göz önüne alınırsa κυνηγεσίωv, κυνηγεσία'nın değil κυνηγέσιον'un *genetiv'i*dir. Mytilene'deki bir yazıtta geçen κυνηγία ise, çok kesin bir ifade değildir (EP.1.9). Sıklıkla görülen bir başka form da, κυνήγιον'dur¹³. Ksanthos'ta (EP.10.238) ve Pinara'da (EP.10.245) προκυνηγία sözcüğü kullanılmıştır (ROBERT 1940: 309 vd.).

Pisidia Antiokheia'sında *venatio omnis generis*, yani hayvan avının bütün türlerinden söz edilmektedir (EP.14.305). ROBERT 1940: 310, burada *venatio*'nun anlamının biraz daraltıldığını belirtir. Oinoanda'da ortaya çıkan ἄγειν κυνηγέσια καὶ μονομαχίας ifadesinde yer alan κυνηγέσια, yani *venatio*, tüm hayvan dövüşlerini kapsamaktadır (EP.10.242); ἐπιτελεῖν κυνηγέσια καὶ θηριομαχίας καὶ μονομαχίας ifadesinde ise, *venatio* vahşi hayvana karşı girişilen mücadeleyi göstermektedir (EP.10.243). Bu durumda, buradaki gösteriler üçe ayrılmıştır. Gladyatör dövüşü, hayvanların birbiriyle dövüşü ve vahşi hayvana karşı insanın dövüşü.

Yırtıcı hayvanların, avcılar tarafından öldürülmesini ya da hayvanların birbirleriyle dövüşmelerini θηριομαχία sözcüğünden; bir dövüşçünün yırtıcı bir hayvana karşı kalın demirden yapılmış olan mızrakla dövüşmesini ise σιδηροκόντρα ya da κοντροκυνηγέσια sözcüklerinden anlıyoruz (ROBERT 1940: 312, 324).

Çok şiddetli çarpışmaların sergilendiği ve yırtıcı hayvanlara karşı zorlu bir mücadeleyi içeren σιδηροκόντρα, vahşi hayvan dövüşçüleri için oldukça riskliydi ve *venatio*'ya eklenen özel bir program olduğu için, bu dövüş çeşidinin sergileneceği, genel program akışı içinde, özellikle belirtilirdi. Miletos'ta da böyle bir gösteri sergilenmiştir ve bu gösteri için imparatorluk izni gerekmiştir (EP.5.90). Bu ihtişamlı ve büyük harcamalar gerektiren gösteriler (θείας φιλοδωρίας) için imparator izni gerekmektedir. GÜNTHER 1985: 129'a göre, bu yazıtta eksik olan satır θεατροκυνηγέσια olarak tamamlanmalıdır; çünkü Miletos tiyatrosu bir *munera*

¹³ Ankyra (EP.4.35); Panamar a (EP.7.194); Pinara (EP.10.245); Tiberiopolis (EP.13.301) ve Ilion'da bu sözcük kullanılmıştır.

sahnesi olmuş olsaydı ve çok türden hayvanların katledilmesi (θηρία σφακτά) söz konusu olsaydı, θεατροκυνηγεία kavramı, bu yazıt için uygun olmazdı, bunun yerine başka ifade yer alırdı. Burada θεατροκυνηγεία bir hayvan avı gösterisine işaret etmektedir.

Robert 1940: 311'de θεατροκυνηγείον, yalın bir ifade olan av gösterisi anlamındadır. Bunların içinde vahşi hayvanı öldürme, hayvan ve insan arasındaki mücadele de vardır. Philadelphia'da görülen bir sözcük olan κοντροκυνηγείον yani “kargı avı”, θεατροκυνηγείον ile karşıtlık göstermektedir (EP.9.209). Sagalassos'ta görülen σιδηροκόντρα sözcüğü ise κοντροκυνηγείον ile aynı anlamda olmalıdır (EP.14.310); ya da en azından her ikisinde de, bir hayvan ve bir insandan oluşan ikili bir çarpışma söz konusudur (ROBERT 1940: 312).

JUNKELMANN 2000: 78, hayvan avına, *venator*'ün refakatçisi olarak köpeklerin de katıldığından söz etmektedir. Onun verdiği bilgilere göre, bu köpekler insan katılımı olmadan, ne birbirlerine ne de başka bir hayvana saldırırlardı. Romalıların, birbiriyle özellikle dövüştürmeyi sevdikleri tehlikeli ve büyük hayvanlar vardı. Bunlar genellikle sabırsız olduklarından zincirle bağlanırlardı. Bazen *venator*'ler, hayvanı öldürmeden önce kızdırıp, sahte bir dövüş gösterisi de yaparlardı ve genellikle bu hayvanlar arslan, kaplan, leopar, ayı ve filden oluşmaktaydı. En sevilen *venatio* türünü uygulayan *venator*'lerin leopar, arslan, kaplan, ayı gibi yırtıcı hayvanlarla yaya olarak dövüşmeleri, büyük bir risk oluşturmaktaydı. Gladyatörler gibi silahlandırılmış *venator*'lerin zamanla ortadan kalkmasıyla, her iki elle kargı gibi taşınan, sivri silahlar kullanılmaya başlamıştır. Böyle bir dövüşte bağışlama (*missio*) uygulanabilirdi. Organizatör *venator*'ün yeterince direndiğini, yaralandığını ya da bitkin düşüp mücadeleyi daha fazla sürdüremeyeceğini anladığında, *venator*'ün serbest kalmasını isteyebilirdi. Organizatör bunu kabul etmezse, *venator* bir sonraki hayvanla dövüşmek zorundaydı.

Az görülmekle birlikte *missio* hayvana da verilebilirdi. Sürü halinde koştukları sırada, *venator* tarafından öldürülerek yere serilen hayvan sürülerine de rastlanmaktaydı (JUNKELMANN 2000: 78)

Kos'tan bir yazıtta hayvanlara da isim verildiği görülmektedir (**EP.1.7**). Miletos'ta bulunmuş olan 31 adet kabartma parçasının konusunu, av sahneleri oluşturmaktadır. Hayvanların yakalanmaları, ehlileştirilmeleri ve sonunda da avın nakledilmesine katılanların sayısı ile birlikte, vahşi hayvan yakalama ve öldürülmesi sahnesi büyük bir alanı kapsamaktadır. Bu sahneler, *arena*'daki hayvan avı sahneleri ile tam bir paralellik göstermektedir. Ayı, devekuşu, koç, boğa, dağ keçisi, ceylan, antilop, geyik, panter, aslan ve domuz gibi av hayvanlarının seçilmesiyle, izleyicilerin büyük bir *venatio* gösterisi beklentilerine cevap verilmiş olmalıdır (ALTENHÖFER-BOL 1989: 28.)

Boğa Güreşleri ταυρομαχία, bu gün İspanya'da yapılan tarzda yapıldı ve özel bir gösteri olarak sunulurdu. Tam olarak ehlileştirilmemiş boğaları yakalamak, büyük bir beceriklilik ve cesaret gerektirirdi. Hayvanlar atlılar tarafından avlanırdı ve boğa yakalama boğayı at sırtında kovalayıp, onun üzerine çıkmayı gerektirirdi (ROUECHÉ 1993: 73). Ankyra'da κυνήγιον ταύρων ve ταυρομαχία (**EP.4.35**); Ksanthos'ta ταυρομάχιον (**EP.10.238**) bu türden dövüşlerdi.

Boğa avı anlamında kullanılan bir sözcük de ταυροβόλια'dır. Pinara'da (**EP.10.245**) ve Pednelissus'ta (**EP.14.309**) bu sözcüğe rastlanmaktadır.

Smyrna'daki bir yazıtta ise, iki gün süren ταυροκαθάψια'dan söz edilmektedir. *IGSK* 24,1, no. 835'e göre ταυροκαθάψια, at üstünde yapılan bir boğa avı türüdür ve Theselya'dan Roma'ya gelmiş, İmparatorluk Devri'nde de yaygınlaşmıştır. Smyrna (**EP.5.103**); Aphrodisias (**EP.7.146**); Pergamon (**EP.11.265**); Hierapolis (**EP.13.276**) ve Sinope'de (**EP.15.321**) bu tür gösterilere rastlanmaktadır.

Smyrna'da iki yazıtta görülen θηρία σφακτά ise, tamamen hayvanların öldürülmesiyle ilgilidir ve bu gösteri sırasında kaç hayvanın katledildiği yazıtların eksik olması nedeniyle bilinmemektedir (**EP.5.105-106**).

Gladyatör betimlemelerinin yazıtlara eşlik ettiği gibi, *arena*ya salınmış hayvanları betimleyen, birçok kabartma vardır. Hayvan avı için, sadece ülkedeki hayvanlarla yetinilmemiş, yabancı ülkelerden de hayvan getirilmiştir. Sagalassos'ta Tertullus, *arena*'ya ayı, panter ve aslan vermiştir (**EP.14.311**). Efes'te, Afrika'dan (Ἰζῆα Λιβυκᾶ) yabani hayvanlar gelmiştir¹⁴. Bu gösteriler 5 gün sürmüş ve 25 yırtıcı hayvan öldürülmüştür. Burada da şüphesiz bir imparator izni vardır (ROBERT 1940: 314).

Mytiline'de bulunmuş ve çok silik olan bir onur yazıtı parçasından, bir hayvan avı gösterisi düzenlenmiş olduğu anlaşılmaktadır (**EP.1.9**). Mytilene'nin önde gelen kişilerinden Lesbonax'ın oğlu Potamon'un bir *venatio* düzenlenlediği ve bunun için Mysia'dan hayvan getirtmiş olduğu bilinmektedir. Büyük bir olasılıkla, bu onur yazıtı da bununla ilgili olmalıdır (ROBERT 194: 221, no. 272).

Arena'da, gladyatör olarak dövüşme cezası alan suçlular da vardı ve bunlara üç türlü ceza uygulanırdı. Bu cezalar bir yıl içinde öldürülmek üzere *arena*'da dövüşme (*ad gladium*); gladyatör eğitiminden geçtikten sonra *arena*'ya gönderilme (*ad ludum*); *arena*'da vahşi hayvanların önüne atılma (*ad bestias*) idi. *Venatio* çerçevesinde yapılan ölüm cezası (*noxii*), öğle programına dahil edilmişti. Onursuz bir cezaya mahkum olmuş bir suçlunun cezası, bir *munus* çerçevesinde belli bir süre içinde yerine getirilmek şartıyla, organizatöre bırakılmıştı. *Arena*'da uygulanan çeşitli ölüm cezaları oldukça tüyler ürperticiydi. *Ad bestias* cezası alan kişinin, hiç bir şansı yoktu; çünkü küçük bir bel kuşağının dışında, tamamen çıplak, silahsız ve

¹⁴ (**EP.5.42**); (**EP.5.45**); (**EP.5.48**)

genellikle de zincire vurulmuş olarak, yırtıcı hayvanların önüne atılırdı (JUNKELMANN 2000: 77).

Smyrna'da bulunmuş üç sahneden oluşan bir kabartmada, üstteki iki sahnede, suçluların boyunlarından birbirine kalın bir ipe bağlanmış olarak, bir *bestiarius*, yani venatörlere yardım eden kişiler tarafından çekilişi gösterilmektedir. *Bestiarius*'lar, bir çeşit koruyucu elbise giymiş olarak, suçlulardan farklı resmedilmiştir. Alttaki sahnede ise, ölüm cezasının uygulanışını, yani mahkumların hayvanlar tarafından parçalanışı betimlenmiş olmalıdır (JUNKELMANN 2000: 77).

Gladyatör oyunlarına ve *venatio*'lara ek olarak, Aphrodisias'ta bulunmuş yazıtlarda *damnatio ad bestias* almış kişileri κατ'αδίκος olarak görmekteyiz. Bunlar imparatorluk kültü rahiplerinin sahip olduğu truplara aittir. (EP.7.146-147).

Hayvan avı gösterileri de imparator kültü rahipleri tarafından düzenlenirdi ve genellikle kendileri gibi eyaletin ya da kentin rahibesi olan karıları ile birlikte anılırlardı. Parion'da *arkhiereus* Aelius Iulianus ve karısı Ofillia Zotice, masraflarını kendileri karşılayarak bir hayvan avı gösterisi sunmuşlar ve bu hayvan avı gösterisi adına bir anıt yapılmıştır (EP.11.259) .

Kos'ta Nemerius Castricius Paconianus (EP.1.1); Nikaia'da Fl. Severianus Asclepiodotus (EP.3.27); Ephesos'ta Timaios Attalus (EP.5.41) ve T. Flavius Montanus (EP.5.43); Miletos'ta Ateimetos (EP.5.90); Aphrodisias'ta Zenon M. Antonius Apellas (EP.7.145); Mylasa'da Gaius Iulius Hybreas (EP.7.185-187); Panamara'da Marcus Ulpius Asklepiades Iulius (EP.7.194); Stratonikeia'da T. Flavius Aeneas (EP.7.196); Philadelphia'da M. Aurelius Manilius Hermippus (EP.9.209); Ksanthos'ta Philippus (EP.10.238); Parion'da Aelius Iulianus (EP.11.259); Attaleia'da Lucius Calpurnius Diodoros (EP.12.266); Side'de, Aurelius Mandrianus Longinus (EP.12.270); ve Selge'de P. Plancius Magnianus Aelianus Arrius Perikles (EP.14.312) imparator kültü rahipleri olarak hayvan avı gösterileri düzenlemişlerdir.

Ephesos kentinin danışma ve halk meclisi üyeleri, Ephesos'taki Asia tapınağının rahibi Timaios'u, karısını ve oğlunu onurlandırmıştır. Çünkü Timaios, cömertçe ve özveride bulunarak rahiplik görevini yapmış ve İmparator kutlamalarının av gösterileri için 70.000 gümüş denar vermiştir. Timaios, eyaletin başrahibi, Asia *koinon*'unun ve büyük *Epinikia*'nın *agonotetes*'idir (EP.5.41).

ENGELMANN 1996: 91-93'e göre, *Epinikia* (τὰ μεγάλα Επινίκια), Lucius Verus'un, Parthlar'ı 166 yılında yenmesinden sonra kurulmuştur. Bunlar dört yılda bir yapılan *agon*'lar olmalıdır ve Timaios'un görev yılıyla, Asia eyaletinin *agon*'u aynı zamana rastlamaktadır. Timaios, yalnızca hayvan avı için para bağışlamıştır. Yazıtın ilk yayımında, Timaios'un Kaiser kutlamaları vesilesiyle, bir miktar para bağışladığı görüşü savunulmuştur. Oysa Timaios, zafer kutlamalarının programına dahil olan ve köpeklerle yapılan hayvan avı için bu bağışı yapmıştır. Yazıtta geçen ὑπὲρ *praepositio*'su (ὑπὲρ τῶν κυνηγεσιῶν) resmi ve teknik bir terim olarak kullanılmıştır ve bütçenin belli bir kalemini göstermektedir. Diğer Ephesos yazıtlarından da anlaşılacağı gibi, kentin bütçesinde gösteri düzenleme ve *prytanlık*'ın bakımını üstlenme diye bir kalem (ὑπὲρ τῶν θεωριῶν τῆς πρυτανείας) vardır. Aynı biçimde, Asia eyalet meclislerinin, bir de hayvan avı için harcama kalemi vardır (ὑπὲρ τῶν κυνηγεσιῶν). Bu harcama bu yazıtta 70 000 gümüş dinar olarak görülmektedir. Başrahip Timaios'un, bu para üzerinde söz hakkı vardır; ama o hayvan avı harcamalarını kendi cebinden karşılamıştır.

II. GLADYATÖRLER, HAYVAN AVCILARI VE DÖVÜŞÇÜLERİ

1. Gladyatörler

A. Gladyatörlerin Kökenleri

Gladyatörlerin büyük bir çoğunluğunu, köleler oluştururdu. Az görülmekle birlikte, kaçmaya yeltenen kölelerin, ceza olarak gladyatör okuluna yollandığı da olurdu. Gösterilerde dövüştürülen gladyatörler, çeşitli kaynaklardan sağlanmaktaydı. Bunların içinde ölüm cezası almış (*noxii*) ve *ad gladium* ya da *ad ludum* cezasına çarptırılmış suçlular; kürek mahkumları; köleler, savaş esirleri ve kendi isteğiyle gladyatör olanlar (*auctorati*) vardı (WEEBER 1994:19 vd.).

Ad gladium'a yani kılıçla öldürülmeye mahkum olan kişiler, hiç bir eğitim almadan *arena*'ya yollandıkları için, yaşama şansları pek yoktu. *Ad ludum* cezası alan kişiler ise, gladyatör okullarına yollanır ve burada eğitim alırlardı. Eğer iyi dövüş sergilerlerse, özgür kalma şansları bile olurdu (WIEDEMANN 1992: 105). Küçükasya'yla ilgili olarak, Aphrodisias'ta bulunmuş yazıtlarda, suçluların (κατάδικος), imparatorluk kültü rahiplerinin sahip olduğu truplara ait olduğunu görmekteyiz (EP.7.146-147).

Köleler, efendilerinin yönetimi altında oldukları için, sahiplerinin isteğiyle gladyatör olarak dövüştürülürlerdi. Bir efendinin, yetenekli kölesini gladyatör olarak dövüştürmesinin nedeni, onun sırtından para kazanmak olmalıdır. Kölelerin mülkiyet hakkı olmadığı için, bu köleler kazandıkları paraları efendilerine götürmek zorundaydılar; ama sadece ceza olsun diye, kölelerini *arena*'ya yollayan efendiler de vardı (VILLE 1981: 240 vd.). Tertullianus birçok kölenin suçsuz olduğu halde, *ludus*'a yollandığını aktarmaktadır (Tert. *Spect.*, 19, 4).

Azatlı ve özgür olan her yurttaş, kendi isteğiyle gladyatör okuluna giderek, gladyatör olabilirdi. Bunun için, bir *lanista* ya da *editor* ile sözleşme yapması gerekiyordu. Gladyatör okulunda eğitimini tamamlayan bu kişilerin de, yasal olarak gladyatör olabilmeleri için, *arena*'da yakılmayı (*uri*), zincire vurulmayı (*vinciri*), dövülmeyi (*verberari*) ve silahla öldürülmeyi (*ferroque necari*) kabul etmeleri gerekiyordu (Sen., *Epist.* 4, 27,1). Böyle bir yükümlülük altına giren gladyatör, özgürlüğünü yitirmiyor; ama sözleşme süresince *lanista*'nın kölesi gibi yaşıyordu (VILLE 1981: 246 vdd.).

İS. II. ve III. yy'larda Roma İmparatorluğu'nun ekonomik sıkıntıları nedeniyle, birçok özgür yurttaş, gladyatörlük yaparak para kazanma yoluna gitmiştir. Yetenekli ve kendine güvenen bir Romalı da, ücret karşılığı *arena*'da dövüştürdü. Bunlar kiralık gladyatör olarak, çok iyi bir dövüş sergilemek zorundaydı (VILLE 1981: 249 vdd.). Diğer yandan, bazı asil aileye mensup kadınların, gladyatör okullarına gittikleri de olmuştur; fakat Septimus Severus Devri'nde kadınların *arena*'ya çıkması yasaklanmıştır (WEEBER 1994: 18).

Gladyatör dövüşlerini düzenleyen yasalarda (*leges gladiatoriae*) gösterilerin niteliği, ücretler, organizatörün yetki ve sorumluluklarıyla ilgili hükümler yer alırdı (VILLE 1981: 210). İS.177'de çıkarılan *senatus consultum* ile, oyunların masrafları kısıtlanmış ve *munerarius*'ların mali yükü azaltılmış; gösteri günleri kısıtlanmış; eyalet rahiplerinin sahip oldukları truplardaki gladyatörleri miras olarak varislerine satmaları zorunlu kılınmış; gladyatör ücretleri de belirlenmiştir (ROBERT 1940: 274, 282, 284, 287). Magnesia ad Maeandrum'da böyle bir düzenleme olduğunu, παρὰ τὸ ψήφισμα sözcüğünden anlamaktayız (EP.5.82). İki gün boyunca *munus* sunma izni olan bir kişi, karara rağmen, gösterilere bir gün daha ekleyerek, üç gün ἀπότομα sunmuştur. Bu tür kanlı gösteriler için bir kısıtlama ve alınmış bir karar olduğu, burada açıkça belli olmaktadır.

Bazı azat edilmiş köleler, para kazanmak için gladyatör olmak istemiş ve bunlar da gladyatör okuluna girerken sözleşme yapmak zorunda kalmıştır (VILLE 1981: 246 vd). Bu arada, köleliği sırasında gladyatörlük yapan ve sonradan azad edilen birçok kişi, yine de bu meslekten ayrılmayıp, para kazanmak için gösterilere katılmıştır. Küçükasya yazıtlarındaki mezar taşlarında, özgür olduğu halde, halâ dövüşen kişilere rastlanmaktadır. Aigai’da (EP.2.24) ve Iasos’taki (EP.7.178-180) yazıtlarda, özgür olduğu halde, dövüşmüş olan gladyatörler görülmektedir.

B. Gladyatörlerin İsimleri

Gladyatör isimleri, genellikle patronymik isimler değildir. Elaoussa Sebaste’de Πούβλιος Ἐλουῖος Μέγας üç ismli (EP.8.205); Klaudiopolis’te Φιλοκύνηγος Μακεδών (EP.3.26) iki isimlidir.

Kos’ta Ζεῦξις ὁ καὶ Κινύρας (EP.1.6); Miletos’ta Γενέσις ὁ καὶ Ἀρκοπλάνης (EP.5.100); Thyateira’da Ἀράξις ὁ καὶ Ἀνταῖος (EP.9.230); Edincik’te Νυμφέρος ὁ καὶ Νεικάνωρ (EP.11.253); Dardanos’ta Φλαβιανὸς ὁ καὶ Ἐνηδύνων? (EP.16.325) gibi bazı gladyatörlerin, bir de takma adı vardır ve bu (ὁ καὶ) ile belirtilmektedir.

Iasos’ta Γάιος (EP.7.180); Smyrna’da Δεκούρατος (EP.5.136); Kos’ta Δωνατος ve Φόρτις (EP.1.7); Aphrodisias’ta (EP.7.161) ve Halikarnassos’ta (EP.7.174) Ἰλαρος; Hierapolis’ta (EP.13.282) Ἰνγένης; Aphrodisias’ta (EP.7.160) Καίστιλλος; Klaudiopolis’ta (EP.3.25) Κάμπανος; Kos’ta (EP.1.2) Μαρίσκος;; Smyrna’da (EP.5.131) Μαρτιάλις; Saittai’da (EP.9.216) Μάτερνος; Kos’ta (EP.1.5) ve Kyzikos’ta (EP.11.258) Οὐνίων; Smyrna’da (EP.5.119) Πέρφεκτος ve (EP.5.121) Πρίσκος; Kos’ta (EP.1.7) Ῥουφείνος; Smyrna’da (EP.5.122) Σατορνίλος; Aigai’da (EP.2.24) Σκάπλας; Klaudiopolis’ta (EP.3.25) Σπεκίης; Mytilene (EP.1.17), Klaudiopolis (EP.3.25) ve Hierapolis’ta (EP.13.282) Βίκτωρ;

Smyrna'da (EP.5.123) Βαλέριος gibi birçok gladyatör ismi, Latin harflerine çevrilebilir.

Antiocheia ad Cragum'da, Μωτας yerel bir isimdir (EP.8.206). ROBERT 1940: 298'e göre, Amaseia'daki Πίννας isminin orijinali, olasılıkla Πιννᾶς'tır (EP.15.315). Pinnes, Pinnius ve Pinnia Illyria isimleridir. Örneğin Pinna Pompei'den bir gladyatördür.

Smyrna'da Ἀπολλώνιος (EP.5.125); Aigai'da Βάκχιος (EP.2.24); Amisos'ta Δημήτριος ve Διόδωρος (EP.15.319); Kos (EP.1.7), Mylasa (EP.7.185-186), Philadelphia (EP.9.213) ve Kyzikos'ta (EP.11.258) Διονύσιος; Miletos'ta Εἰσᾶς (EP.5.87); Smyrna'da Ἐπίκτητος (EP.5.108); Aphrodisias'ta Ἑρμᾶς (EP.7.148); Telmessos'ta Ἑρμῆς (EP.10.248); Magnesia ad Sipylum'da Ἡρακλείδης (EP.9.208); Kos'ta Ἡρόφιλος (EP.1.3); Aigai'da Ἱεροκλῆς (EP.2.24); Smyrna'da (EP.5.134) ve Prusa ad Olympium'da (EP.3.33) Εὐρώτας; Tralles'te Ἴστρος (EP.7.204); Dardanos'ta Γαλάτης (EP.16.326); Ephesos'ta Ῥόδιος (EP.5.69); Kos'ta Εὐτύχης (EP.1.7); Aigai'da Ἀντίοχος (EP.2.24); Hierapolis'te Ἀντιοχιανός (EP.13.282); Aigai'da Βεῖθυς (EP.2.24); Iassos (EP.7.180) ve Ephesos'ta (EP.5.61) Δράκων; Thyateira'da Εὐγραμμος (EP.9.226); Iasos'ta Εὐκαρπος (EP.7.180); Kos'ta Εὐείδας (EP.1.7); Iasos'ta Κεράμυλλος (EP.7.180); Aigai (EP.2.24) ve Smyrna'da (EP.5.139) Κλάδος; Kos'ta Μειδίας Samos'ta Μέλις (EP.1.23); Iasos'ta Πέπλος (EP.7.180); Smyrna'da Πλάτανος (EP.5.127); Laodikeia ad Lycum'da Σωζόμενος (EP.13.293); Smyrna'da Φιλωνᾶς (EP.5.120); Kos'ta Φίλων ve Ἀσβόλις (EP.1.7); Ephesos'ta Ἀσβολᾶς (EP.5.73) gibi isimler bilinen ve çok sık rastlanan Helence isimlerdir.

Kos'ta Περσεύς (EP.1.7), Mytilene'de Πυλάδης (EP.1.15); Nikaia'da Τυδεύς (EP.3.28); Aphrodisias (EP.7.168) ve Alexandria Troas'ta (EP.16.324) Μελάνιππος; Tripolis (EP.9.232) ve Smyrna'da (EP.5.116) Ἑτεοκλῆς; Philadelphia'da Αὐτόλυκος (EP.9.212); Herakleia Salbeke'de Εἰδομενεύς

(EP.7.177); Edincik'te Δαναός (EP.11.254); Attaleia (EP.12.267) ve Kos'ta (EP.1.6) Κινύρας; Amisos'ta Τρωίλος (EP.15.317); Hierapolis'te Μελέαγρος (EP.13.282), Edincik'te Παρθενοπαῖος (EP.11.255); Ephesos'ta Ἀστεροπαῖος (EP.5.61); Aphrodisias'ta Ζάντος (EP.7.156); Kos'ta Ζέφυρος (EP.1.7); Aphrodisias'ta Πάτροκλος (EP.7.157); Klaudiopolis'te Μύρων, Ἀπλέρως, Ποσειδώνιος ve Σκίρτος (EP.3.25); Attaleia'da Ὀδυσσεύς (EP.12.267); Miletos'ta Ἀβάσκαντος (EP.5.85); Perge'de Ἀλκείδης (EP.12.269) gibi isimler mitolojik ya da kahramanlara ait ünlü isimlerdir.

Utkuyla ilgili olarak Ksanthos (EP.10.239) ve Tralles'te (EP.7.202) Βίκτωρ; Smyrna (EP.5.116), Alabanda (EP.7.143) ve Attaleia'da (EP.12.268) Πολυνείκης; Edincik'te Πασινείκης (EP.11.255); Herakleia Salbake'de Νεικηφόρος (EP.7.176); Smyrna'da Νικήφορος (EP.5.107); Edincik'te Νεικάνωρ (EP.11.253); Thyateira (EP.9.229), Pergamon (EP.11.263), Ephesos (EP.5.62), Halikarnassos (EP.7.170), Philadelphie (EP.9.211), Hierapolis (EP.13.286) ve Antiokheia'da (EP.14.308) Στέφανος gibi isimlere çok sık rastlanmaktadır.

Mytilene'de Ἐξοχος (EP.1.16) ve Iassos'ta Τύραννος (EP.7.178) üstünlüğü göstermektedir. Kos'ta Ἀδιάμακτος (EP.1.7) yenilmez, baş eğmez; Smyrna (EP.5.128) ve Tralles'te (EP.7.202) Ἀμάραντος ölmek istemeyen anlamındaki isimlerdir. Mytilene'de Πολύδρομος (EP.1.22); Kos'ta Ἀνέμιον (EP.1.7); Aigai'da Ὠκὺς (EP.2.24); Kibyra (EP.10.235), Ankyra (EP.4.38) ve Kos'ta (EP.1.7) Καλλίδρομος; Prousa ad Olympon (EP.3.32), Ksanthos (EP.10.240), Smyrna (EP.5.117) ve Pergamon'da (EP.11.262) Ἀχιλλεύς; Smyrna'da Πάρδος (EP.5.137); Alabanda'da Σφηκᾶς (EP.7.144); Kos'ta Πικρίδης (EP.1.7) ve Smyrna'da Πασσερεῖνος (EP.5.124) ise, dönüşte çok önemli özellik olan, çabukluk, beceriklilik ve atiklik anlamındadır.

Kölelerde olduğu gibi, gladyatörlerde de coğrafya ile ilgili isimler kullanılmıştır. Laconia'da bulunan bir akarsu adı olan Εὐρώτας, Prusa ad

Olympium'da (EP.3.33); Smyrna'da (EP.5.134) ve Aphrodisias'ta (EP.7.169) kullanılmıştır. Tralles'te, Tuna nehrini gösteren Ἰστρος (EP.7.204) ve Smyrna'da bir Suriye kenti olan Ῥῶσος (EP.5.130) , coğrafi isimlerdendir.

Mylasa'da (EP.7.191) ve Laodikeia ad Lycum'da (EP.13.295) Καλλίμορφος ὁ καλὸς, gladyatörün yakışıklılığını belirtmektedir ve belki de lakap olarak kullanılmıştır. Πάλουμβος ismi ise, güçlü güvercin anlamındadır (EP.5.77); ama muhtemelen bir *retiarius*'un ağından kurtulamadığı için ölmüştür.

Ana vatanlarıyla birlikte adı geçen gladyatörler de vardır. Smyrna'da bir *munus* anısına dikilen anıtta Σελείνις Nikomedia'lı, Κέστιλλος Smyrna'lı, Λυκοφόντης Pergamon'lu, Κάστορ ise Laodikeia'lıdır (EP.5.110) .

Laodikeia ad Lycum'da Καλλίμορφος Thyateira'lı (EP.13.295); Perge'de Ἀλκείδης Ephesoslu'dur (EP.12.269). Kyzikos'ta gladyatör Διονύσιος, Apri'den (EP.11.258); Alexandreia Troas'ta Μελάνιππος ise, Tarsus'tan gelmiştir (EP.16.301).

Mylasa'da, *arkhiereus* C. Iulius Hybreas adına bir *venatio* düzenlenmiştir (EP.7.185). Ölen C. Iulius Hybreas için, 18 *venator* bir anıt adamıştır. Bu *venator*'ler Μόσχος'un oğlu Δημήτριος'un oğlu Δημήτριος; Δράκων'un oğlu Θεόφιλος; Ἐπίγόνος'un oğlu Ἐπίγονος; Θεόμνηστος'un oğlu Διόδωτος; Θεόμνηστος'un oğlu Ἔρως; Δράκων'un oğlu Θρασέας; Θεόδωρος'un oğlu Βασιλείδης; Χρύσιππος'un oğlu Διογένης; Ἄνδρων'un oğlu Δημήτριος; Καλλικράτης'un oğlu Διοσκουρίδης; Θαργῆλιος'un oğlu Διόγνητος; Διογένης'in oğlu Διογένης; Καλλικράτης'in oğlu Μένιππος; Διονυσόδωρος'un oğlu Διονύσιος ve Θεόδωρος'un oğlu Ἀσκληπιάδη babalarının adlarıyla anılmıştır. Bunlardan sadece üçünün ismi patronymik değildir (Ἐλενος, Διονύσιος, Διονυσόδωρος).

Yine Mylasa'da bulunmuş başka bir yazıtta, *arkhiereus* C. Iulius Hybreas adına bir *venatio* düzenlenmiştir (EP.7.186). Ölen C. Iulius Hybreas için bu kez, 23 *venator* bir anıt adamıştır. Bu *venator*'lerden Μένιππος'un oğlu Στράτων;

Δημήτριος'un oğlu Φιλήμων; Εὐμενος'un oğlu Φιλάργυρος; Μένης'in oğlu Θευδᾶς; Διονύσιος'un oğlu Ἀπολλώνιος; Μένιππος'un oğlu Θεόκριτος; Ἑκαταῖος'un oğlu Ὀμηρος; Ἀριστεάς'in oğlu Ἀριστεάς; Θεόκριτος'un oğlu Εὐάνδρος; Φρόντων'un oğlu Στέφανος; Ἐπιτυγχάνων'un oğlu Πλόκαμος; Ἐπαφρόδιτος'un oğlu Διομήδης; Τρύφων'un oğlu Διόδοτος; Λυσίμαχος'un oğlu Διόφαντος; Χρήσιμος'un oğlu Φιλόξενος; Ὀλυμπος'un oğlu Ἀντίγονος; Θαργῆλιος'un oğlu Ἑρμῆς; Ἑκαταῖος'un oğlu Ἀριστεάς; Μένιππος'un oğlu Ασκληπιόδωρος; Ἑρμίας'in oğlu Ἑρμίας ve Σώφρων'un oğlu Μέλας babalarının ismiyle anılmaktadır. *IK* 34, 1: 535'e göre bu yazıttaki Πόπλιος Γράνιος, *cognomen* değildir.

C. Gladyatör Tipleri

Gladyatör tiplerini belirlemede en iyi kaynak, yazıtın kendisi olduğu kadar, gladyatörlere ait mezar taşlarındaki kabartmalardır. İS. II ve III yy için geçerli olan, silahları ve giysileri göz önüne alınarak belirlenmiş 7 gladyatör tipi vardır. Bunlar, *thraex*, *hoplomachus*, *retiarius*, *provocator*, *secutor*, *murmillio* ve *eques*'tir (res. 1). Çalışmaya kaynak olan yazıtlar içinde, *hoplomachus* dışında bunların hepsi görülmektedir.

a. Eques

(ἵππεύς)

Eques, atıyla birlikte, az sayıda görülen bir gladyatör tipidir. Girişte at üzerinde olduğu ve dövüşün sonlarında atından indiği sanılmaktadır. Her zaman, ilk çift olarak oyunlarda yer almaktaydılar. Bunlar iki *eques*'ten oluşan bir çift oluştururlar ve başka rakiplerle karşılaşmazlardı. Sorgusuz ve kenarlı bir miğfer,

deriden yapılmış yuvarlak bir kalkan ve kolluk (*manica*) kullanmaktaydılar. At üzerindeyken mızrakla, daha sonra da kısa kılıçla dövüşürlerdi. Bunlar, hafif orta sınıfa dahildi (JUNKELMANN 2002: 35 vd.).

Küçükasya'da da bu tip gladyatörler vardır; Smyrna'da 'Αχιλλεύς (EP.5.117) ve Sardes'te 'Επάγαθος (EP.9.218) için ἱπποδιώκτης; Klaudiopolis'te ise Σπεκίης (EP.3.25) için ἱππεύς sözcükleri kullanılmıştır.

b. *Essedarius*

(Ἑσσεδάριος)

JUNKELMANN 2002: 36'da verilen bilgilere göre, *essedarius*'ların bu ismi, Keltler'in savaş arabası olan *essedum*'dan aldıkları düşünülmektedir; ama at üzerinde dövüşen gladyatör betimlemesine rastlanmadığı için, bunlar hakkında pek bilgi edinememekteyiz. Yazılı kaynaklar bunların rakip olarak kendi türleriyle dövüşüklerini belirtmektedir. Gladyatör tiplerinde (*armaturae*), adı kesin olmayan tek bir sınıf kaldığı için, bu tiplerinin *essedarius* olacağı düşünülmektedir. Hafif orta sınıfa dahil olan *essedarius*'lar, sorguçsuz, yumurta şeklinde ve göz delikleri olan bir miğfer, orta boyda oval bir kalkan ve kolluk (*manica*) kullanmaktaydı. Muhtemelen önce cirit atar, sonra ucu küt kılıçla dövüşürlerdi. Önceleri dövüşü, arabalarla açan esirler vardı, ama daha sonraları bu savaş arabaları kullanılmamıştır.

Bu tip gladyatörlerin Küçükasya'daki örnekleri, Aigai'da aynı yazıtta adları geçen Ἡρόφιλος, Σκάπλας, Ἱεροκλῆς, Βάκχιος ve Ἀντίοχος (EP.2.24); Klaudiopolis'te Μύρων, Μαργαρείτης ve Ποσειδώνιος (EP.3.25); Smyrna'da Πολυεΐκης (EP.5.116); Iasos'ta Ἀλύκης ve Μουτᾶτος (EP.7.179-180); Aphrodisias'ta Εἰρηνίων (EP.7.167); Mylasa'da Χρυσοπέτασος (EP.7.183); Philadelphia'da Διονύσιος'tur (EP.9.213).

c. **Hoplomachus**

(Ὅπλομάχος)

Hoplomachus, Helenistik Dönem’de seyahat eden dövüş hocalarına ve taktik öğretmenlerine verilen addır. Silahlanmaları ve dövüş tarzları, Helen *hoplitleri*’nin savaş stilinin, geç bir yansıması olarak görülmektedir. Cumhuriyet ve Erken İmparatorluk Devri’nde, oldukça popüler olan; fakat Küçükasya’da pek tutulmamış olan *hoplamachus*’lar, ağır silahlı sınıfa dahil değildi (JUNKELMANN 2002: 37). Yazıtlarda bunlarla ilgili bir örneğe henüz rastlanmamıştır.

ç. **Murmillio**

(Μυρμίλλον)

Murmillio, Cumhuriyet Devri’nin son dönemlerinden itibaren ortaya çıkmış bir gladyatör tipidir. *Thraex* ve *hoplamachus*’un rakibi olarak, bazen de *provocator*’a karşı dövüşürlerdi. Erken imparatorluk Devri’nin en yaygın gladyatör tipi olan *murmillio*’lar, metal sorguçlu ve geniş kenarlı miğfer kullanmaktaydı. Dikdörtgen bir kalkan, *manica* ve sol bacakta kısa bir zırh taşırlardı. Sadece düz ve kısa kılıçları vardı. *Murmillio*’lar da ağır sınıfa dahildi (JUNKELMANN 2002: 37).

Aigai’da Ἑρώς ve Βεῖθος (EP.2.24); Klaudiopolis’te Ἀχιλλεύς (EP.3.25); Smyrna’da Φιλωνᾶς (EP.5.120) ve Κλάδος (EP.5.139); Halikarnassos’ta Ζμάραγδος (EP.7.171); Iassos’ta Τύραννος (EP.7.178), Γάιος, Κεράμυλλος ve Πέπλος (EP.7.180); Ksanthos’ta Ἀχιλλεύς (EP.10.240) Küçükasya’da görülen bu tip gladyatörlerdendir.

d. Provocator

(Προβοκάτωρ)

Provocator'un, “meydan okuyan” anlamı çok kesin olmasa da, bu gladyatör tipinin, Geç Cumhuriyet Devri'nde ortaya çıktığı bilinmektedir. Sorgusuz bir miğfer, küçük bir göğüs levhası ve orta uzunlukta sol bacak zırhı ve orta büyüklükte dikdörtgen bir kalkan taşıyan *provocator*'ler, orta ağır sınıfa dahildi. (JUNKELMANN 2002: 38).

Provocator olarak, Klaudiopolis'te (EP.3.25) Απλέρως, Χρυσάμπελος, Εὔχρους; Artake'de (EP.11.252) ve Mylasa'da (EP.7.192) Εὐπρέπης karşımıza çıkmaktadır.

e. Retiarius

(Ῥητιάριος)

JUNKELMANN 2002: 38'e göre, *retiarius*, “Ağ dövüşçüsü” olarak tanınan bir gladyatör tipidir ve Augustus Dönemi'nde ortaya çıkmış olduğu sanılmaktadır. Hakkında daha çok belgelerin bulunduğu dönem, İS. I. yüzyılın ortalarıdır. Kendisine en uygun rakip olan *secutor* da, bu dönemde ortaya çıkmıştır. Haklarında çok sayıda yazılı ve görsel malzeme bulunmaktadır. *Retiarius*, en hafif silahlanmış gladyatör tipidir. Ağ, üç çatallı mızrak ve kısa bir kılıç taşıyan *retiariuslar*, sol kollarında bir *manica* ve bunun üzerindeki omuz kalkanı ile korunmaktadır.

Aigai'da Ὠκὺς (EP.2.24); Nikaia'da Χρυσόμαλλος (EP.3.28); Prousa'da Οὐίκτωρ; Ankyra'da Καλλείδρομος (EP.4.38); Halikarnassos'ta Στέφανος (EP.7.170); Amaseia'da Πίννας (EP.15.315); Aleksandria Troas'ta Μελάνιππος

(EP.16.324); Klaudiopolis'te Σκίρτος, Πανθήρ (EP.3.25) ve Φιλοκύνηγος (EP.3.26) Küçükasya yazıtlarında görülen *retiarius*'lardandır.

f. Sagittarius

(Σαγιττᾶς)

Sagittarius, çok nadir görülen bir gladyatör tipidir ve okçu anlamındadır. Emniyet açısından, sadece olağanüstü durumlarda görev alan bu gladyatör tipine Küçükasyada pek rastlanmamıştır. Smyrna'da bir mezar anıtından anlaşılacağı gibi, gladyatör Δεκούρατος, bir *sagittarius* tarafından öldürülmüştür (EP.5.136).

g. Secutor

(Σεκούτωρ)

Retiarius'lar için uygun bir rakip olan *secutor*'un anlamı “takipçi” dir. Yumurta biçimli bir miğfer taşıyan bu tip gladyatörler, ağır sınıfa dahildi (JUNKELMANN 2002: 39).

Klaudiopolis'te Κάμπανος ve Βίκτωρ (EP.3.25); Ksanthos'ta Βίκτωρ (EP.10.239) ve Saittai'da Ἀμφιάρσος (EP.9.215) *secutor*'dur.

h. Thraex

Thraex, kalkanının küçük olmasına rağmen, ağır sınıfa dahil edilmektedir. Orak biçimli sorguç ve kenarlıklı bir miğfer, yüksek bacak zırhı, küçük kare şekilli kalkan ve eğimli kısa bir kılıç taşımaktadır (JUNKELMANN 2002: 39).

Bu tip gladyatörlere örnek ise, Aigai'da Κλάδος (EP.2.24); Smyrna'da Πρίσκος (EP.5.121); Iasos'ta Εὐκαρπος ve Δράκων (EP.7.180); Halikarnassos'ta Στρήνος (EP.7.171); Edincik'te Δαναός (EP.11.254); Alexandria Troas'ta Λυκάς (EP.16.323) ve Ephesos'ta Κετέων'dur (EP.5.68).

Ç. Gladyatörlerin Sınıflandırılması

(*palus*)

Palus kelime anlamıyla, acemi gladyatörlerin alıştırma yaptıkları, yere çakılmış, altı ayak uzunluğunda ve yerinden oynayamayan bir eğitim direği idi. Acemi gladyatör, sanki karşısında bir rakip varmış gibi, bu sırıkla dövüşürdü. Fakat bu sözcük, aynı zamanda gladyatörlerin sınıflanmasında kullanılmıştır (AUGUET 1994: 159 vd.).

Küçükasya'da bulunmuş olan mezar yazıtlarında, gladyatörlerin bu sınıflamaları açıkça belirtilmiştir. Ephesos'ta Πολύδοξος (EP.5.65); Alexandria Troas'ta Λυκάς (EP.16.323); Tralles'te Ἰστρος (EP.7.204); Ankyra'da Καλλείδρομος (EP.4.38); Aphrodisias'ta Παρδαλᾶς (EP.7.149) ve Εὐπιθανὸς (EP.7.153); Halikarnassos'ta Στέφανος (EP.7.170); Ksanthos'ta Βίκτωρ (EP.10.239); Smyrna'da Ἀπλέρως (EP.5.114); Herakleia Salbeke'de Νεικήφορος (EP.7.176); Philadelphia'da Διονύσιος (EP.9.213) ve Saittai'da Μάτερνος (EP.9.216), 1. sınıf (πάλος πρῶτος) gladyatördür.

Alexandria Troas'ta Μελάνιππος (EP.16.324); Edincik'te Δαναός (EP.11.254) ve Aphrodisias'ta Οὐνίων (EP.7.149) 2. sınıf (πάλος δεύτερος); Aphrodisias'ta Ποδηνέμος (EP.7.148) ve Εὐπλους (EP.7.152); Saittai'da Αμφάραιος (EP.9.215) 3. sınıf (πάλος τρίτος); Tralles'te Βίκτωρ (EP.7.202) ve Aphrodisias'ta Ἐρμᾶς (EP.7.148) 4. sınıf (πάλος τέταρτος); Καλανδίων

(EP.7.154) 6. sınıf (πάλος ἕκτος) ve Φέροπες (EP.7.155) 8. sınıf (πάλος ὀγδοός) gladyatördür.

D. Gladyatörlerin Eğitimi

Dövüşte yetenekli mahkumlar ve savaş esirleri, bir kısmı özel, bir kısmı ise imparatorluğa ait olan gladyatör okullarında, dönüşümlü olarak, deneyimli bir gladyatörün denetiminde ve gerçek olmayan silahlarla eğitilirdi. VILLE 1981:295-306, İmparatorluğun batısındaki gladyatör okullarıyla ilgili detaylı bilgiler vermektedir. Bu bilgilere göre, ünlü gladyatör okulları Capua, Pompei ve Ravenna'daydı. Tahminen yüzden fazla gladyatör okulu mevcuttu. Bunlar normal şartlarda, usta bir gladyatörün denetimi altındaydı ve bu da gladyatör okulunun sahibiydi.

Ankyra'dan bir yazıtta (EP.4.40) *procurator* Lukius Didius Marinus, Gallia, Britannia, Hispania, Germania, Raetia gibi Batı Avrupada yer alan ülkelerin gladyatör okullarından sorumluydu. Bu ülkelerin her biri, kendi içinde birçok eyaleti barındırmaktaydı. Aynı *procurator* Asia, Bithynia, Galatia, Kappadokia, Lykia, Pamphylia, Kilikia, Kyprus, Pontus ve Paphlagonia'daki gladyatör okullarının sorumlusu olarak görülmektedir. Her eyalet için özel bir denetleyiciye gereksinim duyulduğu için, çok sayıda gladyatör okulu yoktu ve burada olduğu gibi bir yetkili birçok gladyatör okulundan sorumlu olmalıydı (BOSCH 1967: 336, no. 276). Küçükasya'da, bunun dışında gladyatör okullarıyla ilgili belgeye rastlanmamaktadır.

Bütün dövüşlerden becerileri ve güçleriyle utku kazanarak çıkan ve belli bir yaşa ulaşan yetenekli gladyatörler, gladyatör okuluna yollanırdı. Bu durumda da özgürlüklerini ve Roma yurttaşlığını elde ederlerdi. Bunlardan bazıları öğretmen olarak kendi arzularıyla tekrar gladyatör okuluna giderler; ya da yine kendi

istekleriyle gladyatör oyunlarında hakem olarak görev alır ve *summa rudis* ya da *secunda rudis* unvanı taşırlardı (VILLE 1981: 369 vdd.).

Acemi gladyatörleri eğiten eğitimciler (*doktores*), eski ve tecrübeli dövüşçülerden oluşurdu. Her *doktor* belirli bir silahın ve dövüş tekniğinin uzmanıydı (VILLE 1981: 304 - 305). Eğitim sırasında gladyatörler, gerçek silahlar değil, *rudis* denen tahta kılıç kullanırlardı. Bu kılıçlar ayrıca ustalığın da simgesiydi; belli bir ustalık kazanmış olan gladyatörlere, birer tahta kılıç armağan edilir ve bunu kazanan gladyatöre de *rudarius* adı verilirdi. Bir gladyatör okulunda eğitimlik yapabilecek *rudarius*'lar, ancak belli bir süre sonunda *doktor*'luğa yükselebilirdi (VILLE 1981: 325 vd.) .

Küçükasya yazıtlarında da *rudarius*'lara rastlanmıştır. Mylasa'da *summa rudis* Lucius Vettonius Alexandros tarafından, Zeus için bir sunak yaptırılmıştır (EP.7.184); Telmessos'ta (EP.10.249) ve Hierapolis'te ise *secunda rudis*'e ait mezar yazıtları bulunmaktadır (EP.13.289).

E. Gladyatör Trupları

(*Familia Gladiatoriae*)

Roma'da gerekli mali güce sahip olan her Roma yurttaşı, köle ya da gönüllülerden oluşan ve *familia gladiatoriae* (Φαμίλια μονομάχων) adı verilen gladyatör trupları oluşturabilirlerdi. Başlangıçta *munera* için sadece küçük gruplar organize edilirken, bunların sayıları M.S. 1.yüzyılda oldukça artmıştır. Artık oyun organizatörlerinin abartılı rekabetini denetleyebilmek için, daha fazla yasal önlemler alma gereği ortaya çıkmıştır. İmparatorluk döneminde, *munus*'ta kullanılan gladyatörlerin sayıları çok değişkendir. Yalnız İmparator tarafından düzenlenebilen, günlerce ve haftalarca süren büyük organizasyonlarda ancak yüzlerce çift dövüşmüştür (JUNKELMANN 2000 a : 41).

Muhtemelen oyunlar her yıl ama farklı yerlerde düzenlenmekteydi. Bu nedenle başrahibin bir gladyatör birliğine sahip olması ve bunu finanse etmesi gerekiyordu. Kos'ta Nemerius Castricius Paconianus'un (EP.1.1); Mytilene'de Cladius Trophonianus'un (EP.1.10); Ephesos'ta Claudius Cleobulus'un (EP.5.51), T. Claudius Tatianus Iulianus'un (EP.5.52-53), T. Claudius Pancratidus Atticus'un (EP.5.54), T. Ilius Reginus (EP.5.55) ve L. Aufidius Euphemus'un (EP.5.56); Miletos'ta adı belli olmayan bir kişinin (EP.5.98); Smyrna'da Claudius Timon'un (EP.5.102); Temenothyrai'da T. Aruntius Nicomachus'un (EP.9.224); Kyzikos (EP.11.256); Parion'da Aelius Iulianus'un (EP.11.259); Amisos'ta M. Iulius Iulianus'un (EP.15.316) gladyatör truplarına sahip olduklarını görmekteyiz.

Smyrna'da bir gladyatörün oğluna ait bir mezar taşından anlaşıldığına göre, *familia*, mezar masraflarına ortak olmuştur. IGSK 23: no. 416'ya göre *familia*'nın sahibi Apellikon, büyük bir olasılıkla *arkhiereus* değil, bir *lanistadır*. Burada *familianın* üyeleri olarak *μονόμαχοι* (gladyatörler) ve *λουδάριοι* (gösterilerde görev alanlar) birbirinden ayrılmıştır. (EP.5.129) .

Aphrodisias'ta *arkhiereus* Tiberius Claudius Pauleinus'un, mahkumlar ve gladyatörler trubu (EP.7.147) ; M. Antonius Apellas Severinus'un vahşi hayvan avı ve gladyatör trubu (EP.7.145); Hypsicles Zenon'nun gladyatör, mahkum ve boğa avcıları trubu (EP.7.146) vardır.

Ayrıca Ephesos'taki *philoploi* ve *philovedii* gibi belirli gladyatör gruplarını destekleyen birlikler de vardır (EP.5.45), (EP.5.49),(EP.5.50). Bunlar gladyatör dövüşleri düzenlemiş olan zengin *Vedii* ailesinin taraftarlarından oluşuyordu (ROBERT 1940: 25).

F. Gladyatörlerin Hayatta Kalma Şansları

Gladyatör dövüşlerinin süresi hakem karar verinceye kadar sınırsızdı ve belli bir bitiş noktası yoktu. Eğer bir dövüşte iki gladyatör de büyük bir gayretle üstünlük sağlamadan dayanırlarsa, o zaman halkla birlikte karar verilirdi. Rakipler bundan sonra berabere kaldıkları için, birlikte *arena*'yı terkedebilirlerdi (*stantes missi*). Ama çok az dövüş berabere biterdi. Genelde dövüşler pes etme ya da ölümle sonuçlanırdı. Bir gladyatör'ün ölecek ya da daha fazla çarpışamayacak kadar ağır bir darbe alması, dövüşlerin sonucunu belirlemek için yeterliydi. Yenilenin, teslim olduğunu belli etmesi için, silahını ve kalkanını yere bırakarak, ya da işaret parmağını yukarı doğru göstererek, elini kaldırması gerekirdi. Halkın sempatisini kazanmış, iyi dövüş sergilemiş bir gladyatöre, yenilmiş olsa da, hayatının bağışlanması anlamında *missio* verilebilirdi. Eğer bir gladyatör, yeterince cesaret ve beceri sergileyemediyse, topluluk onun ölmesi için bağırırdı (JUNKELMANN 2000 a: 74).

Kos'taki bir yazıtta ἀπελύθη ἔξω λούδου ifadesine rastlanmaktadır (EP.1.2). MEIER 1890: 164-166'ya göre, ἀπελύθη “*missus est*” anlamında kullanılmıştır. Kabartmadan da anlaşılacağı gibi, burada bir *retiarius*, bir *secutor* için *missio* uygulamaktadır. Bu yazıttaki ἔξω λούδου *e ludo, e munere* ya da *e pugna* yani dövüşten azad edilme anlamındadır. Burada gladyatör okulundan azad edilme değil, bir ikili dövüşün *missio*'sundan söz edilmektedir. *Ludi circenses* ve *ludi scaenici* gösteri anlamında kullanılmasına rağmen, burada *ludus gladiatorius*, tekil biçimiyle *munus gladiatorium* anlamında olmalıdır. Aslında gladyatör dövüşleri, ölü için kurban edilme kavramından uzaklaşınca ve diğer gösterilerle birleşmeye başlayınca *ludi* kavramı öne çıkmıştır.

Bazı gladyatör dövüşleri, bağışlamanın olmadığı *sine missione* dövüşlerdi. Bununla ilgili olarak yazıtlarda ἀπότομα sözcüğü geçmektedir. Çok kanlı ve tehlikeli olan bu gösteriler için, bir imparator izni söz konusudur. Philedelphia'dan

bir yazıtta (EP.9.209) *arkhiereus* M. Aurelius Manilius Hermippus bir dövüş düzenlemiştir (κοντροκυνηγέσιον ἐν ᾧ ζυγὸν ἀπότομον ἐκ θείας φιλοδωρίας). Yazıt imparatorun bonkörlüğü ile ilgili olarak, gösterilerin içinde bir de ζυγὸς ἀπότομος bulunması iznini içermektedir. Yasalar, bu tür sıra dışı gösterileri kısıtlamış olduğundan bir imparator iznine gerek duyulmuştur.

Suetonius, Augustus'un gladyatörlerin *missio* olmadan katledilmelerini yasakladığından söz eder (Suet., *Aug*, 45, 3.). Miletos'ta da kanlı bir biçimde beş gün sergilenen gösteri için, imparatorluk izni olmalıdır (EP.5.90). GÜNTHER 1985: 127-128'e göre, keskin silahlarla yapılan dövüşlerde (τοῖς ὀξέσιν), her gün bir çift, canı pahasına dövüşmektedir (ζυγὸν ὑπὲρ ψυχῆς). Sonuçta yenenin de, yenilenin de *arena*'dan azledilme ya da affedilme şansları yoktur. Bu sert karar, *venatio*'da dövüşen diğer çiftler için geçerli değildi ve keskin silahlarla çarpışma, tanınmış gladyatörlere uygulanmamakta; bu gladyatörler için, ölümcül bir yara almadan *missio* verilmektedir.

Arena'da gladyatörlerin yaşama şanslarının olmadığı, başka örnekler de vardır. Smyrna'da bulunmuş olan bir yazıtta (EP.5. 108), ζυγὰ ἀπότομα δ' , ifadesinden de anlaşılacağı gibi, gösteriyi düzenleyen kişi, dört gladyatör çifti oluşturmuş ve bunlar ölünceye (*sine missio*) kadar çarpışmışlardır. Ἐπίκτητος ise, bu çarpışmada utku kazanan gladyatörün ismidir. Thyateira'daki bir onur yazıtında, Aurelius Diadochus'un, keskin silahlı gladyatör oyunları düzenlemiş olduğu görülmektedir (EP.9.225). O da keskin silahlarla gladyatör dövüştürmek için, imparator'dan izin almış olmalıdır; çünkü keskin silahlarla dövüş kayıplı, masraflı ve tehlikeli olduğu için imparatorluk iznine gerek duyulmaktadır (ENGELMANN 2000:173-175)

Gladyatörler, sürekli denetim altındaydı ve düzgün olarak sağlık kontrolünden geçirdi. Gladyatörlerin tıbbi bakımları, kendi sınıfındaki birçok kişiden daha iyidi (WIEDEMANN 1992: 177). Galenos, dört yıl Bergama'da doktorluk yapmış; bu

zaman zarfında hiçbir yaralı ölmemiştir. Bu nedenle imparator kültünün yetkili baş rahibi, uzun süre onun sözleşmesini feshetmemiştir (CARTER 2004 : 42 vd.).

Arena'da yenilgi ya da utku üzerine karar verme işinin tanrıça Nemesis'e ait olduğu düşünülürdü. Dövüşçülerin ölümü ya da yaşamı üzerine Nemesis-Victoria söz sahibiydi. Gladyatörlerin de bir mesleki onuru vardı ve iyi bir gladyatör rakibinin ölümünü hedeflemezdi. Sonuçta becerikli olmaktan çok, şiddet ölümüne yol açmaktadır ve rakibin bu vahşiliği *Daimon* ile sık sık ifade edilmektedir. Gladyatörler bu kötü cini, öç tanrıçası Nemesis'e adak ya da kurban yoluyla ortadan kaldırmaya çalışırlardı. (GUGL 2001, 40; HÖNLE-HENZE 1981: 82). Prusa'da bulunduğu kesin olmayan bir yazıtta, gladyatör dövüşü ve hayvan avı düzenlemiş olan Valerianus Polygnotus, *arena* tanrıçası Nemesis için anıt dikmiştir (EP.3.31).

Bir gladyatörün çarpışmadaki amacı, rakibini öldürmekten çok, kendisinin hayatta kalmasıydı. Ephesos'ta 'Ρόδιος, istemeden birçok kişiyi öldürmüştür (EP.5.69). Attaleia'da Polyneikes, arkadaşı Tachinus'u *arena*'da ilk kez yaralayan kişidir (EP.12.268).

Gladyatörlere ait mezar yazıtları, bazı gladyatörlerin ölümü nasıl karşıladıkları konusunda da bilgi vermektedir. Mezar epigramlarında, gladyatörlere genellikle kader kurbanı olarak bakılmaktadır. Nikomedia'da, gladyatör lakabıyla tanınmış 'Απολλῶνις'e, kader ağlarını dokuzuncu dövüşünde örmüştür (EP.3.30). Prusa ad Olympum'da (EP.3.32) gladyatör 'Αχιλλεύς Moiralar'ın kurbanıdır. Tralles'ten iki yazıtta da Moiralar'dan söz edilmektedir (EP.7.202-203). Attalei'da ise ecel, Μείλητος'u (EP.12.267) şiddetle yere sermiştir (κατήγαγε Μοῖρα βιαίως).

Arena'da aynı dövüşte rakibiyle birlikte ölen gladyatörler de vardı. Smyrna'da Δεκουρᾶτος, ünlü bir gladyatördür; dövüş sırasında ölmüş ama ölürken de rakibini ölümcül bir biçimde yaralamıştır. Bu ölümcül yarayı rakibi onun sol elinden almıştır (σαγιπτᾶς λαιῆς χειρὸς ἐμῆς οὐ προφυγῶν θάνατον); çünkü betimlemede de

görüldüğü gibi Δεκουρᾶτον solaktır (EP.5.136). Smyrna'dan bir yazıtta ise gladyatör Πάρδος, kendisi ölürken benzer bir biçimde ölsün diye, rakibini öldürmüştür. (EP.5.137),

Ephesos'ta, bir gladyatörün öcü dile getirilmektedir (EP.5.75). KNIBBE-İPLİKÇİOĞLU 1984: 127, no. 130'a göre, Ζυός Ένωάλιος ile, savaş tanrısı Ares kastedilmektedir ve savaş tanrısı öldürmek isteyenini öldürmüştür. O, her iki taraf için de ortaktır; utku bazen birinin, bazen de öbürünüdür. Bu çarpışmada öldüren de öldüğü için, tanrıların adaleti yerine gelmiştir.

Kyzikos'ta bulunmuş bir mezar epigramında gladyatör Διονύσιος, arena'da çarpışırken ölmemiş, denizde boğulmuştur (EP.11.258).

G. Gladyatörlerin Utku ve Dövüş Sayıları

Gladyatörlere ait mezar taşları onların utku ve dövüş sayılarını da göstermektedir. Aigai'da 'Ηρόφιλος 4, 'Ερως 18, 'Ιεροκλῆς 12, Σκάπλας 5, Κλάδος 10 ve Βάκχιος 16, 'Ωκὺς 11, Αντίοχος 7, Βεῖθους 5, adı yazıtta silik olan bir gladyatör ise 19 kez utku kazanmıştır (EP.2.24).

Klaudiopolis'te rahip Secundus'un gladyatörler için yaptırmış olduğu bir mezar taşında, gladyatörlerin utku sayıları ve türleri belirtilmiştir. *Secutor* Κάμπανος 65, *essedarius* Μύρων 43, *provocator* Απλέρως 52, *provocator* Χρυσάμπελος 35, *essedarius* Μαργαρείτης 75, *secutor* Βίκτωρ 58, *essedarius* Ποσειδώνιος 24, *retiarius* Σκίρτος 18, *hippeus* Σπεκίης 35, *murmillo* 'Αχιλλεύς 40, *provocator* Εὐχρους 50, *retiarius* Panter 15 kez utku kazanmıştır (EP.3.25).

Iassos'ta bulunmuş üç yazıttan birinde, *murmillo* Τύραννος özgürdür ve 28 utku kazanmış, 25 kez çelenkle ödüllendirilmiştir (EP.7.178); ikinci yazıtta *essedarius* 'Αλύκης ise özgürdür ama yazıt silik olduğu için utku sayısı ve çelenk

sayısı belli değildir (**EP.7.179**). Üçüncü yazıtta, *murmillio* Γάιος 10 kez utku, 10 kez çelenk ödül kazanmıştır. Özgür olan *murmillio* Κεράμυλλος 5 kez utku, 5 kez çelenk ödülü; *traex* Εὐκαρπος bir kez utku, bir kez çelenk ödülü; *essedarius* Μουτᾱτος bir kez utku, 10 kez çelenk ödülü; *murmillio* Πέπλος 13 kez utku, 12 kez çelenk ödülü; *traex* Δράκων iki kez utku, iki kez çelenk ödülü kazanmıştır. Özgür olan ama isimleri okunamayan iki gladyatörden biri *thraex*'tir; ama utku ve çelenk sayısı okunamamaktadır. Diğerisi ise iki kez utku ve iki kez çelenk ödülü kazanmıştır (**EP.7.180**). Bu üç yazıt birbirine çok benzemektedir. İmparator kültü rahibi, büyük bir gösteri düzenlemiş ve bu önemli günü ölümsüzleştirmek istemiştir. Düzenlenen büyük gösterinin, Iasos'ta düzenlenmiş olduğu kesin değildir, Asia eyaletindeki daha büyük bir kentte de düzenlenmiş olabilir (*IGSK* 28: no.414).

Tralles'teki bir mezar anıtındaki çelenk kabartmaları, gladyatör'ün kazandığı utkuları simgelemektedir (**EP.7.203**). Aynı biçimde Mylasa'daki (**EP.7.191-192**) ve Smyrna'daki (**EP. 5.114**) mezar taşlarındaki çelenk betimlemeleri de, ölen gladyatörlerin utku sayısını göstermektedir.

Perge'de 'Αλκείδης 16 (**EP.12.269**); Atteleia'da Μείλητος 8 (**EP.12.267**); Smyrna'da 'Απολλώνιος 48 (**EP.5.125**) ve 'Αχιλλεύς 17 (**EP.5.117**); Kyzikos'ta gladyatör Διονύσιος 6 (**EP.11.258**); Edincik'te Νυμφέρως 15 (**EP.11.253**) utku kazanmıştır.

Alexandreia Troas'ta Μελάνιππος, Herakles gibi 12 utku kazanmış ama 13.'sünde ölmüştür (**EP.16.324**).

2. Vahşi Hayvan Dövüşçüleri ve Avcıları

Avcılara ve hayvanla dövüşen kişilere *venator* denirdi. *Venator*'ler gladyatörler gibi esirlerden, kölelerden, mahkumlardan ve gönüllülerden oluşurdu. Bunlar gerek

maddi, gerekse sosyal açıdan, gladyatörlerden sonra gelen *bestiarius*'lardan farklıydı. *Venator*'lere hayvanların bakımını üstlenen, onları *arena*'ya sürüklerken kırbaça dürtten ya da meşaleyle kışkırtan daha alt sınıftan *bestiarius*'lar yardım ederdi. Genellikle savaş esirleri ve suçlulardan oluşan *bestiarius*'lar, vahşi hayvanlarla dövüş yaparlardı; ama bunlar silah ve giysi donanımından yoksundu; *venator*'ler gibi profesyonel değildi ve ücret karşılığı dövüşmezdi. *Venator*'ler kargı ve mızrak kullanarak, atla ya da yaya olarak geyik, devekuşu ve yaban eşeği gibi nispeten zararsız hayvanları da avlardı (JUNKELMANN 2000: a 71). Seneca vahşi hayvanlardan söz ederken, *bestiarius* ile *venator* arasındaki farkı gösterir. Seneca'ya göre, *bestiarius*'lar son derece yoksul ve çaresiz, mahkum edilmiş suçlular ve savaş esirlerinden oluşmaktaydı (Sen.*Epist.* 8,70, 20).

IGSK 3, no. 126.'da, Dardanos'ta bulunduğu sanılan bir yazıt parçasında, ἀρχικυνηγός sözcüğünün κυνηγός gibi açık bir biçimde anlaşılmadığı belirtilmektedir. Çünkü bu sözcükle, *arena*'da vahşi hayvanla dövüşen kişi mi, yoksa avcı mı kastedildiği çok açık değildir. Bir av birliğinin başkanı bir yurttaştan söz edildiği de söylenemez, çünkü böyle bir durumda baba adının olması beklenmektedir; burada ise tek bir isim, Flavianus, namı diğer Endunon bulunmaktadır (**EP.16.325**).

III. GLADYATÖRLERİN, HAYVAN AVCILARI VE DÖVÜŞÇÜLERİNİN TOPLUMSAL KONUMU

1. Toplumdan dışlanma, *Infamia*

Antik Çağ'ın genel yargılarına göre, gladyatörler ve hayvan avcıları, ölü gömücüler, cellatlar, fahişeler ve kadın tacirleri gibi, toplumdan dışlanırdı. Gladyatörler ve gladyatör yetiştiren kişiler, genelde sınıf olarak hor görülür, kent ve devlet memurluklarına kabul edilmez, servetlerinin yüksekliği de küçümsenirdi. Cicero gladyatörlerden barbar, köle ve zararlı kişiler olarak söz eder (Cicero, *Tusc.* 2, 41).

Roma hukuku köleleri bir kişi olarak değil, taşınabilir bir servet olarak değerlendirdiği için, köleler efendilerinin isteğine göre satın alınabilir, satılabilir ve cezalandırılabilirdi. Hadrianus Dönemi'nde ise, bir kölenin gladyatör olması için kendi rızasının alınması ya da efendisinin kölenin cezalandırılacak bir suçtu olduğunu ispatlaması gerekiyordu (VILLE 1981: 241).

Cumhuriyet Devri'nden itibaren, *consul*'lerin yetki ve sorumluluklarının, başka memurluklara paylaştırılmasıyla ortaya çıkan *censor*'lar, *census* denen bir çeşit sayım ve istatistik listeleri oluşturmakla da görevliydi. Bu listelere, yurttaşlar ve himayesindeki kişiler kaydedilir; yurttaşların toplumdaki durumlarına ve yaptıkları işlere göre, isimlerinin yanına bir işaret (*nota*) konurdu. Bu işaretlere bakılarak, yurttaşların *senatus* üyeliğine ya da diğer önemli memurluklara seçilmelerinin uygun olup olmadığına karar verilirdi. Askerlikten kovulanlar, utandırıcı meslek edinenler, sahneye çıkanlar, gladyatörlük yapanlar ve bunun gibi başka bir çok yüz kızartıcı suçları olanlar, onursuzluk yani *infamia* cezası alırlardı. Bu kişilerin şahitliği kabul edilmez, vasiyetlerine itiraz edilebilirdi; her şeyden önemlisi de, toplum içinde

onurları kırılmış olduğundan, yurttaşlar tarafından dışlanırlardı. *Infamia*'nın hukuktan daha çok, sosyal yaşamda etkisi büyüktü (UMUR 1974: 406 vd.).

PIETSCH 1999: 374 vd., Romalılar'ın genel ahlak yapısıyla bağlantılı olarak, üst tabakanın sahnede olmasının alçaltıcı olduğunu ve Roma hiyerarşisinin bundan zarar gördüğünü belirtmektedir. Eğer senatör ya da şövalye sınıfından biri, gönüllü olarak gladyatörlükle ilgili bir görev üstlenirse, onun da onursuzlukla suçlanma riski vardı. Çünkü *auctoramentum* andını içen, yani “değnekle dövüşmeyi, ateşle yanmayı ve demirle öldürülmeyi” kabullenen kişi, kendini Roma toplumunun dışında tutmuş; bütün yurttaşlık haklarından ve imtiyazlarından vazgeçmiş olurdu.

PIETSCH 1999: 375-376'ya göre, şövalye ve senatör sınıfından olanlar için, *infamia*, katlanılması zor bir durumdu; çünkü infamiya, cenaze töreninden dışlanmayı da içeriyordu Gösterişli bir törenle gömülmek bu tabaka için çok önemliydi. Bir gladyatörün, zor görünmekle birlikte, üç yıl içinde 20 ile 40 arası dövüşten galip çıkması halinde, azad edilme ve *infamia*'dan kurtulma şansı vardı. Buna karşılık, kendi isteğiyle gladyatör olmuş bir kişi, efendisi olan *lanista* tarafından, gözetim altında tutulması gereken bir köle durumuna düşebilirdi. Şövalye ve senatör sınıfından olan Romalı bir yurttaş için bu, kolay katlanacak bir durum değildi; ama yine de bazı senatörler, dövüşün cazibesine karşı koyamamıştır. Seneca, para uğruna bazı soylu aile çocuklarının, sefahat parası bulmak için, gladyatör olarak *arena*'ya çıktığından söz eder (Sen.*Epist.* 16, 99, 13)

Birçok Romalı, çok gelişmiş olmasa ve bütün üyeleri kapsamasa da, cenaze törenleriyle ilgilenmeyi üzerine alan, bir kült ve meslek topluluğu olan *collegium*'a bağlıydı. *Collegium*, belli bir miktarı (*funeraticium*), ölen kişilerin cenaze merasimlerinde kullanılmak üzere, ortak kasada hazır bulundururdu. Gladyatörler de böyle bir topluluk kurmuşlardı. Fakat bir sosyal oluşumun tamamen dışındaki biri, öldükten sonra, toplu mezarlığa, törensiz bir biçimde gömülürdü (PIETSCH 1999: 376).

Ephesos'ta da φιλοβήδιοι φίλοπλοι (silah ve *Vedi* dostları), belli gladyatör truplarını destekleyen bir birliktir. Bu birlik, Ephesos'ta birçok gladyatör dövüşü düzenlemiş olan, zengin *Vedi* ailesinin taraftarlarından oluşmaktaydı. CARTER 2004: 53'e göre, bu birliği oluşturan gençler, sık sık gladyatör dövüşlerini izliyor ve amatör olarak *gymnasium*'da dövüşüyorlardı. Ephesos'ta parlak bir gösteri düzenlemiş olan M. Aurelius Daphnos için bu birlik bir onur anıtı dikmiştir (EP.5.45). Ephesos'tan başka bir yazıtta, yine bu birlik, bir *asiarkhes*'i onurlandırmıştır (EP.5.50). Ölenlerin mezarlarına zarar verenler için uygulanacak cezaları içeren bir yazıtta da yine bu birliğe rastlanmaktadır (EP.5.49).

Ankyra'da ünlü bir *summa rudis* olan Pergamon'lu Publius Aelius için, karısı tarafından bir mezar yaptırılmıştır (EP.4.39). Publius Aelius Romada bir *summa rudis* birliğine bağlıdır. BOSCH 1967: 188-191'e göre Publius Aelius Pergamonlu'dur, ama Ankyra'da ölmüştür. O özgür kaldıktan sonra ya kılıç ustası olarak burada görevlendirilmiş, ya da gladyatör olarak gösterilere çıkmıştır. Roma'da böyle bir *summa rudis* birliği pek bilinmemektedir, ama gladyatör birlikleri vardır. *Summa rudis* birliğini de, bir kılıç ustaları birliği olarak görmek gerekir ve bu birliğin başkanının Roma'da bir yeri olmalıdır.

2. Gladyatör, Hayvan Dövüşçüleri ve Avcıları için Diktirilen Anıtlar

Bir birliğe bağlı, ya da ailesi tarafından sevilen, ya da birçok hayranı olan gladyatörlerin mezarlarındaki yazıtlar, oldukça ilginçtir. Mezar taşı diktiren kişiler, genellikle dul kalan eşler ve *arena*'da görev alanlardı. Mezar yazıtlarının da gösterdiği gibi, gladyatörler genellikle özgürdü; aileleri ve çocukları vardı ve kendileri için mezar taşı bile yaptırmışlardı. Mezar yazıtları gladyatörlerin yaşamları ve yaşam tarzları hakkında bize doğrudan bilgi vermektedir.

Gladyatör dövüşleri düzenleyen ve finanse eden *munerarius*'ların görevlerinden biri de, gladyatörlerin layık oldukları biçimde gömülmesini sağlamaktır. Ephesos'ta bulunmuş olan gladyatörlere ait bir mezar alanı, bu konuda bilgi vermektedir. Bu mezar alanı, stadyumun çok yakınında, gelip geçenlerin kolay bu şekilde görebileceği, ulaşabileceği ve sık ziyaret edebileceği bir yerdedir. Anlaşılan *munerarius*, yüksek bir ücret karşılığında bu yeri alacak kadar, yeterli mali güce sahip olmalıdır (PIETSCH 1999:376 vd.).

Ölen gladyatörlerin ailesi ya da meslektaşları tarafından yaptırılan çok sayıda mezar anıtı vardır ve genellikle gladyatör anıtları, dul eşler tarafından yaptırılmıştır. Nikomedia'da (EP.3.30), Smyrna'da (EP.5.112), (EP.5.119), (EP.5.121) ve (EP.5.125); Herakleia Salbeke'de (EP.7.176); Edincik'te (EP.11.253), Prousa ad Olympum'da (EP.3.32) bu dul eşler ἡ γυνή, ἡ σύμβιος ve ἡ γαμετή gibi ifadelerle belirtilmiştir.

Smyrna (EP.5.138); Kos (EP.1.5); Nikomedia (EP.3.29); Ephesos (EP.5.74) ve (EP.5.77); Miletos (EP.5.91); Smyrna (EP.5.114- 115) ve (EP.5.138); Philadelphia (EP.9.211) ve (EP.9.213); Thyateira (EP.9.230); Ksanthos (EP.10.239 -240); Pergamon (EP.11.262) ve (EP.11.263); Laodikeia ad Lycum (EP.13.295); Hierapolis (EP.13.287) ve Amisos'ta (EP.15.317) ölen gladyatörün eşleri için τῷ ἰδίῳ ἀνδρί ifadesi kullanılmıştır.

Gladyatör anıtlarında yer alan kadın isimleri de, patronymik değildir. Ankara'da Αἰλία (EP.4.39); Ksanthos'ta Αμαζών (EP.10.239) ve Πανθία (EP.10.240); Nikomedia'da Ἀλεξανδρία (EP.3.30); Laodikeia ad Lycum'da Ἀμμία (EP.13.293); Thyateira'de Ἀμμιάς (EP.9.230); Prousa ad Olympum'da Ἀμμιον (EP.3.32); Klaudiopolis'te Ἀνατολή (EP.3. 26); Pergamon'da Ἀντωνία (EP.11.262) ve Ἀριάδνη (EP.11.263); Smyrna'da Ἀσκληπιοδότη (EP.5.138), Αφφη (EP.5.115), Ζωσίμη (EP.5.125), Ἑλέα (EP.5.121), Ἀργεία (EP.5.114), Ἐπιτυχία (EP.5.118) ve (EP.5.123); Philadelphia'da Ατταλίσ (EP.9.213) ve

Συνφέρουσα (EP.9.211); Kos'ta Καλλινέα (EP.1.5.); Amisos'ta Λαδίκη (EP.15.317); Herakleia Salbeke'de Μαρκελλεῖνα (EP.7.176); Edincik'te Τροφίμη (EP.11.253); Smyrna'da Τρύφα (EP.5.139); Mylasa'da Ἑλπις (EP.7.188) ve Χαρμοσύνη (EP.7.189) ; Ephesos'ta Ὑμνὶς (EP. 5. 77), Τύχη (EP.5.79) ve Nikomedia'da Κύριλλα (EP.3.29) ölen kocaları için mezar yaptırmışlardır. Bu kadınlar, kendi keselerinden (ἐκ τῶν ἰδίων) mezar anıtı diktirdiklerine göre, çok zengin sayılmasalar bile, iyi durumda olmalıdır.

Ender de olsa çocukları tarafından anılan gladyatörler de vardır. Edincikte Ἡορπτή, oğlu ile birlikte kocasına anıt diktirmiştir (EP.11.254). Kos'ta gladyatör Κινύρας, karısı ve çocuğu tarafından anılmaktadır (EP.1.6). Aleksandria Troas'ta Μελάνιππος için, bir kadın ya da dul eş ve çocuk tarafından, bir mezar yaptırılmıştır (EP.16.324).

Amesia'da Δομνα (EP.15.315); Ephesos'ta Κύριλλα (EP.5.73), Πρόκλα (EP.5.120), Σελήνη (EP.5.113) ve Γέμελλα (EP.5.124); Aphrodisias'ta Τροφίμη (EP.7.167) gibi, yalnız isimleri belirtilen kadınların ölen gladyatörle olan akrabalık bağları belli değildir.

Smyrna'da Πολυνείκης (EP. 5.116) ve Ἀμάραντος (EP.5.128); Artake'de Ἀνφείων (EP.11.251), erkek kardeşleri tarafından anılmaktadır. Ephesos'ta Ἀχαῖα kızı Σεραπιάς için (EP.5.78) bir mezar anıtı yaptırmıştır. Burada isimler patronymiktir ve belki de anne ve kız bir gladyatör çevresinden gelmektedir (SEG 45 [1995]: no. 1590). Laodikeia ad Lycum'da gladyatör Μάρκος babası için (EP.13.294); Erytrai'da gladyatör Δαμᾶς ölen kızı için (EP.5.81); Smyrna'da Μαξιμῖνος, karısı için (EP.5.112); Ephesos'ta bir *secutor* da, oğlu için (EP.5.76) bir mezar anıtı diktirmiştir.

Smyrna'da bir gladyatörün oğluna ait bir mezar bulunmuştur (EP.5.129). Anne Melitine, oğlu Marcus'a bu mezarı adamıştır. Baba Heraklas'ın ait olduğu gladyatör

trubu, mezar masraflarına ortak olmuştur. *IGSK* 23, no. 416'ya göre, büyük bir olasılıkla bir gladyatör trubuna sahip olan Apellikon, bir *lanista*'dan çok *arkhiereus* olmalıdır. Bu *familia*'nın üyeleri olarak μονόμαχοι ve λουδάριοι ayrı tutulmuştur. ROBERT 1940: 286, λουδάριοι'ü gladyatör olarak görmez, onları gladyatör oyunlarındaki görevliler olarak düşünür; bunlara *doctores* (eğitmenler) *unctores* (yağcılar), *paegniarii* (gladyatörlerden farklı silahlar kullanan dövüşçüler) ve gardiyanlar da dahildir.

Ephesos'ta bulunmuş bir mezar epigramında da “bakıp hayran oluyorsun.....ve öğrenmek istiyorsun.....” yazmaktadır. Yazıt eksik olduğu için tam bir anlam çıkmasa da, büyük bir olasılıkla ölen gladyatör hayranlık uyandıracak kadar başarılıdır ve nasıl öldüğü ya da ne kadar zafer kazandığı merak konusudur (**EP.5.71**) .

Gladyatörlerin okul arkadaşları da, mezar anıtı dikmeye özen göstermiştir Telmessos'ta Ἑρμῆς, arkadaşı tarafından gömülmüştür. Bu iki arkadaş συνκελλάριοι kelimesinden de anlaşılacağı gibi, gladyatör okulunda aynı odayı (*cella*) paylaşmış olmalıdır (**EP.10.248**). Smyrna'da gladyatör Ασβολᾶς (**EP.5.140**) ve Ἰφωρος için (**EP.5.130**) oda arkadaşları tarafından; Σατορνῖλος için, bir gladyatör tribu tarafından (**EP.5.122**); Edincik'te Πασινείκης (**EP.11.255**) ve Smyrna'da Εὐχρους için (**EP.5.127**), *familia* üyelerinden biri tarafından mezar anıtı dikilmiştir.

Aphrodisias'ta Ἑρμᾶς, kendisi gibi gladyatör olan arkadaşı Ποδηνέμος için (**EP.7.148**); adı belli olmayan bir gladyatör, arkadaşı Νάρκισσος için (**EP.7.150**); Παρδαλᾶς arkadaşı Οὔνωις için (**EP.7.149**); Atteleia'da Ὀδυσσεύς, arkadaşlık hatırına anı olsun ve arkadaşının şöhreti sönmesin diye, gladyatör Μείλητος için mezar anıtı yaptırmıştır (**EP.12.267**).

Ayrıca Smyrna (**EP.5.126**); Kyzikos (**EP.11.258**) ve Amisos'ta (**EP.15.318**); olduğu gibi, gladyatörlerin dostları tarafından dikilen mezar taşları da vardır Bunun

yanında, 'Ηλιόδωρος gibi (EP.3.28) ölen gladyatörle bağı saptanamayan kişilerce de mezar yaptırılmıştır.

Ephesos'ta bulunmuş olan beş adet mezar kabartmasının yanında, gladyatörlerin isimleri yer almaktadır.(EP.5.61-65). *IGSK* 14, no. 1174'e göre, belki de bu kabartmalar aynı anıta aittir ve bir *asiarkhes*'in, kendisi tarafından düzenlenmiş olan bir gladyatör dövüşünün anısına dikilmiştir. Klaudiopolis'te ise rahip Secundus, gladyatörler için bir mezar anıtı yaptırmıştır (EP.3.25).

Antiocheia ad Cragum'da, bir lahit yazıtından anlaşıldığı gibi, bir gladyatörün mezarına başka bir kişi ortaktır; ama ölen kişilerin, aynı *collegium* üyesi mi, yoksa akraba mı oldukları ve mezarı yaptıranların kimler olduğu konusunda bilgi yoktur (EP.8.206).

3. Gladyatörlerin Azad Edilmeleri

Küçükasya yazıtlarında, gladyatörlerin kölelerden ve özgür kişilerden oluştuğunu kanıtlayan bir çok yazıt vardır. Çok sık olmasa da, hayatta kalmayı başaran gladyatörler özgür kalabiliyor; ama para ve ün kazanma uğruna yine de *arena*'dan uzaklaşmıyorlardı.

Ankya'da, ünlü bir *summarudis* olan Pergamon'lu Publius anısına bir mezar yaptırılmıştır (EP. 4.39). Publius ve karısı Aelius soy ismini, imparator Hadrianus döneminde almış; onun döneminde özgür olmuş ve vatandaşlık hakkı almışlardır. P. Aelius, gladyatör olarak bir köledir; fakat *summaridis*'liğe tayini sırasında özgür bırakılmıştır. (BOSCH 1967: 188-191).

Aigai'da ve Iasos'ta bulunmuş olan yazıtlarda özgür olan gladyatörler ἐλ(εύθερος), köle olanlar ise δοῦ(λος) olarak belirtilmiştir. İçerik bakımından birbirine çok benzeyen yazıtlar, hem gladyatörlerin türlerini, hem utku sayılarını, hem de özgür ve köle gladyatörleri belirtmeleri açısından önemlidir.

Aigai'da ÑHrÔfilow, ÖErvw, ÑIerokl∞w, Bākxiow, Antğoxow özgür; Skāplaw, Klāadow, ÉVkÊw ve Beıyuw köledir (EP. 2. 24). Iasos'ta TÊrannow (EP.7.178); ÉAlÊkhw (EP.7.179); Kerāmullow, Moutçtow, P°plow (EP.7.180) özgür gladyatördür. EÎkarpow ve Drāvn'un köle olduğu ise, arkadan gelen *genetivus* isimden belli olmaktadır. ROBERT 1940: 52'ye göre, *genetivus* olarak arkadan gelen isim, gladyatörün sahibinin ismidir ve Samiāriow bu iki kölenin efendisi olmalıdır (EP.7.180). Ayrıca Saittai'da köle (EP.9.216), Elaoussa Sebaste'de de (EP 8.205) özgür gladyatörlere rastlanmaktadır.

IV. ANTİK ÇAĞ İNSANININ AMFİTİYATRO GÖSTERİLERİNE BAKIŞI

Roma halkının oyunlara olan düşkünlüğü ve oyunların nasıl finanse edildiği konusu, karmaşık bir yapıya sahiptir. Antik Çağ'da bu tür gösteriler için yapılan harcamalar, bazen cömertlik, bazen de müsriflik olarak nitelendirilmiştir.

Yerel ve eyalet kapsamında, Asia eyaletinin önde gelen kişilerinin, gladyatör mülkiyetleri konusunda, Antik Çağ düşünürleri ve yazarları çok fazla bilgi vermemiştir. Helen yazar ve düşünürleri, genelde bu konuya küçümser bir tavırla yaklaşmıştır. Epiktetos gladyatör birliklerine sahip olan ve gladyatörlere aşırı düşkünlük duyan, savurgan *arkhiereus*'ları ve onun gibileri kınamaktadır (Epikt. *Dissert.* 2, 24,23)

Fizikçi Galenos, gladyatör birliğinde görev almış olduğu yılları anlatırken, bundan pek gururla söz etmemiştir. Alaksandria'dan yeni gelmiş bir genç adam olarak, Pergamon'un bir *arkhiereus*'u tarafından, gladyatörlerin tıbbi ihtiyaçlarını karşılaması için kiralanmıştır ve daha sonraki dört *arkhiereus* tarafından da alıkonulmuştur (CARTER 2004: 42 vd.).

Gladyatörlük, çabuk ölüm, büyük başarı ve kazanç sağlayan bir meslek haline geldiği için, gönüllü sayısı artmış; seyirciler gönüllülerden daha kaliteli ve daha iyi dövüşler beklemiştir. Üç yılını başarıyla tamamlayan ve sonra yeni görev alan gladyatörler çok popüler olmuştur. Petronius, Trimalchio'nun verdiği şöleni betimlerken, bir eskicinin ağzından, kılıç ustası olmayan, ama gönüllü olan gladyatörlerin, üç gün süreyle mükemmel bir oyun sergileyeceklerinden söz eder. Ayrıca bu oyunları düzenleyen kişinin, iyi bir mirasa konduğunu ve bu mirasın bir bölümünü, bu gösterilere harcayarak sonsuz bir üne kavuşacağını belirtir (Petron. *Satirae*, 1,45). Buradan da anlaşıldığı gibi, aslında gladyatör oyunlarını düzenlemek, ün ve para kazandırma açısından oldukça önemlidir. Tertullianus ise, Romalılar'ın

cezalandırdıkları kişileri onurlandırdıklarını söyler¹⁵. Gerçekten de çoğu zaman aşağılanan gladyatörler, eğer sık sık utku kazanıyor ve becerilerini sergiliyorlarsa, izleyicilerin gözünde kahraman oluyordu. Bu başarılı gladyatörlerin, büyük bir hayran kitlesi vardı.

Büyük eğlence haline gelen bu tür gösteriler, ahlak bakımından sorgulandığında, Antik Çağ yazarlarının bu konudaki görüşleri önem kazanmakla birlikte, bunların genel olarak, ahlaka aykırı birer oyun mu; yoksa gerçekten bir spor gösterisi mi olduğuna karar vermek, oldukça güçtür. Cezalandırmak ve gösterilerde kullanılmak üzere, kişilerin gerçek bir eğitim almadan ve çoğu zaman savunmasızca hayvanların önüne atılmaları, oldukça korkunç bir uygulamadır. Seneca, bir German mahkumun, *bestarius* olarak gösteriye katılmaktansa, pis bir sopayı, zorla gırtlığına sokarak intihar ettiğini (Sen.*Epist.* 8,70, 20.); başka bir mahkumun ise, kafasını sanki uyuklarken düşmüş gibi, aniden yere eğip, at arabasının tekerleğine sokarak boynunu kırdığını aktarmaktadır (Sen.*Epist.* 8,70, 23).

İmparatorluk Devri'nde bu tür gösterilerin, büyük bir istek ve ilgiyle izlendiğini gösteren çok sayıda belge vardır. Bazı Antik Çağ yazarları, Terentius'un bir oyununun sergilendiği sırada, amfitiyatro gösterilerinin başını kaçırmak istemeyen izleyicilerin, tiyatroyu aceleyle terkederek, *arena*'ya nasıl koştuklarını aktarır¹⁶.

Plutarkhos, halkın sempatisini kazanmak için bu tür gösteri düzenleyenleri açıkça eleştirmektedir. Gelecekteki politikacılara, toplu yedirme içirmelerle, para dağıtımıyla, tiyatro gösterileriyle, gladyatör dövüşleriyle halkın sevgisini kazanmamalarını ve bunun için münşriflikten kaçınmalarını öğütler (Plut. *Mor.* 802 d). Halk, bu tür eğlence düzenleyenlere sempatiyle bakmaktadır; ama bunun karşılığında kazanılan onur, değerli değildir ve bu şekilde kazanılan ün geçicidir.

¹⁵ Tert.*Spect.* 22, 2: “*Amant quos multant*”.

¹⁶ (Cic., *Sest.* 50, 106, 58, 124; Liv. 39, 42,9; Plut. *Cato*, 17, 3; Tac. *Dial* 29.

(Plut. *Mor.* 821 f). Politikacı bu hizmetleri (φιλοτιμίαι) kentten uzak tutmalı; bu tarz gösterilere ve buna karşı duyulan aşırı isteğe karşı koymalıdır. (Plut. *Mor.* 822 C).

Iuvenalis, halka açık oyunları eleştirirken, o zamanki Roma halkını şöyle anlatır: “*Roma halkı bütünüyle miskinleşmişti. Bir zamanlar iktidar, yüksek memurluk ve askerlik peşinde olan halkın, artık bugün aptalca iki isteği vardır: Ekmek ve sirk.*” (Iuv. *Saturae* 10). Burada Iuvenalis, oyunlardan ve erzak dağıtımından daha çok, yurttaşların politik yaşamdan uzak olmalarını eleştirmektedir. Her ne kadar gladyatörlerin büyük bir bölümünü, işsiz ve yükselme şansı arayan alt sınıftan kişiler oluştursa da, sonradan fakir düşmüş bir ailenin oğlu da, ihtiyaçtan gladyatör olurdu.

Kadınların *munera*'ya ilgisi, erkeklerden az değildi. Yine Antik Çağ yazarlarından öğrendiğimize göre, *arena*'da kadın gladyatörler de kullanılmıştı ve bu olağan dışı gösterilere halk büyük bir ilgi gösteriyordu. (Tac. *Ann.* 15,32; Suet. *Dom.* 4). Tacitus halkın amfitiyatrolara olan aşırı ilgisini, sert bir dille eleştirir. O da aslında imparatorun davranışına ve çok sayıdaki senatörün ve atlı sınıfının ona uymasına karşıdır. Oysa halkın isteğinin bu kadar yoğun olduğu bu tür gösterilerden uzak kalmayı, hiçbir imparator göze alamamıştır.

Dion Chrysostomus, özellikle Atinalılar'ı eleştirir; çünkü onlar Akropolis eteklerinde, bir zamanlar tragedyalar oynanan Dionysos Tiyatrosunda, şimdi gladyatör oyunları sırasında, insan kanının akıtılmasına katlanabilmektedir (Dion Chr. *Or.* 31, 121).

Amfitiyatrodaki seyirci kitlesini genellikle basit ve fazla zengin olmayan halk tabakasının oluşturduğunu ileri sürenler olmuştur. Antik Çağ filozofları ve aydınları, geniş halk kitlesinden kendilerini uzak tutarak, böyle bir coşkuyu küçümsemişlerdir. Seneca, istemeden amfitiyatrodaki resmi bir idamı görmek zorunda kalmış ve bu konuda çok eleştiri yapmıştır; ama aslında düşünür ölüm cezasına ve amfitiyatroya

karşı olmaktan çok, seyircilerin davranışına ve böyle kanlı bir ölümü seyretmelerine karşıdır (Sen.*Epist.* I, 7, 5 I, 7, 4).

Caesar büyük heyecanlar veren oyunlar için büyük bir borç içine girmiş; Augustus şenlikler takviminde gladyatör oyunlarına büyük bir yer vermiş; Caligula bizzat gladyatör olarak rol almış; Neron zamanında ilk kez kadınlar gladyatör dövüşlerinde yer almış; Vespasianus Colosseum'u inşa ettirmiş; Commodus bizzat *arena*'ya çıkıp, yüzden fazla hayvan öldürmüştür. Fakat imparatorluğun son dönemlerinde, imparatorların çöküşüyle birlikte, gösterilerde de bir çöküş olmuş ve Büyük Constantinus döneminde yasaklanmıştır (KÖHNE 2000: 22-38).

Bütün bunlara karşılık oyunlar tamamen kesin bir biçimde bitmemiş, hatta Orta Çağ'da halka açık alanlarda gerçekleştirilen idamlar da bir gösteri halini almıştır. Günümüzde de hayvan dövüşlerinin uzantısı olan boğa güreşleri, boks maçları, otomobil yarışları ve hatta futbol maçlarındaki bağırış çağırış ve kavgalar bütün hızıyla devam ederken, Antik Çağ insanının gününün koşulları içinde gladyatör oyunlarını seyretmeleri pek yadırganacak bir şey olmamalıdır.

SONUÇ

Yapılan bu çalışmada yer alan, gladyatör dövüşleri ve hayvan avı gösterileriyle ilgili yazıtlar, Küçükasya'daki gösterilerin imparator kültü rahipleri tarafından düzenlendiğini göstermektedir. Gösterilerin düzenlenmesiyle ilgili olarak harcamaların miktarı çoğalmış ve gösterileri sunmak büyük bir bonkörlüğü gerektirmiştir. Özellikle onur yazıtlarından, eyalet ya da kent rahibi olarak, ünvanları belirtilen ve bazen de gladyatör birliklerinin sahibi olan rahiplerin, gösterileri sunmakla yükümlü oldukları anlaşılmıştır.

Eyalet başrahiplerinin, özellikle Asia eyaleti baş rahiplerinin ünvanlarıyla ilgili *asiarkhes* ve *arkhiereus* tartışması sürmektedir. Bu tartışmalardan çok kesin bir sonuç çıkmasa da, mevcut yazıtlar incelendiğinde, *asiarkhes* ve *arkhiereus* ünvanlarının, aynı görev için kullanılmış olduğu ağırlık kazanmaktadır. Özellikle imparator kültü çerçevesinde yapılan oyunlar söz konusu olduğunda, bu rahiplerin *asiarkhes* ünvanı aldıkları dikkat çekicidir. Fakat yine de kesin bir yargıya varabilmek için, sadece Asia eyaletiyle sınırlı kalmayıp, diğer eyalet başrahipleriyle ilgili sistematik bir çalışma yapılmalıdır. Çünkü yazıtlarda, imparator kültü eyalet başrahibi olarak *bithyniarkhes*, *galatarkhes*, *lykiarkhes*, *pontarkhes* vb. ünvanlara rastlanmış ve bunlar da eyalet başrahibi olarak, imparator kültüyle ilgili işlerin önemli bir parçasını oluşturan gladyatör dövüşü ve hayvan avı gösterileri sunmuştur.

Gösteri düzenlemek, tahıl ve para dağıtımının yanında, “*Panem et circenses*” politikasıyla ilgilidir ve büyük harcamalar gerektirmektedir. Araba yarışları, tiyatro gösterileri ve gladyatör dövüşleri gibi halkın büyük ilgisini çeken gösteriler, İmparatorlar, halkın sempatisini kazanmak ve toplumda iyi bir yer edinmek isteyen zengin yurttaşlar, kariyerlerinde yükselmek isteyen memurlar için iyi bir fırsat olmuştur. Bu görevleri yüklenen kişiler bazen bu parasal yük altında ezilmiş olsalar

da, özellikle memurlar, kariyerleri açısından gladyatör dövüşü ve hayvan avı gösterileri düzenlemek zorunda kalmışlardı. Yazıtlarda sık sık rastlanan φιλοτιμία, özgün anlamından uzaklaşmış, artık gladyatör dövüşü ve hayvan avı gösterilerini düzenleyen kişilerin cömertliği anlamında kullanılmaya başlamıştır.

Küçükasya'da bulunmuş olan gladyatör dövüşü ve hayvan avı gösterileriyle ilgili yazıtlar, gösterilerin niteliği konusunda bilgiler vermektedir. Kabartmaların eşlik ettiği yazıtlar değerlendirilirken, bunların aracılığı ile bazı teknik terimler açıklık kazanmıştır. Gladyatör dövüşü ve hayvan avı ile sınırlı olmayan bu gösterilere daha fazla heyecan katmak amacıyla σιδηροκόντρα, ἀπότομα ve τοῖς ὀξέσιν gibi ağır kayıplarla sonuçlanan ve imparator izni gerektiren gösteriler eklenmiş; hatta hayvan avı ve dövüşü için, yabancı ülkelerden arslan, panter, kaplan vb. yırtıcı hayvanlar getirtilmiştir. Hem iyi dövüşen gladyatörlere, hem de dışarıdan getirilen yabanıl hayvanlara sahip olmak çok masraflı bir iş olduğundan; *munerarius*'un yüklü bir servete sahip olması gerekirdi. Bu tür gösterilerde *munerarius*'un servetinin önemli bir kısmı, ya *missio*'nun olmadığı ölesiye dövüş türü olan ἀπότομα'ya, ya çok sert geçen ve keskin silahlarla yapılan τοῖς ὀξέσιν'e, ya da vahşi hayvanlarla zorlu bir mücadele gerektiren θηρία σφακτά'ya harcandığı için, *munerarius*'un kaybetmiş olduğu hayvanların ve gladyatörlerin yerine yenilerini getirmiş olması, harcamaların büyüklüğünü göstermektedir. İşte bu nedenle bu tür gösteri düzenleyenleri onurlandırmak için, onların bonkörlüğünü öven anıtlar dikilmiştir.

Küçükasya'da gösteriler, yeni bir kavram olarak ortaya çıkan amfitiyatro-stadyumlarda yapılmıştır. Yok denilecek kadar az sayıda amfitiyatronun bulunduğu Küçükasya'da, genellikle tiyatrolar bu iş için kullanılmış ve tiyatrolarda bazı mimari değişiklikler yapılmıştır. İmparatorluğun batısında olduğu kadar büyük *munera*'nın imparatorluğun doğusunda olmayışından ve tiyatroların aslında bu tür gösteriler için elverişli ve muhteşem oluşundan ötürü amfitiyatrolara ihtiyaç duyulmamıştır.

Küçükasya yazıtlarında gösterilere ve bunları düzenleyenlere ait bilgiler olduğu kadar, gladyatörlere ait bilgiler de vardır. Bu bilgiler en çok mezar yazıtlarına yansımıştır. Bu mezar yazıtları her şeyden önce gladyatörlerin sosyal durumları hakkında bilgi vermeleri açısından önemlidir. Bu yazıtlar aracılığıyla gladyatörlerin sanıldığı kadar sahipsiz olmadığı anlaşılmaktadır. Dul kalan eşler, kendi paralarıyla ölen gladyatörlere mezar yaptıracak kadar iyi durumdadır. Sıradan olmayan ve özenle işlenmiş taşlardaki mezar epigramlarında ölen gladyatörler için övgüler bulunmaktadır. Bu epigramlarda gladyatörlerin nasıl kaderlerinin kurbanı oldukları anlatılmıştır. Utku ve dövüş sayılarının yer aldığı kabartmalı mezar taşlarında, genellikle çelenk betimlemelerine rastlanmaktadır. Bu çelenklerin sayılarına bakarak, onların utku sayılarını öğrenmek mümkün olmuştur.

Gladyatörlerin mezar taşlarına yansıyan isimleri de oldukça ilgi çekicidir. Bazı isimlerin yanında gladyatörün lakabı bulunmaktadır. İsimler genellikle takma isimlerdir ve gladyatörlük için gerekli olan meziyetleri içermektedir. Bir kaç yazıt dışında ise baba ismine rastlanmaz. Bu mezar taşlarında gladyatörlerin ve eşlerinin isimleri de bulunmaktadır.

Gladyatörlerin mezar taşlarındaki bilgiler doğrultusunda onların sosyal birlik içinde olduklarını söyleyebiliriz. Böyle bir birliğe üye olan gladyatörler sahipsiz kalmamış, aynı birlikten olan gladyatörlerce ölen arkadaşları için mezar anıtı diktirilmiştir. Ayrıca gladyatörler için *munerarius*'ların da anıt yaptırdıkları görülmüştür; bu dikilen anıtlar aracılığıyla gösteriler ölümsüzleştirilmek istenmiştir.

Genel olarak çalışmada yer alan yazıtlar ve Antik Çağ düşünürlerinin aktardığı görüşler değerlendirildiğinde, gladyatör dövüşlerinin aslında kuralsız ve acımasızca yapılan bir katliam; gösterileri izleyenlerin de kana susamış insan topluluğu olduğunu düşünmek çok doğru değildir. Gladyatör dövüşlerinin kaynağına bakıldığında, bunların önceleri dini bir karakter taşıdığı düşünülecek olursa, bu dövüşlerin geleneksel olduğu ve belli kurallara dayandığı anlaşılır. Zamanla halka

açık olarak gerçekleştirilen gösteriler, imparator kültü şenlikleri içerisinde yer alarak, imparatorların ve imparator kültü rahiplerinin de bir güç gösterisi halini almıştır.

Gerek *lanista*'ların gladyatör alım satımından büyük kazançlar elde etmesi, gerek halkın yoğun isteği ve gerekse imparatorun bir güç gösterisi olarak bu oyunları siyasi bir propaganda aracı görmesi, oyunların para, güç ve saygınlık simgesi haline gelmesine yol açmıştır.

Belli kurallar ve tekniklerin yer aldığı gladyatör dövüşleri için, “hakemler tarafından yönetilen bir dövüş sporu” tanımlaması, ilk bakışta mümkün görünmekle birlikte, hayvan avı ve dövüşü için bunu söylemek çok zordur. Ölüm cezalarının da büyük bir izleyici topluluğunun önünde gerçekleştirilmesi ise, bu günkü ahlak kurallarına göre kabul edilemez bir durumdur.

Bir yandan kendi istekleriyle gladyatörlüğü seçmiş olanlar, diğer yandan sosyal konumları nedeniyle bu mesleğe zorlanan köleler ve savaş esirleri düşünüldüğünde, sosyal sınıf ve ahlak açısından bir çelişki ortaya çıkmaktadır. Antik Çağ düşünürleri ve yazarlarının ise bu gösterilere duydukları tepki, gladyatör dövüşlerinden daha çok, insanların savunmasız bir biçimde hayvanların önüne atılmalarıdır. Aslında gladyatör dövüşleri beceri, yetenek ve atiklikle ölüme karşı bir meydan okuyuştur.

Ayrıca gladyatör dövüşlerinde belli bir adalet ilkesi de vardır. Eğer bir gladyatör çok iyi bir teknikle, güzel bir dövüş sergilediyse, yenilmiş olsa bile, *arena*'dan sağ çıkabilirdi. Gladyatörler şansa, kendi yetenek ve becerilerine bağlı olarak, bütün dövüşleri başarıyla tamamlarlarsa, üç yıl sonra *arena*'ya çıkmaktan kurtulabilirlerdi. Küçükasya yazıtlarında da görüldüğü gibi, özgür olan ama yine de *arena*'ya çıkan gladyatörler vardı. Zamanla yüksek kazancı ve ünü de beraberinde getiren gladyatörlük için gönüllü sayısının artması, soylu ailelerden gelen kişilerin bu mesleğe yönelmelerini engelleyecek önlemler alınmasına neden olmuş; buna karşılık yine de para, ün ve öldürme arzusu üstün gelmiştir. Dövüşler sırasında efsaneleşen başarılı gladyatörler birer yıldız olmuştur. Bazı araştırmacılara göre, bu dövüşler

başarı, şiddet ve erotizm karışımı bir atmosfer içinde gerçekleşmiştir. Gerçekten de Iuvenalis, Eppia adlı bir senatör karısının, bütün ayıplamalara ve kınamalara rağmen, her şeyi göze alarak, bir gladyatöre aşık olduğunu aktarmaktadır (Iuv. *Saturae*, 6, 82 vd.). Bu çok rastlanılan bir durum olmasa da, kadınların gladyatörlere karşı duydukları erotik ilgiyi göstermesi açısından önemlidir.

Gladyatör dövüşleri ve hayvan avı gösterilerinin, Roma İmparatorluğu'nun gerek batısında ve gerekse doğusunda da bu kadar çok sevilip tutulmasının nedeni, gösterileri izleyen Romalılar'ın acı ve ölüm karşısında ne kadar güçlü olduklarını kanıtlamalarına; ayrıca psikolojik olarak da, “bu kötü durum kendi başlarına gelmedi” diye gizli bir sevinç duymalarına bağlanabilir. Eski toplumlara özgü bir özellikle, kısa ömürlü bir Romalı yurttaş için, ölümü korkusuzca ve onurlu bir biçimde karşılamak çok önemliydi ve yurttaşlar bunu gladyatörlerin şahsında *arena*'da izleme imkanı buluyordu. Ayrıca gladyatör dövüşleri, Roma devletinin suçluları cezasız bırakmaması ve savaş esirleri üzerinde bir yaptırımının olduğunu *arena*'da kanıtlaması açısından, Roma devletinin bir ferdi olmakla gurur duyan Romalılar için oldukça önemliydi; günün koşullarına göre belki de bu gösterilerle şiddet *arena*'ya taşınmıştı.

ANTİK KAYNAKLAR KATALOĞU

I. ADALAR

EP.1.1

Kos

CIG 2: no. 2511; PATON - HICKS 1891: 158, no. 141; *IGR* 4: no. 1075; ROBERT 1940: 189, no. 185.

Φαμίλια μονο¹μάχων καὶ ὑπόμνημα κυνηγε²σίων Νεμερίου Καστρικίου
Ιλευκίου Πακω⁶νιανοῦ ἀσιάρχου Ι καὶ Αὐρηλίας Σαπφοῦς, Πλά⁸τωνος,
Λικιννιανῆς ἀρχιερείς, ΙΙ¹⁰ γυναικὸς αὐτοῦ.

EP.1.2

Kos

GARDNER 1885: 259, no. 15; MEIER 1890: 162-166; PATON - HICKS 1891: 157, no. 138, *IGR* 4: no. 1072; ROBERT 1940: 189, no. 186.

— αἰκριτος.Ι Μαρίσκος.Ι Ἀπελύθη Ι ἔξω¹λούδου.

EP.1.3

Kos

PATON - HICKS: 1891: 157, no. 140; *IGR* 4: no. 1073 b; ROBERT 1940: 189 vd., no. 187; PFUHL-MÖBIUS 1979: 296, no. 1202.

Ἡρακλείδης.

EP.1.4

Kos

GARDNER 1885: 259, no. 15 ; PATON - HICKS 1891: 157, no. 139; *IGR* 4: no. 1073 a; ROBERT 1940: 190, no. 188.

Δροσῖνος

EP.1.5

Kos

ROSS 1834: no. 301; PATON - HICKS: 1891: 204, no. 312 ; *IGR* 4: no. 1074; ROBERT 1940: 190 vd., no. 190.

Καλλινέα τῷ ἰδίῳ Ἰ² ἀνδρὶ μνείας χάριν Ἰ Οὐνίωνι νει(κῶν) ιε΄.

EP.1.6

Kos

HERZOG 1899: no. 133; ROBERT 1940: no. 191.

Ἡ γυνή ΟΗΐΙΙΘΙ/. . Ἰ Ἰ² καὶ τὸ τέκνον Ζεύξει Ἰ τῷ καὶ Κινύρα μνεί⁴ας χάριν. Νεικήσας καὶ Ἰ ἀποκτείνας τὸν σύν¹⁶ζυγον ἀπέθανεν. Ἰ Ἥρωι χρηστός. Ἰ⁸ Χαίρετε πάροδοι.

EP.1.7

Kos

ROBERT 1940: 191, no. 191 a .

A. —MENDEL 1914: 507 vd., no.1304.

Bu mozaikte bir retiarius —εύς ile ve kalkanlı bir gladyatör Περσεύς dövüşmektedir. Bunların ortasında bir eğitmen durmaktadır.

Diğer sahnede kaba silahlarla dövüşen iki gladyatör: sağda Νυμφέρως, solda Πακτωλός νει(κᾶ). Kaba silahlarla dövüşen iki gladyatör: sağda Λεύκασπις, ve solda retiarius Τυδεύς, νει(κᾶ) ve onları eğiten bir eğitmen resmedilmektedir.

B. —M. SEGRE tarafından Robert'e bildirilmiş ve yayımlanmamış olan bir mozaikte ise iki çift gladyatör dövüşmektedir: Ζέφυρος et Ὑγλας; —ς ve Αἰγιαλός.

C. — Yine bir başkası tarafından Robert'e gösterilen bir venatio sahnesi vardır. Bu sahnede *bestiarius* ve hayvanların isimleri belirtilmiştir:

Ἀσβόλις ayı Νωρική'ye karşı; —bir *bestiarius* yaban domuzu Γοργόνις'e karşı; — Ρουφείνος ve Κοχλᾶς boğa Ἀέρις'e karşı;— Ayı Δρακόντις diğer bir hayvan Πάρδος'a karşı; —Εὐείδας ve Εὐτύχης bir ayıya karşı; —Διονύσιος bir boğaya karşı; — boğa Διόνυσος ve Ἀλέξανδρος ayı Ξανθίας'a karşı; —bir geyik Ἔρωις; —

tümüyle silahlanmış 'Αδιάμακτος, boğa 'Αρκοδάμας'a karşı; — Μειδίας ölü bir ayı Ταχινή ile; — Αιθέρις boynuzlarından yakaladığı boğa Σταδιάρχης ile; — Δωνατος ölü bir ayı Νωρική ile; — bir fok balığı Εὔπλοια; — atlı 'Ρουφείνος, yaban domuzu Πολυνείκης'in karnını deşen boğaya karşı; — Πικρίδης leopar 'Ανδρομάχη'ye karşı;— 'Ανέμιον, yaban domuzu Σόλων ile; — atlı Φίλων tek başına resmedilmiştir.

EP.1.8

Kos

KARABELIAS 1997: 657; *SEG* 47 (1997): no. 1285.

'Αμμιὰς Σωκράτει ἐκ τῶν ἰδίων μνείας χάριν.

EP.1.9

Mytilene

IGR 4: no. 32; ROBERT 1940: 221, no. 272.

[-----πρ]οθυ||²[μ-----
 --...9...ἐμφαί|[ν-----. φιλο]τιμίαν ἐπὶ
 πάν||⁴[τος?-----] τὰ μὲν ἀπὸ Μυσίας,
 | [τὰ δὲ ἀπὸ ----- μεταπε]μψάμενος ναυ. ἐπρίατο ||⁶ [δὲ τὰς
 ἰρωσύνας -- Ποσειδωνι Μυχίω καὶ Μυ]χία τε καὶ Ῥώμα καὶ Τει [βερίω Καίσαρι
 -----]. νον καὶ πλέονα μέ||⁸[ρος
 -----] .. υ καὶ μετὰ ταῦτα |
 [-----]...αι κυναγίαν ταύ ||¹⁰ [
 ταν -----] τὰ δὲ παραμισθω|[σάμενος
 -----καττ]ὰν τῷ βίω δύναμιν ||¹²
 [----- τὰν δὲ ἀγων]οθεσίαν ἐπιδεδεγμέ|[νος κτλ.

EP.1.10

Mytilene

CIG 1: no. 194 b ; *IG* 12, 2: no. 447; *IGR* 4: no. 447; ROBERT 1940: 221 vd, no. 273.

Φαμίλια μονο¹μάχων [Μ]άρ(κου) | Κλαυ(δίου) Τροφω⁴νιανοῦ νέου | καὶ
ἀρχιερείας ⁶καὶ Ὀρφίας Λαιλίας | Σωτίου γυν⁸αικὸς αὐτοῦ.

EP.1.11

Mytilene

CIG 2: no. 2196; *CONZE* 1865: 14; *IG* 12, 2: no. 469; *IGR* 4: no. 104; *ROBERT* 1940: 223, no. 284.

----- II^ε ις μυρμίλλων ? - | νμνησατο --· II⁴ νων ---- | Γάιος
'Ιούλιος - μονII⁶ομάχου ---- | ρος ---- II⁸ ---- -οιλλ ---- .

EP.1.12

Mytilene

CONZE 1860: 16; *IG* 12, 2: no. 448; ROBERT 1940: 222, no. 274.

“Ελιξ

EP.1.13

Mytilene

CONZE 1860: 16; *IG* 12, 2: no.449; ROBERT 1940: 222, no. 275.

Εἰσάνελος (?).

EP.1.14

Mytilene

IG 12, 2: no. 450 ; ROBERT 1940: 222, no. 276; PFUHL-MÖBIUS 1979: 296, no. 1206.

Φέρου

EP.1.15

Mytilene

IG 12, 2: no. 454 ; ROBERT 1940: 223, no. 280; PFUHL-MÖBIUS 1979: 296, no. 1207.

Πυλάδης.

EP.1.16

Mytilene

IG 12, 2: no. 451; ROBERT 1940: 222, no. 277.

Ἐξοχος.

EP.1.17

Mytilene

CICHORIUS 1888: 79, no. 55; *IG* 12, 2: no. 452; ROBERT 1940: 223, no. 278, PFUHL-MÖBIUS 1979: 296, no. 1208.

Βίκτωρ.

EP.1.18

Mytilene

CICHORIUS 1888: 79, no. 55; *IG* 12, 2: no. 453; ROBERT 1940: 223, no. 279; PFUHL-MÖBIUS 1979: 296, no. 1209.

[~]λλυρος

EP.1.19

Mytilene

IG 12, 2: no. 455; ROBERT 1940: 223, no. 281.

Τριπ]τόλε[μος].

EP.1.20

Mytilene

PFUHL-MÖBIUS 1979: 295, no. 1210.

- - - δωνις

EP.1.21

Mytilene

IG 12, 2: no. 456; ROBERT 1940: 223, no. 282.

Αιθίας(?)

EP.1.22

Mytilene

IG 12, 2: no. 457; ROBERT 1940: 223, no. 283; PFUHL-MÖBIUS 1979: 295, no. 1201.

Πολύδρομος.

EP.1.23

Samos

ROBERT 1940: 202, no. 223.

Μέλπις.

2. AIOLIS**EP.2.24**

Aigai

BOHN 1889: 23, 20, 24-26, 67-68; ROBERT 1940: 214 vd., no. 257.

Τοῖς Σ[ε]βαστοῖς καὶ Ἰλ' Ἀπόλλων | [Χρηστηρίῳ | καὶ τῷ δάμῳ | {ὁ δεῖναι
τοῦ} – – –] | ἄγωνοθετήσας ἐ[πεσκεύασε(?)].

a, 1, 1 ἐσ(σεδάριος) ἐλ(εύθερος) Ἰλ' Ἡρόφιλος νικ(ήσας) δ'.

a, 1, 2 ἐσ(σεδάριος) δοῦ(λος) Ἰλ' Σκάπλας [ν]ικ(ήσας) ε'.

b, 1, 1 μυρ(μίλλων) ἐλ(εύθερος) Ἰλ' Ἐρως νικ(ήσας) ιη'.

b, 2, 1 θρ(ᾠξ) δοῦ(λος) Ἰλ' Κλάδος νικ(ήσας) ι[.]'.

c, 1, 1 ἐσ(σεδάριος) ἐλ(εύθερος) Ἰλ' Ἱεροκλῆς νικ(ήσας) β'.

c, 2, 1 ἐσ(σεδάριος) ἐλ(εύθερος) Ἰλ' Βάκχιος νικ(ήσας) ι'.

d, 1 [– – –] | [– – – ν]ικ(ήσας) θ'.

e, 1, 1 ῥητ(ιάριος) δοῦ(λος) Ἰλ' Ὠκύς νικ(ήσας) ια'.

e, 2, 1 μυρ(μίλλων) δοῦ(λος) Ἰλ' Βεῖθς νικ(ήσας) ε'.

f, 1 Ἐσ(σεδάριος) ἐλ(εύθερος) Ἰλ' Ἀντίοχος νικ(ήσας) ζ'.

3. BITHYNIA

EP.3.25

Klaudiopolis

ÜNDEMİŞ - FRENCH 1989: 91-98; *SEG* 39 (1989): no. 1339.

θῆκε με μουννομάχοις ἱερεὺς Π² τόδε σῆμα Σεκοῦνδος· Ι Ἡμέρα πρώτη Π⁴
 Κάμπανος (vac) σεκ(ούτωρ) ν(ικῶν) ξέ· Ι Μύρων (vac) ἐσσε(δάριος)· ν(ικῶν) μγ· Π⁶
 Ἡμέρα (vac) δευτέρα· Ι Ἀπλέρως (vac) προβο(κάτωρ)· ν(ικῶν) νβ· Π⁸
 Χρυσάμπελος (vac) προβο(κάτωρ)· ν(ικῶν)· λε· Ι Ἡμέρα (vac) τρίτη Π¹⁰
 Μαργαρείτης (vac) ἐσσε(δάριος)· ν(ικῶν) οε· Ι Βίκτωρ (vac) σεκ(ούτωρ) ν(ικῶν) νη·
 Π¹² ΚΑΙΜΕ . ΦΑ (vac) ἀρηνα? Ι Ποσειδών[ι(ο)]ς (vac) ἐσσε(δάριος)· ν(ικῶν)
 κδ· Π¹⁴ Σκίρτος (vac) ῥητιάρ(ιος)· ν(ικῶν) ιη· Ι Σπεκίης (vac) ἵππε(ύς)· ν(ικῶν) λέ· Π¹⁶
 Ἀχιλλεύς (vac) μυρμί(λλων)· ν(ικῶν) μ· Ι Εὐχρους (vac) προβο(κάτωρ)· ν(ικῶν)· ν·
 Π¹⁸ Πανθήρ (vac) ῥητιάρ(ιος)· ν(ικῶν) ιε·

EP.3.26

Klaudiopolis

ÜNDEMİŞ - FRENCH 1989: 92-98; *SEG* 39 (1989): no. 1340; *SEG* 51 (2001): no. 1707.

Ὁ τὸ πάλαι παίζων Π² πᾶσιν δὲ λέγων ἰτὰ γελοῖα δεῦρ' ἴδε Π⁴ πῶς κατὰκειμαι
 μόνος Ι μόνος, ἄλλο γὰρ οὐδέν· Π⁶ Φιλοκύνηγος ἐγὼ Μακεδὼν Ι ῥητιάρης
 ἄλειπτος Π⁸ τῷ χαλκεὶ στεφάνῳ Ι μοῖραν ἴσην ἔλαχον· Π¹⁰ Ἀνατολὴ Φιλοκύνηγος Ι
 ἀνδρὶ ἐκ τῶν ιδίων Π¹² αὐτοῦ μνήμης χάριν.

EP.3.27

Nikaia

IGSK 9 : no. 60; *SEG* 29 (1979): no. 1281.

Ἀγαθῇ τύχῃ Π² Φλ. Σεουηριανὸν Ἀσκλ[η]πιόδοτον Ι υἱὸν Τ. Φλ. Σεουηριαν[ο
 Δ]ημητρίου Π⁴ τετιμημέ[ν]ον ὑπὸ τοῦ [δικ]αίου Ι καὶ θειοτάτου Αὐτοκράτ[ο]ρ[ος]
 Μ. Αὐρ. Π⁶ [[Ἀντωνείνου]] Εὐσεβοῦς [Σ]ε[β]ασ[τοῦ] τῇ Ι ἱερωσύνῃ θεᾶς Ῥώμης καὶ
 Διηνεκεῖ πορφύρᾳ Π⁸ καὶ ἀγορανομήσαντα δῖς, ἀργυροταμίαν Ι τῶν

σιτῶνικ[ῶ]ν χρημάτων, ἀργυροταμίαν II¹⁰ τῶν τῆς βουλῆς χρημάτων, συνδικήσαντα I τῇ πατρίδι πιστῶς, παραπέμψαντα θεὸν II¹² Ἀντωνεῖνον, ἐπιτελέσαντα θεάς μονομαχιῶν καὶ κυνηγεσίῳ μεγαλοπρεπῶς, II¹⁴ παραπέμψαντα τὸν κύριον ἡμῶν Αὐτοκράτορα [Ἀντωνεῖνον] Σεβαστὸν καὶ ἄρξαντα τὴν II¹⁶ μεγίστην ἀρχὴν κατ' ἀξίαν τοῦ μεγέθους I καὶ τοῦ ἀξιώματος τῆς πατρίδος ἐν τῇ παρα II¹⁸ πομπῇ καὶ παραχειμασίᾳ τῇ ἐν τῇ ἐπαρχείῳ I τοῦ θειοτάτου Αὐτοκράτορος Ἀντωνίνου II²⁰ καὶ τῶν ἱερῶν αὐτοῦ στρατευμάτων I Τιμητιανὸς Πωλίων ἄρξας τῆς γερο[υσίας] II²⁰ τὸν ἑαυτὸν φίλον.

EP.3.28

Nikaia

CIG 2: no. 3764; *KAIBEL* 1878: 138, no. 351; *COUGNY* 1890: 658; *IGR* I: no. 44; *ROBERT* 1940: 132, no. 81; *IGSK* 9: no. 276.

Τὸν θρασὺν ἐν σταδ(ί)οις ἰσορᾶς με <νέκυν, (π[αροδεῖται], II² [ε] Χρυσόμα<ο>λλον ῥητιάριον, τὸν πρὶν δὲ κυ(ν)η(γ)όν· I θήρας ἐν σταδίοις π(λήξ)ας ΠΛΑΑΝΗΕΧΝΗΣΙΔΡΠΑ N II⁴ ἔκτεινεν δέ με Τυδεὺς ὃν οὐκ ἤσχυσα ΤΙΔΑΝΗΣΙ I Μοῖραν δὲ οὐκ ἔφυγον ἐ(πεὶ) ἦν μίτος οὗτος ὁ Μοιρῶν II⁶ Ἡλιόδωρος ΒΕΔΤΑΣΓΙΝΟΣ Χρυσομάλλ(ω) ἐκ τῶν αὐτ(ο)ῦ Ἰμνείας χάριν. Χαῖρε παροδ(εῖτ)α.

EP.3.29

Nikomedia

TAM 4, 1: no. 172; *ROBERT* 1978: 411 vdd.; *SEG* 28 (1978): no. 1041.

Κυρίλλα ΟὐνίωII²νι τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ I καὶ κυρίῳ μνείας χάριν. II⁴ Χαίρετε

EP.3.30

Nikomedia

DÖRNER 1941: 90, no. 91; *KEIL* 1942: 84-87; *ROBERT* 1946: 119 vdd., no. 308; *TAM* 4, 1: no. 109; *ŞAHİN-ÖĞÜT*, *EA* 8, no. 62; *IGSK* 32: no. 5.

II² [μ' ὀρᾶτ]ε νέκυν, παροδεῖται. I [οὖν]ομά μοι παγανὸν ἈπολλῶII⁴ ν]ς ἐκλήθην, οὗ πατρὶς ἈπάI [μει]α, νῦν δὲ Νικομηδείας με II⁶ [γ]αῖα πρὸς δάπεδον κατέχει με I

μίτος καὶ νήματα Μοιρῶν. Ἰ⁸ ὀκτάκι νεικήσας τὸν ἐν σταλδίοισιν ἀγῶναν, τῇ δ' ἐνάλλ¹⁰ τῇ πυγμῇ τὸ πεπρωμένον ἰ ὥδε ἀπέδωκε. παῖζε, γέλα, Ἰ¹² παροδεῖτα, εἰδὼς ὅτι καὶ ἰ σὲ θανεῖν δεῖ. Ἀλεξάνδρῳ Ἰ¹⁴ α ἢ σύμβιος αὐτοῦ ἐκ τῶν ἰ αὐτοῦ τὸ μνημεῖον ἀνέστη Ἰ¹⁶ σα μνείας χάριν· εἰ δέ τις ἰ τὸν βωμὸν τολμήσει καὶ Ἰ¹⁸ ταστρέψε δώσει προστεῖλ μου τῷ φίσκῳ (δην.) βφ'.

EP.3.31

Prousa ad Olympon

TH. WIEGAND, *MDAI(A)* 29 (1904) 310 vd. ; ROBERT 1940: 133, no. 82 *IGSK* 39: no. 45.

θεῶ Νεμέσει τὸ α – – – , Ἰ² Οὐαλεριανὸς Πολύγνωτος ἐθ – ἰ καὶ μονομαχη[– – .

EP.3.32

Prousa ad Olympon

MENDEL 1900: 37, no. 9; MENDEL 1909: 417, no. 424; *SEG* 4 (1929): 715; ROBERT 1940: 134, no. 84; *IGSK* 39: no. 60.

– – – – αὐχέσας ὦρεως σταλδίοισιν Ἀχιλλεὺς καὶ πολλοὺς δαμάσας χεῖρεσι ταῖς πολλῶν νῆας, ἐνθάδε νῦν κεῖμαι τελέσας πικρὰ δόγματα Μυρῶν· Ἰ⁶ σῆμα δέ μοι τεῦξεν καὶ τύμβον ἔθηκε θανόντι ὦμμιον Ἰ⁸ ἢ γαμετὴ μνήμης τὸ παρήγορον εἶδος.

EP.3.33

Prousa ad Olympon

IGSK 39: no. 171.

Εὐρώτας Οὐίλλ²κτορι ΖΟ ρητιαρ¹είῳ ἐκ τῶν εἰλλ⁴δίων μνίας χά ἰ vac ριν. vac.

EP.3.34

Prousa ad Olympon

ROBERT 1940: 135, no. 85; *IGSK* 39: no. 161.

Σεκούνδῳ τ(ῶ) συν¹κυνηγῶ μνήμης χά ἰ ρην.

4. GALATIA

EP.4.35

Ankyra

SCHEDE: 1936: .52 vdd.; ROBERT 1940: 135, no. 86; *OGIS* 533 ; BOSCH 1967: 35, no. 51.

[Γα]λατῶν ο[ι] [ΙΙ²ι]ε]ρασάμενοι Ι θεῶι Σεβαστῶι ΙΙ⁴ καὶ θεᾷ Ῥώμηι. Ι [Ῥεπὶ – – –] ΙΙ⁶ – – – – –] Ι [– –Ταρκοδάριος Κάσ]ΙΙ⁸τω[ρ]. βασιλέ[ω]ς Βριγάτο[υ] Ιυιό[ς] δημ[οθ]οινίαν ἔδω¹⁰κεν, ἔλαιον ἔθηκε[ν] Ι μῆνας τέσσαρας, θε¹²ας ἔδωκεν καὶ μον[ο]μάχων ζεύγη τριάκο[ντα] ΙΙ¹⁴ καὶ κυνήγιον ἔδω[κεν] Ιταύρων καὶ θηρίων. ΙΙ¹⁶ [Ῥ]οῦφος δημοθοινίαν Ι ἔδωκεν, θε¹⁸ας καὶ ΙΙ¹⁸ κυνήγιον ἔδωκεν. Ῥεπὶ Μετειλίου ΙΙ²⁰ Πυλαιμένης βασιλέως Ῥαμύν]του υἱὸς δημοθοινίαν ΙΙ²² δις ἔδωκεν, θε²⁴ας δις Ι ἔδωκεν, ἀγῶνα γυμνικὸν ΙΙ²⁴ καὶ ἀρμάτων καὶ κελήτων ἔδωκεν, ὁμοίως δὲ ταυρομα²⁶χίαν καὶ κυνήγιον, ἤλιπεν τὴν Ιπόλιν, τόπους ἀνῆκε ὅπου ΙΙ²⁸ τὸ Σεβαστῆόν ἐστιν καὶ ἡ πανηγυρίς γέινεται καὶ ὁ ἵπποδρόμος ΙΙ³⁰ Ῥαλβιόριξ Ῥαπετόρειγος δημοθοινίαν ἔδωκεν, ἀνδριάντας ἀνέ³²θηκε Καίσαρος καὶ Ιουλίας Ι Σεβαστῆς. ΙΙ³⁴ Ῥαμύντας Γαιζατοδιάστου δημοθοινίας Ι δις ἔδωκε, ἑκατόνβην ἔθυσεν, θε³⁶ας ΙΙ³⁶ ἔδωκεν, σειτομετρίαν ἔδωκεν, Ι ἀνὰ πέντε μοδίους. ΙΙ³⁸ [– – –]εας Διογνήτου. Ι Ῥαλβιόριξ Ῥαπετόρειγος τὸ δεύτερον ΙΙ⁴⁰ δημοθοινίαν ἔδωκεν. Ι Ῥεπὶ Φρόντωνος. ΙΙ⁴² Μητρόδωρος Μενεμάχου, φύσει δὲ Ι Δορυλάου, δημοθοινίαν ἔδωκεν, ἔλαιον ΙΙ⁴⁴ ἔθηκεν μῆνας τέσσαρας. Ι Μουσανὸς Ῥαρτίκνου δημοθοινίαν ἔδωκεν. ΙΙ⁴⁶ – – – Σελεύκου δημοθοινίαν ἔδωκεν, Ι ἤλιπεν μῆνας τέσσαρας. ΙΙ⁴⁸ Πυλαιμένης βασιλέως Ῥαμύντου υἱὸς Ι δημοθοινίαν ἔδωκεν (τ)οῖς τρισὶν ΙΙ⁵⁰ ἔθνεσιν, τῶι δὲ ἐν Ῥαγκύρῃ ἑκατόνβην ἔθυσεν, θε⁵²ας καὶ πομπὴν ἔ⁵²δωκεν· ὁμοίως δὲ ταυρομαχίαν Ι καὶ ταυροκαθάπτας καὶ μονομάχων ΙΙ⁵⁴ ζεύγη ν' ἤλιπεν δι' ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ [τὰ τ]ρία ἔθνη, θηρομαχίαν ἔ⁵⁶δωκεν. Ι Ῥεπὶ Σιλουανοῦ ΙΙ⁵⁸ [Γά](?)λλιος δημοθοινίαν ἔδωκεν ἐν Πεσσινοῦντι μονομάχων ζεύγη ΙΙ⁶⁰ κέ', καὶ ἐν Πεσσινοῦντι ι' ἤ⁶²λιπεν Ι τὰ δύο ἔθνη ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ· ἄγαλμα ΙΙ⁶² ἐν Πεσσινοῦντι ἀνέθηκεν. Ι Σέλευκος Φιλοδάμου δημοθοινίας ΙΙ⁶⁴ δις ἔδωκεν δυσὶ πόλεσιν, ἤλιπε Ι τὰ δύο ἔθνη δι' ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ, ΙΙ⁶⁶ θε⁶⁶ας ἔδωκε. Ι [Ῥ]οῦλιος Ποντικός δημοθοινίαν ἔδω⁶⁸κε ἑκατόνβην ἔθυσεν, ἔλαιον ἔθηκεν ὅλῳ Ι τῷ ἐνιαυτῷ ΙΙ⁷⁰ Ῥαριστοκλ(ῆ)ς Ῥαλβιόριγος δημοθοινί[αν] Ι [ἔδω]κεν ἔλαιον ἔθηκεν δι' ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ. ΙΙ⁷² Ῥεπὶ (Β)ασιλᾶ. Ι Κόιντος Γάλλιος Ποῦλχερ δημοθοινίας ΙΙ⁷⁴ δις ἔδωκεν καὶ ἐν Πεσσινοῦντι ἑκατόνβην ἔθυσεν, ἔλαιον ἔθη[κεν] τοῖς ΙΙ⁷⁶ δυσὶν

ἔθνεσιν δι' ὅλου τοῦ ἐνιαυ[τοῦ].| Φιλωνίδης Φίλωνος δημολί⁷⁸θονίαν ἔδωκεν | δις
 ἑκατόνβ[ην] II⁸⁰ ἔθυσεν, ἔλαιον ἔθηκεν ὅλ[ω] | τῷ ἐνιαυτῷ II^{82a} vacat II^{82a} lacuna |
 [ἐπὶ ---] II^{83a} [-----] II^{83b} [-----] II^{83c} [-----] II⁸⁴
 [----- βωμόν] | [----- ἀνεθηκεν κ- -- ἱερὰ -- II⁸⁶ Πυλαιμένης Μηνᾶ
 δημοθονίαν [ἔδωκε] | δυσὶν ἔθνεσιν [ἑκατόν]βην ἔθυσεν, μοII⁸⁸νομάχων [ἔδ]ω[κεν
 ζεύγη τριάκοντα | ἔδω[κε]ν ἔλαιον [δυσὶν ἔθνεσιν] II⁹⁰ ὅλ[ω] τῷ ἐν[ιαυτῷ] ---] |
 [Σεμπρώνι(?)ος Ἀκύλα [ἔ]δ[ωκεν]---] II⁹² δυσὶν ἔθνεσιν ---] | [ἔ]λαιον
 ἔθ[ηκεν] ---] II⁹⁴ δι' ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ, θέας] | [ἔ]δωκεν -----II⁹⁶
 --- ουίους· ἔτι -----| vacat

EP.4.36

Ankyra

JERPHANION 1928: 239 vd., no. 13; SEG 6 (1932): no. 10; MILTNER 1937: 9 vdd.; ROBERT 1940: 137, no. 87; BOSCH:117 vd, no. 101.

- - - σιπὸ μετρήσαντα, ἀγοίρανομήσαντα δ' μονομαχίας κὲ θηρομαχίας κὲ
 θεωρίας | δεδωκότα | ἡμέραις νά, τῆς | εἰς τὴν πατρίδα | εὐνοίας | ἔνεκεν | φυλ(ή)
 ἡ'.

EP.4.37

Ankyra

JERPHANION 1928: 269 vd., no. 44; PEEK 1931: 134, no. 22; SEG 6 (1932): no. 45; ROBERT 1940: 137, no. 88; ; BOSCH 1967: 192 vd., no. 151; PFUHL-MÖBIUS 1979: 297, no. 1219

Οἷσκος μοι πατρίς. II² Μεσσηνία | ΠειθέII⁴ρωτι ἐκ | τῷ(ν) ἰδίII⁶ων | μνήII⁸μης | χάριν.

EP.4.38

Ankyra

JERPHANION 1928: 270, no.45; PEEK 1931: 133, no. 21; SEG 6 (1932) no. 46; ROBERT 1940: 137, no. 89; BOSCH 1967: 191, no. 150.

Χαίρετε παροδεῖται II² Καλλείδρομος | Ἀσειανὸς II⁴ ὁ θρῖασις II⁶ ἐν σταδίοις
 | πρῶτος πάλος II⁸ ῥητιαρίων | ὄγδοον II¹⁰ πυκτεύων Μυρῶν | τέλος ἔσχον· II¹²
 οὐδεὶς γὰρ θνητῶν | Μυρῶν μείτ(ο)ν ἐξέφII¹⁴υγεν.

EP.4.39

Ankyra

WALENTA 1896: 466 vdd., no 1; WOLTERS 1898: 154; *IGR* 3: no. 215; ORBELIANI 1924: 39-vd.; JERPHANION 1928: 272, no. 46; *SEG* 6 (1932): no. 60; RAMSAY 1933: 315, no. 60; ROBERT 1940: 138 vd., no. 90; BOSCH 1967: 188-191, no. 149; PFUHL-MÖBIUS 1979: 300 vd., no. 1236.

A- Θεοῖς καταχθονίοις. II² Αἰλία [---] I Π. Αἰλίω --- II⁴ Περγαμηνῶ ἐπιδόξω σουμ|μαρούδων, II⁶ τι ἐν Ῥώμῃ τῶν σουμ|μαρού[δων,] I ἰδίῳ ἀνδρὶ χρηστῶ μοι συ[μ] II⁸ βιώσαντι, μνήμης χάριν, I ζήσαντι ἔτη λζ'. II¹⁰ Καὶ πολέιτης πόλεων τῶν I τεταγμένων II¹² Θεσσαλ[ον(ίκης)], I Νεικομηδί[ας], II¹⁴ Λαρίσης I Φιλιππο[πό] II¹⁶ λεως, I Ἄπρου, II¹⁸ Βέργ[ης], I Θάσ[ου] II²⁰ Βουζ[-] I νῶ[ν] II²² Ἀβδ[ήρων]

B- Ταύτην τὴν στήλην παριών, I φίλε, χαῖρε καὶ ἔνπησ I γει[νώ]σκων σουμ|μαρούδην [κεί]μενον ἐν δαπέδῳ κτλ.

EP. 4.40

Ankyra

LBW 1870: 1794; *ILS* 1: 1396; JERPHANION 1928: 23; MILTNER 1936: 11; E. BOSCH 1967: 336-340, no. 276.

B(ona) F(ortuna) II² L. Didio Marino v(iro) e(gregio) I proc(uratori) Aug(usti) n(ostri) provinc(iae) Arab(iae) II⁴ proc(uratori) Galatiae proc(uratori) fam(iliarum) I glad(iatoriarum) per Gallia Bret(anniam) Hisp[an]ias German(iam) et Raetiam I proc(uratori) Minucia proc(uratori) alimen[t]or(um) per Transpadum Histria I et Liburniam proc(uratori) vectigalior(um) II¹⁰ popul(i) R(omani) quae sunt citra Padum I proc(uratori) fam(iliarum) glad(iatoriarum) per Asiam Bithyn(iam) Cappadoc(iam) Lyciam I Pamphyl(iam) Cilic(iam) Cyprum Pontum II¹⁴ Paflag(oniam) trib(un)o coh(ortis) praetor(iae) I Marianus Aug(usti) n(ostri) lib(ertus) pr(urator) (vicesimae) II¹⁶ lib(ertatis) Bithyniae Ponti Paflag(oniae) I nutritor eius.

5. IONIA

EP.5.41

Ephesos

BE 1977: no. 417; AE. 1975: 787; IGSK 13: no. 721; ENGELMANN 1996: 91 vdd.; SEG 46 (1996): no. 1458.

[τῆς πρώτης καὶ μεγίστης μητροπ[όλε]ως τῆς Ἀσίας καὶ δι[ς] νεωκό]II⁴ρου τῶν Σεβαστῶν, Ἐφεσίων πόλεω[ς ἢ βουλή καὶ ὁ δῆμος ἐτείμησαν] Ἰ Τειμαῖο[ν Ἀττάλ]ου, ἀρχιερέα Ἀσίας ν[α]ῶν τῶν ἐν Ἐφέ[σ]ω, κα[ὶ] τὴν γυναῖκα II⁴αὐτοῦ Ἀμφίλλαν Μενάνδρου συν[α]ρχ[ι]ερασ[α]μένην αὐτῷ, [καὶ τὸν υἱὸν αὐ[τ]ῶν Ἀκύλλαν, φιλοτείμως καὶ ἐκτ[ε]νῶς ἐκτε[λ]έσ[α]ντα τὴν μέν ἀρχ[ι]ερῶII⁶σύν]ην, δόντα δὲ καὶ εἰ[ς] τὸν το...τῆς τοῦ Καίσα[ρ]ος νε[ί]κης ὑπὲρ τῶν Ἰ κυνηγεσίων ἀργυρίου δηναρίω[ν] μυριάδ[α]ς ἐπ[τά,] ἀγων[ο]θετήσαντα II⁸ τῶν τε μεγάλων Ἐπι[ν]εικίων καὶ τοῦ [κ]οινοῦ τῆς Ἀ[σίας] ἐν Ἰ Ἐφέ[σ]ω II¹⁰[— — — Π]αυλεῖνο[ς] — — — — —ἀνέσ[τ]ησεν τῇ γλῶσσῃ Ἰ [κυτά]τη πατρ[ι]δὶ καθὼς ὑπέσ[χ]ετο — — — — —.

EP.5.42

Ephesos

SEG 4 (1929): no. 520; AE 1928, 97; PFLAUM 1939: 268 -273; ROBERT 1940: 195, no. 198; IGSK 13, 3: no. 627; İPLİKÇİOĞLU 1993: 96, no. 2.14; GALLINA 1974: 223 no. 21; CARTER 2004: 47 vdd.

τῆς πρ[ώ]της καὶ μεγίστης μητρ[ο]πόλεως II² τῆς Ἀσ[ί]ας καὶ δις νεωκόρου τῶν Σεβ(αστῶν) Ἰ Ἐφεσίων πόλεως ἢ βουλή καὶ II⁴ ὁ δῆμος ἐτείμησεν Ἰ Μ(ᾶρκον) Αὐρήλι(ον) Μίνδιον Ματτιδιανὸν II⁶ Πωλλίωνα Ἰ τὸν κράτιστον ἐπίτροπον τοῦ Σεβαίτροπον τοῦ ΣεβαII⁸στοῦ εἰκοστῆς κληρονομίων ἐπὶ Ῥώμη[s], Ἰ καθολικὸν δουκηνάριον , ἐπίτροπον II¹⁰ διοικητὴν Αἰγύπτου δουκηνάριον, ἐπίτροπον πατριμωνίου δουκηνάριον, ἐπίτροII¹²πον ὀχημάτων, τειμηθέντα παρὰ τοῦ κυρίου Ἰ Αὐτοκράτορος Κομμόδου σ[α]λαρίω δουII¹⁴κηναρίω, II¹⁴ ἀρχιερέα Ἀσίας ναῶν τῶν ἐν Ἐφέ[σ]ω κατὰ τὸ ἐξῆς ἡμερῶν πέντε, ἐν αἷς καὶ ἀII¹⁶νεῖλε ζῶα Λιβυκὰ εἰκοσιπέντε, ἀγωνοθέτην τῶν μεγάλων Ἐφεσίων τρεῖς βειθυιάρII¹⁸χην, ἀραβάρχην Αἰγύπτου, ἀρχώνην τεσσαίρακοστῆς λιμένων Ἀσίας κατὰ τὸ ἐξῆς

δε ΙΙ²⁰ καετίαις τρισίν, λογιστήν πόλεων τριῶν ἐν Ι Βειθυνία κατὰ τὸ αὐτὸ τῆς λαμπροτάτης ΙΙ²² μητροπόλεως Νεικομηδείας, Νεικέας, Προύσης· Ι προνοησαμέν[νου] τῆς ἀναστάσει²⁴ ὡς τῆς τειμ[ῆς] c.4 Σ]εργείου Ι Γαΐανου [τοῦ c. 7 αὐτοῦ.

EP.5.43

Ephesos

FIE 2: no. 61; *ROBERT* 1946:124 vd., no. 312; *IGSK* 16, no. 2061; *İPLİKÇİOĞLU* 1993: 111, no. 2.

2 F.

ἡ βουλή [καὶ ὁ δῆμος] ΙΙ² ἐτ[είμ]ησαν] ΙΤ(ίτον).Φλαου[ιον Μοντᾶνον] ΙΙ⁴ δις ἑπαρχὸν τεχνει[τῶν,] Ι ἀρχιερέα Ἀσίας ναοῦ τοῦ ΙΙ⁶ [ἐ]ν Εφέσῳ κοινῷ τῆς Ἀσίας, σεβασί[τ]οφάντην καὶ ἀγωνοθέτην διὰ ΙΙ⁸ [βί]οϋ, τελειώσαντα τὸ [θ]έατρον Ι [κα]ὶ κα[θιερ]ώσαντα ἐν τῇ [ἀ]ρχιεροσύνῃ ΙΙ¹⁰ δ[ό]ντα καὶ μ[ονομα]χίας καὶ κυνήγια, Ι κα[ταθ]έντα κ[αὶ] τοῖς πολ[ε]ίταις τὸ ΙΙ¹² ἄρισ[τ]ον [ἐκ]άστῳ δην. γ', [τῇ] τε βο[υ]λῇ Ι καὶ τῇ γερουσίᾳ πληρώσαντα τὰ δίκαια ΙΙ¹⁴ πάντα, ἀριθμήσαντα καὶ εἰς τὴν τοῦ Ι [λιμέ]νος κατασκευὴν μυριάδα[ς] ἑπτὰ ΙΙ¹⁶ [ῥ]ίμῳ καὶ ἀγωνοθετήσαντα ἀγῶνα Ι κοινό[ν] τῆς Ἀ[σ]ίας ἐπιφανῶς ΙΙ¹⁸ Λ(ούκιος). Ουνείβιος Λέ[ν]τ[ου]λος, ἐπίτρο[πος] Αὐτοκρά[το]ρος Νέρο[υ]ς Τραιαν[οῦ] Καίσαρος] ΙΙ²⁰ Σεβα[στοῦ] Γερμανικο[ῦ] Δακικοῦ] Ι [ἀ]πὸ τῶν λόγων, ἐκ π[ροσ]όδων δην²² ΙΙ²² [μοσί]α δελ[τ]ικῇ διαθ[ήκ]ῃ λελεิม[μέν]ων ὑπ' αὐτ[οῦ].

EP.5.44

Ephesos

FIE 4,3, no. 54; *IGSK* 17,2,: no. 4354; *IGSK* 59: no. 76.

1.1 [haec a]rca est Ti(berii). Claudi Prorosi f(ili). Quir(ina) Men[andri] ΙΙ² [αὕτη ἡ σορός ἐστὶν Τι(βερίου)] Κλαυδίου Πρωροσίου υἱοῦ Κυρεῖνα Μενάνδρου ἀρχιερέως Ἀσίας [ναῶν τῶν ἐν Ἐφέσῳ καὶ] Ι [ἐν – ἀρχιερατεύ]σαντος μ[ὲν] ἀν[α]λογούντως τῇ τοῦ γένους ἀξίᾳ ἐν ἐκάστη πόλει, [ἐν δὲ τῇ πατρίδι κατὰ τὴν] ΙΙ⁴ [τοῦ ἀνδριάν]τ[ος] Τι(βερίου) Κλα[υδίου] Ἰδρυσιν μονομαχίαν ποιήσαντα ζευγῶν ις', ἅμα δὲ καὶ θε[ω]ρίας ἐπὶ ἡμέρας --

2.1 [-T]i(beri-) Clau[δι-] Ι [-πό]λεως διὰ γ[ένους-] Ι [-]τε[-].

EP.5.45

Ephesos

FIE 3, 70 ; ROBERT 1940: 195 vd., no. 200; *IGSK* 17,1: no. 3070; CARTER 2004: 52 vd.

[Μᾶρκον Αὐρήλιον Δάφνον] II² [ύὸν γραμματέως, ἔγγονον γραμμα]II[τέ]ων,
ἀ[πόγ]ονον [πρ]ώ[τ]ων [γρ]αμμα[τ]έων, II⁴ προέγγονον καὶ ἀπόγονον μόνων I
γραμματέων τοῦ δήμου, πολλάκις II⁶ ἀγωνοθέτην, γραμματέα δήμου I μόνον,
εἰρήναρχον, ἀγορανόμον, II⁸ στρατηγὸν πρῶτον, I ἀσιάρχην ναῶν τῶν ἐν
Ἐφέσῳ τρίς, II¹⁰ φιλοτειμησάμενον ἐν τῇ πατρὶδι I ἡμερῶν δεκατριῶν ζυγοῖς
ἀποτόII¹²μοις τριακονταενέα, ἀποσφάξαντα δὲ καὶ Λιβυκὰ ζῶα, εὐτυχήσαντα
δὲ II¹⁴ καὶ παρὰ τῶν Σεβαστῶν καὶ ἐπὶ τῇ Iπρώτῃ προόδῳ τὸν χρυσοῦν
στέφανον II¹⁶ ἅμα τῇ πορφύρᾳ I οἱ ἐπὶ τῷ τόπῳ φιλοβήδιοι φίλοπλοι II¹⁸ τὸν
ἐαυτῶν ἐφύεργέτην. I προνοησαμένου τῆς τειμῆς Αὐρ(ηλίου) II²⁰ Ῥηγείνου
φιλοσεβάστου.

EP.5.46

Ephesos

KNIBBE 1968-1971: 76 vdd, no. 13; *AE* 1972, 591, *BE* 1974, 513; *IGSK* 13: no. 810;
İPLİKÇİOĞLU 1983: 129 vd., no. 1.1.3.3.

[ἀσιάρχην ἐνδό]II[ξως φιλοτειμησάμενον] I ἡμερῶν τεσσάρων ὀξέσι, II⁴
πολλάκις ἀγωνοθέτην, I υἱὸν καὶ ἔγγονον ἀρχιερέII⁶ων, μητρὸς δις ἀρχιερείας,
Iπρογόνων Κλ(αυδίων) ΚαλλικράII⁸τους, Ζήνωνος, Διογένους I ἀσιαρχῶν ναῶν
τῶν II¹⁰ ἐν Ἐφέσῳ, I ἀπόγονον Ἰουλίου ΚανII¹²δίδου δις ὑπάτου, ἐπάρχου Ῥώμης,
συνγενῆ II¹⁴ πολλῶν ὑπάτων καὶ I συνκλητικῶν I¹⁶ τὸν διὰ γένους ἴδιον I
πολείτην.

EP.5.47

Ephesos

FIE 3 no. 56; *IGSK* 17,1: no.3056; İPLİKÇİOĞLU 1993: 97, no. 2. 14 B.

[εἰκοστῆς κληρονομιῶν] ἐ[πὶ Ῥ]ώμης κ[α]II²[θολικὸν δουκηνάριον, ἐ]πίτροπον διοI
Iκητὴν Αἰγύπτου δουIκηνάριον, ἐπίτροπον II⁴ [πατριμωνίου δουIκηIνάριον,
ἐπίτροποIν] I [ὀχημάτων, τειμηθέντα παρ]ὰ τοῦ κυρίου II⁶ [Αὐτοκράτορος]
I[Κομμόδου] σαλαρίῳ δουIκηναρίῳ, ἀρχιερέIα Ἀσίας ναῶν τῶν ἐν ἘII⁸φέσῳ,

κατὰ τὸ ἐξῆς] ἡμερῶν πέντ[ε], ἐν αῖς Ι [καὶ ἀνείλε ζῶα Λιβυ]κὰ εἰκοσι[πέν]τε, ἀγῶν¹⁰ [νοθέτην τῶν μεγάλων] Ἐφεσίων, τρίς Ι [βειθυνιάρχην, ἀραβάρχην Αἰγ]ύπτου, ἀρχῶν¹² [νὴν τεσσαρακοστῆς λιμένων Ἀσί]ας κατὰ τὸ ἐλ[ξῆς δεκαετίαις τρισίν, λογιστὴν πόλε]ων γ' ἐν Βειθυ¹⁴ [νί]α κατὰ τὸ αὐτό, τῆς λαμπροτάτης μητροπό[λεως Νεικομηδείας, Νεικέας,] Προύσης· ¹⁶ [προνοησαμένου τῆς ἀναστά]σεως τῆς τει¹ [μῆς- - - - -ο]υ Ματτιδι¹⁸ - - - - -ο]υ αὐτοῦ

EP.5.48

Ephesos

FIE 3, 71; ROBERT 1940: 195, no. 199; GALLINA 1974: 227-228, no. 23; *IGSK* 7, 1: no. 3071.

[ζυγῶν ἀποτόμων] Ι τριακοντα ἐνὸς δι' ὅλων τῶν ἡμερῶν ² ἀποσφάξαντος καὶ ζῶα Λιβυκά. Ι πρῶτον γραμματέα τοῦ δήμου ⁴ καὶ βούλαρχον ἔνδοξον Ι [καὶ] γυμνασίαρχον πάντων τῶν γυμνασίων, ⁶ [δ]ιόντα διανομὰς καὶ πάση τῇ πόλει, Ι [κ]αὶ στρατηγὸν πρῶτον, δόντα ἐν τῷ ⁸ καιρῷ τῆς στρατηγίας ἰς παράτειμον Ι [ἐ]λαίου (δηνάρια) ε, καὶ εἰρήναρχον μόνον, καὶ ¹⁰ [τ]ρίς ἀγωνοθέτην, δόντα καὶ ἐν τῷ Ι καιρῷ τῆς ἀρχιερωσύνης εἰς τὴν ἀνα¹² κάθαρσιν τοῦ λιμένος δηναρίων Ι μυριάδας δύο, καὶ ἐπιστάντα ἔργοις ¹⁴ τῆς πατρίδος τοῖς πρωτεύουσιν καὶ Ι συντελέσαντα καὶ παραδόντα, ¹⁶ πατέρα Μ(άρκου) Αὐρ(ηλίου) Ἀρτεμιδώρου Μητροδωριανοῦ ἱππικοῦ φιλοσεβ(άστου) πρυτάνεως ¹⁸ καὶ γυμνασιάρχου πάντων τῶν γυμνασίων Ι καὶ ἀγωνοθέτου καὶ εἰσαγωγέως τῶν ²⁰ μεγάλων ἐπινεικίων, ἐν τε τῷ καιρῷ Ι τῆς πρυτανείας στρώσαντος τὴν ἀπὸ ²² τοῦ πρυτανείου κάθοδον ἕως τῆς ἐνβάσεως τῆς πλατείας· Ι προνοησαμένων τῆς ἀναστάσεως τοῦ ἀνδρι²⁴ άντος Αὐρ(ηλίου) Εὐφήμου καὶ Αὐρ(ηλίου) Εὐγενίου Ι [γραμματέων - τοῦ ἱε[ρωτά]τ[ο]υ μισ[θωτηρίου].]

EP.5.49

Ephesos

ROBERT 1940: 196, no. 202; *IGSK* 16: no. 2226

Αὕτη ἡ σορός ἐστὶν Αὐρ(ηλίου). Νείκονος ἀρτοκόπου καὶ γυναικὸς αὐτοῦ Αὐρ. Ἐπικρατείης, ἐν ἧ σορῷ οὐδενὶ ² ἐξέσει (sic) βληθῆναι, εἰ μὴ μόνοις τοῖς προγεγραμμένοις. Εἰ δέ τις θελήσει πτώμα ἐπιβάλλαι ἢ γράμματα ἐκκόψαι, Ι

δώσει τῇ φιλοπλίᾳ Φιλοβηδίων (δραχμὰς) μ(υ)ρ(ί)ας ῥωμανητᾶς καὶ τῇ φιλοπλίᾳ
ἱεροῦ μακέλλου τὰς αὐτὰς (δραχμὰς) μ(υ)ρ(ί)ας ῥωμανηστᾶς.(?) Ἰ⁴ζῶσιν

EP.5.50

Ephesos

FIE 3, n. 55; ROBERT 1940: 196, no. 201; *IGSK* 17,1: no. 3055; KNIBBE-İPLİKÇİOĞLU 1984: 119, no. 105; İPLİKÇİOĞLU 1993: 151, no. 2, 53.

[–] Ἰ [τ]ὸν κ[ρ]ά[τ]ισ[τον] Ἰ² [μ]ετὰ πάσας ἵππικὰς Ἰ [στ]ρατείας δουκηνάριο[ν,] Ἰ⁴
[ἀ]σιάρχην, πατέρα Ἰ [γ]ραμματέων πρώτων, Ἰ⁶ [ἀ]λυταρχῶν, τοῦ μὲν Ἰ
[ἀ]λυταρχήσαντος, τοῦ δὲ Ἰ⁸ [ἀ]ποδεδειγμένου καὶ Ἰ πρυτάνεως, καὶ ἐν τῷ Ἰ¹⁰
[δι]υσχερεῖ καιρῷ εὐχρηστον Ἰ τῇ πατρίδι Ἰ¹² φιλοβήδιοι φίλοπλοι Ἰ τὸν ἴδιον
προστάτην, Ἰ¹⁴ ἐπιμελησαμένου τῆς τειμῆς Ἰ Αὐρ(ηλίου) Ἀπολαύστου
φιλοσε[β(άστου)] Ἰ¹⁶ [ἰ]ππικοῦ ἀρχιάτρου τῆς Ἰ [Ἐ]φεσίων πόλεως.

EP.5.51

Ephesos

İÇTEN-ENGELMANN 1992: 285, no. 2; *SEG* 42 (1992): no. 1036.

μονόμαχοι Κλαυδίου Κλεἰ²οβούλου Ἰ ἀσιάρχου vacat

EP.5.52

Ephesos

IGSK 14: no. 1182.

1.1 φαμιλίας Ἰ² μονομάχων.

2.1 Τι(βερίου). Κλ(αυδίου). Τατιανοῦ Ἰ² Ἰουλιανοῦ ἀσιάρχου.

EP.5.53

Ephesos

HICKS 1890: 620; ROBERT 1940: 197, no. 204; *IGSK* 15, 5: no. 1620.

Φαμιλίας Ἰ² μονομάχων Τι(βερίου). Κλ(αυδίου). Τατι⁴ανοῦ Ἰουλιανοῦ
ἀσιάρχ⁶ου.

EP.5.54

Ephesos

KEIL, *FiE* 4, 3: 290, no. 46; ROSSNER 1974: no. 123; *IGSK* 17, 2: no.4346.

φамиλία Π² μονομάχω[ν] Ι Τιβ(ερίου). Κλαυδίου Π⁴ Πανκρατίδο[υ] Ι Ἀττικοῦ Π⁶ ἀσιάρχου.

EP.5.55

Ephesos

HICKS, 1890: 621; ROBERT 1940: 197, no. 205; *IGSK* 15: no. 1621.

Φαμιλία Π² μονομάχων Τιβ. Π⁴ Ἰουλίου Ῥηλεγείνου ἀσι^{Π⁶}άρχου.

EP.5.56

Ephesos

KEIL, *FiE* 3: 220; ROBERT 1940: 197, no. 206; ROSSNER 1974: 115, no. 219; *IGSK* 14: no. 1171.

Μονομάχοι Π² Λουκίου ΙΑύφιδίου Π⁴ Εὐφήμου Ι ἀσιάρχου.

EP.5.57

Ephesos

FIE 3: no. 63; ROSSNER 1974: 103; *IGSK* 17,1: no. 3063; *SEG* 39 (1989): no.1791; İPLİKÇİOĞLU 1993: 118, no. 2. 28 R; CARTER 2004: 54.

Μ. Φούλουιον Πουπλικιανόν Π² Νεικήφορον φιλοσέβ. Ι ἀσιάρχην ἔνδοξον Π⁴ ἡμερῶν τεσσάρων Ι καὶ πρύτανιν, τόν Π⁶ γραμματέα τοῦ δήμο[υ] Ι καὶ πολλάκις ἀγωνοθέτην, Π⁸ πολλοῖς καὶ μεγάλοις Ι ἔργοις κοσμήσαντα Π¹⁰ τὴν πατρίδα ἡμῶν·λείματιοπῶλαι οἱ ἐν Π¹² τῇ ἀγορᾷ πραγματ[ευ]όμενοι διὰ τὴν εἰς] Π¹⁴ τὴν πατρίδα εὐνοϊαν.

EP.5.58

Ephesos

ROBERT 1940: 197, no. 208; *IGSK* 14: no. 1172.

Φαμιλία Π² μονομάχ[ων].

EP.5.59

Ephesos

ROBERT 1940: 197, no. 207; *IGSK* 14: no. 1173.Φαμιλί[α] II² μονομάχ[ων] ΙΑ[-]τι[-] II⁴ [-]ν[-]υοΙ[-]**EP.5.60**

Ephesos

IGSK 14: no. 1170.

] Ἐλέκτορα

EP.5.61

Ephesos

CONZE 1891: no. 964; ROBERT 1940: 198, no. 209; *IGSK* 14: no. 1174.

Ἀστεροπαῖος Δράκων

EP.5.62

Ephesos

ROBERT, 1940: 198 vd., no. 211; *IGSK* 14: no. 1174.

Στέφανος

EP.5.63

Ephesos

ROBERT 1940: 199, no. 212; *IGSK* 14: no. 1174.

Πρέστωρ

EP.5.64

Ephesos

IGSK 14: no. 1174.

Ἰππόλυτος

EP.5.65

Ephesos

IGSK 14: no. 1174.

Πολύδοξος π(άλος) α΄

EP.5.66

Ephesos

BAMMER - FLEISCHER - D. KNIBBE: 1974, 144 ; *IGSK* 14: no. 1175.

ρος νει

EP.5.67

Ephesos

WOOD 1877: 222; HICKS 1890: no. 670; SMITH 1900: no. 1286; ROBERT 1940: 201, no: 219.

1. 1 [πρώτη]

2. 1 δευτέρα

3. 1 τρίτη

4. 1 τετάρτη· ἀνηρέθη.

EP.5.68

Ephesos

IGSK 14: no. 1176.

Κετέων θρηικός

EP.5.69

Ephesos

ROBERT 1940: 199 vd., no. 214; PEEK 1955: I, 1080; *IGSK* 14: no.1177.

Νίλου ἐπὶ προχοαῖς γενόμεν· Ῥόδιος Ἰ² ὄνομ' ἦν μοι· χερσὶ δ' ὑφ' Ἑρμεί[ου
 δμήθη]ν· ἰαυτοῦ δὲ τέθαμμαι τῇδ' ἐνὶ σω[ρ]ῶ· Ἰ⁴ πολλοὺς δ' ὤλεσ' ἐμεῖο βίη.

EP.5.70

Ephesos

BAMMER - FLEISCHER - D. KNIBBE: 1974, MERKELBACH 1978: 210; PEEK 1978: no. 6;
PFUHL - MÖBIUS 1979: 297, no. 1214; *IGSK* 14: no. 1178.

- - - - ΙΙ² οὐδέ τις] ἄλλος [ἀνὴρ τόσ]ΙΙ[σους θ]ανάτοιο τέλοσδε Ι [ἤκεν ἀ]ποκτάμενος
χειρὶ ΙΙ⁴ μιῇ φονίῃ

EP.5.71

Ephesos

ROBERT 1940: 200, no. 217; PEEK 1955:1340; *IGSK* 14: no. 1179.

θαυμάζεις με βλέπων δ- - - ΙΙ² μαστεύεις δὲ μαθεῖν - - - .

EP.5.72

Ephesos

ROBERT 1950, 67 no. 336; PFUHL- MÖBIUS 1979: 296, no. 1205; *IGSK* 16: no. 1180

- - - ἐκ τῶν ιδίῶν αὐτοῦ τὸν βωλὸν μνείας χάριν

EP.5.73

Ephesos

ROBERT 1940: 200, no. 215; PFUHL- MÖBIUS 1979: 296, no. 1203; *IGSK* 14: no. 1181.

Κύριλλα Ἀσβόλαντι μνείας ΙΙ² χάριν ἐπόησε ἐκ τῶν ιδίῶν

EP.5.74

Ephesos

ROBERT 1940: 200, no. 216; *IGSK* 14: no. 1181 A.

Χρυσομάλω - - - ΙΙ² ἀνδρὶ ιδίῳ ΙΙ² μνείας χάριν

EP.5.75

Ephesos

KNIBBE-İPLİKÇİOĞLU 1984: 127, no. 130.

Ζυνὸς Ἐνυάλιος, καὶ τις Ἰ² κτανέοντα κατέκτα· Ἰτὸν κτείνοντ' ἐφόνευσα Ἰ⁴ δίκην δὲ
θεοῖς ἀπέτεισα

EP.5.76

Ephesos

SEG 43 (1993): no. 826

[– – σεκούτωρ πάλου Ἰ² [– – τῷ ἰ]δίῳ τέκνῳ Ἰ [– –]νῳ μνείας χ[άριν]

EP.5.77

Ephesos

SEG 45 (1995): no. 1589.

Ἵμνις Παλούμβῳ Ἰ² ἰδίῳ ἀνδρὶ μνείας Ἰ χάριν.

EP.5.78

Ephesos

SEG 45 (1995): no. 1590.

Ἀχαῖα Σεραπιάδι Ἰ² θυγατρὶ μνείας Ἰ χάριν

EP.5.79

Ephesos

SEG 45 (1995): no. 1591.

Τύχη Βαλερίῳ Ἰ² ἀνδρὶ γλυκυτάτῳ

EP.5.80

Ephesos

KNIBBE:1995: 15 ve 45 vd.; SEG 45 (1995): no. 1592; ENGELMANN 1999: 168.

Περίτινα Ἰ² καὶ Μαργλαρίτης Ἰ⁴ Εὐξείνῳ Ἰ μνείας χάρῃ⁶ιν

EP.5.81

Erythrai

MALAY 1982: 195-196, no. 5; SEG 32 (1982): no. 1145.

Διάνοια Δαμᾶ μορῖ²μίλλωνος ἰ χρηστήι, χαῖρε

EP.5.82

Magnesia ad Maeandrum

KONTOLEON 1890: no. 6; HILLER VON GÄRTRINGEN 1894: 20, no. 12; KERN 1900: 163; ROBERT 1940: 168, no. 152.

υῖόν πόλεως, φιλόπατριν, διά τε τήν Ἰ²τῶν ἡτῶν σεμνότητα καὶ τήν ἀπὸ προλογόνων εὐγένειαν, στεφαννφορήσαντα Ἰ⁴ φιλοδώξως (sic), ἀρξάμενόν τε πρῶτον ἀλείφειν ἰ πλείονας τῶν ἐξ ἔθους ἡμερῶν τήν ἐν προἸ⁶αστίῳ πανήγυριν, γυμνασιάρχῆσαντα ἐνιαυτὸν λαμπρῶς, ἀδιαλείπτως θέντα τὸ ἔλ⁸λαιον ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ἀγωνοθετήσαντα τῶν μεγάλων Κλαυδιῶν καὶ ποιἸ¹⁰ήσαντα μονομαχιῶν ἡμέρας τρεῖς ἀποτόμους, ἀρξάμενον πρῶτον παρὰ τὸ ψήφισἸ¹²μα τήν τρίτην ἡμέραν, γραμματεύσαντα τῆς ἰ βουλῆς ἀγνῶς καὶ φιλοδόξως καὶ δόντα Ἰ¹⁴ εἰς τὰς τῆς πόλεως ἐπισκευὰς πολλάκις ἰ ἀργύριον ἐκ τῶν ἰδίων, πᾶσάν τε λιτουρἸ¹⁶γίαν καὶ ἀρχὴν ἀπὸ πρώτης ἡλικίας τελέσαντα τῇ πατρίδι αὐθαιρέτως, Τιβέριος ΚλαύἸ¹⁸διος Ζωπᾶς τὸν ἴδιον πατέρα.

EP.5.83

Miletos

CIG 2: no. 2880; ROBERT 1940: 192, no. 192; *I. Didyma* : 192 vd., no. 279a.

a.1 προφήτης ἅμα καὶ κωἸ²τάρχης Μάρκου Οὐλπίου [Φλα]Ἰβιανοῦ Δαμᾶ υἱὸς Κυρρεῖνα Μ(ᾶρκος). ΦλαἸ⁴βιανὸς Φιλέας, λαβὼν παρὰ ἰ τῆς πατρίδος τήν προφητεἸ⁶αν ἀκληρωτεῖ ἐτῶν ὦν εἴκοσι τριῶν, στεφαννφόρος, γυμνασίάρχος Ἰ⁸ πατέρων, γένους ναυάρχων καὶ κτ[ισ]Ἰτῶν, πατὴρ Φλ(βιανοῦ) Δαμᾶ, μητὴρ δὲ ΦλαἸ¹⁰βιανῆς Γλαφύρας, ἀρχιερέων τῶν ΣεἸβαστῶν, ποιησάντων θεωρίας ἐπὶ ἡἸ¹²μέρας δέκα καὶ μονομαχίας ἀποτόμους ἐπὶ ἡμέρας δεκαδύο καὶ ἀρχιερέ¹⁴ων τῆς Ἰωνίας, ποιησάντων δὲ καὶ ἐσιτιάσεις καὶ δημοθoinίας καὶ γυμνἸ¹⁶κὰ[?] καὶ ἐπιδόσεις καὶ ἰπποδρομίας ἰ [-]

b.1 [-]Ἰ²ἰ.ω[ν,] στεφ[αν]νηφόρ[ω]ν, .4.. κατὰ ἰ [μ]έν τ[ῆ]ν προφητείαν δοῦς ταῖς Ἰ⁴ [γ]υμνασίαις καὶ ταῖς παρθέναις διανομήν καὶ τοῖς παισὶν καὶ τῇ βουλἸ⁶λῃ πολλάκις καὶ τοῖς ἀνδράσι τοὺς κόσμους, δοῦς τῶν πολειτῶν ἐλ⁸κάστῳ δηνάρια [δ]ύο καὶ τρεῖς ξέσιτας οἴνου καὶ θ[ε]Ἰς ἔλαιον πάσαις Ἰ¹⁰ ταῖς ἡμέραις. π[ρὸ

διετίας στεφανηφορήσας ἔθ[η]κεν τετράμη¹²νον ἐλαίου ἀγοραίας ἀγομένης· ἰ
στεφανηφοῦντος Αἰλίου Διο¹⁴νυσίου, ταμιευόντων Διοκτῆ¹του καὶ Ἀρτεμᾶ

EP.5.84

Miletos

ROBERT 1940: 192 vd., no. 193; *I. Didyma*, 135, no. 152.

ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος ἐτέ¹¹λ[η]σε τὸν προφήτην ἅμα ἰ καὶ κωτάρχην Μᾶρκον
Οὐλπι⁴ον Φλ¹αβιανὸν Φιλέαν, στεφανηφόρον, πρὸ διετίας τῆς ¹⁶προφητείας
ὑὸν Μάρκου Οὐλίπ¹ίου Φλαβιανοῦ Δαμᾶ καὶ Ἰου⁸λίας Φλ¹αβιανῆς Γλαφύρας,
ἀρχιερέων τῆς πατρίδος, ἐπὶ μο¹⁰νομαχίαις καὶ θυορίαις καὶ ἐπιδόσεσιν καὶ
ἄλλας λειτουρ¹²γίας λειτουργηκότων, γέ¹⁴λους ἀπὸ ναυάρχων καὶ κτιστῶν
τῆς πατρίδος.

EP.5.85

Miletos

ROBERT 1940: 194, no. 194; *I. Didyma*: no. 279 a.

Ἀβάσκα¹¹ vacat τε ἰ πρωβοκά¹⁴ vacat τωρ ἰ [χρη]στὲ χαῖ¹⁶λλ⁶ρε.]

EP.5.86

Miletos

ROBERT 1940: 194, no. 195; *I. Didyma*: 539.

[Ἀντ]έρω[ς φι¹²λοκύνηγε] ἦ¹ vacat ρως χρηστὲ [χε] ¹⁴ vacat ρε. ἔμνήσθη ἰ σου
Ἀμμι¹ vacat ἄς.

EP.5.87

Miletos

Milet I, 9, no. 393; *SEG* 4 (1929): 425; ROBERT 1938:191; ROBERT 1940: 194, no. 196.

Νίκη ¹²Εἰσοᾶ.

EP.5.88

Miletos

Milet I, 9, no. 314; *SEG* 4 (1929): 425; ROBERT 1940: 195, no. 196 a; ROBERT 1946: 143 vd.

[—] δωρα [—] II² vacat κα[ι] Στασίππο[υ] I vacat κυναγοῦ II⁴ Ἑρμίο[υ] vacat χαρρα I Ἀλεξά(νδρου?) II⁶ vacat πασιτα I vacat Ἀπολλωνίου II⁸ vacat καὶ Ἐπιγόνου I vacat καὶ Σωσάνδρου.

EP.5.89

Miletos

Milet II, 3: 403; ROBERT 1940: 195, no. 197 a; JÖAI 62, 1993, 147, no. 75.

ἱεροπλατίη τῶν II² vacat φιλόπλων

EP.5.90

Miletos

GÜNTHER 1985: 124-130, no. 1; *SEG* 35 (1985): no. 1132; *BE* 1987: 192.

vac Ἀγαθῇ [τύχη vac]

II² Ἡ βουλή καὶ [ὁ δῆμος ἐτεί] I μῆσεν τὸ[ν ἀρχιερέα] II⁴ τῶν Σεβα[στῶν ca....6] I Ἀτείμητο[ιν φιλοτει] II⁶ μῆσάμεν[ον ἐνδόξως] I ἐκ θείας φιλοδωρίας ἡ II⁸ μερῶν πέ[ντε ζυγούς, σι] II¹⁰ δηροκον[τρῶν ἀνὰ ζυγόν] II¹⁰ ὑπὲρ ψυχ[ῆς ἀγωνισάμε] I νον, ἐν δὲ [τῷ λοιπῷ κυνη] II¹² γεσίω ζυγο[ύς ., τῶν δὲ] I φιλοτειμιῶ[ν τοῖς ὀξέ] II¹⁴ σιν ἀνὰ ζυγ[όν, θεατρο] I κυνηγεσ[ίων δὲ - - - - -] I - - - - - .

EP.5.91

Miletos

GÜNTHER 1985 : 130-131, no. 2; *SEG* 35 (1985): no. 1133.

Δροσί νος II² Μιλησία Δροσίνας I τῷ ιδίῳ ἀνδρὶ II⁴ μνήμης χαριν.

EP.5.92

Miletos

GÜNTHER 1985: 131-132, no. 3; *SEG* 35 (1985): no. 1134.

Πήγασος.

EP.5.93

Miletos

GÜNTHER 1985: 132, no. 4; *SEG* 35 (1985): no. 1135.Στέφανος ΙΙ² ἀπέ vac θανε**EP.5.94**

Miletos

GÜNTHER 1985:132-133, no. 5; *SEG* 35 (1985): no. 1136.Ἡριδανὸς ΕΝ. Ο . ΙΙ² ω ἀπέθανε**EP.5.95**

Miletos

GÜNTHER 1985: 133-134, no. 6; *SEG* 35 (1985): no. 1137.

Κάπνος

EP.5.96

Miletos

GÜNTHER 1985:134-135, no. 7; *SEG* 35 (1985): no. 1138.Φιλήμων ΙΙ² ἀπελύθη**EP.5.97**

Miletos

GÜNTHER 1985: 135, no. 8; *SEG* 35 (1985): no. 1139.Ἐπιπᾶς ΙΙ² ἀπελύθη vac?**EP.5.98**

Miletos

GÜNTHER 1985: 135-136, no. 9; *SEG* 35 (1985): no. 1140.Ὑπόμνημα ΙΙ² φιλοτιμιῶν Ι φαμίλιας μο ΙΙ⁴ νομάχων ΙΙ — — — —.

EP.5.99

Miletos

ROBERT 1948: 82 - 91, no. 319 a; GÜNTHER 1985: 136-138, no. 10; *SEG* 35 (1985): no. 1141.

Ἀπλέρως

EP.5.100

Miletos

GÜNTHER 1985: 138, no. 10.

ἐγὼ Γενέσις ὁ καὶ Ἀρκοπλάνης ἰ νῦν κῆρυξ

EP.5.101

Smyrna

ROBERT 1948: 81 vd, no. 318; KEIL 1950: 60, no.16 ve 64, no. 23-25; CARTER 2004: 53 vd.

ἀγαθῇ vacat τύχῃ· Ἰ² [ἡ πρ]ώτῃ [τῆς Ἀσίας κάλλει καὶ μεγέθει καὶ λαμπροτάτῃ] Ἰ [κα]ὶ μητρόπο[λις καὶ γ' νε]ωκόρο[ς] Ἰ⁴[τῶν] κατὰ τὰ [δόγματα τῆς ἱερωτάτης συγκλήτ[ου καὶ] Ἰ κόσμος τῆς Ἰωνίας Σμυρναίων πόλις Ἰ⁶ Ἰούλιον Ἰ Μενεκλέα Ἰ⁸ Διόφαντον Ἰ ἀσιάρχην Ἰ¹⁰ ἐνδόξως φιλοτειμησάμε¹²νον ἐξῆς ἡμερῶν πέντε Ἰ¹⁴ τοῖς ὁξέσιν, Ἰ ἡ γλυκυτάτῃ Ἰ¹⁶ πατρίς.

EP.5.102

Smyrna

CIG 2: no. 3213 ; *IGR* 4: 1454; ARUNDELL 1828: no. 1; ROBERT 1940: 202, no. 225; *IGSK* 24, 1: no. 842.

Φαμίλια Ἰ² μονομάχων Ἰ Κλ. Τίμωνος Ἰ⁴ ἀσιάρχου Ἰ νεωτέρου.

EP.5.103

Smyrna

CIG 2: no. 3212; ROBERT 1940: 206, no. 234; *IGSK* 24,1: no.835.

Ταυροκαθαψίων Ἰ² ἡμέρα β'

EP.5.104

Smyrna

STARK 1882: 383; PREUNER 1924: 147, no. 31; ROBERT, 1940: 206, no. 233; PETZL 1974: 292, no. 9; *IGSK* 24,1: no. 836.

ἡμέρας γ'.

EP.5.105

Smyrna

*BE*1974: no. 54; ROBERT 1940: 205, no. 230; PETZL 1974: 290 vd., no. 7, *IGSK* 24,1: no. 837.

θηρία (sayi ?) κυνηγίου σφακτά.

EP.5.106

Smyrna

ROBERT 1940: 205, no. 229; *IGSK* 24,1: no. 838.

θηρία (sayi ?) σφακτά.

EP.5.107

Smyrna

ROBERT 1940: 213, no. 252; PETZL 1974: 292 vd. no. 11; *IGSK* 24,1: no.839.

Νικήφορος

EP.5.108

Smyrna

*BE*1974: no. 54; ROBERT 1940: 205, no. 231; PETZL 1974: 291 vd., no. 8; *IGSK* 24,1: no. 840.

(a) ζεύγη (ya da ζυγά) vac. απότομα δ'

(b) vac. Ἐπίκτητος

EP.5.109

Smyrna

ROBERT 1940: 206, no. 232; *IGSK* 24,1: no. 841.

Καὶ μετὰ -- II² vac. ΤΑ`-- --?

EP.5.110

Smyrna

PETZL 1974: 287 vdd., no. 4; *BE* 1974: no. 54; *AE*:1976:189, no.650; *IGSK* 24,1: no. 843.

Σελείνις	Κέστιλ-	Λυκοφ-	Κάστορ
Νεικομη-	λος Ζμυ-	όντης	Λαδεικε-
δεύς	ρναῖος	Περγαμη-	οὺς
		νός	

EP.5.111

Smyrna

TANRIVER 2002: 103-106.

Π(λος) α, Μαργαρετης νικν ι.ι

EP.5.112

Smyrna

PETZL 1974: 289- 290., no. 5; *IGSK* 23: no. 399.

Μαξιμῖνος II² ἰδίᾳ συμβίῳ I μνείας χάII⁴ριν.

EP.5.113

Smyrna

SEG 1962: no. 546; *IGSK* 23: no. 400.

Σελήνη ΑἰII²ακι ἐκ τῶν I ἰδίων μνείII⁴ας χάριν.

EP.5.114

Smyrna

IGSK 23: no. 401.

Ἀργεία Ἀπλέρωτι ἰδίῳ II² ἀνδρὶ πρώτῳ πάλῳ ἐκ I τῶν ἰδίων μνείας χάριν.

EP.5.115

Smyrna

CIG 2: no. 3390; *IGSK* 23: no. 402.

Αφφη Φέροπι τῶ ΙΙ² ἰδίῳ ἀνδρὶ μνείας χάριν.

EP.5.116

Smyrna

CIG 2: no. 3372; *IGR* 4: 1468; *SEG* 4 (1929): no. 629; ROBERT 1940: 211, no. 245; *IGSK* 23: no. 403.

Ετεοκλῆς Πολυλλ² νίκη τῶ ἀδελφῶ Ι ἐσσεδαρίῳ μνήμ⁴ης ἔνεκον.

EP.5.117

Smyrna

CIG 2: no. 3291; *IGR* 4: no. 1455; ROBERT 1940: 212, no. 246; *IGSK* 23: no. 404.

Ἀχιλλεῖ ἱππ²ποδιώκτη Ι νει(κῶν) ιζ' ΙΙ⁴ ΛΙΘΑΝΟΣ

EP.5.118

Smyrna

PETZL 1974: 286, no 2; *IGSK* 23: no. 405.

Εὐτυχία Σπινλλ²θῆρι τῶ ἀνδρὶ Ι μνίας χάριν.

EP.5.119

Smyrna

CIG 2: no. 3368; *IGR* 4: no. 1456; ROBERT 1940: 212, no. 247; PFUHL- MÖBIUS 1979: 305, no. 1262, *IGSK* 23: no. 406

Περφέκτῳ ΙΙ² ἡ γυνὴ μνείας χάριν.

EP.5.120

Smyrna

ROBERT 1940: 211, no. 244; *CIG* 2: no. 3392; *IGSK* 23: no. 407.

Πρόκλα Φιλω²νᾶδι μερμῖλλω²ινι ἐποίη²σε μνήμης ἰ χάριν.

EP.5.121

Smyrna

CIG 2: no. 3374 ; *IGR* 4: no. 1457; ROBERT 1940: no. 243; PETZL 1974 b: 125; PFUHL-MÖBIUS 1979: 301, no. 1241; *IGSK* 23: no. 408.

Πρίσκω Θρακὶ Ἰ²’Ελέα ἡ γυνὴ τὸ μνημῖον ἐπόησε.

EP.5.122

Smyrna

ROBERT 1940: 209; no. 241; PFUHL-MÖBIUS 1979: 1242; *IGSK* 23: no. 409.

Φαμίλια Ἰ² Σατορνίλλω²ι Ἰμνήας ἰ χάριν.

EP.5.123

Smyrna

SEG 18 (1962): no. 525; *IGSK* 23: no. 410.

Ἐπιτυχία Ἰ² Βαλερίω² ἰ μνείας χά⁴ριν τῷ ἰδ[ίω] ἰ ἀνδρὶ ἐποί⁶ησεν.

EP.5.124

Smyrna

SEG 18 (1962): no. 535; *IGSK* 23: no. 411.

Γέμελλα Ἰ² Πασσερείνω² ἰ μνήμης Ἰ⁴ χάριν.

EP.5.125

Smyrna

CIG 2: no. 3275; JANSSEN 1842: 30, no. 7; ROBERT 1940: 210, no. 242; PFUHL-MÖBIUS 1979: 1252; *IGSK* 23: no. 412.

Ἀπολλώνιος νείκας μη². Ἰ² Ζωσίμη χάριν μνήμης ἰ ἰδία Ἰ⁴ γυνή.

EP.5.126

Smyrna

PETZL 1974: 287, no 3.; *IGSK* 23: no. 413.

Πίστος Φαείνω Π^2 μνείας χάριν

EP.5127

Smyrna

REG 13 (1900), 497, no. 6; ROBERT 1940: 212, no. 249; PFUHL- MÖBIUS 1979: 1254; *IGSK* 23: no. 414.

Πλάτανος πραίκων Εϋ Π^2 χοι μνείας χάριν.

EP.5.128

Smyrna

CIG 2: no. 3269; ROBERT 1940: 212, no. 248; PFUHL- MÖBIUS 1979: 1256; *IGSK* 23: no. 415.

Διονυσό Π^2 δωρος Ἀμιαράντω ἄ Π^4 δεلفω μνείας χάριν.

EP.5.129

Smyrna

PAPADOPOULOS KERAMEUS 1881: 366. no.1; *IGR* 4: no. 1453; ROBERT 1940: 209; no. 240; PFUHL- MÖBIUS 1979: 737; *IGSK* 23: no. 416.

Μελιτίνη τέκνω ιδίω Π^2 Μάρκω I Kabartmanın altında καὶ Ἡρακλᾶς ὁ πατήρ Π^4 κατεσκεύασεν, συνκατενεγκάσης Π^6 φαμιλίας Ἀπελλίκολντος μονομάχων κὲ Π^8 λουδαρίων, τιμῆς ἕνεκον.

EP.5.130

Smyrna

SEG 15 (1958): no. 737; *IGSK* 23: no. 417.

Ῥωσος Π^2 ἐποίει Ἰφόρῳ ιδίω συν Π^4 κελλαρίῳ.

EP.5.131

Smyrna

CIG 4: no. 6959; FONTRIER 1873/ 75: 79, no. 44; *CIL* 7: 21; *IG* 14: no. 2545; ROBERT 1940: 213, no. 250; ROBERT 1946: 146; PFUHL- MÖBIUS 1979: 1253; *IGSK* 23: no. 418.

[2-3 ?] -NIA Μαρτιάλλη τῶ ἀνδρί.

EP.5.132

Smyrna

CIG 2: no. 3263; *BE*. 1978, 407; *SEG* 27 (1977): 774; *IGSK* 23: no. 419.

Κεσστίλλω πάλω α' ῥη||²τιαρίω.

EP.5.133

Smyrna

PETZL 1974: 285 vd., no. 1; *IGSK* 23: no. 420.

᾿Απλέρως.

EP.5.134

Smyrna

MDAI (A) 49 (1924), 146, no. 31; ROBERT 1940: 203, no. 226; PFUHL- MÖBIUS 1979: 1216; *IGSK* 23: no. 421.

Εὐρώτας.

EP.5.135

Smyrna

APPEL 2003: 60-61.

Π]οσειδόνιος

EP.5.136

Smyrna

FONTRIER 1873/ 75: 88, no. 68 ; KAIBEL 1878: 525, no. 307 a; PEEK 1955: I, 624; ROBERT 1940: 208, no. 238; ROBERT 1946: 144; PETZL 1974: 292, no. 10; PFUHL-MÖBIUS 1979: 298, no. 1221; *IGSK* 23: no. 546.

Οὐκ ἀκλεῆ Δεκουρᾶτον ὀρᾶς, ὃν ἀνεῖλε σαγ<ι>τ[τᾶς] Ἰ² λαιῆς χειρὸς ἐμῆς οὐ
προφυγῶν θάνατον.

EP.5.137

Smyrna

CIG 2: no. 3284; KAIBEL 1878: 116, no. 307; COUGNY 1890: no. 633, ROBERT: 1929: 27; PEEK 1955: I, 619; ROBERT 1940: 207, no. 237; *IGSK* 23: no. 547.

Πύκτην ΑΑΣΚΕΤΟΝ λεύσ(ο)εις Ἰ² ἐμέ, τὸν κατέπεφνεν Ἰ Πάρδος ὁμοιείου
τευ(ξό)Ἰ⁴μενος θανάτου.

EP.5.138

Smyrna

ARUNDELL 1828: no. 5 *CIG* 2: no. 3399; KAIBEL 1878: 121 vd. no. 318; ROBERT 1940: 208, no. 239; ROBERT 1969: 703-705; *IGSK* 23: no. 548.

Ἰ Ἰ Ἰ Ἰ Ἰ² κ τόρων Ἰ ζήσας ἔτη κ ? Ἰ⁴ NO+ C συνζύγου Ἰ παλάμαις λινἸ⁶ πθις ἐνθάδε
κῖτε, Ἰ πολὰ καμών· νεῖἸ⁸κης δὲ βραβῖον ἔχοντα Μῦρα κατήγαγεν Ἰ¹⁰ ὤδε. Ἰ
'Ασκληπιόδοτη ἀνἸ¹²δρὶ ἰδίῳ μνίας χάριν. Ἰ Ταῦτα. Ἰ¹⁴ Εἰ δέ τις (ἐ)βιχιρήσ[ει . . .]

EP.5.139

Smyrna

REYNOLDS 1997: 130 vd., no.3 ; *SEG* 47 (1997): 1640.

Κλάδω μυρἸ²μίλλωνι Τρύφα ἡ ἰδία γυνὴ Ἰ⁴ ἐποίησεν μνίας χάριν ΚλάἸ⁶δε εὐψύχι.

EP.5.140

Smyrna

PETZL 2000: 203-205; *SEG* 50 (2000): 1182

A. Ἀσβολᾶ[ς] Ἰ² σκεύας [. .] ΟΥ Ι ΤΟ [. .] Ο [συνκελ Ἰ⁴ λαρι[- - - κτλ

B. Ἀσβολᾶ Ἰ² σκεύα Σ [. .] ΟΥ Ι ΤΟ [. .] Ο [συνκελ Ἰ⁴ λαρι[- - - κτλ

C. Ἀσβολᾶ[ς κατε]Ἰ² σκεύας[ε τ] [. .] οὔ[τον] Ι τόπο[ν] συνκελ Ἰ⁴ λαρι[- - - κτλ

EP.5.141

? / IONIA

ROBERT 1940: 213, no. 253; PFUHL- MÖBIUS 1979: 298, no. 1222.

Τυδεύς

6. KAPPODOKIA

EP.6.142

Kaesareia

GRÉGOIRE 1909: 63-66, no. 44; ROBERT 1940: 126, no. 74.

Αἰζηοὺς στονοέντι συνηβήσαντας Ἄρῃ Ἰ² κωμαστὰς φονίου δέρκευ Ἐνυαλίου· Ι εἰ δὴ καὶ τόδε κῦδος ἐπὶ κταμένοις πολέεσιν Ἰ⁴ ἔξοχον ἐς Πελόπιν δέρκετ' ἀποκταμένων.

7. KARIA

EP.7.143

Alabanda

LAUMONIER 1934: 299; PAPPAKONSTANTINOU 1900, 125; RA 30 1929, II, 34;

ROBERT 1940: 173, no. 169.

ρίας πρώτης ? — — — — — Πολυνείκης ὁ θρασὺς δόξαν ἔχων ἔνοπλον Ἰ² πᾶσαν ἐπαρχεῖαν ἐν σταδίοις ἔσχον ἄλειπτος, εἰκοστὸν πυκτεύσας, Ι οὐχὶ τέχνη λειφθεὶς, Ἰ⁴ ἀλλὰ νέος γεραρὸν σῶλμα κατειργάσατο.

EP.7.144

Alabanda

HAUVETTE BESNAULT - DUBOIS 1881: 181-182, no. 2; ROBERT 1940: 173, no. 170.

Σφηκᾶς

EP.7.145

Aphrodisias

ROBERT 1940: 170, no. 156; ROUCCHÉ 1993: 63-64, no. 15.

Αγαθῇ τύχῃ· ΙΙ² Ὑπόμνημα φαμίλιας Ι καὶ κυνηγεσίων Μ. Ἀνιπτωνίου Ἀπελλᾶ
 Σεουηλρείνου ἀρχιερέως, υἱοῦ ΙΙ⁶ Μ. Ἀντωνίου Ὑψικλέους ἀρχιερέως.Ι

EP.7.146

Aphrodisias

LIERMANN 1889: no. 24; ROBERT 1940: 170, no. 157; *CIG* 2: no. 2759 b; ROUCCHÉ 1993: no.
 14 .

Φαμίλια Ζήνωνος ΙΙ² τοῦ Ὑψικλέους Ι τοῦ Ὑψικλέους ΙΙ⁴ Τοῦ φύσει Ζήνωνι νος Ὑψικλέους ΙΙ⁶ ἀρχιερέως, μονοί μάχων καὶ καταλλ⁸δίκων καὶ ταυροκαθαπτῶν.

EP.7.147

Aphrodisias

ROUCCHÉ 1993: no. 13 .

Φαμίλιας μονομάλλ² χων καὶ καταδίκων Τιβερίου Κλαυ⁴δίου Παυλείνου
 ἀρχιερέως υἱοῦ Τιβερίου Κλαυδίου – – – .

EP.7.148

Aphrodisias

REINACH 1906, 289, n. 190; L. ROBERT 1929: 40 ; ROBERT 1940: 171, no. 162; ROUCCHÉ
 1993: no. 16.

πάλου γ' ὑπὸ Ἑρμᾶ vac πάλου δ'.

EP.7.149

Aphrodisias

ROUCCHE1993: no. 17.

Οὔνιων πάλου β' Π' ὑπὸ Παρδαλᾶ πάλου α'

EP.7.150

Aphrodisias

ROUCCHE1993: no. 18.

Νάρκισσος ? πάλου ? Π' ὑπὸ Χρυσό. πάλου γ'

EP.7.151

Aphrodisias

ROUCCHE1993: 66, no. 19.

— — — — ενις στοπ πά(λου) α'

EP.7.152

Aphrodisias

ROUCCHE 1993: 67, no. 20.

Εὔπλους πάλου γ'

EP.7.153

Aphrodisias

ROUCCHE1993: 67, no. 21.

[? E]ὑπιθανὸς πάλου α'

[— — —]φίλυσ ωαψ.

EP.7.154

Aphrodisias

ROUCCHE1993: 67, no. 23.

Καλανδίων πάλου ς'

EP.7.155

Aphrodisias

ROUCCHE1993: 67-68, no. 24.

[] Φέροπες πά(λου) η΄

EP.7.156

Aphrodisias

ROBERT 1940: 170 vd., no. 158; ROBERT 1948: 94, no.158; ROUCCHE1993: 68, no. 25 .

Ξάνθο[ς]

EP.7.157

Aphrodisias

ROBERT 1940: 170 vd., no. 159; ROBERT 1948: 94, no.159; ROUCCHE1993: 68, no. 26.

Πάτροκλος

EP.7.158

Aphrodisias

ROBERT 1948: 94, no.160; ROBERT 1940: 170 vd. no. 160; ROBERT 1948: 94, no.160; ROUCCHE1993: 68, no. 27.

[?Θερ]σίτης

EP.7.159

Aphrodisias

DOUBLET-DESCHAMPS 1890: 613, n. 12; ROBERT 1940: 171, no. 161; ROBERT 1948: 93 vdd, no.161; *BE* 1968: 507; ROUCCHE1993: 70, no. 32.

Μαργαρέτης

EP.7.160

Aphrodisias

BE 1968: 507; ROUCCHE1993: 69, no. 28.

Καίσιλλος

EP.7.161

Aphrodisias

ROUCCHE1993: 69, no. 29.

Φόρτις

EP.7.162

Aphrodisias

ROUCCHE1993: 69, no. 30.

Ἀνίκητος

EP.7.163

Aphrodisias

SEG 30 (1980): 1257; ROUCCHE1993: 69-70, no. 31.

Σκίρτος

EP.7.164

Aphrodisias

ROUCCHE1993: 70, no. 35.

Σεκοῦνδος

EP.7.165

Aphrodisias

ROUCCHE1993: 71, no. 36.

Μένανδρος

EP.7.166

Aphrodisias

ROUCCHE1993: 71, no. 37.

[Εὐπρέ]πης

EP.7.167

Aphrodisias

ROUCHE1993: 72, no. 43.

Τροφίμη Εἰρηνί[ω]||² νι ἑσσεδαρίω μ[νεῖ]||[ας] χάριν [? vac.]**EP.7.168**

Aphrodisias

CHANIOTIS 2004: 398 vd., no. 21.

Μελάνιππος

EP.7.169

Aphrodisias

CHANIOTIS 2004: 398 vd., no. 22.

Εὐρώτας

EP.7.170

Halikarnassos

WELCKER 1828 61 vd.; *CIG* 2: no. 2663. ROBERT 1940: 182, no. 179.

Στέφανο(ς) ῥητιάρις ||² ΛΗΨΤΕΨ πρῶτος| πάλος εὐχαριστῶν ||⁴ κυρίαῖς
 Νεμέσειν εὐχὴν ἔπεν||⁶ δυτοπαλλίων | ζεῦγος καὶ ἐνώι ||⁸ δια καὶ χοῖρον ταῖς |
 θεαῖς εὐχαριστήριον.||¹⁰ ΙΟΗΛΛ δὲ καὶ τῷ ΦΟΙΝΙ | .ωνην καὶ θυσίας.

EP.7.171

Halikarnassos

CIG 2: no. 2662; ROBERT 1940: 183-187, no. 180.

a. Μορμύλλων ||² Ζμάραγδος Ἀσιατικοῦ νικῶν) ε' (στεφάνων) ε', νικᾷ) ου
 (ἐ)νί(κα)|| Θραῖξ ||⁴ Στρήνος Ἀσιατικοῦ νίκης) α' (στεφάνου) ' ἐσφάγη.

b. Κέλε[ρ]? ||² Κέδρος

c. Ἰάσων Νικάν[ο]||² ρος τὰς Νεμέσει[ς] ἀ]νέθη||⁴ κεν.

EP.7.172

Halikarnassos

HULA- SZANTO 1894: 29, no. 3; RAMSAY 1897: 343; J. Keil, Ephesos III, p. 167; ROBERT 1940: 187, no. 181.

Μνημα μονομάχων [τῶν δοθέντων] II² ὑπὸ Ποπλίου Οὐηδίου Ἀσι[ατικοῦ
ἀρχιερέως.]

EP.7.173

Halikarnassos

ROBERT 1940: 187-188, no. 182.

[σ]φαγέντωνII² [– τε]σσάρων.

EP.7.174

Halikarnassos

CIG 4: no. 6855 e ;SMITH 1900: no. 1116.; ROBERT 1940: 188, no. 183; PFUHL-MÖBIUS 1979: 296, no. 1212.

Ἰλαρος

EP.7.175

Halikarnassos

CIG 4: no. 6855 f; SMITH 1900: no. 1117 ; ROBERT 1940: 188, no. 184; Coleman (2000) 487-500.

ἀπελύθησαν II² Ἀμαζών. Ἀχιλλία.

EP.7.176

Herakleia Salbeke

MAMA 6: 123; ROBERT 1940: 169, no. 153.

Νεικηφόρῳ πά(λῳ) α' II² Μαρκελλεῖνα ἡ γυνὴ τὸ I μνημεῖον ἐκ τῶν ιδίων II⁴
κατεσκεύασεν.

EP.7.177

Herakleia Salbeke

MAMA 6: 122; ROBERT 1940: 169, no. 155.

Εἰδομενεὺς – Π² ἀπελύθη, κελεύσαντος ἀνθυπάτου Ἀρρίου Π⁴³ Αντωνείνου.

EP.7.178

Iasos

KONTOLEON 1890: 34, no. 64; *BE* 1940, 151; ROBERT 1940: 179-180, no. 176; *IGSK* 28, 2: no.412.

Τύραννος	μουρμίλ-
ἐλεύ(θερος)	λων
νι(κῶν) κή'	στ(εφάνων) κε'

EP.7.179

Iasos

KONTOLEON 1890: 35, no. 65; *BE* 1940, 151; ROBERT 1940: 179-180, no. 177; *IGSK* 28 2: no.413.

Ἀλύκης ἐσσέδ' ἀριος Π² ἐλεύ(θερος) Ι [νι(κῶν)]· στ(εφάνων) κ []

EP.7.180

Iasos

CIG 2: no. 2889; ROBERT 1940: 180 vdd., no. 178; *BE* 1940, 151; *IGSK* 28: no.414; *SEG* 46 (1996): 1408.

A) Μουρμίλλονες Π² Γάιος Ι νι(κων) ι'· στ(εφάνων) ι'

B) Μουρμίλλων Π² Κεράμυλλος Ι ἐλεύ(θερος) νι(κων) ε'· στ(εφάνων) ε'

C) Θραῖξ Π² σκευᾶς Ι Εὐκαρπος Π⁴ Σαμια(ρίου), νι(κῶν) α'· στ(εφάνων) α'

D) Μουτᾶτος	ἐσσε-
ἐλεύ(θερος)	δάριος

νι(κῶν) α' στ(εφάνων) ι'

E) Μουρμίλλων ΙΙ² Πέπλος ἐλεύ(θερος) Ι νι(κῶν) ιγ' · στ(εφάνων) ι β'

F) Θραῖξ ΙΙ² Δράκ[ω]ν Σαμια(ρίου) Ι νι(κῶν) β' · στ(εφάνων) β'

G) ΓΛΑΣ ΙΙ² ἐλεύ(θερος) Θραῖκες Ι νι(κῶν) – –, στ(εφάνων) – –

H) ΡΙΖΑΣ ΙΙ² ἐλεύ(θερος) Ι νι(κῶν) β' · στ(εφάνων) β'

EP.7.181

Lagina

NEWTON 1863: 792, no. 97; ROBERT 1940: 171, no. 163; *IGSK* 22,1: no. 701; CARTER 2004: 46 vd.

Ἱερεῖς καὶ τῆς ἐπιφανεστάτης θεᾶς Ἑκάτης, ὑποσχόμελ²νοι πρόσφατον, Τιβ. Κλ., Κλ. Ἀριστεύου υἱός, Κυρεῖνα, Ἀριστεύας Μένανδρος καὶ Αἰλ(ία) Αἰλ(ίου) Εἰρηναίου θυγάτηρ, Γλύκιννα, ΙΙ⁴μεθ' ἣν ἐτέλεσαν ἀρχιερωσύνην ἐπὶ φιλοδωρίαις καὶ κυλινγεσίοις, ἱεράσαντο καὶ τῆς θεοῦ, καὶ τήν τε πόλιν ἰστίλλ⁶ασαν πᾶσαν καὶ ἔδωκαν διανομῆς ἐκάστῳ τῶν πολιτῶν Ι ἀνὰ δηνάρια δύο ἐν τῷ θεάτρῳ, ἕκαστον δῆμον ἐκ τῶν ΙΙ⁸ δέλτων καλέσαντες, ἐγυμνασιά[ρ]χησαν δὲ ἐν τῇ πόλει Ι τῇ τῆς κλειδὸς πομπῇ ἡμέρας δύο πρῶτοι καὶ ἐν τῷ περι¹⁰πολίῳ τὰς εἰθισμένας ἡμέρας, ἔδωκαν δὲ καὶ τὰ τῆς Ι Σεβαστῆς δηνάρια χεῖλια ἐν αὐτῷ τῷ τῆς ἱερωσύ¹²νης ἐνιαυτῷ εἰς ἐπισκευὴν καὶ κατασκευὴν βαλανείου, οὗ ὁ πάππ[ος] τοῦ Ἀριστεύου Φλά(ουιος) Αἰνέας ἀνέθηκεν ΙΙ¹⁴ τῇ πόλει, [τοῦτ]ο τοῦ Ἀριστεύου ἀνέντος τῇ πατρὶδι τῷ [αὐτῷ ἐν]ιαυτῷ τοῦ βαλανείου μέρος.

EP.7.182

Mylasa

COUSIN - DIEHL 1888: 11-12, no. 2; *BE* 1940. 149, 1973, 414; ROBERT 1940: 174-177, no. 171; *BE* 1973, 414; *IGSK* 34: no. 531.

[– τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν· ἐπὶ δὲ τῷ ἀγωνισαμέλ²των – ὑπὲρ ζωῆς παραστήματι καὶ πυγμαῖ πρὸς Ι [– ἔτι] δὲ τῇ τοῦ σιδήρου χορηγία καὶ τὴν ὑπὲρ ψυ⁴λ[χῆς]– ἀγωνιζομένων θεᾶν ἀντέσχε πρὸς πᾶσαν τὴν τοῦ Ι [–]. νος τῶν ὀφειλόντων καὶ διὰ τὴν τῆς θεᾶς ἔκ⁶πληξιν? – καὶ ὑπερ⁸οχὴν καὶ τὴν παντὸς τοῦ πλήθους

ἐπιβόησιν | [-]ος ἀλλὰ ἀντιτάξας τῇ τοῦ πλήθους συμπαθίῃ⁸ [α-]ότητα πάντας
 τοὺς ὑποπεσόντας μονομά[χους- τού]ς τε σὺν τοῖς ἐν ταῖς ἐξοπλάσiais
 ἀναλωμέ[ι]¹⁰ [νοις -]ς καὶ εἵδεσιν καὶ ἀλκαῖς διαφερόντων ἐπιτετέ[λεκεν -]ιατων
 καὶ ἄλλων μονομάχων τριῶν, τοῖς μὲν ΙΙ¹² [παροῦσι - θαυ]μάζειν καὶ ἔκπληξιν
 μεγίστην καὶ ἀπρολημ[πι]λ[τον τῆς ἑαυτοῦ φιλο]δοξίας, τοῖς δὲ λοιποῖς καὶ
 ἀπιστίαν καὶ ἐν τοῖς λό[ι]¹⁴ [- τὴν ἰ]δίαν ἀνυπέρθετον πρόθεσιν καὶ τὴν τῆς
 πατρί[δος - δόξα]ν· ἀφειδεῖ γὰρ κεχρηῆσθαι καὶ πολυδαπάνῳ παρασ[ι]¹⁶ [τάσει -]
 καὶ ῥόδων καὶ ἐπιδόσεων καὶ τῇ τῶν ἡγωνισμένων | -] διδαχῇ ποικιλῇ καὶ ἐκ
 παντὸς ὀπλισμοῦ διακρι[ι]¹⁸ [νομένη? - χρυσοῦ ὥστε πᾶσαν ὑπερβολὴν
 πεπληρωθῆαι, καὶ | [- ἐν τῷ λοιπῷ βίῳ καὶ ἐν τῷ τῆς ἀρχιερατείας χρόνῳ
 πᾶσαν εὐ[ι]²⁰ [-]

EP.7.183

Mylasa

PERSSON 1922, 414 vd., no. 20; SEG 2 (1924): no. 555; ROBERT 1940: 177 vd., no. 172; *IGSK*
 34,1: no. 532; *BE*:1940, 149; BLÜMEL 2004, 38.

Χρυσοπέταλλ²ος ἐσσεδάρις

EP.7.184

Mylasa

HULA- SZANTO 1894: 17vd., no.12; ROBERT 1940: 178-179, no. 174 ; *IGSK* 34,1: no. 533.

Λούκιος Βετώνιος ΙΙ³ Ἀλέξανδρος | σουμμαρούδης ΙΙ⁴ ἀνέθηκεν τῷ συλστήματι τῶν
 πρεσβυτῶν τὸν Δία τὸν | Λαβραύνδον ἐκ τῶν ΙΙ⁸ ιδίων ὑπαρχόντων.

EP.7.185

Mylasa

KONTOLEON 1889: 110 vd. , no.69; BÉRARD 1891, 540, no. 7; ROBERT 1940: 179, no. 175;
IGSK 34,1: no. 534; SEG 42 (1992): no. 997.

Γαίου Ἰουλίου, Λέοντος ΙΙ² ἥρωος υἱοῦ, Ὑβρέου ἥρωος, | ἀρχιερέως διὰ γένους. ΙΙ⁴
 Καθιέρωσαν οἱ κυνηγοὶ | Δημήτριος Δημητρίου τοῦ Μόσχου, ΙΙ⁶ Θεόφιλος
 Δράκοντος, Ἐπίγονος Ἐπιγόνου. | Διόδοτος Θεομνήστου, Ἔρως Θεομνήστου, ΙΙ⁸
 Ἐλενος, Θρασέας Δράκοντος, | Βασιλείδης Θεοδώρου, Διογένης Χρυσίππου, ΙΙ¹⁰

Διονύσιος, Δημήτριος ἄνδρωνος, Ι Διοσκουρίδης Καλλικράτου, Διονυσόδωρος, ΙΙ¹² Διόγνητος Θαργηλίου, Διογένης Διογένου, Ι Μένιππος Καλλικράτου, Διονύσιος ΙΙ¹⁴ Διονυσοδώρου, οὗ προστάτης Ὑβρέας Λέοντος, Ι Ἀσκληπιάδης Θεοδώρου.

EP.7.186

Mylasa

PERSSON 1922: 409-410, no. 12; *SEG* 2(1924):no. 547; *IGSK* 34,1: no. 535.

Γαίου Ἰουλίου, Λέοντος ἥρωος ΙΙ² [υῖ]οῦ, Ὑβρέου ἥρωος, ἀρχιερέως Ι διὰ γένους καθιέρωσαν ΙΙ⁴ Στράτων Μενίππου, Φιλπλιοςήμων Ι Δημητρίου, Φιλάργυρος Εὐμένους, ΙΙ⁶ [Π]όπλι[ος] Γράνιος, Θευδᾶς Μένητος, Ι Ἀπ[ο]λ[λ]ώνιος Διονυσίου, Θεόκριτος ΙΙ⁸ Μενίππου, Ὅμηρος Ἐκαταίου, Ι Ἀρ[ισ]τέας Ἀριστέου, Εὐάνδρος ΙΙ¹⁰ Θεοκρίτου, Στέφαν[ος] Φρόντωνος, Ι Π[λ]όκ[α]μος Ἐπιτυγχάνοντος, ΙΙ¹² Διο[μ]ήδης Ἐπαφρ[ο]δίτου, Διόδοτος Ι Τρύφωνος, Διόφαν[τος] Λυσιμάχου, ΙΙ¹⁴ Φιλό[ξ]ενος Χ[ρη]σίμου, Ἀντίγονος Ι Ὀλύμ[π]ου, [] ΤΗΣ [] ΕΙ ? Ἐρ[μ]ῆς ΙΙ¹⁶ Θαρ[γ]ηλίου, Ἀριστέας Ἐκαταίου, Ι Ἀσκληπιόδωρος Μενίππου, ΙΙ¹⁶ Ἑρμίας Ἑρμίου, Μέλας Σώφρονος.

EP.7.187

Mylasa

PERSSON 1922: 410, no. 13; *SEG* 2 (1924): no. 548; *IGSK* 34,1: no. 536.

Γαίου Ἰουλίου, Λέλλ² οντος ἥρωος υἱοῦ, Ὑβρέου ἥρωος ΙΙ⁴ ἀρχιερέως διὰ γένους καθιέρωσεν ΙΙ⁶ Σώσιμος Φιλομούσου, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ.

EP.7.188

Mylasa

ROBERT, *BE*. 1972. 418; *IGSK* 34,1: no. 537; AKARCA 1971: 37.

Ἦλπις ΙΙ² Μυρσίνῳ ἀνδρὶ Ι μνείας χάριν

EP.7.189

Mylasa

IGSK 34,1: no. 538.

? Χαρμοσύνη Αύριγαδι ΙΙ² τῷ καὶ νεωτέρῳ ΙΙ⁴ μνίας χάριν

EP.7.190

Mylasa

IGSK 34,1: no. 539.

ΜΟΥΚΡΩΝ

EP.7.191

Mylasa

ZÜLKADİROĞLU - İÇTEN 2002: 79 vd.; BLÜMEL 2004: 19, no. 27.

Καλλίμορφος

EP.7.192

Mylasa

ZÜLKADİROĞLU - İÇTEN 2002: 81; BLÜMEL 2004: 20, no. 28.

Εὐπρέπης

EP.7.193

Mylasa

ZÜLKADİROĞLU - İÇTEN 2002: 79; BLÜMEL 2004: 20, no. 29.

ΚΑΠ[.]ΙΑΔΟΣ

EP.7.194

Panamara

COUSIN 1904: 252 vd., no.70; ROBERT 1940: 172, no. 165; *IGSK* 21: no. 303.

[ιερῆ]ς καὶ πάλιν τοῦ μεγίστου καὶ ἐπιφαν[εστίτου] θεοῦ Διὸς Πανημερίου ἐν [Ἑραίοις] ΙΙ² [Μᾶρ(κος) Ο]ὔλ(πιος), Ἀσκληπιάδης Ἰούλιος [προῖερατευ]κῶς Κομύριον, Κλ(ία) [Αἰλι]Ι[ανή] Βρήσιον, ἱερατευκότες καὶ τῆς μεγ[ίστης καὶ ἐ]πιφανεστάτης θεᾶς Ἑκά[της, ἀρχιερασαμέ]ΙΙ⁴ [νων κ]αὶ ἱερα[σα]μένων καὶ τῶν γονέων ἀμφοτ[έρων ἀξίως] τοῦ Διὸς τοῦ Πανημερίου [καὶ τῆς Ἑκάτης,] Ι [τετελ]εκότων καὶ μονομαχίας καὶ κυνηγεί[α ἀμφ]οτέρων αὐτῶν τῶν γονέων

–,] II⁶ [ἀναλ]ωκότες τὰ τῶν ἱερῶσυνων ἔν τε τα[ῖς γυμνασ]ιαρχίαις καὶ διανομα[ῖς καὶ ἐστιάσεσιν] I [ἄμ]α ταῖς ἄλλαις ἐπιδόσεσιν καὶ ἔργων κα[τασκευαῖς παρ' ἐαυτῶν καὶ [ἄλλαις πάσαις ἐπὶ] II⁸ [δόσ]εσιν ὡς ἀπαράβλητον πρὸς πάντας κ[αὶ ἐ]πὶ θ[υσιῶν πασ]ῶν τῶν ἔθυσαν καὶ ἐπὶ τῶν I [διαν]ομῶν καὶ δόσει τῶν εἰς τὰ ἔργα ἀ[ρ]γυρίων καὶ ἐστιάσεω[ν καθ' ὅλην τὴν γυμνασιαρχίαν] II¹⁰ [καὶ τ]ὴν ἱερῶσύνην συνφιλοτιμουμένων τοῦ τε πενθεροῦ Τι[ιβ(ερίου) Κλ(αυδίου) Ἀριστέ]II[ου] Μενάνδρου τοῦ καὶ νεωκορήσαντος εὔσεβως, καὶ τῶν ἀδ[ελφῶν Οὐλπί] II¹² [ου] Διομήδους καὶ Λ(ουκίου) Ῥουτ(ιλίου) Ἐπαινέτου καὶ τῶν ἀδελφιδῶν Οὐλ(πίου) Ἀσ[κληπιάδου καὶ]

EP. 7.195

Panamara

COUSIN 1904: 28, no. 80; ROBERT 1940: 172, no. 166; *IGSK*. 21: no. 199.

[ἐν τοῖς Παναμαρ]εῖοις δὲ ἐλαίου θέσιν ἐποιήσαντο [παρ' ὅλην τὴν] II² [έορτὴν πάσῃ τύχῃ καὶ ἡλικίᾳ ἐν τοῖς δυσὶ γυμνασίοις μέχρι νυκτός, I [μισθωσάμενοι καὶ τὸν ἐπιδιημήσαντα ὀρχηστὴν καὶ τᾶλλα ἀκροάματα πάντα· II⁴ [τοὺς δὲ παρεπιδημήσαντας] ἐν τοῖς γενομένοις κυνηγίοις ξένους ὑπεδέξαντο [μεγαλοπρεπῶς· κτλ

EP. 7.196

Stratonikeia

CIG 2: no. 2719; ROBERT 1940: 171, no. 164; *IGSK* 22, 1: 1025; CARTER 2004: 46.

Τίτου Φλαβίου Λέοντος υἱ²οῦ Κυρεῖνα Αἰνείου φιλορωμαίου καὶ φιλοσεβάστου II⁴ καὶ φιλοπάτριδος, υἱοῦ τῆ[ς] I πόλεως, πρεσβεύσαντος II⁶ πρὸς τοὺς Σεβαστοὺς ἰς Ῥώμην καὶ μετὰ τῶν ἄλλων II⁸ καὶ τὰς διανομὰς τῇ πατρ[ί] δι ἐπιτυχόντος, ἀρχιερα¹⁰ τεύσαντος μεγαλοπρε¹¹πῶς, ἐν ᾗ ἀρχιερωσύνη καὶ II¹² μονομαχίας καὶ κυνήγια συντετέλεσεν ἱερατεύσαντος II¹⁴ τοῦ Διὸς τοῦ Παναμάρου ἐ[ν] Ἡραίοις, κάκεῖ μὲν τὰς γυναῖ¹⁶κας κηρύγματι ὑποδεξαίμενον πάσας, ἐν δὲ τῷ γυ¹⁸μνασίῳ πάντας τοὺς πολεῖτας μιᾷ ἡμέρᾳ δειπνε[ί]II²⁰ [σ]αντος, γυμνασιαρχήσα[ν] II²² τός τε ἐλκυστῶ ἐλαίῳ, ἐν γυ²²μνασιαρχίᾳ καὶ ἀγῶνα ἐκ τῶν I [ι]δίων ἐποίησεν, πολλὰς πρεσ²⁴βείας καὶ ἐκδικίας τῇ πατρίδι

παρασχομένου, ζήσαν²⁶ τός τε ἐπιφανῶς καὶ κοσμ[ι]ῶς· ἀνέστησεν Τίτος
Φλά(βιος), [Λέ]π²⁸οντος υἱός, Κυρεῖνα, Ἀριστό[λαος].]

EP.7.197

Stratonikeia

ROBERT 1940: 172, no. 168; *IGSK* 22,1: no. 1015.

Μνημα μονομάχων Π² τῶν δοθέντων ὑπὸ ἱαρχιερέως καὶ Π⁴ στεφανηφόρου ἱ
Οὐλιάδου τοῦ Μη⁶τρ]οδώρου <τοῦ> ἱεροκωλήτου.

EP.7.198

Stratonikeia

COUSIN 1891: 424, no.5; LAUMONIER 1934: 301; ROBERT 1940: 172, no. 167.

[Ἐπὶ Ἀρτεμι]δώρου τοῦ Ἀρτεμ[ι]π²[δώρο]υ πενταετηρικός ἀ[γών καὶ?] ἱ
[μον?]ομαχία ἤχθη. Θερινῆς Π⁴ [οἱ στ]ρατηγοὶ Διὶ, Ἐκά[τῃ], Νεμέσι, ὁμονο⁶
[ήσ]αντες.

EP.7.199

Stratonikeia

IGSK 22,1: 1016.

Λέανδρος

EP.7.200

Stratonikeia

IGSK 22,1: 1062.

[Πρωτε]σιλάου

EP.7.201

Tralles

LBW 1870: 615; PAPPAKONSTANTINU 1900: 61, no.103; ROBERT 1940: 165, no. 147; *IGSK*
36,1: no. 100.

Μονομάχαι ἱ Ποπλίου Π⁴ Λουκιλίου ἱ Πεισώ⁶νίου.

EP.7.202

Tralles

CIG 2: no. 2942 c; *LBW* 1870: 613; *KAIBEL* 1878: 111, no. 290; *CAETANI - LOVATELLI* 1900:, 99 - 105 ; *MENDEL* 1914: no. 1061; *ROBERT* 1940: 165, no. 148; *PEEK* 1955: 273, no. 981; *PFUHL-MÖBIUS* 1979: 295, no. 1197; *IGSK* 36,1: no. 103.

[πυκτεύ]ων Βίκτωρ ἔθανον στα[δί]||²[οις παρὰ] μοῖραν, νεικήσας μὲν π[άν]||[τας -]. δὲ Μοῖρα κραταιή ἤγαγε ||⁴ [μ᾽εἰς ᾿Αἰ]δην καὶ νῦν τύνβυσι πρόκειμαι· ἔσχα τέ||[λος] βιότου χειρὶν φονίαις ᾿Αμαράντου.

πά(λος) δ'.

EP.7.203

Tralles

CIG 2: no. 2942 b; *LBW* 1870: 614 *KAIBEL* 1878: 291; *CAETANI - LOVATELLI* 1900: 105 vdd.; *MENDEL* 1914: no. 1060; *ROBERT* 1940: 166, no. 149; *PFUHL-MÖBIUS* 1979: 295, no. 1196; *IGSK* 36,1: no. 102.

[–] πυκτεύσας πολλάκις ἐν στ[αδίοις] ||² [νίκην δ' ἅ]π' ἐμοῦ λάβεν οὐδεὶς· Μοῖρα δ[ὲ] [μοι] | [κάτέκλωσε θανεῖ]ν· ἐπέπρωτο γὰρ οὕτως· Εὐ||⁴ [κάρπο]υ?παλάμαισιν ἐμὲν νέκυν | ἔνθα ταφῆναι.

πά(λος) β'

EP.7.204

Tralles

ROBERT 1940: 167, no. 151; *PETZL* 1974: 293, no.12; *PFUHL- MÖBIUS* 1979: 301, no. 1237; *IGSK* 36,1: no. 101.

Ἰστρος πά(λος) α'.

8. KILIKIA

EP.8.205

Elaoussa Sebaste

MAMA 3 (1931) 801; ROBERT 1940: 125, no. 72. HAGEL-TOMASCHITZ 1998: 88, no. EIS 22 a ve 22 b.

A. Πούβ (λιος) . "Ελουϊος Μ[έ]γας ? πάλος ΙΙ² ἀπολυθεῖς?

B, v(ivus) f(eci) per se me et ull⁴xorem meam et I filium meum et ΙΙ⁶ filii mei nascelntes et quos v(ivi) ΙΙ⁸ mancipia [I]iblera[r]un[t].

EP.8.206

Antiocheia ad Cragum

HEBERDEY - WILHELM 1896: 151, no. 256 ; *IGR* 3: no. 837; ROBERT 1940: 126, no. 73; HAGEL-TOMASCHITZ 1998: 34, no. AntK 3.

Κοινὸς τάφος.ΙΙ² Ινδους Νέωνος Φουνδα ΙΤαις Ινδου χαλκεὺς ΙΙ⁴ Νέων λαγη(νάριος) Ι "Ωης Νέωνος τοῦ Μωτα, ΙΙ⁶ Μωτας Νησιος μονομάχος ΙΙ⁸ Αζαρβολλας Νέωνος <Σ>ούρβιος Ι Μονγης Μωτα Ζουρβιος ΙΙ¹⁰ Τετης Νέωνος Κασία.

9. LYDIA

EP.9.207

Kula

SEG 32 (1982): no. 1218; SAYAR 1982: 191vdd.

"Ετους τμζ' μη(νός) Λώου β'. ΜηΙΙνοδώρα ή σύνβιος τὸν έλαυτῆς άνδρα ὄντα καὶ αὐτον ΙΙ⁴ φιλοκύνηγον έτείμησεν Ι αὐτὸν μετὰ τῶν παιδίων ΙΙ⁶ μνείας χάριν.

EP.9.208

Magnesia ad Sipylum

ROBERT 1948: 79 vd., no. 316; MALAY1994: 80, no. 209.

Ἑρμῆς, Κῦρος, Κάνδιδος, Τροφόνιος

EP.9.209

Philadelphia

CIG 2: no. 3422; *LBW* 1870 : 648; *IGR* 4: no.1632; ROBERT 1940: 162, no. 139; CARTER 2004: 45 vd.

Ἀγαθῇ τύχῃ Ἰ² Αὐρ.Ἑρμιππον, ξυστάρχην ἱερέα ἰ τῆς Ἀρτέμιδος, τὸν ἔνδοξον καὶ Ἰ⁴ φιλόπατριν καὶ ἐμ παῖσιν πρῶτον, ἰ ἀρχιερασάμενον ἐνδόξως μελλ⁶τὰ μεγάλων ἀναλωμάτων καὶ ἰ δόντα κοντροκυνηγέσιον Ἰ⁸ ἐν ῶ ζυγὸν ἀπότομον ἐκ θείας ἰ φιλοδωρίας, ἄρξαντα τὴν πρῶτην Ἰ¹⁰ ἀρχὴν ἐπιφανῶς καὶ τᾶς λοιπὰς ἰ ἀρχὰς καὶ λειτουργίας ὑπὲρ τε αὐ¹² τοῦ καὶ τῶν παίδων Νεικήτου καὶ ἰ Ἑρμίππου ἐκτελέσαντα, ἀνα¹⁴θέντα τῇ πόλει τάχειον μὲν εἰς ἰ σειτωνικὰ χρήματα δηναρίων Ἰ¹⁶ μυριάδας πέντε καὶ δόντα εἰς ἰ ἐπισκευὴν τοῦ πετάσου τοῦ θεά¹⁸ τρου δηνάρια μύρια, ποιησάμενον δὲ καὶ ἐπιδόσεις χρημάτων τῇ Ἰ²⁰ τε γλυκυτάτῃ πατρίδι εἰς χρήματα ἰ σειτωνικὰ δηναρίων μυριάδας πεν²²τήκοντα καὶ τῇ κρατίστῃ βουλῇ δηναρίων μυριάδας πέντε καὶ τῶ σε²⁴μνοτάτῳ συνεδρίῳ τῆς γερουσίας ἰ δηνάρια μύρια, φυλαῖς ἑπτὰ ταῖς ἐστα²⁶κύαις τοῦς ἀνδριάντας, πρὸς δηνάρια χεῖλια, Ἰ²⁸ ἡ ἱερὰ φυλὴ τῶν ἐριουργῶν τὸν ἰ ἑαυτῆς καὶ τῆς πατρίδος ἐν πα³⁰σιν εὐεργέτην.

EP.9.210

Philadelphia

ROBERT 1940: 163, no 140; PFUHL- MÖBIUS 1979: 299. no. 1230.

sağda: Πέ[ρ]ιγη ἰδεῖ μοι πάτ[ρ]α.

solda altta: – – – ἡ δέ[ι] με Μιοῖρα ἰ κατήγαγεν ἔνθα ἰ βιαίως καὶ δέμας ἰ ἐνκατέθηκε Φιλαδελφ .

EP.9.211

Philadelphia

KEIL - VON PREMERSTEIN 1908: no 57; ROBERT 1940: 163, no. 141.

Ἰχνης ἐπιστήσας ? Π² ὀλίγων ἐπάκουσον, ἰ παροδίτα· οὐ γὰρ ἀντί Π⁴παλος
 ἔδα(μ)έν με τὸν ἰ ἄθλιον οὐδ' ἐδύνατο. Π⁶ Εἰ δὲ νόσω προδοίθεις ὑπὸ μύρης ὦδε Π⁸
 ἐφονεύθην, ὄγδον πυλκτεύσας ἔσχα τέ Π¹⁰λος θανάτου, τοῦτ' ἔλφευεν Στεφάνω
 πρὸς Π¹² Φιλαδελφέων ἄστν ἰ κατελθεῖν. Συνφέρου Π¹⁴σα Στεφάνω τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ
 μνείας χάριν.

EP.9.212

Philadelphia

ROBERT 1940: 163, no. 142- 144.

142. Αὐτόλυκος

143. Καλλίμορφος

144. Χρυσάμπελος.

EP.9.213

Philadelphia

ROBERT 1940: 164, no. 145;

Ἀτταλὶς Διονυσίῳ, Π²ἔσσεδαρίῳ α' πάιλῳ, ἀνδρὶ ἰδίῳ μνεί Π⁴χάριν.

EP.9.214

Saittai

KEIL - VON PREMERSTEIN 1911: 110, no. 212; *TAM* 5, I: no. 138 ; *BE* 1982: 333; ROBERT
 1940: 160, no. 134; MALAY1994: 79, no. 205.

. Ζ Π² Μέθυσος.

EP.9.215

Saittai

KEIL - VON PREMERSTEIN 1911: no. 213; ROBERT 1940: 160, no. 135; ROBERT 1950: 65, no.
 135 ; *BE* 1951, 203; *TAM* 5, 1: no. 139; *BE* 1982: 333; MALAY1994:79, no. 204.

Ἀμφιάρως Π² σεκ(ούτωρ πά(λος) γ', ν(ικῶν) ια'.

EP.9.216

Saittai

KEIL - VON PREMIERSTEIN 1911: no. 214; ROBERT 1940: 161, no. 136;

Μάτερνος δοῦ(λος)Π²πά(λος) α', ν(ικῶν) Π?**EP.9.217**

Sardes

MALAY 1999: 115, no. 127; SEG 49 (2002): no. 1556

Ἀγαθῇ Τύχη· Π² [ΑΠΘ ca 6 TE ca 7] καὶ τῇ πατρίδι Ἰδιονύσιος {ιος} γ' τοῦ
 Ἀρτεμᾶ ἱερασάμελλ⁴νος τοῦ θεοῦ καθὰ καὶ ἡ πατρὶς ἡξίωσεν ὑπὲρ τῶν εἰς τὰ
 δεῖπνα ἀναλω⁶μάτων τὸ ὕδωρ εἰσαγαγὼν καθιέρωσεν ἰ ἐπὶ ἀνθυπάτου
 Γεμνίου Μαρκιανοῦ

EP.9.218

Sardes

ROBERT 1940: 161, no. 137.

Ἐπάγαθον Π² υἱὸν Ἐπάγαθ(ου) ἰ καὶ Ἀριάγνης γεγαῶτα ἵπποδιώκτην υἱὸν Π⁴
 κατέχει τύμβος τὸν ἰ ΤΕΠΑΓΑΟΙΟ

EP.9.219

Sardes

SEG 49 (1999): no. 1681; MALAY 1999: 125, no. 134.

Γάιος καὶ Μηνογενὶς Λούκι[ον] τῶ[ν] Π² ἴδιον υἱὸν βιώσαντα ἔτη κ[. ']. ἰ [Λ]ούκιος ὁ
 καλὸς καὶ ἀγαθὸς ἐνθάδε κείμε[ι] Π⁴ [- - - - - - - - - - τήν] στήλλην ἀφανίσ [1-2] ἰ
 [- - - - - - - - -] ΕΙΝΥΩΝΚΟΛ [1-2] Π⁶ [- - - - - - - - -] Ο vacat

EP.9.220

Sardes

BUCKLER - ROBINSON 1932: no. 82; ROBERT 1940: 162; no. 138.

- ἡμέρας γ'.

EP.9.221

Sardes

SEG 28 (1978): 927.

-- -- ΚΟΣ

EP.9.222

Sardes

SEG 32 (1982): no. 1239

-- -- ΛΟΣ

EP.9.223

Satala

ROBERT 1948: 78, no. 315; ROBERT 1950: 67, no. 315; *TAM* 5 I: no. 606; PFUHL- MÖBIUS 1979: 1261. MALAY 1994: 79-80, no. 206.

ῥόδων.

EP.9.224

Temenothyrai

LEGRAND - CHAMONARD 1893: 265, no. 50; *IGR* 4: no. 617; ROBERT 1940: 156, no. 127; *SEG* 29 (1979): no. 1416.

[Φαμιλία] Μονομάχων Τ. Ἀρουνί²τίου Νεικομάχου Ι Τεβερεινιανού υἱ⁴οῦ καὶ ἐγγόνου, ἀρχιερέων Ἀσίας ἀπολλ⁶γόνου, πρεμιπειλαρίου, ὑπατικῶν ΙΙ⁸ ἀνεψιοῦ καὶ συνιγενοῦς, ἀρχιερέ¹⁰ως πρώτου τῆς πατρὶδος καὶ Τυλλίας ΙΙ¹² Οὐαλερίας, ἀρχιερείας, γυναικὸς αὐτοῦ.

EP.9.225

Thyateira

CIG 2: no. 3494; *IGR* 4: no. 1230; ROBERT 1940: 218, no. 266; *TAM* 5, 2: no. 950; CARTER 2004: 48-51.

Ἡ πατρίς¹² Μ. Αὐρ. Διάδοχον ἱππικόν, τὸν¹ ἀρχιερέα τῆς Ἀσίας ναῶν τῶν¹⁴ ἐν Περγάμῳ καὶ ἀρχιερέα κατὰ ἰ τὸν αὐτὸ καιρὸν τῆς πατρί¹⁶δος καὶ διὰ βίου βούλαρχον, τιμηθέντα ὑπὸ τοῦ θειοτάτου Ἰ⁸ αὐτοκράτορος Μ. Αὐρ. Σεουήρου ἰ Ἀλεξάνδρου Σεβαστοῦ συνά¹⁰ψαι τὰς ἀρχιερεωσύνας τοῖς ἰ ὀξέσιν ἐκ ἑκατέραις ταῖς πό¹²λεσιν, φιλοτιμησάμενον ἰ ἐνδόξως καὶ μεγαλοφρόνως, Ἰ¹⁴ ἄνδρα ἐπὶ ἦθεσι καὶ ἐπιεικείᾳ ἰ καὶ τῇ πρὸς τὴν πατρίδα Ἰ¹⁶ εὐνοίαι διαπρέποντα.

EP.9.226

Thyateira

KEIL - VON PREMERSTEIN 1911: 40, no. 72; *IGR* 4: no. 1274; *TAM* 5, 2: no. 1039; ROBERT 1940: 219-220, no. 267; PFUHL- MÖBIUS 1979: 300, no. 1235; MALAY 1982: 79, no. 202.

Εὐγραμμος Ἰ² οὗτος ἀπελύθη ἰῆξω λούδου¹

EP.9.227

Thyateira

KONTOLEON 1889: 91, no. 12; KEIL - VON PREMERSTEIN 1911: 40, no 73; ROBERT 1940: 220, no. 268; PFUHL- MÖBIUS 1979: 1218 a; *TAM* 5, 2: no. 1040; MALAY 1982: 79, no. 203.

—ος

Βαβίδος veya Ῥάβιδος

EP.9.228

Thyateira

KONTOLEON 1889: 92, n. 13; ROBERT 1940: 220, no. 269; PFUHL- MÖBIUS 1979: no 1218 b; *TAM* 5, 2: no. 1041; MALAY 1982: 79, no. 201.

Παρδαλᾶς.

EP.9.229

Thyateira

ROBERT 1940: 220, no. 270; ROBERT 1948: 99, no. 268; *TAM* 5: no. 1042; MALAY 1982: 79, no. 207.

Στέφανος.

EP.9.230

Thyateira

BUCKLER 1913: 329, no.21; ROBERT 1940: 220, no. 271.

Ἀμμιάς Ἀραξίῳ τῷ καὶ Ἰ² Ἀνταίῳ Δαλδιανῷ ἀνδρὶ ἰδίῳ μνείας χάριν.

EP.9.231

Thyateira

HORSLEY 1977: 10, no. 2a; TAM 5, 2: no. 1097; MALAY 1994: 80, 208.

Ἡλεις Ἰ² Ἡλεις ἀρχιατρὸς ἰ τοῦ σύμπαντος Ἰ⁴ ξυστοῦ ἐνθάδε ἰ κεῖμαι Χαῖρε

EP.9.232

Tripolis

KEIL - VON PREMERSTEIN 1914: 54, no. 60 ; ROBERT 1940: 164, no. 146; PFUHL- MÖBIUS 1979: 299, no. 1228.

Δώδεκα νεικήσας ΧρυσόἸ²πτερος ἐν σταδίοισιν, πυκτεύων τρισκαιδέκα ἰ τον σθεναρῷ Ἐτεοκλεί, μοῖραν ἔχων θανάτου Ἰ⁴ κεῖμαι νέκυσ ἐνθάδε.

10. LYKIA

EP.10.233

Kibyra

CIG 3: no. 4380 b; HEBERDEY-KALINKA 1897: no. 8; IGR 4: no. 908; IGSK 60: no. 62.

Οἱ ἐπὶ τῆς Ἀσίας Ἑλληνες. Ἰ² vacat ἐτείμησαν vacat ἰ Τιβέριον Κλαύδιον Κλαυδίου Πολέμῳ Ἰ⁴νος υἱὸν Κυρεῖνα Ὀρεστιανόν, ἰ φιλόπατριν, κοσμόπολιν, καὶ Φλαουίαν Ἰ⁶ Φλαουίου Ἰέρωνος θυγατέρα Λυκίαν, θυγατέρα πόλεως, τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ἀρχιεραἸ⁸τεύσαντας τῆς Ἀσίας τῶν ἐν τῇ πρώτῃ ἰ καὶ δις νεωκόρῳ Περγάμῳ ναῶν ἐπιφανῶς Ἰ¹⁰ vacat καὶ φιλοτείμως vacat ἰ προνοήσαντος τῆς ἀναστάσεως τῶν τει¹²μῶν τοῦ Καισαρέων Κιβυρατῶν δήμου τῶν ἰ ἰδίων πολειτῶν τῆς εἰς αὐτοὺς εὐχαρισ¹⁴ vacat τίας ἔνεκεν.

EP.10.234

Kibyra

COLLIGNON 1878: 602, n. 10; PETERSEN - LUSCHAN 1889: 191, note 4; ROBERT 1940: 151, no. 115; *IGSK* 60: no. 101.

[– – –] τιανος νι(κῶν) δ', στε(φάνων) γ' ἰ² [– – –] νι(κῶν) ε', στε(φάνων) δ'.

EP.10.235

Kibyra

IGSK 60: no. 102.

Καλλίδρομος

EP.10.236

Kibyra

ROBERT 1950: 46, no. 332 *IGSK* 60: no. 103.

[ῚΕ]ρωσ πά(λος) α'.

EP.10.237

Kibyra

SEG 48 (1998): no.1622.

Φλ. Λυκίας ἰ² φαμιλία καὶ ἰ Τῶ καὶ Πανἰ⁴ νυχίδι μνήμης χάριν.

EP.10.238

Ksanthos

IGR 3: no. 631; *TAM* 2: no. 287; ROBERT 1940: 145, no. 105.

Φίλιππον δις <τ>οὔ Ἑστιάιου Τλωἰ²έα καὶ Χάνθιον, ἄνδρα καλὸν καὶ ἰ ἀγαθὸν ὑπάρχοντα διὰ προγό⁴νων, καὶ κοινῇ ἐν τῷ ἔθνει καὶ κατὰ ἰ πόλιν δείγματα τῆς καλοκάγαθίας ἰ⁶ δεδωκότα, τειμῆς δὲ καὶ ἀποδολχῆς καὶ παρὰ τοῖς δικαιοδόταις ἢ ἰ⁸ ξικωμένον, ἱερατεύσαντα τῶν Σεἰβαστῶν καὶ πλεῖστα εἰς τὴν ἱερωσύ¹⁰νην ἀνηλωκότα εἰς τε ἐπιδόσεις ἰ καὶ ἦν ἐτέλεσεν πανήγυριν δα<π>α¹² νηρῶς καὶ ἐπιτυχῶς, δόντα δι[ἐ κ]αὶ ἰ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Λητοῦς προκυνήγια ἰ¹⁴ καὶ

ταυρομάχια καὶ θηρομάχια <τ>[οὔ] διημιλλῆσθαι ταῖς τῶν τοῦ ἔθνους ἀρχῆ¹⁶ ἱερέων φιλοδοξίαις καὶ πάσῃ ἀρετῇ ἰ διαφέροντα.

EP.10.239

Ksanthos

TAM 2: no. 355; ROBERT 1940: 145, no. 106.

Βίκτορα πάλο(ν) ἄ Ἰ² σεκούτορα ἰ Βίκτορα τὸν Ἰ⁴ στεναρόν ἰ με σεκούτο⁶ Ἰρα
νῦ(ν) ἔσορᾱ ἰ τε ὄν πάν⁸ Ἰτες τρόμελον σύνζυγοι Ἰ¹⁰ ἐν σταδίοις. ἰ Οὔ πατρὶς ἦν Ἰ¹²
Λιβύη, νῦν δὲ ἰ Ξάνθοιό με Ἰ¹⁴ γαῖα, αὐξανίον δάπεδον, Ἰ¹⁶ κατέ(χ)ει σὺν ἰ δόγματι
Μοι¹⁸ ῥᾶν. Παῖζε, γέλλα, παροδεῖτα, Ἰ²⁰ βλέπων ὅτι ἰ καὶ σε θανεῖν Ἰ²² δεῖ. Ἀμαζῶν
ἰ Βίκτορι ἀνδρὶ Ἰ²⁴ ἰδίῳ τᾶν ἰ ἑαυτοῦ μνεῖ²⁶ ἰς χάριν τὸν βωμόν. Εἴ τις δὲ κα²⁸
θελῶν ὀρύξει, δώσει ἰ εἰς τὸ φίσκον (δηνάρια) φ'. Ἰ³⁰ Χαίρεται παροδεῖται.

EP.10.240

Ksanthos

TAM 2: no. 356; ROBERT 1940: 146, no. 107.

Τὸν θεὸν αὐτὸν² Ἰ(σ)οί. Μεῖνον, ξένε ἰ μή με παρέλθης, Ἰ⁴ μέχρις ἴδης στήλης τὰ
προκέιμε⁶ ἰνα γράμματα ἰ Μουσῶν. Ἰ⁸ Οὐ γὰρ καυχήσεται Εὐίπρεπής κατ' ἐμοῖ¹⁰
ῦ οὐδ' ἐπιλυπήσει με ἰ τὸν ἄθλιον οὐδὲ δύ Ἰ¹² νατε. Εἰ δέ (μ)ε καὶ Μοίρης ἰ μίτος
ἦγαγεν ἰς χάος ἐλ¹⁴ Ἰθεῖν, τοῦτ' ἔφερον Ἀχιλλεῖ ἰ πρὸς Ξάνθιον ἄστ¹⁶ (κ)α¹⁶
τε(λ)θεῖν ἰ Πανθία τῶ ἰδίῳ ἀνδρὶ Ἰ¹⁸ Ἀχιλλεῖ π(άλῳ) ἰ μ¹⁸ μυρμιλῶνων ἐκ τῶν
ἰδίων Ἰ²⁰ μνείας χάριν. Ὅς ἂν ἰ δὲ τὸν βωμόν μετα²² Ἰθήσει ἠ ἀνορύξει, δώσει. ἰ
τὴν πόλιν (δηνάρια) βφ' κα²⁴ Ἰ²⁴ ἰς τὸν φίσκον (δηνάρια) μ(ύρια).

EP.10.241

Lydai

HICKS 1889: 66, no. 18; IGR 3: no. 527; TAM, 2: no. 143; ROBERT 1940: 148, no. 112.

in crepidine [Γάιον Ἰούλιον Διοφάντου τοῦ Ἡλίου⁴ δώρου τοῦ Ἡλίου⁴ δώρου τοῦ
Διοφάντου ἰ 2a infra crepidinem [υῖον Βουλ⁴τινία Ἡλίο⁴δωρον Ῥω⁴Ἰ⁴μαῖον καὶ]
Λυδάτην πολειτευό⁶ [μενον καὶ] ἐν ταῖς κατὰ Λυκίαν πόλεσι Ἰ⁶ [πάσαι]ς,
ἠρχιερατευκότα τῶν Σεβασ⁸ [τῶν ἐν τῶ Λυκίων ἔθνει καὶ γεγραμ⁸ [ματε]υκότα
καὶ ἠρχιφυλακηκότα ἰ [Λυκίω]ν τοῦ κοινοῦ πρῶτον ἐκ τῆς Ἰ¹⁰ [ιδίας αὐτ]οῦ

πατρίδος τῆς Λυδατῶ[ν] Ι [πόλεως, κ]αὶ ἐπιδόσεις πεποιημέ ΙΙ¹² [νον ἀργυρί]κων
 πολλάκις ἐκ τῶν ΙΙ[δίων, δεδωκότα κ]αὶ εἰς ἔργα ἔθνικὰ καὶ ΙΙ¹⁴ [ἀγωνοθεσίας? καὶ]
 μονομαχίας καὶ κυ[νήγια πολλὰ χρήμα]τα πολλάκις καὶ ἐν ΙΙ¹⁶ [Λύδαις καὶ ἐν
 ἄλλαις πόλεσ]ιν, καὶ πολυτελῶς Ι [τετελεκότα ὑπὲρ τοῦ υἱο]ῦ τῇ τε ἰδίᾳ αὐτοῦ ΙΙ¹⁸
 [πόλει καὶ τῷ ἔθνει πάσας τὰς ἀ]ρχὰς καὶ λειτουρ[γίας, ἐκόντα αὐτὸν
 ἐπικεχαρισ?]μένον ἐνίας ΙΙ²⁰[καὶ --- c.17 --- καὶ
 πε]πρεσβευκό[τα καὶ πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα] δωρεὰν ΙΙ²² [ὑπὲρ τῆς πόλεως καὶ
 τοῦ Λυκίων] ἔθνηλους κτλ,

EP.10.242

Oinoanda

HEBERDEY- KALINKA 1897: 46 no. 61; *IGR* 3: no. 492; ROBERT 1940: 149, no. 113.

[Λικίννιον Λόνγον Λικιννίου Μουσαίου υἱὸν] Ι --- Ι --- δόντα--- τῷ
 λαμ]προτάτῳ Λυκίων ἔθνει ἀργ[υ]ρίου Ι μ^Υ(ρια) ἑνδεκα, ὧν ὁ τόκος χωρεῖ εἰς
 διάδοσιν ἀρχοστατῶν, καὶ τῇ λαμ^Π4προτάτῃ Μυρέων μητροπόλει (δην) μ', Ικαὶ
 τῇ λαμπροτάτῃ Τλωέων μη^Π6τροπόλει (δην) μ(ύρι)α ε', καὶ τῇ λαμπροτάτῃ
 Οἰνοανδέων πόλει, πατρίδι ἡμῶν, ΙΙ⁸ ἀγαγόντα κυνηγέσια καὶ μονομαχίας
 ἡμερῶν δυὸ «ἐπὶ»(?) ἀρχιερέος ΙΙ¹⁰ Σακέρδωτος πρὸ τῆς Λυκιοαρχίας Ι [κ]αὶ
 καταλειψαντα τοῖς μὲν φ' ἐκα^Π12[σ]τῳ ἐτησίους σείτου μοδίους δ' Ι [καὶ] ἀργυρίου
 ἐτήσια (δην) β', καὶ παισὶν ΙΙ¹⁴[καὶ παρ]θένους ὀνόμασιν οὐ καὶ Ι --- .

EP.10.243

Oinoanda

HEBERDEY- KALINKA 1897 44 ; *IGR* 3: no. 500; ROBERT 1940: 149, no. 113 a.

ΙΙ²⁶{υ} Λικιννίου Μουσαίου υἱὸς γα[μ]εῖ Μαρκίαν Λυκί²⁸ΙΙ[α]ν Μαρκίου Τιτιανοῦ
 θυγατέρα, τοῦ γενομένου ΙΙ³⁹ πρεμοπειλαρίου καὶ μετὰ τοῦτο Λυκιάρχου μεθ'
 ἧ[ς] ΙΙ³² πρὸ τῆς Λυκιοαρχίας ἱερα(τ)εύσας τῶν Σεβαστῶν ἐν ΙΙ³⁴τῇ πατρίδι ἐπὶ
 ἀρχιερέος Κλαυδίου Σ]ακέρδωτος ΙΙ³⁶ [μη]νὸς Λῶου ἐπιτελεῖ κυνηγέσια καὶ
 θηριομα[χίας] καὶ μονομαχίας, κατῶς δείκνυ[τα]ι ἐκ τοῦ γενομένου ΙΙ⁴⁰
 [ψ]η[φί]σματος εἰσδόσεως τιμῆς Ι ἐπὶ ἀ[ρχ]ιερέος Λουκίου [Οὐ]ΙΙ⁴²ιβηρέινου,
 μηνὸς Ξανδικοῦ ι'.

EP.10.244

Oinoanda

HOLLEAUX - PARIS 1886: 226-229, no. 8; *IGR* 3: no. 481; *ILS*: no. 8870; ROBERT 1940: 149, no. 113 b.

Οὐαλέριου Στατείλλιον Κάστον, τὸν ἰκράτιστον σύμμαχον τῶν Σεβαστῶν, ἰπραιπόσιτον βιξιλαίτιωνων, ἰ Τερμησσέων τῶν πρὸς⁸ Οἰνοάνδοις ἢ βουλή ἰ καὶ ὁ δῆμος καὶ γεροὺ¹⁰σία τὸν εὐεργέτην, προῖνοησάμενον τῆς εἰρή¹²νης κατὰ θάλασσαν καὶ ἰ κατὰ γῆν, ἐπιδημήσαν¹⁴τα τῇ λαμπρᾷ ἡμῶν πόλει μετὰ πάσης εὐκοσι¹⁴μίας ἡμερῶν ἰβ', ἀγαγόντα δὲ καὶ ἰνπέριον φιλο¹⁸τείμος ἐν τῷ λουσωρίῳ ἰτῇ πρὸ ζ' εἰδ(ῶν) νοεμβρίων, ἐν ἣ ἡ²⁰μέρα ἐκομίσθη ἰκῶν ἰερά ἰτοῦ κυρίου ἡμῶν Οὐαλερι²²ανοῦ νέου Σεβαστοῦ.

EP.10.245

Pinara

TAM 2: no. 508; ROBERT 1940: 144, no. 104.

[3c.10 3]ν[] ἰ[] 3]ια[-]
 ἰ² [παν]δη]μίαν [δημοθοι]νίαν μαν[τ - , ἐφάμιλλον
 γεγονό]τα ἀρίστοις τῶν Λυ[κ]ίων, κλήρωσιν? [-]
 ἰ⁴[ρ]αν κ[αὶ] ἰππο[υσ] καὶ [ὄ]πλα ἰππάρ[χ]ων [-]
 ἰ σκηνὴν κ[αὶ] δόντα Τλωεῦσιν [ἐ]πίδοσι[ν] ἐπὶ - - - - - - - - - - καὶ κυνή⁶ἰ[γ]ια
 καὶ ἀργυρικᾶς ἐπιδόσεις κ[αὶ] τε[τ]ειμημ[ένον] - - - - - - - - - - ἰδόντα Πιναρεῦσιν
 κυνήγια καὶ προκυνήγια - - - - - - - - - - ἰ⁸ καὶ ἀργυρικᾶς ἐπιδόσεις πρῶτον καὶ
 πάλιν θηριομάχια ἰ - - - - - - - - - - δόντα Κυανείταις κυνήγια καὶ <προκυνή>¹⁰
 προκυνήγια καὶ ἀργυρικὴν ἐπίδοσιν καὶ πάντα τὰ εἰς? ἀργυρικὴν ἐπ[ίδ]οσιν
 [ἐ]φ' ἰερά Κ[ι]κ[υ]νά[ι]θ[ου] κ[αὶ] Ταμί[ο]ν καὶ Λοσατίου [καὶ] ἔτι? ἀρ¹²ἰ[γ]υρικὴν
 ἐπ[ίδ]οσι[ν] καὶ θηριομάχια καὶ [μ]ο[ν]ομάχια καὶ [- - - - - - - - - - δόν] ἰ [τα]
 Κο[ρυ]δα[λεῦ]σι[ν] κυνήγια καὶ προκυ[ν]ήγια καὶ ταυροβόλια καὶ ἐν ἰ¹⁴ ἀνχ[ο]ς
 δόντα] π[ε]ρ[αί]τερ[ο]ν εἰς τὸ κοιν[ὸ]ν κ[υ]κλι[?]κὴν δ[ι]μ[?]ην[ον] ἐπίδοσιν? ἰ δόντα
 Τλωεῦσιν κυνήγια καὶ προκυνήγια καὶ τὰς σ[ι]τήσεις? ἰ¹⁶ καὶ ἀργυρικὴν ἐπίδοσιν
 ἔνανχος καὶ τετειμημ[ένον], ἰ δόντα Τελμησεῦσιν κυνήγια καὶ προκυνήγια
 μηνὸς ἰ¹⁸ Δύστρου καὶ ἀργυρικὴν ἐπίδοσιν πρῶτον κτλ.

EP.10.249

Telmessos

TAM 2: no. 117; ROBERT 1940: 147, no. 110; PFUHL- MÖBIUS 1979: 298, no. 1225; *IGSK* 38: no. 802.

Κοίντος Π^2 σελκου Π^4 νδαλρούδης --- Π^6 - - - Ι

EP.10.250

Telmessos

TAM 2: no. 114; ROBERT 1940: 148, no. 111.

Τὸν σθεναρὸν - - - νῦν Π^2 ἐσορᾶτε, ὧ παροδεῖται, Ι - Ι ἈΖΗ πυγμαῖ - - - Π^4
ΑΣΙΝΙΟΙΑ - - Ι ΝΘΗΓΟΙΓΑ - - Π^6 ΕΠΙ/ - -

11. MYSIA**EP.11.251**

Artake

PFUHL- MÖBIUS 1979: no. 1244 ; *SEG* 29 (1979): no. 1258; *IGSK* 18, 1: no. 22.

Ζῆθος Ἀνφεί[ονι] Π^2 τῶ ἰδίῳ ἀδελφῳ ἐκ τῶν ἰδίων - - .

EP.11.252

Artake

PERROT 1872: 89, no. 56; REINACH 1882: no. 278; *IGR* 4: no 166; MENDEL 1914: no. 1062;

ROBERT 1940: 226-227, no. 291; PFUHL- MÖBIUS 1979: 299-300, no. 1232; *IGSK* 18,1: no. 206.

Εὐπρέπης προβολῖκάτωρ.

EP.11.253

Edincik

HASLUCK 1910: no. 221; *IGR* 4: no. 133; ROBERT 1940: 227, no. 292; *IGSK* 18,1: no. 379.

Ἐπόμνημα Π^2 Νυμέρωτος ὁ καὶ Νεικάνωρ Ι Νεικοπολείτης νεικήσας Ἀρεῶς Π^4
νείκας ἐφ' ὧδε ἀποκεῖμαι. Τροφίμη Ι σύνβιος ἐκ τῶν ἰδίων μνείας χάριν. Π^6 Τίς Ι δ'
ἂν ἀδικήσῃ τὸν βωμόν, Ι δώσει εἰς τὴν πόλιν ἧ βφ'. Π^8 Χαίρετε παροδεῖται.

EP.11.254

Edincik

HAMILTON 1842, no. 311; *LBW* 1870, no. 1757; *IGR* 4: no. 165; HASLUCK 1910: no. 93; ROBERT 1940: 228, no. 293; ROBERT 1949: 141; ROBERT 1950: no. 328; NOLL 1962: 27; PFUHL-MÖBIUS 1979: no. 1232; *IGSK* 18,1: no. 144.

Ἑορτὴ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ Ἀσκλη^{II}πιάδης ὁ υἱὸς αὐτοῦ Δανάω δευτέρω πάλῳ
Θρακῶν μνείας ^{II}4 χάριν. Ἰ Ἐννεαίς πυκτεύσας ὥχετο εἰς ^{II}6 Αἶδην.

EP.11.255

Edincik

LECHAT-RADET 1893: 533 vd., no. 39; HASLUCK 1910: no. 227; NOLL 1962: 27; ROBERT 1940: 228, no. 294; PFUHL-MÖBIUS 1979: no. 1268; *IGSK* 18,1: no. 400.

Ὑπόμνημα ^{II}2 Πασινείκου. Παρθενοπαῖος ἰ πραίκων ἐποίησε τὸ μνη^{II}4 μείον αὐτῷ
ἐκ τῶν ὑπαίρχόντων αὐτοῦ. Ὡ Αλεπτ^{II}6 ὅς ἀπέθανε.

EP.11.256

Kyzikos

CIG 2: no. 3677; *IGR* 4: no. 156; ROBERT 1940: 226, no. 290; *IMT* 1993: 1498.

Ἀγαθῇ τύχη. ^{II}2 Φαμιλία μοινομάχων φι^{II}4 λοτειμίας Πλω(τίου) ἰ Αὐρ. Γράτου
ἀσι^{II}6 ἄρχου καὶ Ἰουλίας Αὐρ. Ἀσκλη^{II}8 πιοδώρας τῆς ἰ γυναικὸς αὐτοῦ ^{II}10
ἀρχιερείας.

EP.11.257

Kyzikos

HASLUCK 1910: no. 77; . ROBERT 1940: 229, no. 295; *IGSK* 18,1: no. 535.

Λαοδικεὺς τὸ γέ.^{II}2 νος τῆς πρὸς Λύκον ἰ ἐνθάδε κεῖμαι ἰ σύμφο^{II}4 ρος εὐοπλῆς
Χρυσάμπελος, ὧ παροδεῖται ἰ βί νει.^{II}6 κήσας – – ΔΙΚΩΣΕΨ. ἰ Π – – ΚΗΔΕ
^{II}8 – – – ΛΙΝΑΓ – – .

EP.11.258

Kyzikos

WELCKER 1828: 56, no. 46; *CIG* 2: no. 3685; KAIBEL 1878, no. 339; HASLUCK 1910: no. 107; WILHELM 1909: no. 170; COUGNY 1891: 702; ROBERT 1940: 229 vd., no. 296; PFUHL-MÖBIUS 1979: no. 1258; *IGSK* 18,1: no. 506.

Σῆμα ἔσορᾷς ἐπιτύμβιον, ὧ παροδεῖτα, ἡ² [εἰ]μαρτὸν πᾶσιν, οὐχὶ δ' ἐμοὶ δὲ μόνον· ἡ [εἰ] δὲ θέλεις σὺ μαθεῖν τό τις ἐστί με ὁ τρώσας, ἡ⁴ δισσῶν σου ταρσῶν στήσας ἵχνος σὺ μάθε· ἡ οὐκ ἔφυγον δ' ἀτρεκῶς Μυρῶν μίτον, ὅς μοι ἐπεκλώσθε· ἡ⁶ ναύτης γὰρ προλιπὼν φοβερὸν οὖνομα τὸ Πόντου, ἡ εἰς ἐμὲ τὴν ὀργὴν τοῦ πελάγους ἔθετο. ἡ⁸ Σῆμα δέ μοι τοῦτο ἐποίησε φιλήης χάριν ἐνθάδε Οὐνίων, ἡ οὖνομα δ' ἦν μοι τὸ πρὶν Διονύσιος, ἡ¹⁰ Ἀπρηνῶν δ' ἀνεθρέψατο γαῖα, ἡ ἔκτον νεικήσας ὧδ' ἔλιπον τὸ φάος. ἡ¹² Εἰ δέ τις χωρὶς ἐμοῦ τοῦ Οὐνίωνος βάλη ἡ τινά, δώσει τῷ ταμείῳ (δυνάρια) βφ'

EP.11.259

Parion

CIG 2: no. 3650; *IGR* 4: no. 175; ROBERT 1940: 226, no. 289; ROBERT 1950: 9, no. 92; *IGSK* 25: no. 11.

[ὑπόμνημα κυν]ηγεσ[ίων] ἡ² [ἀ]ρχιερέως ἡ Αἰλίου ἡ Ιουλιαν[οῦ] ἡ⁴ καὶ ἀρχιερείας ἡ Ὀφιλλίας Ζωτικῆς, ἡ⁶ θυγατρὸς Ὀφιλλίου ἡ Ζωτικοῦ.

EP.11.260

Pergamon

CIL 3, 14192¹²; ROBERT 1940: 215, no. 258.

Iuliae Aug. matri Aug.n. .ἡ² et castrorum et senatus et patriae, dominae ἡ⁴ suael Romanus Montanus et proc. Aug. familiae glad.

EP.11.261

Pergamon

HEPDING 1910 : 477, no. 64 ; *IGR* 4: no. 1680; ROBERT 1940: 215, no. 259.

Ι – – Ι² ἔνδοξον ἐν τῇ ὑπὸ τῆς πόλιν δοθείση τῶν μονομαχιῶν, τροϋ⁴φέα, τριτευτὴν ἐπὶ τε ἑαυτῶι καὶ Ι παισὶν τοῖς ἑαυτοῦ, ἀγορανόμον ΙΙ⁶ ἐφ’ ἑαυτῶι καὶ παιδί, ἱερονόμον, Ι πατέρα ἀγωνοθέτου ἀρχιερείας ΙΙ⁸ καὶ ἱερείων δυεῖν τῆς Νικηφόρου καὶ Πολιάδος [Ἀ]θηνᾶς, φαιδυν ΙΙ¹⁰ τὴν – – – αντα ἐν πᾶσιν [φιλ[ό]ι[μ]ο[ν]ι – – φιλόπολιν ΙΙ¹² [Τ]ὸ πρ[ῶτ]ον βασιλικόν καὶ ἱερώτατον τῶν Πανιαστῶν Ἰππικειτῶν ΙΙ¹⁴ πλῆθος τὸν ἴδιον προστάτην.

EP.11.262

Pergamon

KAIBEL 1878: 526, no. 333 a; *I. Pergamon*: no. 577; *IGR* 4: 511; ROBERT 1940: 216, no. 260.

ἔργα. Ο. Ε – – – φάος· οὐ γὰρ ἄδοξος ΙΙ² ἤμην ἐν ζωῶσι, φάος δ’ ἀ[πέ] λειπον ἀγεννώς. Οὔνομα μοι Χρηστεῖνος τὸ πρὶν, ἀνέθρεψεν δὲ γαῖα Ι Βειθυνῶν πρώτη Νικομήδεια· κτεῖνε δ’ Ἀχιλλεύς· ΙΙ⁴ ταῦτα δὲ πάντα μέτοις Μοιρῶν πάθον ὡς ἄνθρωπος. Ι Ἀντωνία Ὀρεινῶ (ya da Ὀρεινῶ) ἀνδρὶ ἰδίῳ μνείας χάριν.

EP.11.263

Pergamon

JACOBSTAHL 1908: 415, no. 56; ROBERT 1940: 217, no. 262.

Ἀριάδνη Στεφάνῳ ἀνδρὶ .ΙΙ² ἰδίῳ ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ Ι μνείας χάριν. ΙΙ⁴ Πυγμῶν δεκαοκτώ. Ι χαίρετε παροδεῖται.

EP.11.264

Pergamon

WINTER 1908: 268, no. 43; ROBERT 1940: 217, no. 263.

Χρυσόμαλλος

EP.11.265

Pergamon

I. Pergamon: no. 523; *IGR* 4: no. 460; ROBERT 1940: 218, no. 265.

ἀγ[αθῇ τύχῃ]. ΙΙ² Τι(βερίαν) Κλ(αυδίου) Μελιτίνην, Ι ἱερασμένην τῆς Νιλλ⁴κηφόρου καὶ Πολιάδος Ι Ἀθηνᾶς ἐνδόξως καὶ φιλο⁶τίμως, θυγατέρα

Τι(βερίου) Κλ(αυδίου) Μιλλάτου, δρομέως παραδόξου, ΙΙ⁸[ν]ικήσαντος ἱεροῦς εἰσελ[λα]στικούς ἀγῶνας δέκα, ΙΙ¹⁰ [ύμ]νωδοῦ θεοῦ Αὐγούστου, Ι στρατηγ[οῦ] π[ρ]ώτου καὶ π[ά]ν¹²σας ἀρχὰς καὶ λ[ει]τουργίας ἐκτελέσαντος ἀμέμπτως, καὶ Κλ(αυδίας) ΙΙ¹⁴ Φημίας θυγατέρα, ἐε[ρ]εῖας θεᾶς Ι Φαυστείνης καὶ ἐπιτε[λε]σάσ[η]ς ΙΙ¹⁶ ταυροκαθάψιν ἐπὶ δύο ἡμέρ[ας]. Ι ἐκγόνη<ν> Τι(βερίου) Κλ(αυδίου) Κλήμεντος κα[ί].. ΙΙ¹⁸ . . . σίας Μελι[τί]ο[υ], – – – Ικὸν συντε[λέσα] Ι σαν καὶ ἐκ προγόνων ἰέρειαν.

12. PAMPHYLIA

EP.12.266

Attaleia

RAMSAY 1883: 263, n. 5; *IGR* 3: no. 780; ROBERT 1940: 143, no. 100; BEAN 1958:33, no.21; *SEG* 17 (1960): no. 579

Ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος ἐτείμησεν ἀρ[χ]ιερέα τῶν Σε]βαστῶν καὶ Ι [φι]λόδοξον ἐκ τῶν ιδίων Ι Λ. Καλπούρνιον Κοδράτου ΙΙ⁴ υἱὸν Διόδωρον, υἱὸν βουλῆς Ι δήμου γερουσίας, φιλοκαίσαρα ΙΙ⁶ καὶ φιλόπατριν, ἱερέα διὰ Ι βίου Ἀπόλλωνος Ἀρχηγέτου ΙΙ⁸ καὶ θεοῦ μεγάλου Διονύσου Ι καὶ θεοῦ Ἄρεως καὶ θεᾶς Ἀρτέμ[ιδος] Ἐλαφηβόλου πρῶτον, Ι καὶ ἱερέα διὰ βίου θεᾶς Λητοῦς ΙΙ¹² τῆς Περγαίων πόλεως, ἀρχιερασάμενον τετραετίαν καὶ ΙΙ¹⁴ ἐπιτελέσαντα κυνηγεία Ι καὶ μονομαχίας μεγαλοπρε[π]ῶς καὶ ἀγωνοθετήσαντα Ι τοὺς μεγάλους πενταετη[ρ]ικοὺς ἀγῶνας καὶ τοὺς λοιποὺς πάντας ἐν τῇ τετραετίᾳ.

EP.12.267

Attaleia

ROBERT 1950: 44 vdd., no. 331; BEAN 1958: 46 vd., no.43; *SEG* 17 (1960): no. 599.

Τὸν καλὸν ὀφθῆναι, τὸν ἀ[μ]ήχανον(?) ΙΙ² ἐν σταδίοισιν, Ὀκτάκι νεικήσαντα καλὸν Μείλητον ἀθρεῖτε, οἱ ΙΙ⁴ ὄν πρὶν θήραις Κινύρου καλὸν Ι υἱὸν Ἀδωνιν, Ἦ ποτε δις ΙΙ⁶ κευθέντα πᾶν καλόν Ι ὥς Ὑάκινθον· Νῦν δέ ΙΙ⁸ με πυκτεύσαντα κατήλγαγε Μοῖρα βιαίως, Καὶ δέ ΙΙ¹⁰ μας ἐνκατέθηκε φίλη Ι Παμφυλίδι γαίῃ. Σῆμα ΙΙ¹² δέ μοι τύμβου μνήμης Ι ἔνεκεν φιλῆς τε Στῆ ΙΙ¹⁴ σεν ὑπὲρ δόξης χρηστὸς Ι φίλος ἐνθάδ' Ὀδυσσεύς.

EP.12.268

Attaleia

BEAN: 1958, 50 vdd., no.53; *SEG* 17 (1960): no. 609; *SEG* 30 (1980): no. 1514.

[ὁ θρασὺς ἐν σταδί²οις, ὅς ἐμήν, ξένε, ἰ πολλὰκι ῥώμην] ἰ⁴ [δι]ῖξα μάχαις δι' ὀπλων δόξη μεί γας ὦν Πολυνείκης·ἰ⁶ πρῶτος ἔτρωσα φίλλον Ταχεινὸν (ν)ε[ι]κῶ[ν] συνόμείλο[ν] ἰ - - - - -.

EP.12.269

Perge

BAEN 1958: 22, no 55; *SEG* 17 (1960): no. 629; *BE* 1959: no. 448; *BE* 1960: no. 391; MERKELBACH - ŞAHİN 1988: 134, no. 59.

ἀπὸ ἰ² Ἐφέσου ἰ Ἀλκείδης νικῶν) ιφ '

EP.12.270

Side

BEAN- MITFORD 1970: no 12; HOPWOOD 1983: 186, no. 4; *IGSK* 43: no. 3.2.1; HAGEL-TOMASCHITZ 1998: 56, no. Ayd 3.

Ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος τῆς λαμπροτάτης καὶ ἐνδόξου Σιδητῶν πόλεως ἐτείμησεν Αὐρήλιον Μανδριανὸν Λογγεῖνον, τὸ[ν] ἰ² ἴδιον βουλευτὴν, ἀρχιερασάμενον τῷ Σεβαστῷ εὐσεβῶς καὶ φιλοτείμως, ἐπιδόντα νομὰς βουλευταῖς τε καὶ πολεῖταις, ἰ ἐπιτελέσαντα θεωρίας παρὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ μεγαλοπρεπῶς, ἀγωνοθετήσαντα σεμνῶς καλουμέ⁴νου ἀγῶνος Φοιβείου καὶ δόντος ἐπὶ τῇ ἀγωνοθεσίᾳ αὐτοῦ διανομὰς βουλευταῖς τε καὶ πολεῖταις, αγορανομήσαντα ἰ ἀγνῶς τριμήνου τρίτης, εἰρηναρχήσαντα ἀνδρείως καὶ ἐπιμελῶς, ἀρχισειτωνησάμενον, πρακτορεύσαντα, προθύσαν⁶τα ὑπὲρ τῆς σεμνοτάτης βουλῆς, παραπέμψαντα ἱεράς ἀνώνας εἰς τὸ Σύρων ἔθνος τρίς, συνιερασάμενον τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Αὐρηλίᾳ Κυλλαραμωτιανῇ Εἰη τῇ προκαθεζομένη θεῷ Ἀθηνᾶ πενταετηρίδι, προστατήσαντα κυνη⁸γεσιῶν καὶ μονομαχιῶν τῶν καταλειφθεισῶν ὑπὸ τοῦ τῆς ἀρίστης μνήμης ὑπατικοῦ Τίτου Λικιννίου Μουκιανοῦ ἰ ἐνδόξως καὶ μεγαλοπρεπῶς, γενόμενον καὶ ἐπιμελητὴν τοῦ ὕδρείου καὶ ἐν ἄλλαις ἐπιμελείαις πολλαῖς καὶ ὑ¹⁰πηρεσίαις χρησιμεύσαντα

τῇ πόλει καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ἐν τοῖς πρώτοις ἐξητασμένον· τὸν δὲ
ἀνέστησεν Αὐρ. Κιλλαραμωτιανὴ Ι της ἡ γυνὴ αὐτοῦ φιλανδρίας χάριν.

EP.12.271

Side

MANSEL 1951: 48 vdd.

Μόδεστον τὸν ΙΙ² καὶ Ἄρτέμιον τὸν Ι ἐγγένους φιλόδοξον. ΙΙ⁴ ἡ Τετραπωλειτῶν
γελουσία κοινῶ δόγματι τῆς ΙΙ⁶λαμπρᾶς μετροπόλεως Σίδης.

EP.12.272

Side

MANSEL 1951: 50 vdd.

Μοδέσταν τὴν ἀρχιερίαν ΙΙ² τὴν ἐκ προγόνων φιλότ[ει]μον, ἡ Τετραπωλειτῶν
γελουσία κρίσει τῆς μετροπόλεως Σίδητων ἐξά[ΙΙ⁶κ]ις νεωκ[όρων].

EP.12.273

Side

IGSK 44: no. 138.

-----Ἀντιοχινόν, ΙΙ² φιλόδοξον Ιτριῶν ἡμερῶν ὅ[ΙΙ⁴λοκλή[ρ]ων
[κατ]ὰ θεῖαν δωρε[άν]Ι -----.

13. PHRYGIA

EP.13.274

Akmonia

ROBERT 1940: 157, no. 129.

Αἰνόμορον Βάκχη με κατέκτανε, θηροτρόφον πρίν, ΙΙ² οὐ κρί κρίσει ἐν σταδίοις,
γυμνασίαις δὲ κλυταῖς.

EP.13.275

Hasanlar

SEG 29 (1979): no. 1397.

οὐ τὸ θανεῖν με Ἰ² πονεῖ, ἐπὶ ἣ τόκτρα Ἰ ὀκτωκαι δεχέτης ἔθαδε πᾶσι μέτρη Ἰ⁴ται
 ἀλλὰ πρὶν ἡλικίης καὶ πρότε Ἰ⁶ρον γονέων Ἰ οὐ γάμον οὐχ ὕ Ἰ⁸μέναιον ἰδών, οὐ
 νύμφια λέλλ¹²νον, τοκέες δέμε τύμβοις Ἰ τειμησαν τούτοις μνήμης χάριν
 αἰδίοιο Ἰ⁶Δημοσθένει φιλοκυνήγω.

EP.13.276

Hierapolis

YILMAZ 1996: 139; RITTI-YILMAZ 1998: 447-456; SEG 46 (1996): no. 1657; SEG 51 (2001):
 1786.

vacat Ἀγαθῇ τύχῃ.vacat Ἰ² Ὑπόμνημα φαίμιλίας μονοἸ⁴μάχων καὶ κυληγεσίων
 καὶ Ἰ⁶ ταυροκαθαψίων Γναίου ἈρἸ⁸ρίου Αὐρηλιανοῦ Ἰ¹⁰ ὕοῦ, χειλιάρχου καὶ
 ἀρἸ¹²χιερέως, καὶ Ἰ Αὐρηλίας Μελλ¹⁴λιτίνης Ἀττικιανῆς, ἀρχιελλ¹⁶ρείας, τῆς γυλ
 ναικὸς αὐτοῦ.

EP.13.277

Hierapolis

YILMAZ 1996: 142 vd.; RITTI-YILMAZ 1998: 465-467; SEG 46 (1996): no. 1658.

Πρινκιπέϊνος, Πιννας.

EP.13.278

Hierapolis

RITTI-YILMAZ 1998: 468-469; SEG 46 (1996): no. 1659.

[Πίννα]ς [ἐσφάγ]η.

EP.13.279

Hierapolis

YILMAZ 1996: 142; RITTI-YILMAZ 1998: 469-471; SEG 46 (1996): no. 1660.

Καλυδών Ὀδυσσεύς

EP.13.280

Hierapolis

RITTI-YILMAZ 1998: 471-479; *SEG* 46 (1996): no. 1661.

Καλυ(δών) Ὀδυσσεύς ἐσφάγη.

EP.13.281

Hierapolis

RITTI-YILMAZ 1998: 487-489; *SEG* 46 (1996): no. 1662.

ΛΟΥΚΙΤΟ[- -]

EP.13.282

Hierapolis

JUDEICH - WINTER 1898: 62. vd; ROBERT 1940: 153-154, no. 122; RITTI-YILMAZ 1998: 496-499; *SEG* 46 (1996): no. 1663.

I. — μον Βίκτωρ | ἀπέθα|να|ν.

II. Λ[έ]αγρο[ς],ε[ϋ] ἔσφ(ηλεν)(?)

III. — νος. Ἰνγέλ νης. | ἔσφ(ηλεν)(?)

IV. Ἀντιοχιανός | ἔσφ(ηλεν)(?)

EP.13.283

Hierapolis

RITTI-YILMAZ 1998: 502-506; *SEG* 46 (1996): no. 1664.

Εὐφοιβος

ἐσφάγη.

[- -] κος

EP.13.284

Hierapolis

RITTI-YILMAZ 1998: 511-513; *SEG* 46 (1996): no. 1665.

Χρυσόπτερος.

EP.13.285

Hierapolis

ROBERT 1949: 141 - 147; RITTI-YILMAZ 1998: 514-518; *SEG* 46 (1996): no. 1666.

Ἀππᾶς νε [– – –]ς, Φιλουμένος.

EP.13.286

Hierapolis

JUDEICH - WINTER 1898: 132, no. 205; ROBERT 1940: 155, no. 124; RITTI-YILMAZ 1998: 522-526; *SEG* 46 (1996): no. 1667.

τὸν π[ρ]ὶν ἐν στα[δίῳ] λαλούμενος, ἔλαβα λήθην, Ἰ^ε κτείνας ἀντίπαλον μεστὸν
 πικρίας ἀλογίστου. Οὐ^ννομά μοι Στέφανος. Δέκατον στεφθεὶς ἐν ἀγῶνι Ἰ^ε
 θνήσκω καὶ τρέφομαι μακροῖς αἰῶσι πεδηθεὶς γαίης ἐν κόλποισι, τὸ γὰρ σθένος
 οὐ^ποτ' ἔλειψε πρὶν Ἰ^ε κτεῖναι παλάμαισι ΤΕΟΝ ψυχῆς ἐπίβουλον. Ἰ Πολυχρονίς
 τὴν ἐπιγραφὴν μνείας χάριν.

EP.13.287

Hierapolis

RITTI-YILMAZ 1998: 526-528; *SEG* 46 (1996): no. 1668.

Χαιρέ μοι Ἱεράπολι, ἄστρον ἀπάντων· Παρλῖδαλᾶς ἐνθάδε κείμει, ἔξ νεικήσας
 στεφάλοις ἱερὸν φῶς ὧδε προλείπω· Δωροῦς Ἰ^ε ἰδίῳ ἀνδρὶ ἐκ τῶν ἰδίων μνείας
 χάριν.

EP.13.288

Hierapolis

CIG 2: no. 3916; JUDEICH - WINTER 1898: 336; *IGR* 4: no. 831; ROBERT 1940: 156, no. 126;
 RITTI-YILMAZ 1998: 528-530; *SEG* 46 (1996): no. 1669.

Ἡ σορὸς καὶ ὁ βωμὸς καὶ περίβολος πᾶς ἔστιν Ἀπολλωνίου Π² Μενάνδρου τοῦ Ἀπολλωνίου σεκουνδαρούδου, ἐν ἣ κεκήδευται ἡ γυνὴ αὐτοῦ Ι Ζηνοδότῃ, κηδευθήσεται δὲ καὶ αὐτὸς κὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀπολλώνειος Ἀπολλωνείου τοῦ Μενάνδρου, ἐτέρῳ δὲ οὐκ ἔξον κηδεῦσαι, ἣ ὁ κηδεύσας ἀποτεῖσει τῇ Ἱεραπολειτῶν Ι πόλει Χ, βφ', κτλ.

EP.13.289

Hierapolis

RITTI-YILMAZ 1998: 530 - 533; *SEG* 46 (1996): no. 1670.

Ἡ σορὸς καὶ παρ' ἐαυτὴν βωμὸς Ζωσίμου σεκουνδαρούδου, ἐν ἣ κηδευθῇ αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Παυλεῖνα καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, ἐτέρῳ δὲ οὐδενὶ ἔξον ἔσται τεθῆναι, ἐπ' ἐλ' ἀποτεῖσει τῷ ἱερῷ φίσκῳ Χ, αφ'.

EP.13.290

Hierapolis

KAIBEL 1878: 154, no. 389; RAMSAY 1895: 352; JUDEICH - WINTER 1898: 179, no. 2; *IGR* 3: no. 826 ; ROBERT 1940: 155-156, no. 125; RITTI-YILMAZ 1998: 533; *SEG* 46 (1996): no. 1671.

[Μ]ειδείῳ ἀνδρὶ Π²θηροτρόφῳ μν[εῖ]ας χάριν. ἣ δ' ἀν[έ]λλ⁴ θηκεν· Χερε Ι λέγι παροδίτες.

EP.13.291

Laodikeia ad Lycum

ROBERT 1940: 151, no. 116.

— — — γυμνασιαρχήσας — — — Π² — ΟΘΝΟΙΣΑΜΘνΤ — Ι vac. μονομαχ — —.

EP.13.292

Laodikeia ad Lycum

CIG 3: no. 3942; RAMSAY, 1895-1897: I 1 , 75 vdd. no. 10; *IGR* 4: no. 857; ROBERT 1940: 151, no. 117; *IGSK* 49: no. 73.

Μνημα μονομάχ(ων τ)ων δοθέντων Π² ὑπὸ ἀρχιερέως καὶ στεφανηφόρου Ι Διοκλέους τοῦ Μητροφίλου.

EP.13.293

Laodikeia ad Lycum

WEBER 1898: 364, no. 3; *IGR* 4: no. 865 ; ROBERT 1940: 152, no. 118; *IGSK* 49: no. 76.

Ἀμμία τῷ ἀνδρὶ Σωλίζομένῳ Ζμυρ Ἰναίῳ μνείας χάριν.

EP.13.294

Laodikeia ad Lycum

MALAY 1994: 176, no. 7; *IGSK* 49: no. 74; *SEG* 44 (1997): no. 1083.Μᾶρκο(ς)τῷ πατρὶ[– –] Ἰ² Ζήνωνι μνίας χά[ριν – –]**EP.13.295**

Laodikeia ad Lycum

KONTOLEON 1889: 107, no. 58; RAMSAY 1895-1897: 78, no. 16; ROBERT 1940: 152, no. 119;

PETZL 1974: 290, no. 6; PFUHL- MÖBIUS 1979: 299, no. 1227; *IGSK* 49: no. 75.[– – – –] ἄς Καλλιμόρφ[φω Ἰ² [τῷ] ἰδίῳ ἀνδρὶ Θυατειρηνῷ Ἰ ἐκ τῶν ἐδίων αὐτοῦ
μνεί⁴ας χάριν. vacat kabarma Ἰ Καλλίμορφος ὁ καλὸς Ἰ⁶ παροδείταις χέρειν.**EP.13.296**

Laodikeia ad Lycum

MAMA 6: 13, no. 30 ; ROBERT 1940: 152, no. 120; *IGSK* 49: no. 77.

[Ἐτεο]κλή[ς] ?

[Ἰερο]κλή[ς] ?

EP.13.297

Laodikeia ad Lycum

IGSK 49: no. 78.

Χαρά

EP.13.298

Laodikeia ad Lycum

IGSK 49: no. 15.

[Αὐτοκρ]ά[τορι] Τίτωι Καίσαρι Σεβαστῶι Οὐεσπασιανῶι ὑπάτωι τὸ ζ' Αὐτοκράτορος θεοῦ Οὐεσπασια II² νοῦ υἱῶι καὶ τῶι δήμῳ Νεικόστρατος Λυκίου τοῦ Νεικοστράτου τὸ στ[άδιον ἀμφι]θέατρον λευκόλιθον ἐκ τῶν ιδίων ἀνέθηκεν, τὰ προσλείψαντα τοῦ ἔργου τελειώσαντος ΝεικοστράII⁴του τοῦ κληρονόμου αὐτοῦ, καθιερώσαντος Μάρκου Οὐλπίου Τραιανοῦ τοῦ ἀνθυπάτου.

EP.13.299

Laodikeia ad Lycum

RAMSAY 1895: 72 vd.; *IGR* 4: no. 861; *IGSK* 49: no. 83.

Ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος II² ἐτείμησαν Τατίαν I Νεικοστράτου τοῦ II⁴ Περικλέους νέαν I ἡρωΐδα διὰ τε τ[ὰς] II⁶ [τ]οῦ πατρὸς αὐτῆς I ἀρχὰς τε καὶ λειII⁸[τ]ουργίας καὶ ἐργ[επι]λλοστασίας καὶ διὰ II¹⁰ [τ]ὸν πρόθειον αὐτῆς I [Νει]κόστρατον ὃς μεII¹²[τὰ τ] ὧν ἄλλων ὧν παI[ρέσ]χεν ἱεράτευσέν II¹⁴ [τε] τῆς Πόλεως καὶ I [ἀνέ]θηκεν τό τε στάII¹⁶[διον] ἀνφιθέατρον I [λευκόλ]ιθον καὶ τὰς – – –.

EP.13.300

Laodikeia ad Lycum

IGSK 49: no. 81 A; *SEG* 47 (1997): no. 1742.

Νεικομηδεύς II² Ἀσβολᾶς ὁ Ἀθηναῖος (σιψ)πυγμαῖσιν ἀλείπτ[ως]II ὁ[κ]τάκι πυκτεύσας Μοῖραις τὸ δάνειον ἔ[τ]εισα· II⁴ χαλκελάτων δὲ βοὴν σαλπίνγων οὐκέτ' [ἀκούω]· I τριακοστὸν δὲ ζήσας ἔτος ὡς ΦΕΡΕ[– –]II⁶ κεῖμαι νῦν ἀμέριμνος ἔχων αἰώνιον ὕπνον· I vac. ? Σεραπιάς Ἀσβολάντι Πλατυ[-] II⁸ [– -]βανῶ ἐκ τῶν ιδίων μνείας I vacat χάριν vacat.

EP.13.301

Tiberiopolis

LBW 1870: no. 1011 *CIG* 3: no. 3847 b; *IGR* 4: no. 555; ROBERT 1940: 159, no. 133.

-----.Π² [Μ]ενέλα[ον-]οτίμου τὸν στεφανηφόρον καὶ γραμματέα, γυμνασιάρχῃσαντα Π⁴ καὶ ἀλίψαντα τὸν δῆμον ἐγ λουτήρων Ι καὶ λούσαντα ἐκ τῶν ιδίων καὶ ἄρξαν Π⁶ τα τῆς ἱερωτάτης τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνος πανηγύρεος ἐν τῷ ἄλσει καὶ ἐστιάΠ⁸σαντα τὴν πατρίδα, κυνήγιον τε πολυτελὲς καὶ παράδοξον μετὰ πάσης σπουδῆς παΠ¹⁰ρασχόμενον, ἐν τε ἀγορανομία καὶ στρατηγία κτλ.

EP.13.302

?

SEG 44 (1994): no. 1092.

Αὐρ. Χαριδῆ Π² μου φιλοκυλ ἡγουν ἐαυ Π⁴ τῷ καὶ τῇ γυλ ναικὶ αὐτοῦ Π⁶ Εὐκαρπίη κα[λ]ῇ Ι καὶ τέκνοις πεδίοις Π⁸ αὐτοῦ εἴ τις δὲ ἕτερος ἐπι[τη] Ι δεύσει, ἔσται αὐτῷ πρὸς Π¹⁰ τὸν θεόν.

EP.13.303

?

SEG 29 (1979): no. 1426.

Γαιανὴ τῷ ἀνδρὶ Χαρμίδῃ Ι στήλην παρ'ἐαυτῆς ἀνέθηκε.

14. PISIDIA**EP.14.304**

Adada

STERRETT 1888 b: 303, no. 425; IGR 3: no. 372; ROBERT 1940: 141, no. 96.

Βιάνορα Ἀντιόχου Π² πρεσβύτερον, Ι ἀρχιερέα τῶν ΣεβασΠ⁴τῶν, φιλόπατριν, Ι γυμνασίαρχον, ἡ Π⁶ φαμιλία, τῆς εἰς Ι αὐτὸν εὐνοίας Π⁸ χάριν.

EP.14.305

Antiokheia

STERRETT 1888 b: 278, 397, no. 425; ROBERT 1940: 140, no. 92.

[L. Calpurnio] Ι [L. C]alpurnii Pau[Ι]Π² [li] f. Ser(gia). Longo pon[t(ifici)], Ι [q]ui primus omn[ium] Π⁴ [ex superabundan] [t]i messe p[op]u[lo Ant(iochensi)] Π⁶

[m]unus promisit [et]l [in]tra duos men[ses] ll⁸ [a]mphitheatrum lignell[um] fecit; venatione[s]ll¹⁰ cotidie omnis ge[ner]l [i]s et sparsiones dedi[t], ll¹² [et] gladiatorum paria l [X]XXVI per dies octo; [et](?) ll¹⁴ [co]nsummato mu[nere] l [cenam po]p[ulo] dedit.](?) – – –.

EP.14.306

Antiokheia

STERRETT 1888 a: 139, no. 113; *LBW* 1870:no. 1821; *CIL* 3, 6835- 3297=6837; *ILS* 2, 5081; ROBERT 1940: 140, no. 93.

Cn. Dottio, ll² Dotti Marullilni <f(ilio)>, Ser(gia) Planciall⁴no, patr(ono) col(oniae), <f>lam(ini),l ll vir(o) ll {iterum} q(uin) q(uennali), muner(ario) ll ll⁶ et agonothe(tae) perp(etuali) cerltam(inis) q(uin) q(uennalis) talant(iaei), Asill⁸arc(ae) templ(orum) splend(idissimae) l civit(atis) Ephes(iorum), ex libell¹⁰ral(itate) sua elect(o) agolnothe(tae) perp(etuo) ab imp(eratore) ll¹² divo Marco certam(inis) l sacr(i) Hadrianion ll¹⁴ Ephesi postu<l>(ante) popul(o) l ob merit(a) eius ll¹⁶ vic(us) Cermalus,l d(ecreto) d(ecurionum).

EP.14.307

Antiokheia

ROBERT 1940: 141, no. 94.

– Maximiano [a]ll²edil(i) ll vir(o) qui ll v[ir]latu {(duo) viratu} suo munus v[e]ll⁴nationum et gladia[torum] l ex liberalit(ate) sua bidu[um] ll⁶ [d]edit, qui etiam testame[nt] l [o] suo [f]idei commisit l – – –.

EP.14.308

Antiokheia

ROBERT 1940: 141, no. 95.

Στέφανος

EP.14.309

Pednelissus

BEHRWALD 2003: no. 15.

Εὐηνος Εὐήνου ἱερεὺς Π² Ἄρεως ἀ βίου· ἀρχιερώμενος τάς τε καμάΠ⁴ρας καὶ τὸ ἐκφούγιν Ι καὶ τὴν καθίστραν καὶ Π⁶ τὰ θυρώματα καὶ τὰ Ι λοιπὰ τοῦ ταυροβοΠ⁸λίου ἀπήρτισε ἐκ Ι τῶν ἰδίων.

EP.14.310

Sagalassos

IGR 3: no. 360; ROBERT 1940: 142, no. 97.

Π. Αἴλ. Κούντον Κλ. Π² Φιλιππιανὸν Οὐᾶρον, Ι ἀγωνοθέτην διὰ βίου Π⁴ ἀγώνων Κλαρείων καὶ Ι Οὐαρείων, ἀρχιερέα Π⁶ τοῦ Σεβαστοῦ καὶ φιλόδοξον ἡμερῶν δ' ὅλοΠ⁸κλήρων ὁξέσι σιδήϊροις ἐπὶ ἀποτόμοις Π¹⁰ ἐκάστης ἡμέρας ε' Ι καὶ σιδηροκόντρα, Π¹² συντεχνία Βαφέων Ι τὸν ἴδιον εὐεργέτην, Π¹⁴ βουλῆς καὶ δήμου Ἰδόγματι, Π¹⁶ ἐπιμελησαμένου Κλ. Μήνιδος.

EP.14.311

Sagalassos

ARUNDELL 1828: no. 20; CIG 3: no. 4377; KAIBEL 1878: 161, no. 407; COUGNY 1890: 2, no. 565; IGR 3: no. 362; ROBERT 1940: 142, no. 98.

Πάντη μὲν κ(ϋ)δος Τερτύλλου – – – Π² ἔκ τε σοφῶν ἔργων ἔκ τε ἀγαθῶν πατέρων· Ι νῦν δ' ἔτι που καὶ μᾶλλον, ἀρηιφύλων ὅτε φωτῶν Π⁴ τόσσην ἐν σταδίοις ἐστό(ρ)εσεν στρατίνην, Ι ἄρκτ(ο)υς πορδάλιάς τε κατέ(κ)τανεν ἡδὲ λέοντας, Π⁶ (σ)φῶν κτεάνων πάτρην πρεσβυτέραν θέμενος· Ι τῷ καὶ μετὰ (κ)λεινὸν Ἄρη ἐνα(γ)ώνιός ἐστι κα(ι) Ἑρμῆς, Π⁸ νείκην πορσύνων ἀνδράσιν ἀθλοφόροις. Ι Τοῦνεκα καὶ βασιλῆες ἐπιστέλλειν ἐπένευσαν· Π¹⁰ αἱ δ' ἀρεταὶ τούτου καὶ προ(γ)όνων πλέονες. Ι Σῆμα δέ, κεῖ τέχνα φρύ(γι)ον λίθον ἔργω ἐλέγχει, Π¹² ψεύδεται· ἐγ γα(ι)ης τῆσδε φέφυκε λίθος.

EP.14.312

Selge

IGR 3: no. 382; IGSK 37: no. 20.

a ----- ἀρχιερασάμενον τοῦ οἴκου τῶν Π²
 Σεβαστῶν ἐπιφανῶς ἐπὶ τε διαίνομαῖς καὶ θεωρίαις καὶ μονομα⁴χίαις καὶ
 κυνηγεσίοις καὶ ἀγωνοθέτην διὰ βίου καὶ γένους ἀγώνων Π⁶ πολιτικῶν τε καὶ
 πενταετηρικοῦ, ἰ πρόεδρον, φιλόπατριν, ἀρχιερο⁸θύτην, ἱερέα Τύχης τῆς πόλεως
 ἰ διὰ βίου, ἄνδρα ἐν πάσαις φιλοτει¹⁰μίας καὶ λειτουργίαις χρύσιμον ἰ τῇ πόλει,
 Πό. Πλάγκιον Μαγ¹²για[νὸν Αἰλιανὸν ῥ Ἀρριον Περι]¹² κλέα κτλ.

b ----- ἀρχιερασασμένην ἰ τοῦ οἴκου τῶν
 Σεβαστῶν ἐπιφανῶς σὺν ἰ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς Μαγν⁴ανῶ Περικλεῖ καὶ ἀγῶ⁴ θέτιν
 φιλόπα⁴ τριν, θυγατέρα Πόλει⁴ ως ἱερείαν Τύχης καὶ Π⁸ ῥΑρεως διὰ βίου, γένους ἰ
 συνκλητικοῦ καὶ ὑπα¹⁰τικοῦ Αὐρηλίαν Ὀυολουσίαν Κυρινί¹²αν ῥΑτοσσαν,
 γυναικαὶ φίλανδρον ἰ αφί

EP.14.313

Selge

ROBERT 1940: 143, no. 99; *IGSK* 37: no. 20.

ῥΑρχιερασάμενον τοῦ οἴκου τῶν Π² Σεβαστῶν ἐπιφανῶς ἐπὶ τε διαίνομαῖς καὶ
 Θεωρίαις καὶ μονομα⁴χίαις καὶ κυνηγεσίοις, καὶ ἀγωνοθέτην διὰ βίου καὶ γένους
 ἀγώνων Π⁶ πολιτικῶν τε καὶ πενταετηρικοῦ κτλ.

EP.14.314

Tymbriada

SEG 47 (1997): no. 1776.

ῥΟπλοτέρου<ς> νεικήσ[ας] Π² ἐν ἔργοις πᾶσιν ἅπαντα[ς] ἰ αὐτὸς ὁ θυμολέων
 εὐ⁴στέφιος Στέφανος.

15. PONTUS

EP.15.315

Amaseia

CUMONT 1903: 272 vd., no. 110; *JGR* 3: no.1438; ROBERT 1940: 129, no. 76.

Ἐνθάδε κεῖμαι Ἰ² Πίννας ῥητιάρις Ἰ πέντε πυκτεῦ⁴σας ἄλειπτος. Ἰ Οὐκ ἤμην, οὐκ ἤ⁶διν, ἐγενόμην, Ἰ οὐκ οἶδα, οὐκ εἰμί, Ἰ⁸ οὐ μέλει μοι. Ἰ Δόμνα ἐκ τῶν Ἰ¹⁰ ἰδίων μνείας Ἰ χάριν.

EP.15.316

Amisos

IGR 3: no. 97; CUMONT 1910: no. 2; ROBERT 1940: 130, no. 78.

Ἀγαθῇ τύχη. Ἰ² Τῶ σμα' ἔτει, πονταρχούντων Ἰ Μ. Ἰουλίου Ἰουλίου⁴νοῦ καὶ Σηστυλίας, Κυρίλλης, Ἰ⁶ γυναικὸς αὐτοῦ, Ἰ φαμίλια μονομάχων τῶν Ἰ⁸ περὶ Καλυδῶνα.

EP.15.317

Amisos

CUMONT 1903: 275vd ; *IGR* 3: no. 1439; CUMONT 1906: 167; CUMONT 1910: no. 109; ROBERT 1940: 130, no. 77; PFUHL-MÖBIUS 1979: 305, no. 1165.

Τρωίλος ἐν σταδίοις Ἰ²πάσας ἄρκους ὑποτάξας Ἰ νικηθεὶς πυρετοῖς Ἰ⁴ πρὸς νέκυας κατέβη. Ἰ al^{ta} Λαδίκη τῶ ἰδίῳ ἀνδρὶ μνήμῃς χάριν.

EP.15.318

Amisos

CUMONT 1910: no. 7; GRAINDOR 1922: 15-18; ROBERT 1940: 130, no. 79.

Ἐνθάδε νεικήσας κεῖμαι Διόδωρος Ἰ² ὁ τλήμων· ἀντίπαλον ῥήξας Ἰ Δημήτριον οὐκ ἔκτανον εὐθύς. Ἰ⁴ ἀλλὰ με Μοῖρ' ὅλοη καὶ σομμαῖρου δόλος αἰνὸς ἔκτανον, ἐκ δὲ Ἰ⁶ φάους ἤλυθον εἰς Ἀἶδην. Κεῖμαι δ' ἐν γαίῃ αὐτοχθόνων· ἡδέ μ' ἔ⁸ῥθαπεν ἔνθα φίλος ἀγαθὸς εὖσεῖβής ἔνεκεν.

EP.15.319

Sebastopolis

ANDERSON 1900:153; *IGR* 3: no. 115 ; ROBERT 1940: 128, no. 75 ; MITFORD 1991: 200-205, no. 12.

Μ. Ἀντώνιον Σεργία Ῥοῦφον ἀπό τε τῶν πρ[ο]λλ²γόνων διασημότατον κα[ὶ] ἀπὸ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἰ φιλοτειμιῶν λαμπρότατον, πάσας μὲν λειτουρ⁴γίας διεξελθόντα, ἐν πάσαις δὲ φιλοτειμίαις] ἰ εὐδοκιμήσαντα, ἄρξαντα καὶ θιασαρχήσαν⁶τα πολλάκις, ἀγορανομήσαντα πλεονάκις], ἰ πονταρχήσαντα ἐν τῇ μητροπόλει τοῦ Πό[ν]τ⁸ου Νεοκαισαρείᾳ, πολλὰ μὲν καὶ μεγάλα ἔργα κατασκευασάμενον δι' ἐπιμ[ε] ¹⁰είας, πολὺ δὲ πλεῖονα ἀπὸ τῶν ἑαυτ[οῦ], ἰ πρῶτον μὲν ἀνοίξαντα τὸ γυμνάσιον, ἀρ¹²χιερασάμενον δὲ διὰ βίου τῶι θειοτάτῳ ἰ Αὐτοκράτορι Ἀδριανῶι μετὰ τῆς διασημο¹⁴τάτης [γ]υναικὸς αὐτοῦ Ἀντωνίας Στρατ[ο]ινείκης καὶ κυνηγέσια καὶ μονομαχίας ¹⁶ διαφερούσας παρεσχήμενον, ἐπιμελη¹⁸θέντα δὲ καὶ τοῦ μετὰ τὴν τελευτὴν ἑαυ¹⁸τοῦ χρόνου καὶ θεὰς ἐτησίους καὶ φιλοτειμίας δασιλεῖς διὰ βίου καταλιπόντα, ²⁰ καὶ, ὃ μέγιστόν ἐστιν, διάδοχον καὶ τοῦ γένο[υς] ἰ καὶ τῶν φιλοτειμιῶν τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα ²² Ἀντωνίαν Μαξίμαν παρασχόμενον καὶ ἰ ὁμώνυμον θυγατριδοῦν, ἐξ ἀνδρὸς πρ²⁴ω²⁴τεύοντος ἐν τῇ μητροπόλει Ἀμασειᾶ καὶ ἰ παρ' ἡμεῖν Κορνηλιανοῦ Καπίτωνος, ²⁶ καὶ ζῶντα πολλάκις ἢ Σεβαστοπολεϊτῶν ἰ πόλις καὶ τελευτήσαντα ἐτείμησεν τῇ τῶν ²⁸ ἀνδριάντων κατὰ φυλὴν ἀναθέσει· ἀνέλθῃ κεν δὲ τοὺς ἀνδριάντας ἀπὸ τ[ῶ]ν ἑαυ³⁰τῆς ἢ θυγάτηρ αὐτοῦ Ἀντωνία Μαξίμα.

EP.15.320

Sebastopolis

IGR 3: no. 116 ; *MITFORD* 1991: 211 vdd., no. 19.

τὴν τῆς ἀρίστης ² μνήμης Κεῖσελλίαν Μαξι⁴μαν τὴν καὶ Ἀμαζόνιν τὴν σε⁶μνοτάτην ἰ ματρῶναν στο⁸λάταν ἀρχιέρειαν ἰ φιλότιμον ¹⁰ Ἰούλ(ιος) Ποτεῖτος ἰ ποντάρχης ¹² ὁ ἀνὴρ μνήμης χάριν.

EP.15.321

Sinope

CIG 3: no. 4157 ; *IGR* 3: no. 95; *ROBERT* 1940: 131, no. 80.

— — — σο — — — ² [.....]ος [γ]εν[ό]μ[ε]νον γυμ[ν]ασίαρχον, ἄρχο[ω]τα τοῦ] ⁴ [πρ]εσβ[υ]τ[ικ]οῦ, Ποντάρχην, ἐπιτε⁶λέσαντα ταυροκα[θάψια] ⁸ καὶ κυνηγέσιον καὶ [— — —]μα]χίαν κτλ.

16. TROAS

EP.16.322

Adramytteion

POTTIER - HAUVETTE BESNAULT 1880: 375, no.1; ROBERT 1946: 125, no. 313; *IGR* 4: no. 263; *IGSK* 51, 2: no. 1.

Ἀγαθῇ τύχῃ Ἰ² Εὖνους ἀσιάρχης ὑπὲρ ὑοῦ Ἰ Εὐφροσύνου τὰς θεὰς φιλοῖ⁴
τιμησάμενος ἀνέθηκεν.

EP.16.323

Alexandria Troas

COOK 1973: 404, no. 28; *AE* (1973) 516; FRISCH, *ZPE* 13 1974:111; *SEG* 26 (1976/1977): 1328; *IGSK* 53: no. 119.

τὸν σθεναρόν με Λυλλ²κᾶν καθορᾷς ὦ παροιδεῖτα, πᾶλον πρῶτον⁴ Θραικῶν,
μονομαχῶν δέκατον καν Ἰ⁶ . . . λυγρὰ . . . των

EP.16.324

Aleksandria Troas

WELCKER 1828: 47; OSANN 1834,: 366 no. 30; *CIG* 2: no. 3765; FROEHNER 1865: 245-247 no. 1410; KAIBEL 1878:137 vd, no. 350; COUGNY 1890: 659; *IGR* 3: no. 43; PEEK 1955: I, 813; ROBERT 1940: 234, no. 298; *IGSK* 9: no. 277; *SEG* 32 (1982): no. 1245; HORSLEY 1987: 19.

[Τ]ὸν θρασὺν ἐν σταδ(ῶ)οις ἐσοῖ²ρᾷς με (νέκ)υν, παροδεῖτα, Ἰ Ταρσιᾶ ρητιάρην·
δεύτερον πᾶλον, Ἰ⁴ Μελάνιππον· Ἰ οὐκέτι χαλκεϊλάτου φωνὴν σάλπιγγος ἀκούω,
Ἰ⁶ οὐδ' ἀνίσων αὐλῶν κέλαδον ἀεθλῶν ἀνεγείρω· Ἰ φασὶν δ' Ἡρα⁸ῖ κλέα δύο καὶ
δέκα ἄθλα τελέσσαι Ἰ ταῦτα δ' ἐγὼ τελέσας τρισκαιδέκατον Ἰ¹⁰ τέλος ἔσχον.
Ἰ θάλλος καὶ Ζόη Μελανίππῳ Ἰ¹² μνείας χάριν ἐκ τῶν ιδίων. Ἰ ἐποίησαν.

EP.16.325

Dardanos ?

LBW 1870:: no. 1743 a; *IGR* 4: no. 227; *IG* 12, 8: no. 509; ROBERT 1940: 226, no. 288; ROBERT 1946: 147; no. 288; *IGSK* 3: no. 126.

Φλαβιανὸς II² ὁ καὶ I Ἐνηλυνων? II⁴ ἀρχικυνηγὸς I [– – –]

EP.16.326

Dardanos

IGR 4: no. 167; ROBERT 1940: 227, no. 297; PFUHL-MÖBIUS 1979: 296, no. 1213.

Πόπλaris τῷ ἰδίῳ παII²τρὶ Γαλάτη μνείας I χάριν.

EP.16.327

Ilion

ROSE 1999: 54-55; RIGSBY 2000: 97-98; *SEG* 49 (1999): 1755; *SEG* 51 (2001): 1691.

[Ἀγαθῇ τύχῃ II² ὅς ἂν σκύλη ἢ κάτω βάλῃ, δώσε[ι] I [τῷ ταμείῳ] ἧ μύρια ,ε
vacat II⁴ [τὸν θρασὺν ἐ]ν σταδίοις καθο[ρᾶς με νέκυ]ν, παροδεῖτα, Ἰλαρον II⁶
[– – –] ον ὅπλοις καὶ Ἀρή[ι]ον αἶμα (?) [ὥς] γὰρ τὸν Ἡρακλέα II⁸ [φασὶν δέκα
κ]αὶ δύο ἄθλα νει[κ]ήσαντα θεοῖσι μέμειχθαι ἀθII¹⁰ [ανάτοισι], [δῶδ]εκα πυκτεύσας
[τρισκαιδέκατον] τέλος ἔσχας II¹² [(ἢ δεῖνα) τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ ἐκ τῶν I [ἰδίων.μνείας]
χάριν vacat II¹⁴ vacat? εὐτυχε]ῖτε

EP.16.328

Ilion

LBW 1870: no. 1743; *IGR* 4: no. 226; ROBERT 1940: 225, no. 287; *IGSK* 3: no. 129.

Μονομάχων τῶν ἀγωνισαμένων τὸ II² κυνήγιον τα[– – – – – καὶ νικησάντων]
I πάντας τοῦ[ς] ἐνωτο[πίους– – –]

EP.16.329

Ilion

LBW 1972: no. 1743; *IGR* 4: no. 225; ROBERT 1940: 225, no. 286.

[Ἡ βουλή καὶ ὁ] δῆμο[ς] II² [– – – Βα]κχίου I [φιλοτιμησ]όμενον II⁴ [μονομαχί]ας
καὶ κυ[ν]ήγια τρι[σ]ὶν ἡμέραις II⁶ [– – –]ντα λαμπρῶς I [καὶ φιλοτί]μως καὶ [– – –
] I [– – – τῇ]ν πατρί [δα – – –] I [– – –] λειτο[υ]ρ II¹⁰ [για – – –]αῖς καὶ

17. BULUNTU YERİ BELİRSİZ

EP.17.330

?

PFUHL-MÖBIUS 1979: 295, no. 1198.

Πηνέλεος Ἰ² νει(κῶν) ια ’

EP.17.331

?

MENDEL 1909: no. 302; ROBERT 1940: 236, no. 300.

[N]υμφέρω[ς]

EP.17.332

?

MENDEL 1909: no. 1063; ROBERT 1940: 226, no. 302; PFUHL-MÖBIUS 1979: 299, no. 1226.

‘Υγεία Νυνφέρωτι μνίλλ²ας χάριν ἐκ τῶν ιδίων ἐπόει.

EP.17.333

?

OLBA 3 (2000) 51 vdd.; SEG 50 (2000): 1667.

Ἑρένκιδος

KISALTMALAR LİSTESİ VE KAYNAKÇA

AAWW = *Anzeiger der Österreichischen Akademie der Wissenschaften in Wien. Philos.-Hist. Klasse. Wien*

AD = *Archaiologikon Deltion*

AEMÖ = *Archäologisch-epigraphische Mitteilungen aus Österreich-Ungarn. Vienna.*

ALTENHÖFER - BOL 1989 = E. ALTENHÖFER - R. BOL, "Der Eroten-Jagdfries des Theaters in Milet" *MDA(I)* 39 1989 17-47.

ANDERSON 1900 = J.G.C. ANDERSON, "Pontica", *JHS* 20 (1900), 151- 158.

APPEL 2003 = W. APPEL, "Zwei Inschrift aus dem Archäologische Museum in Odessa", *EA* 35 (2003) 59-61.

ARUNDELL 1828 = V. J. ARUNDELL, *A visit to the Seven Churches of Asia; with an Expedition into Pisidia*, London 1828.

AS = *Anatolian Studies*.

Aug. *Res Gestae* = Augustus, *Res Gestae* = *Ankara Anıtı - Monumentum Ancyranum*, çev.: H. DERELİ, İstanbul 1949.

AUGUET 1994 = R. AUGUET, *Cruelty and Civilization. The Roman Games*, London and New York 1994.

BAKER 2003 = A. BAKER, *Gladyatör*. çev.: S. Göktaş, Ankara 2003.

BAMMER - FLEISCHER - KNIBBE 1974 = A. BAMMER - R. FLEISCHER - D. KNIBBE, *Führer durch das archäologische Museum in Selçuk-Ephesos*, 1973.

BCH = *Bulletin de Correspondance Hellénique*.

BEAN-MITFORD 1970 = G. E. BEAN -T. B. MITFORD, *Jurneys in Rough Cilicia*.

BEAN 1958 = G. E. BEAN, *Belleten* 85 (1958) 21-89.

BEHRWALD 2003 = R. BEHRWALD, "Inscriptions from Pednelissus", *AS* 53 (2003) 117-130.

Belleten = Belleten

BENNDORF - NIEMANN 1884 = O. BENNDORF - G. NIEMANN, *Reisen in südwestlichen Kleinasien I, Reisen in Lykien und Karien*, Viena 1884 BENNDORF 1884

BÉRARD 1891 = V. BÉRARD, "Inscriptions d'Asie Mineure". *BCH* 15 (1891) 538-562.

BLÜMEL 2004 = W. BLÜMEL, *Neue Inschriften aus Karien II*, *EA* 37 (2004) 1-42.

BOHN 1889 = R. BOHN, *Altertümer von Aegae*, Unter Mitwirkung von Carl Schuchhardt, «Jahrbuch des Kaiserlich Deutschen Archäologischen Instituts, Ergänzungsheft» 2 Berlin, Reimer, 1889. IV, «Die Inschriften»

BOSCH 1947 = E. BOSCH, "Antalya Kitabeleri", *Belleten* 41 (1947) 87-125.

BOSCH 1967 = E. BOSCH, *Quellen zur Geschichte der Stadt Ankara im Altertum*, Ankara 1967.

BUCKLER 1913: W.H.BUCKLER, "Monuments de Thyatire", *RPh* 37 (1913), 289-331.

BUCKLER = W. H. BUCKLER, "Lydian Records", *JHS* 37 (1917) 88-115.

BUCKLER - ROBINSON 1932: W. H. BUCKLER - D. M. ROBINSON, *Sardis VII, Greek and Latin Inscriptions, Part 1*, Leiden 1932.

CAETANI - LOVATELLI 1900: *MDAI(R)* 15, 1900, 99-105;

CAMPANILE 1994: M. D. CAMPANILE, *I sacerdoti del Koinon d'Asia*, Pisa 1994.

CAMPANILE 2001: M. D. CAMPANILE, "Noterelle ai nuovi documenti da Aphrodisia", *ZPE* 135 (2001) 136 vdd.

CARTER 2001 = M. CARTER, "Artemidorus and the Ἀρβήλας Gladiator", *ZPE* 134 (2001) 109-115.

CARTER 2004 = M. CARTER, "Arkhieris and Asiarchs. A Gladiatorial Perspective", *GRBS* 44 (2004) 41-68.

Cic. *Tusc.* = M. Tullius Cicero, *Tusculanae disputationes* (TLG)

Cic. *Sest.* = M. Tullius Cicero, *Pro P. Sestio*, (www. the Latin Library.com)

CICHORIUS 1888 = C. CICHORIUS, "Inchriften aus Lesbos", *MDAI(A)* 13 (1888), 42-80.

CIG = *Corpus Inscriptionum Graecarum*.

COLEMAN = K. COLEMAN, "Missio at Halicarnassus", *HSPH* 100 (2000) 487-500.

COLLIGNON 1878 = MAX. COLLIGNON, "Inscriptions de Cibra". *BCH* 2 (1878) 593-614.

CONTOLEON = AL. EMM. CONTOLEON, "Inscriptions Inédites", *REG* 13 (1900) 491-503.

CONZE 1860 = A. CONZE, *Eine Reise auf die Insel des Trakischen Meers*, Hannover 1860.

CONZE 1865 = A. CONZE, *Reise auf der Insel Lesbos*, Hannover 1865.

CONZE 1891 = A. CONZE, *Königliche Museen zu Berlin. Beschreibung der antiken Skulpturen*, Berlin 1891.

CONZE-SCHUCHHARDT 1899 = A. CONZE - C. SCHUCHHARDT, "Die Arbeiten zu Pergamon: Inschriften" *MDAI (A)* 24 (1899) 164-240.

COOK 1973 = J. M. COOK, *The Troad*, Oxford 1973.

COUGNY 1890 = E. COUGNY, *Epigrammatum anthologia Palatina cum Planudeis et appendice nova*. Vol. 3, Paris 1890.

COUSIN - DIEHL 1888 = G. COUSIN et CH. DIEHL, "Inscriptions de Mylasa",
BCH 12 (1888) 7-37.

COUSIN 1891 = G. COUSIN, "Inscriptions d'Asie Mineure". *BCH* 15 (1891) 418-430.

COUSIN 1904 = G. COUSIN, "Inscriptions du Sanctuaire de Zeus Panamaros".
BCH 28 (1904) 238-262.

CRAI = *Comptes Rendus de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres*.

CUMONT 1903 = F. CUMONT, *Festschrift für Otto Hirschfelds 60. Geburtstag*,
 Berlin 1903.

CUMONT 1906 = F. CUMONT, *Studia Pontica* 2. Voyage d'exploration
 archéologique dans le Pont et la Petite Arménie, Bruxelles 1906.

CUMONT et alii 1910 = J. G. C. ANDERSON, F. CUMONT, H. F. Y. GRÉGOIRE,
Studia Pontica 3 1, *Recueil des inscriptions grecques et latines du Pont et de
 l'Arménie*, Bruxelles 1910.

DAHLHEIM 1984 = W. DAHLHEIM, *Geschichte der Römischen Kaiserzeit*.
 (Grundriß der Geschichte 3), München 1984.

Dion Chr = Dion Chrysostomus, *Orationes*, (TLG)

DOUBLET-DESCHAMPS 1890 = G. DOUBLET-G. DESCHAMPS, "Inscriptions
 d'Asie Mineure", *BCH* 14 (1890) 603-630.

DÖRNER 1941 = F. K. DÖRNER, "Inchriften und Denkmäler aus Bithynien",
 Berlin 1941.

DÖRPFELD 1910 = W. DÖRPFELD, "Die Arbeiten zu Pergamon 1908-1909: Die
 Bauwerke" *MDAI* (A) 35 (1910) 346-400.

EA = *Epigraphica Anatolica: Zeitschrift für Epigraphik und historische Geographie
 Anatoliens*.

ENGELMANN 1996 = H. ENGELMANN, "Eine Victoria Caesaris und das Parthermonument (IvE 721)", *ZPE* 113 (1996) 91-93.

ENGELMANN 1999 = H. ENGELMANN, "Notizen zu ephesischen Inschriften", *ZPE* 126 (1999) 163-168.

ENGELMANN 2000 = H. ENGELMANN, "Asiarchs", *ZPE* 132 (2000) 173-175.

Epikt., *Dissert.* = Epiktetos, *Dissertationes ab Arriano digestae*, (TLG)

ETAM = *Ergänzungsbände zu den Tituli Asiae Minoris*

EVANS 1921 = A. EVANS, "On a Minoan Bronze Group of a Galloping Bull and Acrobatic Figure from Crete: With Glyptic Comparisons and a Note on the Oxford Relief Showing the Taurokathapsia", *JHS* 41 (1921) 245-259

EWIGLEBEN 2000 = C. EWIGLEBEN, "Der blanke Stahl ist's, den sie lie-ben. Die Akteure und ihr Publikum", şurada: C. EWIGLEBEN - E. KÖHNE (edd.), *Gladiatoren und Caesaren: Die Macht der Unterhaltung im antiken Rom*, Mainz am Rhein 2000, 131-148.

FERRERO 1990 = D. B. FERRERO, *Batı Anadolu'nun Eski Çağ Tiyatroları*, çev. : Erendiz Özbayoğlu. Ankara 1990.

FIE 1 = O. BENNDORF- R. HEBERDEY, *Forschungen in Ephesos 1: Der Viersäulenbau auf der Arkadianestrasse; der Rundbau auf dem Panajirdagh; Erzstatue eines griechischen Athleten; Studien am Artemision; Inschriftliche Zeugnisse über das Artemision*, Wien 1906.

FIE 2 = R. HEBERDEY, *Das Theater*, Wien 1912.

FIE 3 = J. KEIL, *Forschungen in Ephesos 3: Die Agora; Torbauten am Hafen; der Aquädukt des C. Sextilius Pallio*, Wien 1923.

FIE 4, 3 = J. KEIL, *Forschungen in Ephesos 4, 3: Die Johanneskirche*, Wien 1951.

FONTRIER 1873/ 75 = A. FONTRIER, *Mouseion I*, 88, no. 68, Μουσείον καὶ βιβλιοθήκη.

FRIEDLAENDER 1922 = L. FRIEDLAENDER , *Darstellungen aus der Sittengeschichte Roms. In der Zeit von Augustus bis zum Ausgang der Antonine* 1- 2, Leipzig 1922

FRIESEN 1999a = St. J. FRIESEN, “Asiarchs”, *ZPE* 126 (1999) 275-290.

FRIESEN 1999b = St. J. FRIESEN, “Highpriests of Asia and Asiarchs: Farewell to the Identification Theory” surada: P. SCHERRER – H. TAEUBER – H. THÜR (edd.), *Steine und Wege. Festschrift für Dieter Knibbe zum 65. Geburtstag*, Wien 1999, 303–307.

FRISCH 1974 = P. FRISCH, “Inscription für einen Gladiator aus Alexandria Troas”, *ZPE* 13, 2 (1974) 111.

FROEHNER 1865 = W. FROEHNER, *Musée imperial Idu Louvre . Les Inscriptions greques* , Paris 1865.

FUTRELL 1997 = A. FUTRELL, *Blood in the Arena: The Spectacle of Roman Power*, Texas 1997.

GALLINA 1974 = M. GALLINA et al. (eds) , *Teatri classici in Asia minore, IV, : Dedu, zioni e proposte Studi di architettura antika* 5, Roma 1974

GARDNER = E. A. GARDNER, "Inscriptions from Cos", *JHS* 6 (1885), 248-260.

Gnomon = *Gnomon: Kritische Zeitschrift für die gesamte klassische Altertumwissenschaft*.

GRAINDOR 1922: P. GRAINDOR, *Marbres et textes antiques d'époque impériale*, Gand 1922.

GRBS = *Greek, Roman and Byzantine Studies*.

- GRÉGOIRE 1909 = H. GRÉGOIRE, "Rapport sur un Voyage d'Exploration dans le Pont et en Cappadoce" *BCH* 33 (1909) 3-147.
- GUGL 2001 = Ch. GUGL, "Zwei Nemesis-Votivreliefs aus dem Amphitheater von Virunum", *JÖAI* 70 (2001) 35-49.
- GÜNTHER 1985 = W. GÜNTHER "Gladiatorendenkmäler aus Milet" *MDAI(I)* 35 (1985) 123-138.
- HAGEL TOMASCHITZ 1998 = S. HAGEL - K. TOMASCHITZ, *Repertorium der Westkilikischen Inschriften*, *AAWW* 278, *ETAM* 22, Wien 1998
- HAMILTON 1842 = W. J. HAMILTON, *Researches in Asia Minor*, London 1842.
- HASLUCK 1910 = F. W. HASLUCK, *Cyzicus*, Cambridge 1910.
- HAUVETTE BESNAULT - DUBOIS 1881= AM. HAUUVETTE BESNAULT-M. DUBOIS , "Inscriptions de Carie", *BCH* 5 (1881) 179-194.
- HEBERDEY - WILHELM 1896 = R. HEBERDEY - A. WILHELM, *Reisen in Kilikien, Ausgeführt 1891 und 1892*, (Denkschriften der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften in Wien Philosophisch- Historische Classe Band. 44), Wien 1896.
- HEBERDEY - KALINKA 1897 = R. HEBERDEY, E. KALINKA, *Bericht über zwei Reisen im südwestlichen Kleinasien* ,(AAWW 45; Wien 1897)
- HEPDING 1910 = H. HEPDING "Die Arbeiten zu Pergamon 1908- 1909: Die Inschriften II", *MDAI* (A) 35 (1910) 401-493.
- HERMANN 1999 = P. HERMANN, "Epigraphische Notizen 18-20", *EA* 31 (1999) 31-34.
- HERZ 1992 = P. HERZ, "Asiarchen und Archiereiai. Zum Provinzialkult der Provinz Asia", *Tyche* 7 (1992) 93-115.
- HERZOG 1899 = R. HERZOG, *Koische Forschungen und Funde*, Leipzig 1899.

HICKS 1890 = E. L. HICKS, *Ephesos*, (= The Collection of Ancient Greek Inscriptions in the British Museum 3, 2) Oxford 1890.

HICKS 1889 = E. L. HICKS, "Inscriptions from Casarea, Lydae, Patara, Myra", *JHS* 10 (1889) 46-85.

HILLER VON GÄRTRINGEN = F. HILLER VON GÄRTRINGEN, "Ausgrabungen im Theater von Magnesia am Maiandros, *MDAI(A)* 19 (1894) 1-53.

HOLLEAUX - PARIS 1886 = M. HOLLEAUX - P. PARIS, "Inscriptions d'Oenoanda" *BCH* 10 (1886) 216-235.

Hom. *Il.* (Homeros, *İliada*) = *İliada*, çev.: A. ERHAT - A. KADİR, İstanbul 1967.

Hom. *Od.* (Homeros, *Odyseia*) = *Odyseia*, çev.: A. ERHAT - A. KADİR, İstanbul 1970.

HORSLEY 1987: G. H. R. HORSLEY, *New documents illustrating early Christianity. A review of the Greek inscriptions and papyri published*, vol. IV, Avustralia 1987.

HORSMANN 1994 = G. HORSMANN, "Die Bescholtenheit der Berufs-sportler im römischen Recht. Zur Bedeutung von 'artem ludicram facere' und 'in scaenam prodire' in den juristischen Quellen", *Nikephoros* 7 (1994) 207-227.

HÖNLE-HENZE 1981 = A. HÖNLE-A. HENZE, *Römische Amphitheater und Stadien. Gladiatorenkämpfe und Circusspiele*, Zürich 1981.

HSPH = *Harvard Studies in classical Philology*.

HULA- SZANTO 1894: E.HULA- E. SZANTO, Bericht über eine Reise in Karien,(Sitzungsberichte der Kais. Akademie der Wissenschaften in Wien, Philosophisch- Historisch Classe Band.132, Wien 1894.

İÇTEN - ENGELMANN 1992 = C. İÇTEN - D. ENGELMANN, "Inchriften aus Ephesos und Umgebung", *ZPE* 91 (1992) 283-295.

I. Didyma = A. REHM, *Didyma, II: Die Inschriften*, Hrsg. R. HARDER, Berlin 1958.

IG = *Inscriptiones Graecae*.

IG 12, 2 = G. PATON, *Inscriptiones Insularum Maris Aegaei*, Berolini apud Georgium Reimerum 1899.

IGR = R. CAGNAT, *Inscriptiones Graecae ad Res Romanas Pertinentes*. I-IV, Paris 1911-1927, Roma 1964.

IGSK = *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*.

IGSK 3 = P. FRISCH (Hrsg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien, 3: Die Inschriften von Ilion*, Bonn 1975.

IGSK 9 = S. ŞAHİN (Hrsg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien, 9: Katalog der Antiken Inschriften des Museums von Iznik (Nikaia)*, Teil 1, Bonn 1979

IGSK 13 = H. ENGELMANN - D. KNIBBE - R. MERKELBACH (Hrsgg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien, 13: Die Inschriften von Ephesos*, Teil III, Bonn 1980.

IGSK 14 = H. ENGELMANN - D. KNIBBE - R. MERKELBACH (Hrsgg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien 14: Die Inschriften von Ephesos*, Teil IV, Bonn 1980.

IGSK 15 = Chr. BÖRKER - R. MERKELBACH (Hrsgg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien 15: Die Inschriften von Ephesos*, Teil V, Bonn 1980.

IGSK 16 = R. MERKELBACH - J. NOLLÉ (Hrsgg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien 16: Die Inschriften von Ephesos*, Teil VI, Bonn 1980.

IGSK 17,1 = R. MERİÇ - R. MERKELBACH – J. NOLLÉ – S. ŞAHİN (Hrsgg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien, 17,1 Die Inschriften von Ephesos*, Teil VII,1, Bonn 1981.

IGSK 17,2 = R. MERİÇ - R. MERKELBACH – J. NOLLÉ – S. ŞAHİN (Hrsgg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, 17,2: *Die Inschriften von Ephesos*, Teil VII, 2, Bonn 1981.

IGSK 18 = E. SCHWERTHEIM (Hrsg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, 18: *Die Inschriften von Kyïkos und Umgebung*, Teil I, Bonn 1980.

IGSK 21 = M. Ç. ŞAHİN (Hrsg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, 21: *Die Inschriften von Stratonikeia*, Teil I: *Panamara*, Bonn 1981.

IGSK 22,1 = M. Ç. ŞAHİN (Hrsg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, 22,1: *Die Inschriften von Stratonikeia*, Teil II,1: *Lagina, Stratonikeia und Umgebung*, Bonn 1982.

IGSK 23 = G. PETZL (Hrsg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien* 23, *Die Inschriften von Smyrna*, Teil I, Bonn 1982.

IGSK 24,1 = G. PETZL (Hrsg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien* 24,1, *Die Inschriften von Smyrna*, Teil II,1, Bonn 1987.

IGSK 25 = P. FRISCH (Hrsg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, 25: *Die Inschriften von Parion*, Bonn 1983.

IGSK 26 = E. Schwertheim (Hrsg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, 26: *Die Inschriften von Kyzikos und Umgebung*, Teil II: *Miletupolis. Inschriften und Denkmäler*, Bonn 1983.

IGSK 28, 2 = W. BLÜMEL (Hrsg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, 28, 2: *Die Inschriften von Iasos*, Teil II, Bonn 1985.

IGSK 32 = Th. CORSTEN (Hrsg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, 32: *Inschriften von Apameia (Bithynien) und Pylai*, Bonn 1987.

IGSK 34, 1 = W. BLÜMEL (Hrsg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien* 34,1 : *Die Inschriften von Mylasa*, Teil I: *Inschriften der Stadt*, Bonn 1987.

IGSK 36,1 = F. B. POLJAKOV (Hrsg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, 36,1: *Die Inschriften von Tralleis und Nysa*, Teil I: *Die Inschriften von Tralleis*, Bonn 1989.

IGSK 37 = J. NOLLÉ – Fr. SCHINDLER (Hrsgg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, 37: *Die Inschriften von Selge*, Bonn 1991.

IGSK 38 = W. BLÜMEL (Hrsg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien* 38: *Die Inschriften der Rhodischen Peraia*, Bonn 1991.

IGSK 39 = Th. CORSTEN (Hrsg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien* 39: *Die Inschriften von Prusa ad Olympon*, Teil I, Bonn 1991.

IGSK 43 = J. NOLLÉ (Hrsg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, 43: *Side im Altertum. Geschichte und Zeugnisse*, 1: *Geographie – Geschichte – Testimonia – Griechische und Lateinische Inschriften* (1–4), Bonn 1993.

IGSK 44 = J. NOLLÉ (Hrsg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, 44: *Side im Altertum. Geschichte und Zeugnisse*, 2: *Geographie – Geschichte – Testimonia – Griechische und Lateinische Inschriften* (1–4), Bonn 2001.

IGSK 49 = Th. CORSTEN (Hrsg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, 49: *Inschriften von Laodikeia am Lykos*, Teil I, Bonn 1997.

IGSK 51 = J. STAUBER (Hrsg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, 51: *Die Bucht von Adramytteion*, Teil II, Bonn 1996.

IGSK 53 = M. RICL (Hrsg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, 53: *The Inscriptions of Alexandreia Troas*, Bonn 1997.

IGSK 59 = R. A. KEARSLEY (Hrsg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, 59: *Greeks and Romans in Imperial Asia*, Bonn 2001.

IGSK 60 = Th. CORSTEN (Hrsg.), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, 60: *Inschriften von Kibyra*, Teil I, Bonn 2002.

I. Perg(amon)= M. Fränkel, (Hrsg.), *Die Inschriften von Pergamon*, I, II, Berlin 1890-1895.

ILS = H. DESSSAU, *Inscriptiones Latinae Selectae*, I - III, Berlin 1892 - 1916, 1954 - 1955², ND: 1962.

IMT = *Inschriften Mysia & Troas*, eds. Matthias Barth and Josef Stauber, Leopold Wenger Institut. Universität München. Version of 25. 8. 1993 (Ibycus). Packard Humanities Institute CD # 7, 1996—Mysia, «Kyzikene, Kapu Dağ».1401-1826

İPLİKÇİOĞLU 1983 = B. İPLİKÇİOĞLU, *Die Repraesentanten des senatorischen Reichsdienstes in Asia bis Diokletian im Spiegel der ephesischen Inschriften*, Wien 1983.

İPLİKÇİOĞLU 1993 = B. İPLİKÇİOĞLU, *Ephesus Yazıtları Işığında İmparator Diocletianus'a Kadar Roma Şovalye Snufi ve Asia Eyaletindeki Resmi Görevlileri-Der Ritterstand und seine Tätigkeit im Keiserlichen Reichsdienst in Asia, bis auf Diokletian im Spiegel der ephesischen Inschriften*, Ankara 1993.

Iuv. Saturae = Iuvenalis. *Saturae*, (www.the-latinlibrary.com)

JACOBSTAHL 1908 = P. JACOBSTAHL, "Die Arbeiten zu Pergamon: 1906-1907: Die Inschriften", *MDAI* (A) 33 (1908), 375-420.

JANSSEN 1842 = L. F. J. JANSSEN, *Musei Lugduno-Batavi inscriptiones Graecae et Latinae*, Leiden 1842.

JDAI = *Jahrbuch des Deutschen Archäologischen Instituts*, Berlin

JERPHANION 1928 = G. de JERPHANION, "Inscriptions graecques et latines d'Angora", *Mélanges d'archéologie anatolienne* XV, Mélanges de l'Univiversite St. Joseph XIII, Beyrouth 1928, 228-293.

JHS = *Journal of Hellenic Studies*.

JÖAI = *Jahreshefte des Österreichischen Archäologischen Instituts*. Wien

JRS = *Journal of Roman Studies*. London.

JUDEICH - WINTER 1898 = W. JUDEICH - F. WINTER, *Altertümer von Hierapolis*, (Jahrbuch des Kaiserlich Deutschen Archäologischen Instituts, Ergänzungsheft), 4 Berlin 1898.

JUNKELMANN 2002 = M. JUNKELMANN “Gladyatörlerin Silahları ve Dövüş Teknikleri”, şurada: Efes Gladyatörleri, Öğleden sonra Ölüm, Selçuk 2002, 25-42.

JUNKELMANN 2000 a = M. JUNKELMANN, “Familia Gladiatoria. Die Helden des Amphitheaters”, şurada: C. EWIGLEBEN - E. KÖHNE 2000, 39-80.

JUNKELMANN 2000 b = M. JUNKELMANN, *Das Spiel mit dem Tod. So Kämpften Roms Gladiatoren*, Mainz 2000.

KAIBEL 1878 = G. KAIBEL, *Epigrammata Graeca Ex Lapidibus Conlecta*, Berlin 1878.

KARABELIAS (ΚΑΡΑΜΠΕΛΙΑΣ) 1997 = T. KARABELIAS, ΚΒ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΤΡΙΟΙ· ΣΤΟΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ, AD 615-662.

KEARSLEY 1986 = R. A. KEARSLEY, “Asiarchs, Archiereis, and the Archiereia of Asia”, *GRBS* 27 (1986) 183-192.

KEARSLEY 1987 = R. A. KEARSLEY, “M. Ulpius Appuleius Eurykles of Aezani: Panhellene, Asiarch and Archiereus of Asia”, *Antichthon* 21 (1987) 49 - 56.

KEARSLEY 1988 a = R. A. KEARSLEY, “A Leading Family of Cibyra and some Asiarchs of the First Century”, *AS* 38 (1988) 42-51.

KEARSLEY 1988 b = R. A. KEARSLEY, “Asiarchs: titulature and function. A reappraisal”, *StudClas* 26 (1988) 57-65.

KEARSLEY 1990 = R. A. KEARSLEY, “Asiarchs, Archiereis and Archiereiai of Asia: New Evidence from Amorium in Phrygia”, *EA* 16 (1990) 69-80.

KEARSLEY 1996 = R. A. KEARSLEY, “The Asiarchs of Cibyra again”, *Tyche* 11(1996) 129-155.

KEIL - VON PREMIERSTEIN 1908 = J. KEIL – A. V. PREMIERSTEIN, *Bericht über eine erste Reise in Lydien und der südlichen Aiolis*, Wien 1908.

KEIL - VON PREMIERSTEIN 1911 = J. KEIL – A. V. PREMIERSTEIN, *Bericht über eine zweite Reise in Lydien*, Wien 1911.

KEIL - VON PREMIERSTEIN 1914 = J. KEIL – A. V. PREMIERSTEIN, *Bericht über eine dritte Reise in Lydien und den angrenzenden Gebieten Ioniens, ausgeführt 1911 im Auftrage der Akademie der Wissenschaften zu Wien*, Wien 1914.

KEIL 1950 = J. KEIL, “Die Inschriften der Agora von Smyrna”, *Istanbuler Forschungen* 17, Berlin 1950 54-68.

KERN 1900 = O. KERN, *Die Inschriften von Magnesia am Maeander*, Berlin 1900.

KIEPERT 1842= H. KIEPERT, *Annali Inst.* 14 (1842),

KNIBBE - İPLİKÇİOĞLU 1984 = D. KNIBBE - B. İPLİKÇİOĞLU “Neue Inschriften aus Ephesos VIII”, *JÖAI* 55 (1984) 127.

KNIBBE et alii 1995 = D. KNIBBE, W. PIETSCH und E. TRINKL, *Via Sacra Ephesiaca II. Grabungen und Forschungen 1992 ve 1993* (Österreichisches Institut Berichte und Materialien 6) Wien 1995.

KONTOLEON 1889 = A. E. KONTOLEON, “Ἐπιγραφαὶ τῆς Ἐλάσσονος Ἀσίας”, *MDAI (A)* 14 (1889) 88-114.

KONTOLEON 1890 = A. E. KONTOLEON, “Anekdotoi mikrasianai Epigraphai”, Athenas 1890.

KÖHNE 2000 = E. KÖHNE, “Brot und Spiele. Die Politik der Unterhaltung”, *şurada: C. EWIGLEBEN - E. KÖHNE* 2000, 13-38.

KYLE 1995 = D. G. KYLE, "Animal Spectacles in Ancient Rome: Meat and Meaning", *Nikephoros* 7 (1995) 181-205.

LANCKORONSKI 1892 = K. von LANCKORONSKI, Städte Pisidiens und Pamphyliens II, Wien 1892.

LAUMONIER 1934 = A. LAUMONIER, "Inscriptions de Carie", *BCH* 58 (1934) 291-308.

LBW 1870 = Ph. Le BAS, W. H. WADDINGTON, *Inscriptions grecques et latines*, (Paris 1870, Rome 1968, ND: Hildesheim 1972³).

LEGRAND - CHAMONARD 1893 = E. LEGRAND - J. CHAMONARD, "Inscriptions de Phrygie (I)", *BCH* 17 (1893) 241-293.

LIERMANN 1889 = O. LIERMANN, *Analecta epigraphica et agonistica, Dissertationes philologicae halenses* 10, Halle 1889.

Liv. = Titus Livius, *Ab urbe condita* (TLG).

Liv. *Perioch.* = Titus Livius, *Ab urbe condita librorum periochae* (TLG).

MAGIE 1950 = D. MAGIE, *Roman Rule in Asia Minor to the End of the Third Century after Christ, I-II*, Princeton 1950.

MAL = Memorie della Classe di Scienze morali storiche dell' Accademia dei Lincei. Roma.

MALAY 1982 = H. MALAY, "New Inscriptions from Western Anatolia II", *ZPE* 49 (1982) 195-196.

MALAY 1994 = H. MALAY, "Greek and Latin Inscriptions in the Manisa Museum" *ÖAW* 237, Ergänzungsbände zu den Tituli Asiae Minoris 19, Wien (1994) 79 vd.

MALAY 1999 = H. MALAY, *Researches in Lydia, Mysia and Aiolis*, AAWW. 279, *ETAM* 23, Wien 1999.

MAMA 3 = J. KEIL - A. WILHELM, *Monumenta Asiae Minoris Antiqua*, III: *Denkmäler aus dem Rauhen Kilikien*, Manchester 1931.

MAMA 6 = W. H. BUCKLER - C. M. CALDER, *Monumenta Asiae Minoris Antiqua*, VI: *Monuments and Documents from Phrygia and Caria*, Manchester 1939.

MDAI(A) = *Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts, Athenische Abteilung*.

MDAI(I) = *Istanbuler Mitteilungen*.

MEIER 1890 = P. J. MEIER, "Gladiatorenrelief des Museums zu Triest", *MDAI(A)* 15 (1890), 162-166.

MENDEL 1900 = G. MENDEL, "Inscriptions de Bithynie", *BCH* 24 (1900), 361-426.

MENDEL 1909 = G. MENDEL, "Catalogue des Monuments Grecs, Romains et Byzantins du Musée Impérial Ottoman de Brousse", *BCH* 33 (1909), 245-435.

MENDEL 1914 = G. MENDEL, *Musées Impériaux Ottomans. Catalogue des Sculptures Grecques, Romaines et Byzantines*, İstanbul 1914.

MERKELBACH 1978 = R. MERKELBACH, "Ephesische Pererga. Epigramm auf einen Gladiator", *ZPE* 29 (1978) 210.

Milet I, 7 = A. REHM, *Der Südmarkt und die benachbarten Bauanlagen* (ed. H. KNACKFUSS), Berlin (1924), 281-360.

Milet I, 9 = A. REHM, *Thermen und Palaestren* (edd. A. de GERKAN - F. KRISCHEN), Berlin (1928), 143-195.

Milet II, 3 = A. REHM, *Ergebnisse der Ausgrabungen und Untersuchungen seit dem Jahre 1889*, II, 3, *Die Stadtmauern*, Berlin y Leipzig 1935.

MILTNER 1936 = F. H. MILTNER, "Epigraphische Nachlese in Ankara", *JÖAI* 30 (1936).

MITFORD 1991 = T. B. MITFORD, *Inscriptiones Ponticae - Sebastopolis*, ZPE 87 (1991) 181-243

Mouseion = Μουσείον καὶ Βιβλιοθήκη τῆς Εὐαγγελικῆς σχολῆς τῆς ἐν Σμύρνῃ I-V (1873 - 1885)

MOMMSEN 1885 = Th. MOMMSEN, *Römische Geschichte*, Berlin 1885.

MUNRO 1897= J. ARTHUR. R. MUNRO, "Inscriptions from Mysia", *JHS* 17 (1897), 268-293.

NEWTON 1863 = C. T. NEWTON, *A History of Discoveries at Halicarnassus, II, Cnidus and Branchidae* II, London 1863.

Nikephoros = *Nikephoros: Zeitschrift für Sport und Kultur im Altertum*.

NOLL 1962 = NOLL, *Die griechischen und lateinischen Inschriften der Wiener Antikensammlung*, Wien 1962.

ÖAW = Österreichische Akademie der Wissenschaften Philosophisch- Historische Klasse, Denkschriften .

ORBELIANI 1924 = ROMAN D'ORBELIANI, "Inscriptions and Monuments from Galatia", *JHS* 44 (1924) 24-44.

ORMEROD-ROBINSON= H. A. ORMEROD - E. S. G. ROBINSON, "Inscriptions from Lycia", 1-34.

OSSAN 1834 = F. OSSAN, *Sylloge inscriptionum antiquarum graecarum et latinarum*, Leipzig 1834.

OGIS = *Orientis Graeci Inscriptiones Selectae: Supplementum Sylloges Inscriptionum Graecorum*, I-II, Leipzig 1903-1905, (Hildesheim 1960).

- ÖĞÜT-ŞAHİN 1986 = S. ÖĞÜT-S. ŞAHİN, “Katalog der bithynischen Inschriften im Archäologischen Museum von İstanbul”, *EA* 8 (1986) 109-128.
- PAPADOPOULOS KERAMEUS 1881 = A. PAPADOPOULOS KERAMEUS, “EPIGRAPHAI EI IONIAS KAI LUDIAS” *MDAI* (A) 6 (1881) 266- 374.
- PATON-HICKS 1891 = W. R. PATON-E. L. HICKS, *The Inscriptions of Cos*, Oxford 1891.
- PEEK 1931 = W. PEEK, “Griechische Epigramme”, *MDAI*(A) 56 (1931) 119-134.
- PEEK 1955 = W. PEEK, *Griech. Vers-Inschriften 1. Die Grabepigramme*, Berlin 1955.
- PEEK 1978 = W. PEEK, “Zu einem Gladiatoren-Epigramm aus Ephe-sos”, *ZPE* 32 (1978) 6.
- PERROT 1872 = G. PERROT, *Exploration archéologique de la Galatie et de la Bithynie, d’une partie de la Phrygie, de la Cappadoce et du Pont*, Paris 1872.
- PERSSON 1922 = A. W. PERSSON, “Inscriptions de Carie”, *BCH* 46 (1922) 394-426.
- PETERSEN 1889 = E. PETERSEN – F. V. LUSCHAN, *Reisen im südwestlichen Kleinasien, II: Reisen in Lykien, Milyas und Kibyratis*, Wien 1889.
- Petron. (Petronius Arbiter, *Satirae*) = *The Satyricon of Titus Petronius Arbiter*, with an English translation by M. Haseltine, London /New York 1925 (The Loeb Classical Library).
- Petron. *Satirae* = Petronius Arbiter, *Satyricon*, çev.: F. G. ÖZAKTÜRK.
- PETZL 1974 a = G. PETZL, “Kleine Beiträge zu griechischen Inschriften aus Smyrna”, *ZPE* 13 (1974), 117.
- PETZL 1974 b = G. PETZL, “Gladiatoren-Denkmäler aus den Skizzen-büchern von Josef Keil”, *ZPE* 14, 3, (1974), 285-293.

PETZL 2000= G. PETZL, “Epigraphische Nachträge zur ehemaligen Sammlung der evangelischen Schule in Smyrna”, *EA* 32 (2000), 195-204.

PFLAUM 1939 = H. G. PFLAUM, *Essai sur le cursus publicus*, Paris 1939.

PFUHL-MÖBIUS 1977-1979 = E. PFUHL, H. MÖBIUS, *Die Ostgriechischen Grabreliefs*, I-II, Mainz am Rhein 1977-1979.

PHI CD, 7: The Packard Humanities Institute CD-ROM, 7: Greek documentary texts, 1: Inscriptions, 2: *Papyri*, Los Altos 1991-1996.

PIETSCH 1999 = W. PIETSCH, “Gladiatoren-Stars oder Geächtete?” şurada: P. SCHERRER – H. TAEUBER – H. THÜR (edd.), *Steine und Wege. Festschrift für Dieter Knibbe zum 65. Geburtstag*, Wien 1999, 373–378.

PIETSCH 2002 = W. PIETSCH, “Efes’in Gladyatörler Mezarlığı-Arkeolojik Bulgular”, şurada: *Efes Gladyatörleri, Öğleden sonra Ölüm*, Selçuk 2002, 15-17.

Plut. *Mor.* = Plutarkhos, *Moralia*, (TLG)

Plut. *Mor.* = Plutarkhos, *Cato mai.*, (TLG)

POLACCO 1994 = L. POLACCO, “Le Problème des Édifices destinés a Munera et Venationes dans l’Orient Romain”, XI. Türk Tarih Kongresi, Kongreye Sunulan Bildiriler cilt 1, (1994) 367 - 373.

Pomerium = *Pomerium: Studia et Commentarii ad Orbem Classicum*.

POTTIER - HAUVETTE BESNAULT 1880 = E. POTTIER - AM. HAUVETTE BESNAULT “Inscriptions d’Asie Mineure”, *BCH* 4 (1880) 375-382.

PREUNER 1924 = E. PREUNER, “Aus alten Papieren”, *MDAI (A)* 49 (1924), 102-152.

PRICE 2004 = S.R.F. PREIS, *Ritüel ve İktidar. Küçük Asya’da Roma İmparatorluk Kültü*. çev.: T. ESİN, Ankara 2004.

PROTT 1898 = H. v. PROTT, "Funde" *MDAI* (A) 23 (1898) 359-368.

PROTT 1902 = H. v. PROTT "Funde" *MDAI* (A) 27 (1902) 267-271.

QUASS 1993 = F. QUASS, *Die Honoratiorenschicht in den Städten des griechischen Osten*, Stuttgart 1993.

RA = *Revue Archéologique*. Paris

RADET 1893 = H. LECHAT - G. RADET, "Inscriptions de Mysia (1)", *BCH* 17 (1893) 520-534.

RAMSAY 1883 = W. M. RAMSAY, "Unedited Inscriptions of Asia Minor", *BCH* 7 (1883), 258-327.

RAMSAY 1895 = W. M. RAMSAY, *The Cities and Bishoprics of Phrygia*, Oxford 1895.

RAMSAY 1933 = W. M. RAMSAY, "Notices of Books", *JHS* 53 (1933). 301-338.

REG = *Revue Études Grecques*. Paris

REINACH 1882 = T. REINACH, *Catalogue du Musée impérial d'antiquités*, Constantinople 1882.

REINACH 1898 = T. REINACH "Bulletin Épigraphique", *REG* 11 (1898) 323-340.

REINACH 1906 = T. REINACH "Inscriptions d'Aphrodisias", *REG* 19 (1906) 79-150 ve 205-298.

REYNOLDS 1997 = "Five Smyranean Inscription Rescued from the English Channel", *EA* 29 (1997), 129-133.

RIGSBY 2000: K. J. RIGSBY, "A Greek Inscription from Troja 1998", *Studia Troica* 10 (2000) 97 -98..

RITTI - YILMAZ = T. RITTI - S. YILMAZ, "Gladiatori e venationes a Hierapolis di Frigia", *MAL* IX 10 5 (1998) 445 - 543.

ROBERT 1929 = L. ROBERT, ΠΥΚΤΕΥΕΙΝ, *RA* 30 (1929) 24 - 42.

ROBERT 1938 = L. ROBERT, *Études Épigraphiques et Philologiques* Paris 1938.

ROBERT 1940 = L. ROBERT, *Les Gladiateurs dans l'Orient Grec*, Limoges 1940
ND: Amsterdam 1971.

ROBERT 1946 = L. ROBERT, *Hellenica: Recueil d'Épigraphie, de Numismatique et d'Antiquités Grecques, III*, Paris 1946

ROBERT 1948 = L. ROBERT, *Hellenica: Recueil d'Épigraphie, de Numismatique et d'Antiquités Grecques, V*, Paris 1948

ROBERT 1949 = L. ROBERT, *Hellenica: Recueil d'Épigraphie, de Numismatique et d'Antiquités Grecques, VII*, Paris 1949.

ROBERT 1950 = L. ROBERT, *Hellenica: Recueil d'Épigraphie, de Numismatique et d'Antiquités Grecques, VIII*, Paris 1950.

ROBERT 1950 = L. ROBERT, *Hellenica: Recueil d'Épigraphie, de Numismatique et d'Antiquités Grecques, IX*, Paris 1950.

ROBERT 1968 = L. ROBERT, "Trois Oracles de la Théosophie" içinde *CRAI*

ROBERT 1969 = L. ROBERT, *Opera Minora Selecta I - VII*, Amsterdam 1969 - 1990.

ROBINSON 1906 = D. M. ROBINSON, *Ancient Sinope AJPH* 27, 125 -279.

ROSS 1834 = L. ROSS, *Inscriptiones Graecae ineditae*, Nauplio 1834 (Athenas 1842², Berlin 1845³).

ROSSNER 1974 = M. ROSSNER, "Asiarchen und Archiereis Asias", *StudClas* 16 (1974) 101 - 142.

ROUECHÉ 1993 = Ch. ROUECHÉ, *Performers and Partisans at Aphrodisias in the Roman and Late Roman Periods. A study based on inscriptions from the current excavations at Aphrodisias in Caria*, London 1993, (JRS Mono-graph no. 6)

RPh = *Revue de philologie, de littérature et d'histoire anciennes*. Paris.

SAYAR 1982 = M. H. SAYAR, "Six Inscriptions from Lydia in the Istanbul Museum", *ZPE* 49 (1982) 191 vdd.

SCHAZMANN 1910 = P. SCHAZMANN, "Die Römischen Bauwerke der Unterstadt" *MDAI* (A) 35 (1910) 385-388.

SCHEDE 1936 = M. SCHEDE, *Der Tempel in Ankara*, Berlin - Leipzig, 1936.

SCOBIE 1988 = A. SCOBIE, "Spectator Security and Comfort at Gladiatorial Games" *Nikephoros* (1988) 191-243.

SEG = *Supplementum Epigraphicum Graecum*.

Sen. *Benef* = Lucius Annaeus Seneca, *De Beneficiis*. (www.the latinlibrary.com)

Sen. *Epist.* = Lucius Annaeus Seneca, *Epistulae ad Lucilium* (www.the latinlibrary.com).

Serv. *Ad Aen.* = Servius Honoratus, *Commentarius in Vergilii Aeneida*, (www.perseus.tufts.edu).

SLAPEK 1998 = "Bustuarius Gladiator- Ein Mythos des ersten Gladiators?", *Pomerium* 3 (1998) 37- 50.

SMITH 1900 = A. H. SMITH, *Catalogue of Sculpture in the Department of Greek and Roman Antiquities British Museum*, vol. 2, London 1900.

STARK 1882² = K. B. STARK, *Nach dem Griechischen Orient Reise-Studien*, Heidelberg 1882.

STERRETT 1888 a = J.R.S. STERRETT, *An Epigraphical Journey in Asia Minor* [during the summer of 1884] *Papers of the American School of Classical Studies at Athens* 2, 1883/4, Boston 1888.

STERRETT 1888 b = J.R.S. STERRETT, *The Wolfe Expedition to Asia Minor*, *Papers of the American School of Classical Studies at Athens* 3, 1884/5, Boston 1888.

StudClas = *Studii Clasice*

Suet. *Aug.* = C. Suetonius Tranquillus, *Divus Augustus*, (www.thelatinlibrary.com).

Tac. *dial.* = Cornelius Tacitus, *Dialogus*, (www.thelatinlibrary.com).

Tac. *Dom.* = Cornelius Tacitus, *Domitianus*, (www.thelatinlibrary.com).

TAM II = E. KALINKA, *Tituli Asiae Minoris, II: Tituli Lyciae linguis Graeca et Latina conscripti, 1: Pars Lyciae occidentalis cum Xantho oppido, 2: Regio quae ad Xanthum flumen pertinet praeter Xanthum oppidum, 3: Regiones montanae a valle Xanthi fluminis ad oram orientalem*, Wien 1920–1944.

TAM IV,1 = F. K. DÖRNER (adiuvante M.-B. VON STRITZKY), *Tituli Asiae Minoris, IV: Tituli Bithyniae linguis Graeca et Latina conscripti, 1: Paeninsula Bithynica praeter Chalchedonem. Nicomedia et ager Nicomedensis cum septentrionali meridianoque litore sinus Astaceni et cum lacu Sumonensi*, Wien 1978.

TAM V = P. HERRMANN, *Tituli Asiae Minoris, V: Tituli Lydiae linguis Graeca et Latina conscripti, 1: Regio septentrionalis ad orientem vergens, 2: Regio septentrionalis ad occidentem vergens*, Wien 1981–1989.

Tert. *Spect.* = Tertullianus, *De spectaculis*, (www.thelatinlibrary.com)

TLG = Thesaurus Linguae Graecae CD-ROM, California 2000.

Tyche = *Tyche: Beiträge zur alten Geschichte. Papyrologie und Epigraphik*.

UMUR 1974 = Z. UMUR, *Roma Hukuku, Tarihi Giriş-Kaynaklar-Umumi Mefhumlar-Hakların Himayesi*, İstanbul 1974.

ÜNDEMİŞ-FRENCH 1989 = M. ÜNDEMİŞ-D. H. FRENCH, “Two Gladiatorial Texts from Claudiopoli in Bithynia”, *EA* 13 (1989) 91-98.

Val. Max. = Valerius Maximus, *Facta et dicta memorabilia absol(uti), amb(ubti), damn(ati), ext(erni)* (www.perseus.tufts.edu).

VEYNE 1992 = P. VEYNE, *Brot und Spiele, Gesellschaftliche Macht und politische Herrschaft in der Antike*, Frankfurt/New York 1992.

VILLE 1981 = G. VILLE, *La Gladiature en Occident des Origines à la Mort de Domitien*, Roma 1981.

WALENTA 1896 = S. J. WALENTA, "Unveröffentlichte Inschriften von Ankyra nach Notizen und Abklatschen von S. J. Walenta" *MDAI(A)* 21 (1896) 466 vdd.

WEEBER 1994 = K. W. WEEBER, *Panem et Circenses. Massenunterhaltung als Politik im Antiken Rom, (Zaberns Bildbände zur Archäologie: Band 15)*. Mainz am Rhein 1994.

WEISS 2002 = P. WEISS, "Asiarchen und Archiereis Asias: Eine Antwort auf S. J. Friesen, "surada: N. Ehrhardt and L. M. Günther, edd., *Widerstand-Anpassung-Integration: die griechischen Staatenwelt in Rom: Festschrift für Jürgen Deininger*, Stuttgart (2002) 241-254.

WELCH 1998 = K. WELCH, "The Stadium at Aphrodisias" *AJA* 102,3 (1998) 547-569.

WELCKER 1828 = F. G. WELCKER, *Sylloge epigrammatum Graecorum ex marmoribus et libris collectae*, Bonn 1828.

WIEDEMANN 1992 = Th. WIEDEMANN, *Emperors and Gladiators*, London and New York 1992.

WIEGAND 1900 = Th. WIEGAND, "Decorative Sculpturen, Geräte, *MDAI (A)* 25 (1900) 202.

WILHELM 1909 = A. WILHELM, *Beiträge zur griechischen Inschriftenkunde*, Wien 1909.

WINTER 1908 = F. WINTER, *Altertümer von Pergamon*, Berlin 1908.

WOOD = J. T. WOOD, *Discoveries at Ephesus*, London 1877 (Nachdruck
Hildesheim/ New York 1975).

WÖRRLE 1992 = M. WÖRRLE, "Neue Inschriftenfunde aus Aizanoi, I", *Chiron* 22
(1992) 337- 376.

YERAKIS 1901 = D. M. YERAKIS, *Inscriptions de Sinope*, *REA* 3,(1901) 352-357.

YILMAZ 1996 = S. YILMAZ, "*Hierapolis Antik Kenti Tripolis Caddesi Temizlik ve
Düzenleme Çalışmaları*"(VI. Müze Kurtarma Kazıları Semineri 24 - 26 Nisan
1995), Ankara 1996, 131 - 161.

ZPE = *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*.

ZUSAMMENFASSUNG

**Polat Öğüt, Sema, die Vorstellungen in dem Principatischen Alter,
Dissertation, Betreuerin der Dissertation: Prof. Dr. Candan Şentuna, ix+180**

Ausgehend von den in Asia Minor gefundenen Inschriften über Gladiatorenkämpfe und Tierhetzen wird versucht zu bestimmen, von wem die Vorstellungen in kaiserlicher Zeit veranstaltet und finanziert wurden und wer daran teilnahm. Besonders die Informationen auf den Ehreninschriften über die Priester von dem kaiserlichen Kult haben einen wichtigen Beitrag zur Aufklärung dieses Themas geleistet. Demnach sind die meisten Spiele in Städten und Provinzen von den Priestern von dem kaiserlichen Kult veranstaltet und es gibt verschiedene Thesen über die Titel dieser Priester. Aus den Diskussionen, die noch heute weitergehen, geht hervor, daß die Priester, die den Titel *arkhierus* und *asiarkhes* besaßen, Gemeinsamkeiten bei den Veranstaltungen der Gladiatorenkämpfe hatten und die Priester wurden nur dann als *asiarkhes* genannt, wenn sie Vorstellungen in der Provinz veranstalteten.

Nach diesen Informationen wurden die meisten Vorstellungen in Amphitheatern und Stadien veranstaltet und in Asia Minor wurde nicht viele Amphitheatern errichtet, sondern es wurden mit einigen Veränderungen solche Vorstellungen organisiert. Den Inschriften nach dauerten diese Vorstellungen von 3 bis zu 14 Tagen und das Programm lautete: morgens fand Tierhetzen statt, mittags wurden Hinrichtungen vollstreckt und als Endprogramm wurden nachmittags Gladiatorenkämpfe ausgeführt.

Die Grabinschriften über Gladiatoren and Tierjäger enthalten Informationen über ihre Person. In diesen Inschriften werden die Gladiatoren mit ihren Spitznamen genannt, außerdem erhält man Auskunft über ihre Klasse, Art und die Anzahl ihrer Kämpfe und Siege.

Diese Inschriften sind auch für die Identifizierung ihrer Stellung in der Gesellschaft wichtig. Die Grabsteine, die von Witwen und Gladiatorentruppen errichtet sind, zeigen, daß die Gladiatoren nicht in schlechten Lebeneinstellungen gewesen sind, wie angenommen wird.

In den Inschriften über Tierhetzen wird aufgeklärt, in welcher Skala diese Vorstellungen durchgeführt wurden; es wurden die Kämpfe von Menschen gegen Tiere, die Kämpfe von Tieren gegen Tiere, Tierhetzen und Todestafe mit wilden Tiere, indem Menschen wilden Tieren zu Fraße hingeworfen wurden, mit verschiedenen Worten beschrieben.

Die Philosophen der Antike hatten über die gesellschaftliche Einstellung von den Gladiatoren und Tierjägern viele Kommentare ausgedruckt und sie unterschätzt. Besonders Todestafe mit wilden Tiere in Amphitheater war auf großen Widerspruch gestoßen. Trotzdem haben solche Vorstellungen für eine lange Zeit stattgefunden.

TEZ ÖZETİ

Polat Ögüt, Sema, Principatus Dönemi Küçük Asyası'nda Gösteriler, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Candan Şentuna, ix+180

Bu çalışmanın konusunu, Roma İmparatorluğu'nun batısında büyük ilgi gören ve daha sonra Küçükasya'da da benimsenmiş olan amfitiyatro gösterileri oluşturmaktadır.

İmparatorluk Devri'ne ait Küçükasya yazıtlarının da yer aldığı çalışma 4 ana bölümde toplanmış; birinci bölümde gösterilerin düzenlenmesi, gösterileri düzenleyen kişiler, gösteri masraflarının karşılanması, gösteri programı ve gösterilerin yapıldığı yerler incelenmiştir. Özellikle imparator kültü rahiplerine ait onur yazıtlarından, oyunların imparator kültü rahiplerince düzenlendiği anlaşılmış; bu rahiplerin ünvanlarıyla ilgili farklı görüşlere yer verilmiştir. Çok sayıda amfitiyatronun inşa edilmediği Küçükasya'da, amfitiyatro-stadyum kavramı ortaya çıkmış ve genellikle bu tür gösteriler için tiyatro binalarının kullanıldığı görülmüştür. Yazıtlardan da anlaşıldığı gibi, gösterilerin süresi 3 gün ile 13 gün arasında değişmiş; sabah hayvan avı, öğlen idamlar ve öğleden sonar kapanış programı olarak gladiator dövüşleri sergilenmiştir.

İkinci bölümde gladyatör ve hayvan avcılarına yer verilmiştir. Gladyatörlerle ilgili mezar yazıtları incelendiğinde, gladyatörler hakkında bir çok bilgi edinmek mümkün olmuştur. Gladyatörlerin genellikle takma isimlerle anıldığı bu yazıtlarda, gladyatörlerin sınıfı, türü, dövüş ve utku sayıları belirtilmiştir. Bu mezar yazıtları gladyatörlerin toplum içindeki yerlerini belirleme açısından da önemlidir.

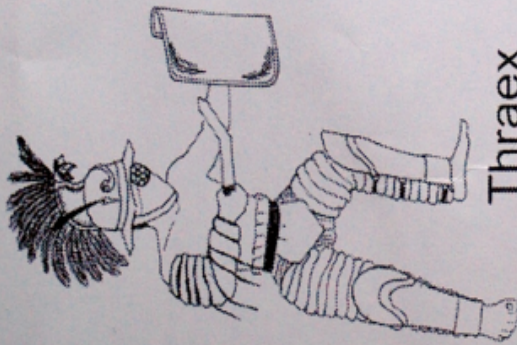
Gladyatörlerin ve hayvan avcılarının toplumsal konumu üçüncü bölümde işlenmiş; dul kalan eşlerin ve gladyatör birliklerinin yaptırdığı çok sayıda mezar

taşının da gösterdiği gibi, gladyatörlerin sanıldığı kadar kötü durumda olmadığı ortaya çıkmıştır.

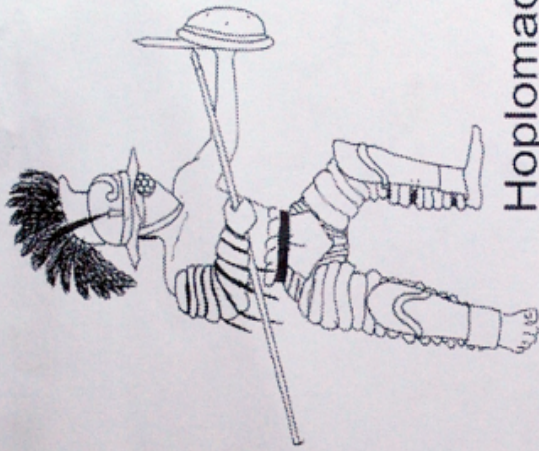
Antik Çağ düşünürlerinin ve yazarlarının gösterilerle ilgili düşünceleri son bölümde yer almıştır. Antik Çağ düşünür ve yazarları bu tür gösterilere katılanları dışlamış; özellikle amfitiyatroda hayvanların önüne atılarak uygulanan ölüm cezalarını büyük tepkiyle karşılamış; fakat yine de bu tür gösteriler uzun süre devam etmiştir.

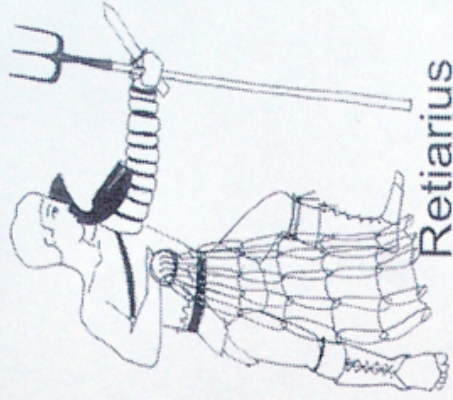
Armaturae:

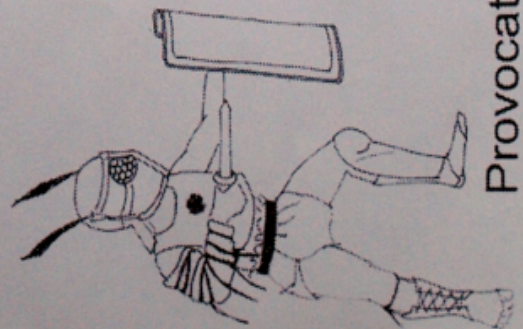
Thraex

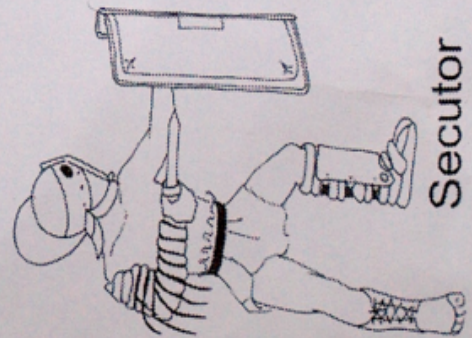
Hoplomachus

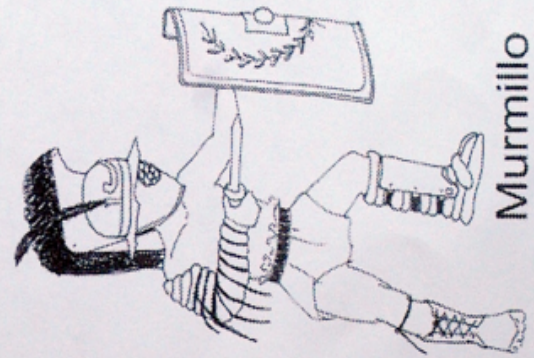
Retiarius

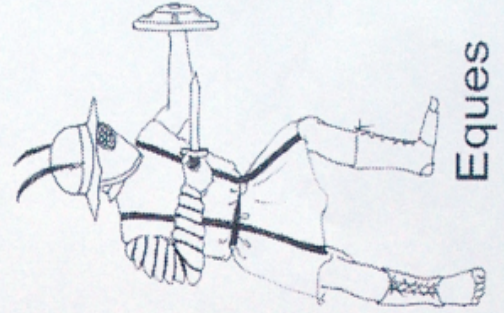
Provocator

Secutor

Murmillo

Eques